

TILINPÄÄTÖS 2021

IISALMI
130
VUOTTA

iisalmi.fi

Sisällys

1.	Toimintakertomus.....	4
1.1	Kaupunginjohtajan katsaus.....	4
1.2	Hallinto.....	6
1.3	Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys.....	10
1.4	Kaupunkistrategia.....	17
1.5	Talous	23
1.6	Rahoitusasema ja sen muutokset.....	34
1.7	Henkilöstö.....	38
1.8	Ympäristötekijät.....	38
1.9	Muut ei-taloudelliset asiat	39
1.10	Arvio tulevasta kehityksestä sekä merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä	39
1.11	Hyvinvointialueuudistus.....	45
1.12	Sisäinen valvonta ja riskienhallinta.....	46
1.13	lialmi-konsernin toiminta ja talous.....	49
1.14	Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä	52
1.15	Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä.....	53
1.16	Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut	55
1.17	Kaupunginhallituksen esitys tilikauden tuloksen käsittelystä.....	60
2.	Talousarvion toteutuminen.....	61
2.1	Keskusvaalilautakunta	62
2.2	Tarkastuslautakunta	63
2.3	Kaupunginhallitus	64
	Lomituspalvelut.....	71
2.4	Ylä-Savon maaseutuhallinnon yhteislautakunta	89
2.5	Sivistys- ja hyvinvointilautakunta	92
2.6	Tekninen lautakunta.....	104
2.7	Ylä-Savon jätehuoltolautakunta	116
2.8	Investointiosan toteutumisvertailu	119
2.9	Tuloslaskelman toteutumisvertailu (ei sis. vesilaitosta).....	121
2.10	Talousarvion rahoitusosan toteutumisvertailu (ei sis. vesilaitosta)	123
2.11	Yhteenveto valtuuston hyväksymien määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta	124
2.12	Käyttötalousosan toteutumisvertailu.....	126
3.	Tilinpäätöslaskelmat.....	129
3.1	Kaupungin laskelmat	129
3.2	Konsernilaskelmat.....	132
3.3	Liikelaitoksen tilinpäätöslaskelmat.....	135

4.	Tilinpäätöksen liitetiedot.....	138
4.1	Tuloslaskelman liitetiedot.....	140
4.2	Tasetta koskevat liitetiedot.....	141
4.3	Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot.....	146
4.4	Henkilöstöä, tilintarkastajan palkkioita ja intressitahotapahtumia koskevat liitetiedot	147
4.5	Konsernitilinpäätöksen liitetiedot.....	149
5.	Eriytetyt tilinpäätökset (vesiliikelaitos) ja muut eriytetyt laskelmat.....	153
5.1	Tilinpäätöksen sisältö.....	154
5.2	Toimintakertomus	155
5.3	Talousarvion toteutuminen	165
5.4	Tilinpäätöslaskelmat.....	174
5.5	Tilinpäätöksen liitetiedot.....	177
5.6	Organisaatio	183
5.7	Tilinpäätöksen allekirjoitus ja merkinnät	184
5.8	Muut eriytetyt laskelmat	185
6	Tilinpäätöksen allekirjoitus.....	186
7	Luettelo käytetyistä kirjanpitokirjoista	187
	Käytetyt kirjanpitokirjat 2021.....	187

1. Toimintakertomus

1.1 Kaupunginjohtajan katsaus

Kaupungin vuoden 2021 tilinpäätös on 3,2 M€ ylijäämäinen. Verotulot kasvoivat 3,6 M€ ja valtionosuudet olivat noin 1,3 M€ pienemmät edelliseen vuoteen verrattuna. Koronakompensaatioiden taloudellinen vaikutus viime tilikaudelle oli merkittävä yhteensä n. 5,0 M€. Vuoden 2021 vuosikate 13,3 M€ kattaa poistot (8,6 M€) 154 prosenttisesti. Kaupungin lainamäärä kasvoi 7,5 M€ ja asukaskohtainen velka oli viime vuoden lopussa 3 283 €. Edelliseen vuoteen verrattuna asukaskohtainen velka kasvoi 380 €:lla.

Koronapandemian jatkuessa vuosi 2021 oli edelleen poikkeuksellinen. Kaupungin palvelut järjestettiin normaalisti, mutta pandemiasta johtuvat rajoitukset vaikuttivat eniten kulttuuri- ja liikuntatapahtumien yleisötilaisuuksien järjestämiseen. Iisalmen kaupunki juhli 130 -vuotista menestystarinaansa teoin ja tempauksin. Tavoitteena oli viettää juhluvuotta yhteisöllisesti ja osallistaen sekä innostaen eri toimijoita mukaan tekemään yhteistä juhluvuotta. Iisalmi 130 -juhluvuosi toi yhteisöllisyyttä kaupunkiin ja antoi koronapandemian keskellä piristystä ja sisältöä kaupunkilaisten arkeen.

Kaupungin toimintakulut kasvoivat 3,4 M€ (2,2 %) ja toimintatuotot kasvoivat 0,2 M€ (0,6 %) edellisvuoteen verrattuna. Kaupungin investointitaso vuonna 2021 oli historiallisen suuri. Merkittävimpiä investointeja olivat Kilpijärven koulun sekä uuden uimahallin rakentamisen jatkaminen ja Mansikkaniemen koulun rakentamisen aloittaminen. Uuden uimahallin rakentaminen on mittaluokaltaan kaupungin lähihistorian suurin yksittäinen investointi. Kaupungin kokonaisinvestointimäärä nousi huomattavan korkeaksi 17,4 M€ (netto, ei sis. vesiliikelaitosta). Maankäytön kehittämisen puolelta keskeisiä asemakaavatöitä olivat Koljonvirrantien varren asemakaavan muutos liiketonttikäyttöön sekä yleiskaavan jatkovalmistelu.

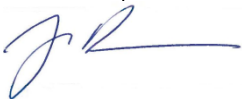
Kaupungin työllisyyskehitys kehittyi parempaan suuntaan vuoden 2021 aikana. Työvoimasta oli keskimäärin v. 2021 työttömänä 12,4 %. Kaupungin työttömyys on sekä ammatti- että ikärakennesyistä miehiin painottuvaa. Eryteisesti pitkäaikaistyöttömyys on koronapandemian aikana lisääntynyt. Maaliskuun alussa aloitetun työllisyyden kuntakokeilun odotetaan löytävän vaikuttavimpia keinoja vaikeasti työllistyvien auttamiseen. Osaavan työvoiman saatavuudessa on edelleen haasteita. Tilanteen korjaaminen edellyttää joustavia ja räätälöityjä koulutuspolkuja nykyiselle työvoimareserville, osaajien rekrytointia lähimaakunnista ja lisäksi ammattitaitoisen työvoiman hankkimista ulkomailta. *By Iisalmi* -brändityön ja hankkeiden avulla kehitetään kaupungin tunnettavuutta ja vetovoimaa yhdessä yritysten ja oppilaitosten kanssa.

Väestönkehityksen osa-alueet ovat luonnollinen väestönlisäys, kuntien välinen nettomuutto ja nettomaahanmuutto. Iisalmissa syntyi viime vuonna 148 lasta eli syntyvyys pysyi samalla tasolla kuin vuosina 2019-2020. Syntyvyyden ja kuolleisuuden välinen erotus on suurin selittävä tekijä kaupungin väestön vähenemisessä. Viime vuonna väestö väheni 164 henkilöä. Kokonaisnettomuuton osalta kaupungin väkiluku väheni 58 asukkaan verran. Kaupungin asukasluku oli viime vuoden lopussa 20 960 asukasta. Kokonaisuutena Ylä-Savon seutukunta menetti viime vuonna 738 asukasta ja seutukunnan väestömäärä oli vuoden lopussa 51 604. Väestökehitys oli vähenevää kahta lukuun ottamatta kaikissa maakunnan kunnissa.

Iisalmen kaupunkistrategia valmisteltiin ja hyväksyttiin uuden valtuuston voimin loppuvuoden aikana. Asetetun vision mukaisesti haluamme olla vuonna 2030 houkuttelevin seutukaupunki. Tavoitteeseen pääseminen tarkoittaa aktiivista ja vaikuttavaa elinkeinopolitiikkaa ja uusia työpaikkoja. Lisäksi tarvitsemme uusia pehmeitä vetovoimatekijöitä eli toimintaa ja tapahtumia, jotka tuottavat iloa, yhteisöllisyyttä ja elämyksiä.

Vuoden 2021 positiivisen tuloksen ja yhdeksän perättäisen ylijäämäisen vuoden avittamina meillä on hyvät edellytykset jatkaa päämäärätietoista kehittämistyötä. Koronapandemiasta elpyminen, työllisyystilanteen parantaminen ja kaupungin käyttötalouden pitäminen vakaana ovat valtuustokauden alun keskeisiä tavoitteita.

Kiitos kaupungin henkilöstölle hyvin tehdystä työstä ja päätöksentekijöille hyvistä päätöksistä Iisalmen parhaaksi vuonna 2021!

Jarmo Ronkainen
kaupunginjohtaja

1.2 Hallinto

Iisalmen kaupungin organisaatio muodostuu kaupunginvaltuustosta, jossa on 43 valtuutettua ja kaupunginhallituksesta, jossa on 11 jäsentä. Kaupungissa on lakisääteisten kaupunginhallituksen, tarkastuslautakunnan ja keskusvaalilautakunnan lisäksi sivistys- ja hyvinvointilautakunta sekä tekninen lautakunta.

Sivistys- ja hyvinvointilautakunnan alaisuudessa toimivat hyvinvointijaosto ja Ylä-Savon musiikkiopiston johtokunta. Teknisen lautakunnan alaisuudessa toimii Iisalmen vesi - liikelaitoksen johtokunta. Lisäksi kaupungilla on tekninen jaosto sekä maaseutuhallinnon yhteislautakunta ja jätehuoltolautakunta, jotka ovat kuntien yhteislautakuntia.

Kaupungin järjestämät palvelut on organisoitu kolmeen toimialaan: tekniseen, sivistys- ja hyvinvointitoimialaan sekä elinvoima- ja konsernipalveluihin. Elinvoima- ja konsernipalvelut tuottavat tukipalvelut koko organisaatiolle.

Kuva 1 Iisalmen kaupungin organisaatio 2021.

31.7.2021 saakka

Kaupunginvaltuusto

Valtuutettuja	43
Puheenjohtaja	Kati Åhman
I Varapuheenjohtaja	Riitta Korpihalla
II Varapuheenjohtaja	Iivo Polvi

Kaupunginvaltuuston paikkajakauma

Keskusta	15
SDP	8
Vasemmistoliitto	7
Kokoomus	6
Vihreät	3
Perussuomalaiset	2
Kristillisdemokraatit	2

Kaupunginhallitus

Jäseniä	11
Puheenjohtaja	Juho Pulkka
I Varapuheenjohtaja	Kirsi Niva
II Varapuheenjohtaja	Jouni Toppinen

Kaupunginjohtaja

Jarmo Ronkainen

Toimialat ja johtajat

Elinvoima- ja konsernipalvelut -toimiala	Jarmo Ronkainen
Sivistys ja hyvinvointi -toimiala	Kirsi-Tiina Ikonen
Tekninen -toimiala	Kari Nissinen

1.8.2021 alkaen

Kaupunginvaltuusto

Valtuutettuja	43
Puheenjohtaja	Kati Åhman
I Varapuheenjohtaja	Jukka Pietikäinen
II Varapuheenjohtaja	Kyösti Kauppinen

Kaupunginvaltuuston paikkajakauma

Keskusta	13
SDP	7
Vasemmistoliitto	4
Kokoomus	7
Vihreät	3
Perussuomalaiset	7
Kristillisdemokraatit	2

Kaupunginhallitus

Jäseniä	11
---------	----

Puheenjohtaja	Juho Pulkka
I Varapuheenjohtaja	Kari Riihola
II Varapuheenjohtaja	Kirsti Puurunen
Kaupunginjohtaja	Jarmo Ronkainen
Toimialat ja johtajat	
Elinvoima- ja konsernipalvelut -toimiala	Jarmo Ronkainen
Sivistys ja hyvinvointi - toimiala	Kirsi-Tiina Ikonen
Tekninen -toimiala	Kari Nissinen

Tilivelvolliset

Toimielin	Vastuualue	Tilivelvolliset
Keskusvaalilautakunta	Vaalit	Keskusvaalilautakunnan jäsenet Hallintojohtaja
Tarkastuslautakunta	Tilintarkastus	Tarkastuslautakunnan jäsenet
Kaupunginhallitus	Elinvoima- ja konsernipalvelut	Kaupunginhallituksen jäsenet Kaupunginjohtaja
Sivistys- ja hyvinvointilautakunta	Sivistys- ja hyvinvointitoimiala	Sivistys- ja hyvinvointilautakunnan jäsenet Sivistys- ja hyvinvointitoimialan toimialajohtaja
Musiikkiopiston johtokunta	Musiikkiopisto	Musiikkiopiston johtokunnan jäsenet Musiikkiopiston rehtori
Tekninen lautakunta	Tekninen toimiala	Teknisen lautakunnan jäsenet Teknisen toimialan toimialajohtaja
Ylä-Savon maaseutuhallinnon yhteislautakunta	Ylä-Savon maaseutupalvelut	Ylä-Savon maaseutuhallinnon yhteislautakunnan jäsenet Maaseutujohtaja
Ylä-Savon jätehuoltolautakunta	Jätehuolto	Ylä-Savon jätehuoltolautakunnan jäsenet Jätehuoltopäällikkö
Iisalmen Vesi-liikelaitos	Puhdas vesi Jätevesi	Iisalmen Vesi -liikelaitoksen johtokunta Vesilaitoksen johtaja

Vastuualue	Toimintayksikkö	Tilivelvolliset
Rahoitus	Rahoitus	Talousjohtaja
Hallinto- ja maaseutupalvelut	Hallintopalvelut Henkilöstöhallinto Ylä-Savon maaseutupalvelut Lomituspalvelut	Hallintojohtaja Henkilöstöpäällikkö Maaseutujohtaja Lomatoimenjohtaja
Talous- ja tietohallinto	Talous- ja tietohallinto	Talousjohtaja
Sosiaali- ja terveydenhuolto	Sosiaali- ja terveydenhuolto	Talousjohtaja
Elinvoimapaalvelut	Elinvoimapaalvelut Työllisyyspalvelut Maahanmuutto- ja pakolaispalvelut	Elinkeinojohtaja Työllisyyskoordinaattori/TYP-johtaja Maahanmuuttotyön koordinaattori
Sivistys ja hyvinvointi	Sivistys- ja hyvinvointitoimialan hallinto	Toimialajohtaja
Varhaiskasvatus	Päiväkodit Perhepäivähoito	Varhaiskasvatusjohtaja Varhaiskasvatusjohtaja
Perusopetus ja lukiokoulutus	Perusopetus Lukiokoulutus Ruokapalvelut	Toimialajohtaja Lukion rehtori Ruokapalvelupäällikkö
Kulttuuri- ja vapaa-aika	Kansalais- ja musiikkiopisto Kirjasto- ja kulttuuripalvelut Liikunta- ja nuorisopalvelut	Kansalais- ja musiikkiopiston rehtori Kirjasto- ja kulttuuripalvelupäällikkö Kulttuuri- ja vapaa-aikajohtaja
Teknisen toimialan hallinto	Teknisen toimialan hallinto	Toimialajohtaja
Maankäyttö ja asuminen	Kaavoitus Tonttipalvelut Kaupunkimittaus Rakennusvalvonta	Kaavoituspäällikkö Kiinteistöinsinööri Mittauspäällikkö Rakennustarkastaja
Kadut ja ympäristö	Kunnallistekniikan suunnittelu Kunnallistekniikan rakentaminen ja liikennealueet Viher- ja liikunta-alueet	Kaupungininsinööri Työpäällikkö Viher- ja liikunta-aluepäällikkö
Toimitilat	Tilahallinta ja rakentaminen Kiinteistöjen kunnossapito Kiinteistönhoito	Toimialajohtaja Kunnossapitopäällikkö Kiinteistönhoitopäällikkö
Jätehuolto	Jätehuolto	Jätehuoltopäällikkö
Iisalmen Vesi -liikelaitos	Hallinto ja verkostot Laitokset	Vesilaitoksen johtaja Vesilaitoksen johtaja Käyttöpäällikkö

Kuva 2 Tilivelvolliset

1.3 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys

Yleinen taloudellinen kehitys

Suomen talous on toipunut koronan aiheuttamasta iskusta vuoden 2021 aikana siitäkin huolimatta, että Covid-19 -pandemia on vaikuttanut talouskehitykseen Suomessa ja maailmalla vuodesta 2020 saakka. Valtiovarainministeriön (VM) arvion mukaan kasvupyrähdys jää kuitenkin väliaikaiseksi. Bruttokansantuote (BKT) kasvoi 3,5 % vuonna 2021. Vuodelle 2022 ennustetaan 3,0 %:n kasvua ja vuodesta 2023 alkaen talous kasvaa arvion mukaan 1-1,5 %:n vauhtia.

Venäjä käynnisti 24.2.2022 hyökkäyksen Ukrainaan. Suomi tuomitsee jyrkästi Venäjän Ukrainassa aloittamat sotilaalliset toimet ja tukee Ukrainan itsenäisyyttä, suvereniteettia, itsemääräämisoikeutta ja alueellista koskemattomuutta. Sodan ennustaminen on vaikeaa ja siksi myös sodan vaikutuksia yleiseen taloudelliseen kehitykseen on vaikea arvioida. Erilaisia skenaarioita sodan kulusta on kuitenkin mahdollista luonnostella ja skenaarioiden avulla hahmotella sodan ja pakotteiden vaikutuksia talouteen.

VM on tunnistanut kanavia, joita pitkin sota ja pakotteet vaikuttavat talouteen. Näitä ovat raaka-aineiden ja energian hinta ja saatavuus Venäjältä, muiden tavaroiden vienti Venäjälle ja tuonti Venäjältä, kuluttajien ja yrittäjien luottamus, mukaan lukien Suomen maariski sekä pankki- ja vakuutusmarkkinat, rahoituksen saatavuus ja hinta sekä pankkien altistuminen Venäjän riskeille.

Kun arvioidaan sodan ja pakotteiden vaikutuksia Suomeen, on ensin syytä arvioida, mitkä ovat niiden vaikutukset Venäjään ja Suomen kauppakumppaneihin. Sen jälkeen voidaan arvioida sekä suorat että epäsuorat vaikutukset Suomen talouteen. Selvää kuitenkin on, että sodan vaikutukset tuntuvat myös Suomessa ja vaikutusten arviointi on tässä vaiheessa erittäin vaikeaa. Todennäköistä on, että vuoden 2021 lopussa tehtyjä talouden kasvuennusteita tullaan tarkistamaan vuonna 2022.

Yksityinen kulutus kasvoi vuonna 2021; erityisesti asuntorakentamisen kehitys on ollut suotuisaa. Työllisten määrä lisääntyi vuonna 2021 merkittävästi. Työllisten määrä on kuitenkin suurempi vain määrä- ja osa-aikaista työtä tekevien palkansaajien keskuudessa. Jatkuvaa kokoaikatyötä tekevien määrä jäi vuonna 2021 vuotta 2020 pienemmäksi.

Kuluttajahintaindeksin vuosimuutos on kiihtynyt yli kolmeen prosenttiin vuoden 2021 loppupuolella, vaikka vuoden 2021 inflaatio jää 2,2, prosenttiin. Nopean inflaation taustalla on sekä kysyntään että tarjontaan liittyviä tekijöitä. Kysyntäpuolella keskeinen tekijä on koronaviruspandemian aikana kuluttajille kertyneiden säästöjen purkautuminen kestokulutukseen.

Erityisesti rakentamiseen ja remontoimiseen liittyvien tarvikkeiden kysynnän kasvu ja hintojen nousu on ollut nopeaa. Tarjontapuolen tekijöitä ovat mm. kansainvälisen kaupan häiriöt, työvoimapula sekä erityisesti auto- ja elektroniikkateollisuutta haittaava komponenttipula. Inflaation nousun oletetaan jäävän tilapäiseksi kysyntä- ja tarjontahäiriöiden vähitellen helpottaessa.

Keskeiset ennusteluvut (Valtiovarainministeriö, taloudellinen katsaus, joulukuu 2021).

	2019	2020	2021 ¹	2022 ¹	2023 ¹	2024 ¹
Bruttokansantuote markkinahintaan (määrän muutos, %)	1,3	-2,9	3,5	3,0	1,5	1,4
Työllisyysaste, %	71,6	70,7	72,4	73,5	74,0	74,2
Työttömyysaste, %	6,7	7,7	7,6	6,7	6,5	6,4
Ansiotasoindeksi, muutos %	2,1	1,9	2,3	3,0	2,5	2,6
Veroaste, suhteessa BKT:een %	42,2	42,1	43,5	42,0	41,9	41,7
Julkinen kulutus, muutos %	2,0	0,5	3,3	0,7	-1,2	0,4
Yksityinen kulutus, muutos %	0,7	-4,7	3,0	3,8	2,1	1,7
Kuluttajahintaindeksi, muutos %	1,0	0,3	2,2	2,6	1,8	1,8
Lyhyet korot (euribor 3 kk), %	-0,4	-0,4	-0,5	-0,5	-0,5	-0,4
Pitkät korot (valtion obligaatiot, 10v), %	0,1	-0,2	-0,1	0,0	0,0	0,1

¹ Ennuste

Lähteet:

Valtiovarainministeriö: Venäjän hyökkäys Ukrainaan, <https://vm.fi/ukraina>

Valtionvarainministeriö: taloudellinen katsaus, joulukuu 2021.

Tilastokeskus: Bruttokansantuote nousi 3,5 prosenttia vuonna 2021, 15.3.2021,

https://stat.fi/til/vtp/2021/vtp_2021_2022-03-15_tie_001.fi.html

Kuntatalouden kehitys

Kuntatalous on ollut ulkopuolelta tulleiden muutostekijöiden kohteena jo useamman vuoden ajan. Valtion koronatuotet ovat parantaneet kuntien taloutta vuosina 2020-2021. Valtion tukitoimenpiteiden vaikutus kuntatalouteen on ollut merkittävä ja on olemassa vaara, että kuntatalouden tilasta on muodostunut vääristynyt käsitys.

Kuntien valmistautuminen historialliseen sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen hallintouudistukseen tapahtuu talousvaikutusten arvioinnin osalta epävarmuudessa. Vuosien 2021 ja 2022 talous vaikuttaa pysyvästi uuden kunnan talouteen vuodesta 2023 alkaen. Laskentatavat, joilla kuntien verotuloja ja valtionosuuksia siirretään, aiheuttavat sen, että uudistuksen pysyvät vaikutukset voivat olla yksittäisissä kunnissa euromääräisesti erittäin suuria. Tarkempi vaikutusten arviointi on mahdollista vasta keväällä 2023.

Suomen kansantalous kääntyi huhtikuussa 2021 reippaaseen kasvuun alkuvuoden rajoitustoimien ja heikon talouskehityksen jälkeen. Ennakollisten suhdannetietojen mukaan talouskasvu jatkui pirteänä koko loppuvuoden ajan, vaikka aaltoilevat koronatartunnat, joulukuussa käyttöön otetut uudet rajoitustoimet, epävarmuuden lisääntyminen, inflaation kiihtyminen ja kustannuspaineiden nousu jättivät vuoden 2021 lopullisiin kasvulukuihin jälkensä.

Neljännesvuositilastojen perustella on selvää, että kansantalouden tuotantoluvut nousivat koronaa edeltävälle tuotannon tasolle jo vuoden 2021 toisella neljänneksellä. Koronaa

edeltävälle kasvu-uralle päästään ennusteiden mukaan vasta myöhemmin. Koronan tartuntaluvut nousivat joulukuussa 2021 rajusti omikronvariantin myötä. Tartuntojen hidastamiseksi ja sairaalapakasiteetin hallitsemiseksi käynnistetyt uudet rajoitustoimet, niiden kesto ja epidemiatilanteen heikennyksen voimistama kuluttajien ja elinkeinoelämän luottamusindikaattorin lasku vaikuttivat vuodenvaihteen talouskehitykseen. Rajoitustoimet ja sulkutilat hidastivat ainakin jossain määrin erityisesti vasta äskettäin piristyneen palvelualan kasvua.

Kansantalouden kasvun odotetaan palaavan korona edeltäneisiin kasvulukuihin vuonna 2023. Kansainvälisen kysynnän normalisoituminen alkaa pienentää viennin volyymin kasvulukuja ja rajoitustoimien aikana syntynyt kulutuskysynnän patouma väistyy.

Lähteet:

Kuntaliitto: Isot reformit ja kuntatalous. Sote lähtee ja työllisyyden hoito tulee -mitä kunnasta tulee tietää uudistuksen kynnyksellä? 2022.

Minna Punakallio: Talouskatsaus: Vuoden 2021 talouspyrhähdys lämmittää vielä vuotta 2022, <https://www.kuntaliitto.fi/blogi/2022/talouskatsaus-vuoden-2021-talouspyrahdys-lammittaa-viela-vuotta-2022>, 27.1.2022

Valtion tukitoimet koronakriisissä

Valtion tukitoimenpiteet ovat vahvistaneet kuntatalouden tilaa merkittävästi vuosina 2020-2021. Valtio on tukenut kuntia ja kuntayhtymiä koronaepidemian vuoksi vuosina 2020-2021 yli 5 miljardilla eurolla. Vuonna 2020 tuet kunnille ja kuntayhtymille olivat yhteensä noin 2,6 miljardia euroa. Vuonna 2021 kuntien ja kuntayhtymien tukemiseen oli varattu noin 2,5 miljardia euroa.

Valtiovarainministeriön hallinnonalalla kuntia ja kuntayhtymiä on tuettu

- peruspalvelujen valtionosuuden lisäysten,
- sairaanhoitopiireille maksettujen valtionavustusten sekä
- yhteisöveron jako-osuuden määräaikaisten korotusten muodossa.

Iisalmen kaupungin koronatuot on koottu alla olevaan taulukkoon. Tiedot perustuvat Kuntaliiton ja valtiovarainministeriön tietoihin (<https://vm.fi/kuntien-koronatuot>)

Kiky-vähennyksen poistaminen	908 354
Koronatuki kunnallisveron mukaan	103 075
Koronatuki €/asukas	59 830
YHTEENSÄ (valtionosuudet)	1 071 259
Yhteisöveron jako-osuuden korotus	1 207 317
Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän kautta saatava STM:n valtionavustus	2 755 000
YHTEENSÄ (valtionosuudet ja verotulot)	5 033 576

Koronatuot on maksettu kunnille pääosin peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmän sekä verotilitysten (yhteisöveron ryhmäjako-osuuden korotus 44,29 %:n) kautta. Tämän lisäksi sosiaali- ja terveysministeriön hallinnon alalta on maksettu erillistä valtionavustusta koronasta aiheutuvien kustannusten kompensointiin (Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän kautta saatava STM:n valtionavustus).

Lisäksi sivistys- ja hyvinvointitoimialalle on myönnetty valtion erityisavustuksia koronasta aiheutuviin kustannuksiin vuonna 2021 n. 0,2 M€.

Lähde: Valtiovarainministeriö: Kunnille maksetut koronatuot, <https://vm.fi/kuntien-koronatuot>

Kuntaliitto: Korotetun jako-osuuden vaikutukset kunnittain

Oman alueen taloudellinen kehitys

Pohjois-Savon alueen yleinen kehitys ja näkymät ovat positiivisia. Koronan negatiiviset vaikutukset ovat hellittämässä ja monella toimialalla jo takanapäin. Maakunnassa on kasvavia ja kansainvälisiä vientiyrityksiä, joiden taloudellinen merkitys Pohjois-Savon teollisuudelle on suuri.

Ylä-Savon seudulla on maakunnan suurin vientiin tähtäävä koneteollisuuden keskittymä. Näiden vientiyritysten vetämänä seuduille on syntynyt myös mittava alihankintaverkosto, joka huolehtii omalta osaltaan alan tuotekehityksestä. Näillä teknologiateollisuuden aloilla on tällä hetkellä vahva, pitkäkestoinen tilauskanta.

Pohjois-Savon maakunta tunnetaan myös vahvasta kemiallisesta ja mekaanisesta metsäteollisuudesta, joka edellyttää mittavaa puunhankintaa. Samoin alkutuotanto ja elintarviketeollisuus ovat huomattavia työllistäjiä maakunnassa. Maatilojen keskeisimmät tuotantosuunnat Pohjois-Savossa ovat maidontuotanto ja nautakarjankasvatus. Maidontuottajana maakunta on merkittävä. Vaikka tilalukumäärä on alentunut, maidontuotantomäärät ovat pysyneet lähes samoina.

Tämänhetkiset huolenaiheet maakunnassa kohdistuvat kaikilla seuduilla ja lähes kaikilla toimialoilla osaavan työvoiman saatavuuteen. Lisäksi lähinnä rakennus- ja teknologiateollisuuden materiaalien ja komponenttien saatavuus sekä raaka-aineiden ja materiaalien viimeaikojen nopea hinnannousu aiheuttavat epävarmuutta tuotannolle.

Koronavuodet 2020-2021 ovat kohdelleet rankimmin palvelusektoria; erityisesti ravintola-, matkailu- ja tapahtuma-alan toimijat ovat kärsineet pandemian vaikutuksista. Palvelusektorin yritysten osalta koronan vaikutukset näkyvät vielä pitkään.

Iisalmessa talouskehitys on ollut myönteinen. Valtion koronatuot ovat tukeneet kaupunkia koronapandemian hoidossa ja vahvistaneet kuntataloutta. Koronan vaikutukset ovat näkyneet erityisesti työllisyydessä sekä sosiaali- ja terveydenhuollossa, jossa varautumistoimenpiteet, rokotukset ja testaaminen ovat lisänneet kustannuksia.

Lähde:

Työ- ja elinkeinoministeriö: Alueellisen kehitysnäkymät syksyllä 2021.

Iisalmi 130 -juhlavuosi

Iisalmen kaupunki juhli 130 -vuotissyntymäpäiviään vuonna 2021 ja juhlavuosi huomioitiin eri toiminnoissa. Iisalmen kaupungin 130-vuotisjuhlan kunniaksi toteutetut tapahtumat, teot ja tempaukset värjittivät ja toivat iloa ja eloa vuoteen 2021, vaikka koronaepidemia aiheuttikin muutoksia ja edellytti vaihtoehtoisia toteutustapoja perinteisten rinnalle. Tavoitteena oli viettää juhlavuotta yhteisöllisesti ja osallistaen sekä innostaen eri toimijoita mukaan tekemään ja viettämään yhteistä juhlavuotta tapahtumineen - olivathan juhlavuoden teemoina yhteisöllisyys ja iisalmelainen osaaminen.

Paitsi juhlavuoden teematapahtumissa, juhlavuosi näkyi esimerkiksi myös kaupungin yllä

liehuissa lisalmi 130 -juhlalipuissa ja -banderolleissa, kotikaupunkiylpeyttä ja -rakkautta nostattelevissa markkinointikampanjoissa ja lisalmen historiaa ja seudun kehittymistä kansainväliseksi osaamisen paikaksi valottavissa asukaslehden ja sähköisten uutiskirjeiden artikkeleissa.

Juhlavuosi oli kokonaisuutena varsin monipuolinen ja ajan hengen mukainen – osallistumaan pystyi niin kasvotusten eli ”livenä” kuin verkossa ”etänä”, tai katsoen taltiointeja somevideoilta ja selaten verkkovalokuva-albumia tykkäillen, jakaen ja kommentoiden, riippumatta fyysisestä sijainnista.

Osallistuminen johonkin juhlavuoden tapahtumaan tai tempaukseen oli pyritty tekemään kaikille kaupungin asukkaille ja työntekijöille mahdolliseksi, riippumatta iästä, fyysisestä sijainnista tai henkilökunnan osalta työyksiköstä. Siinä onnistuttiin hyvin, vaikka aika olikin haastava: lisalmi 130-juhlavuosi toi yhteisöllisyyttä kaupunkiin ja antoi hankalan tautitilanteen keskellä piristystä ja sisältöä elämään sekä ehkä myös uskoa tulevaan.

Väkiluku ja väestörakenne

lisalmen väkiluku oli ennakkotietojen mukaan vuoden 2021 lopussa 20 960 henkilöä. lisalmen väkiluku laski -164 asukkaalla (-0,8 %). Väkilukua laskee erityisesti syntyvyyden ja kuolleisuuden ero.

lisalmen väkiluvun kehitys ja ennusteet noudattelevat valtakunnallista kehitystä. Syntyvyys on laskenut koko maassa ja väestö keskittyy kaupunkikeskuksiin. lisalmen näkökulmasta keskeisenä haasteena ovat väestön väheneminen sekä syntyvyyden lasku, joka on ollut viime vuosina merkittävä.

Ylä-Savon väkiluku laski 571 hengellä, mikä oli pienin väkiluvun lasku vuoden 2014 jälkeen. Ylä-Savossa suurin syy väestötappiolle oli korkeasta ikärakenteesta johtuva kuolleisuus. Kuolleita oli vajaa 40 vähemmän kuin vuotta aiemmin, mutta kuolleiden määrä ylitti silti syntyneet 453:lla. Sen sijaan kuntien välinen muuttotappio pieneni yli 130 hengellä, ja maahanmuutto huomioiden kokonaisnettomuutto jäi vain 120 henkeä miinukselle (vuosi sitten -270).

Pohjois-Savon maakunnan väkiluku kasvoi 131 asukkaalla vuonna 2021. Maakunnan väkiluvun jyrkkä lasku alkoi taittua koronapandemian puhjettua vuonna 2020, jolloin väestötappio jäi 740 henkeen. Vuosina 2017–2019 väkiluku laski vielä 1 200–1 400 hengen vuosivauhtia. Pohjois-Savon väestönkasvu perustuu muuttovoittoon. Pohjois-Savo keräsi muuttovoittoa muista maakunnista 735 henkeä, kun vuotta aiemmin muuttoliike oli 130 henkeä tappiolla.

Pohjois-Savon sisällä väestönkehitys vaihtelee kunnittain, ja maakunnan kasvu nojaa Kuopion runsaaseen muuttovoittoon. Ennakkotietojen mukaan Kuopio oli viime vuonna Suomen toiseksi muuttovetovoimaisin kunta Tampereen jälkeen. Eri puolilla Pohjois-Savoa on kuitenkin huomattavissa hienoista veto- ja pitovoiman vahvistumista. Kuntien välistä muuttovoittoa saivat viime vuonna Kuopion ohella Siilinjärvi, Pielavesi, Suonenjoki, Vesanto, Kaavi ja Tuusniemi. Väkiluku kasvoi viime vuonna ainoastaan Kuopiossa ja Siilinjärvellä. Muualla maakunnassa väkilukua laskee etenkin korkeasta ikärakenteesta johtuva kuolleisuus ja alhainen syntyvyys. Vaikka syntyneitä oli Pohjois-Savossa 92 enemmän kuin vuotta aiemmin, ylitti kuolleiden määrä syntyneet 1 173 hengellä.

Väkiluku vuosina 2019–2021

Alue	2019	2020	2021 ¹	Muutos 2020-2021, %
Iisalmi	21 368	21 124	20 960	-0,8
Ylä-Savo	52 920	52 175	51 604	-1,1
Pohjois-Savo	244 236	248 265	248 396	0,1
Koko maa	5 525 292	5 533 793	5 549 599	0,3

¹ Väestömuutosten ennakkotieto

Iisalmen väestömuutosten ennakkotiedot 31.12.2021

Syntyneet	148
Kuolleet	-295
Luonnollinen väestönlisäys	-147
Kuntien välinen tulomuutto	994
Kuntien välinen lähtömuutto	-1 052
Kuntien välinen nettomuutto	-58
Kunnan sisäinen muutto	2 132
Maahanmuutto Suomeen	59
Maastamuutto Suomesta	-17
Nettomaahanmuutto	42
Kokonaisnettomuutto	-16
Kokonaismuutos tammi-joulukuu 2021	-164
Kokonaismuutos tammi-joulukuu 2020	-244
Väkiluku 31.12.2021	20 960

Väestön ikärakenne 31.12.2020 (%)

Alue	0–14 v	15–64 v	65 v –
Iisalmi	14,9	58,0	27,2
Ylä-Savo	14,3	55,8	29,9
Pohjois-Savo	14,3	59,7	25,9
Koko maa	15,6	61,7	22,7

Lähteet:

Pohjois-Savon liitto 27.1.2022, Pohjois-Savon väestömuutosten ennakkotiedot vuodelta 2021.

Tilastokeskus: StatFin-tilastotietokanta

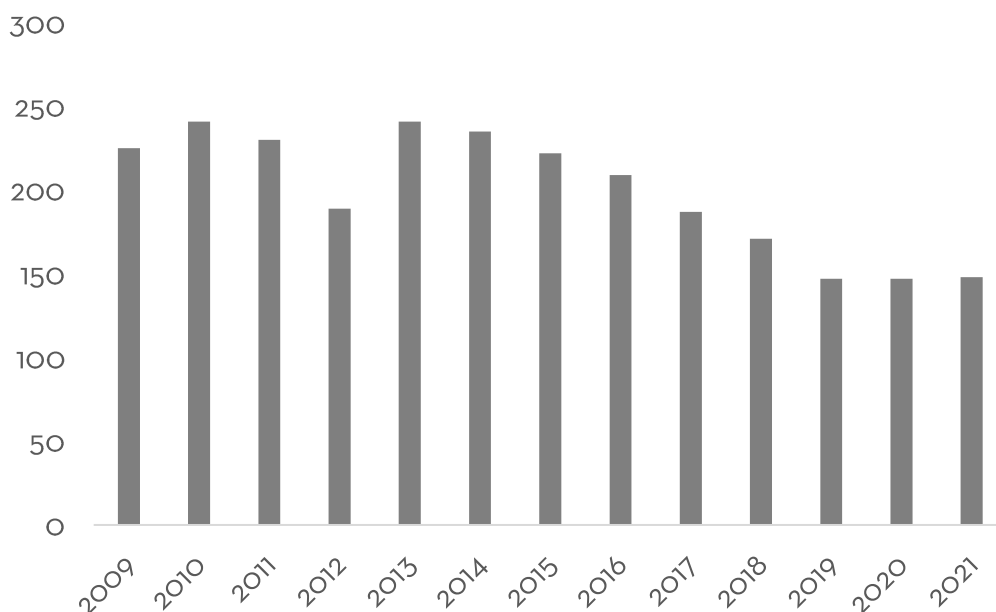
Syntyvyys

Vuonna 2021 Iisalmissa syntyi 148 lasta (2020: 147). Tilastotietojen perusteella näyttää, että syntyvyyden lasku on pysynyt samalla tasolla vuodesta 2019.

Syntyneiden lasten määrä 2019–2021

Alue	2019	2020	2021	Muutos 2020- 2021, %
Iisalmi	147	147	148	0,7
Ylä-Savo	335	362	346	-4,4
Pohjois-Savo	1 782	1 832	1 942	6,0
Koko maa	45 613	46 452	49 583	6,7

Alla on kuvattu syntyvyyden kehitystä lialmessa vuosina 2009-2021. Vuonna 2021 lialmessa syntyi 77 lasta vähemmän kuin vuonna 2009, vähennys -34 %.

Kuva 3 lialmi, elävänä syntyneet 2009-2021

Taloudellinen huoltosuhde

Taloudellinen huoltosuhde mittaa sitä, kuinka monta työvoiman ulkopuolella olevaa ja työtöntä on sataa työllistä kohti. Vuonna 2019 lialmessa oli sataa työssäkäyvää henkilöä kohti 154 ei-työssäkäyvää henkilöä.

Taloudellisella huoltosuhteella tarkoitetaan siten työllisten lukumäärän suhdetta työttömiin ja työvoiman ulkopuolella oleviin. Työllisten lukumäärän noustessa suhteessa työttömien ja työvoiman ulkopuolella olevien määrään, taloudellinen huoltosuhdeluku laskee. lialmen taloudellinen huoltosuhde on hieman maan keskiarvoa korkeampi.

Taloudellinen huoltosuhde vuosina 2017-2019

Taloudellinen huoltosuhde ¹	2017	2018	2019
lialmi	153	154	154
Pohjois-Savo	153	149	149
Koko maa	137	132	133

¹ Taloudellinen huoltosuhde mittaa sitä, kuinka monta työvoiman ulkopuolella olevaa ja työtöntä on sataa työllistä kohti.

Työpaikkakehitys ja työttömyys

Pohjois-Savossa oli joulukuun 2021 lopussa 11 880 työtöntä työnhakijaa, mikä on lähes 3 500 työtöntä vähemmän kuin vuonna 2020. Henkilökohtaisesti ilmoittautuneita lomautettuja oli joulukuun lopussa 1 142, mikä on 2 300 lomautettua vähemmän kuin vuonna 2020 ja 169 vähemmän kuin joulukuussa 2019.

Nuoria, alle 25-vuotiaita työttömiä työnhakijoita oli joulukuun lopussa 1 500 eli 23 % vähemmän kuin vuosi sitten. Pitkäaikaistyöttömiä oli vajaa 4 700, mikä oli 4,5 % vuoden

takaista enemmän. Pitkäaikaistyöttömien määrä laski loppukesän ja syksyn aikana, mutta nousi jälleen marraskuusta joulukuuhun 58 työttömällä.

Seutukunnittain tarkasteltuna työttömyys aleni kaikilla Pohjois-Savon seuduilla, eniten Varkauden seudulla (-29 %) ja Ylä-Savossa (-26 %). Matalin työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli Sisä-Savon seudulla (9,1 %) ja vastaavasti korkein Koillis-Savossa (12,6 %). Joulukuussa uusia avoimia työpaikkoja oli 3 400.

Työttömät % työvoimasta keskimäärin vuoden aikana 2018-2021

Alue	2018	2019	2020	2021
Iisalmi	11,2	11,1	16,2	12,4
Pohjois-Savo	10,4	9,8	13,0	10,9
Koko maa	9,7	9,2	13,0	11,4

Lähteet:

Tilastokeskus: StatFin-tilastotietokanta

Työ- ja elinkeinoministeriö: Pohjois-Savon työllisyyskatsaus, joulukuu 2021.

Pohjois-Savon Liitto (THL/Sotkanet): Työttömät, % työvoimasta Pohjois-Savossa v. 1991-1921, <https://foresavo.fi/tilastot/tyollisyys/tyottomyys/>

1.4 Kaupunkistrategia

Kaupunkistrategia ohjaa koko kaupunkikonsernin toimintaa. Valtuuston rooli strategiaprosessissa on keskeisiä tavoitteita linjaava. Näihin tavoitteisiin konkreettista sisältöä luovat toimialat omissa käyttö- ja toimintasuunnitelmissaan, jotka hyväksytään lautakunnissa ja kaupunginhallituksessa. Strategiassa esitetään visio, arvot ja strategiset tavoitteet. Talousarvioon otetaan lähtökohtaisesti vain valtuuston hyväksymät tavoitteet. Strategiaa toteutetaan strategisten ohjelmien kautta, joiden vastuut on jaettu toimialoille.

Iisalmen kaupunkistrategia ”Iisalmi 2030 – Suomen houkuttelevin seutukaupunki” hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 4.12.2017 ja sen pääkohdat ja toteumatiedot esitellään tässä lyhyesti.

Kaupunkistrategia päivitettiin huhtikuussa 2020 vastaamaan toimintaympäristössä tapahtuneisiin muutoksiin. Vuonna 2021 aloitettiin uuden kaupunkistrategian valmistelu uuden valtuustokauden käynnistyessä. Uusi kaupunkistrategia hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa joulukuussa 2021.

Seuraavissa kappaleissa on kuvattu vuonna 2021 voimassa olleen strategian tavoitteet, joita myös tilinpäätösraportoinnilla seurataan.

Toiminta-ajatus

Iisalmen kaupungin toiminta-ajatuksena on parantaa asukkaiden hyvinvointia ja viihtyvyyttä laadukkaalla ja tehokkaalla palvelurakenteella sekä vahvistaa koko seudun kilpailukykyä ja vetovoimaa kehittämällä menestyvän elinkeinoelämän ja yrittäjyyden edellytyksiä.

Toimivilla liikunta- ja vapaa-ajan palveluilla sekä johdonmukaisella varhaiskasvatuksen ja koulutuspalveluiden kehittämällä parannetaan asukkaiden hyvinvointia ja viihtyvyyttä. Osallistavat tapahtumat ja järjestöyhteistyön kehittäminen tukevat yhteisöllisyyttä.

Toimiva ja kehityshakuinen yhdyskuntarakenteen suunnittelu sekä hyvä tonttien saatavuus ja niiden kilpailukykyinen hinnoittelu luovat edellytyksiä elinkeinoelämän menestymiselle ja laadukkaalle asumiselle. Työvoiman saatavuuden varmistaminen sekä logistiikkaan ja infrastruktuuriin panostaminen koko kaupungin alueella rakentavat pohjaa uudelle yrittäjyydelle.

Korkeatasoinen koulutus ja avoin hallintokulttuuri sekä tarkka talouden hallinta ja palveluverkon kehittäminen takaavat laadukkaan ja tehokkaan palvelurakenteen myös tulevaisuudessa.

Visio

Iisalmen kaupungin visiona vuoteen 2030 on olla Suomen houkuttelevin seutukaupunki. Tavoitetilassa Iisalmen kaupunki on kansainvälisesti tunnettu, kehittyvä ja vetovoimainen seutukaupunki, joka tarjoaa loistavat yrittämisen olosuhteet ja toimivat seudulliset palvelut.

Muuttoliike on saatu kääntymään ja nettomuutto on vuositasolla positiivinen. Iisalmi houkuttelee uusia asukkaita ja on palvelutarjonnan ja elinvoimansa kautta seudun selkeä veturi. Iisalmen imago on positiivisessa mielessä tunnettu ja houkutteleva myös kansainvälisille osaajille.

Kaupunki huolehtii, että yrittäjien näkökulma otetaan kaupungin kehittämisessä huomioon ja yrittämisen edellytykset ovat kunnossa. Iisalmen palvelutarjonta pysyy laajana ja kehittyvä asukaslähtöisesti koko seudun tarpeet huomioiden.

Iisalmi tarjoaa monipuolisia vaihtoehtoja asumiseen sekä kaupunkialueella että kylien maaseutumaisessa ympäristössä.

Arvot

Kaupunkistrategian arvoperustana ovat Iisalmen kaupungin arvot.

Tasa-arvo ja oikeudenmukaisuus ovat kaupungin toimintoja, hallintoa ja kehittämistä koskevia läpileikkaavia periaatteita.

Avoimuus ja läpinäkyvyys ovat päätöksenteon perustana, jolla luodaan luottamusta ja luovuuden ilmapiiri. Avoimuus on demokratian toteutumisen perusta, joka antaa mahdollisuuden vaikuttamiseen ja helpottaa päätöksentekoa. Avoimuutta noudatetaan myös sisäisessä ja ulkoisessa tiedottamisessa sekä kaupungin virkojen ja tehtävien täytössä.

Rohkeus uudistaa vanhoja toimintatapoja, ideoita ja tehdä uusia avauksia. Iisalmen tulee alueen keskuksena kulkea kehityksen kärjessä ja toimia rohkeasti muuttuvassa toimintaympäristössä. Kaupungilla täytyy olla organisaationa rohkeutta luoda uutta kasvua, tehdä päätöksiä ja toteuttaa suunnitelmia. Rohkeus antaa myös mahdollisuuden tehdä virheitä, kun kokeillaan uusia asioita.

Ympäristövastuullisuus edellyttää taloudellista yhteiskuntarakennetta, tasapainoista ja kestävää taloutta sekä kustannustehokkuutta. Päätöksenteossa ympäristövastuullisuus tarkoittaa pitkäjänteisyyttä ja suunnitelmallisuutta, usein myös lähipalvelujen suosimista. Myös hyvä saavutettavuus ja logistiikka säästävät ympäristöä ja kustannuksia.

Yhteisöllisyydellä luomme hyvää henkeä ja viihtyisyyttä. Kaiken toiminnan lähtökohtana on asiakas, kuntalainen. Kaupunkia kehitetään yhdessä henkilöstön, kuntalaisten, palvelujen tuottajien ja sidosryhmien kanssa. Otetaan käyttöön osallistavan budjetoinnin käytäntöjä, joilla asukkaat pääsevät suoraan vaikuttamaan asuinympäristönsä kehittämiseen.

Strategiset ohjelmat

Strategiaa toteutetaan toimialoilla viidellä strategisella ohjelmalla

Vetovoima ja kasvu

Strateginen tavoite: Kansainvälisesti vetovoimainen Iisalmi

Osaaminen ja hyvinvointi

Strateginen tavoite: Osaava ja hyvinvoiva Iisalmelainen

Toimiva kaupunkiympäristö ja rakentaminen

Strateginen tavoite: Toimiva ja turvallinen Iisalmi

Vakaa kuntatalous

Strateginen tavoite: Vakaan talouden Iisalmi

Houkutteleva ja huolehtiva työnantaja

Strateginen tavoite: Iisalmi osaa ja innostaa!

Kuva 11. Iisalmi 2030 -kaupunkistrategia yhtenä kuvana

Kaupunkitason strategisten tavoitteiden toteuma

Kaupunkitason strategiset tavoitteet ja mittarit koskevat koko kaupunkiorganisaatiota. Toimielinkohtaiset tavoitteet, mittarit ja toteumatiedot on esitetty käyttötalousosassa. Vastuualue- ja toimintayksikötason tavoitteet, mittarit ja toteumatiedot esitetään käyttösunnitelmien toteumaraporteissa.

Vetovoima ja kasvu

Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Toteuma 31.12.
lisälmen vetovoiman parantaminen	lisälmen työpaikkojen ja elinympäristön vahvuuksien aktiivinen markkinointi	Nettomuutto positiivinen Imagotutkimus	Kokonaisnettomuutto -16 Imagotutkimus toteutettu ja hyödynnetty strategiatyössä
Yrittäjyyden edistäminen ja yritysten kasvu	Toimivat yritysneuvonta-, kehittämis- ja sijoittumispalvelut. Yrittäjyystävällinen päätöksentekokulttuuri.	Yritysten nettolisäys positiivinen Työpaikkojen määrän kasvu	Yrityskanta +1 Työpaikat 2019 yht. 9154, -4 kpl vuodesta 2018
Työllisyyden edistäminen	Aktiivinen ja yrityslähtöinen ote työllistämispalveluissa	Työttömyysaste pienenee. Työttömyyden kustannukset laskevat.	Työttömyysaste laskenut: 2021 vuosikeskiarvo 12,4 % (2020: 16,1 %) Työmarkkinatuen kuntaosuudessa kasvua 10 % vuodesta 2020.
Työperäisen maahanmuuton kasvattaminen ja tuloksellinen kotouttaminen	Toimivat maahanmuutto- ja pakolaispalvelut	Maahanmuuttajien osuus väestöstä kasvaa	Maahanmuuttajien määrä on lisälmissä pysynyt samassa 450 ulkomaan kansalaisessa, vertailussa v. 2019 ja 2020 tilastot. Koko Ylä-Savon alueella määrä on kasvanut 28 henkilöllä.

Vakaa kuntatalous

Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Toteuma 31.12.
Talous on tasapainossa, tulot kattavat menot eikä alijäämää synny	Kulujen kasvun hillintä ja talouden seuranta	Talousarvion toteumavertailu	Tavoite toteutunut
Vuosikate kattaa poistot ja vuosikate sekä nettoinvestoinnit ovat pitkällä aikavälillä tasapainossa	Investointiohjelma sopeutetaan vuosikatteen kehitykseen	Vuosikate kattaa poistot	Tavoite toteutunut. Vuosikate kattoi poistot. Pitkällä aikavälillä tasapainoa ei saavuteta.
Lainamäärä (€/asukas, konsernitarkastelu) on alle kuntien keskiarvon ja kilpailukykyisellä tasolla muihin vastaavankokoisiin seutukaupunkeihin ja Pohjois-Savon muihin kuntiin verrattuna.	Investointitason pitäminen maltillisena	Lainamäärä, €/asukas, konsernitarkastelu	Tavoite toteutunut. Lainamäärä 3 283 €/ asukas (maan ka. 2020 3 458 €/ asukas). Konsernilainamäärä 5 785 €/ asukas (maan ka. 2020 7 457 €/ asukas).

Kaupungin hankintapolitiikka on ennakoivaa, vastuullista ja yritysystävällistä	Hankintaohjelman toteutumisen seuranta	Mittarit on esitetty hankintaohjeessa ja niiden toteutuminen raportoitu kappaleessa 2.10.	Tavoite toteutunut.
--	--	---	---------------------

Houkutteleva ja huolehtiva työnantaja

Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Toteuma 31.12.
Sitoutunut ja toimiva työyhteisö	Työyhteisötaitojen ja yhteisöllisyyden kehittäminen (yhteisöllisyyttä tukevat koulutukset, henkilöstön kehittämissyöryhmän aktiivinen toiminta, esimiestyön kehittäminen)	Henkilöstökyselyn tulos: sosiaalisen pääoman arvo väh. 4,05 (asteikko 1-5)	Toteuma 4,04
Työkykyinen ja hyvinvoiva henkilöstö	Terveet työtilat, varhainen välittäminen työkyvyn heikentyessä, esimiestyön tukeminen henkilöstön hyvinvoinnin ylläpitämisessä, tiivis yhteistyö työterveyshuollon kanssa. Työkykyjohtamisen kehittäminen ja valvonta.	Sairauspoissaolojen seuranta: tavoite sairauspoissaoloja enintään 14,0 pv/htv.	Ei toteudu. Koko henkilökunnan sairauspoissaolot 17,5 kpv/htv. Maatalouslomittajat 30,6 kpv/htv, muu henkilökunta 15,2 kpv/htv. Poissaolot laskeneet 0,5 kpv/htv edellisen vuoden vastaavasta ajasta.
Työnantajakuva parantaminen	Avoin, oikeudenmukainen ja tasapuolinen henkilöstöpolitiikka, viestinnän kehittäminen (henkilöstön ohjeistuksien ajan tasalla pitäminen, yhtenäiset käytänteet, positiivinen viestintä) ja henkilöstöpolitiikan tarkistaminen olosuhteiden muuttuessa	Henkilöstökyselyn tulokset työnantajakuvasta (hyvä työnantajakuva, voi suositella muille), tavoite 4,5 (asteikko 1-5)	Toteuma 3,6

Uudessa vuoden 2021 lopussa hyväksytyssä strategiassa ”Suomen Ihmeellisin kaupunki” on strategian rakennetta päivitetty. Arvot on kuvattu toimintaperiaatteina, joita on jatkossa kolme kappaletta:

- Toimimme rohkeasti maalla ja maailmalla
- Luomme vastuullista tulevaisuuden elinympäristöä
- Iisalmissa kaikki saavat onnistua

Kaupungin toiminta-ajatusta on tiivistetty muotoon

Huolehdimme asukkaidemme hyvinvoinnista ja vahvistamme koko seudun kilpailukykyä ja vetovoimaa

Iisalmen visiona on edelleen olla **Suomen houkuttelevin seutukaupunki:**

Iisalmi on kansainvälisesti tunnettu, helposti saavutettava, rohkeasti kehittyvä ja vetovoimainen seutukaupunki, joka tarjoaa loistavat asumisen ja yrittämisen olosuhteet sekä toimivat seudulliset palvelut.

Uutta strategiaa toteutetaan kolmella strategisella ohjelmalla ja lisäksi toiminnan kehittämisen kärjiksi on valittu kolme strategista teemaa:

- **Inspiroiva Iisalmi** - Hyvinvoinnin ja osaamisen aktiivinen kehittäjä
- **Ihana Iisalmi** - Toimivan ja turvallisen kaupunkiympäristön rakentaja
- **Ihmeiden Iisalmi** - Vetovoimainen ja monipuolinen seutukeskus

Strategiset teemat:

- **Kestävä kuntatalous**
- **Hyvinvoiva henkilöstö**
- **Digitalisaatio, tiedonhallinta ja tiedolla johtaminen**

Suomen ihmeellisin kaupunki

STRATEGISET TEEMAT

Inspiroiva IISALMI
Inspiroiva Iisalmi

Ihana IISALMI
Ihana Iisalmi

Ihmeiden IISALMI
Ihmeiden Iisalmi

TOIMINTA-AJATUS
Huolendimme asukkaidemme hyvinvoinnista ja vahvistamme koko seudun kilpailukykyä ja vetovoimaa

Kestävä kuntatalous

Hyvinvoiva henkilöstö

Digitalisaatio, tiedonhallinta ja tiedolla johtaminen

VISIO 2030
Suomen houkuttelevin seutukaupunki

Toimimerokehastimaallaja maailmalla.
Luomme vastuullista tulevaisuuden elinympäristöä.
Iisalmissa ikäkkäissä vaatonnistua.

Kaupunkistrategian toteuttamisen keskeisimmät toimenpiteet ja muiden toimialakohtaisten tavoitteiden toteutuminen on raportoitu talousarvion toteutumisosassa. Uusi kaupunkistrategia otetaan soveltuvin osin käyttöön vuoden 2022 aikana ja kokonaisuudessaan vuoden 2023 talousarvioprosessissa.

Hyvinvointikertomus

Hyvinvointikertomus on olennainen osa kaupungin strategia- ja talousarviosuunnittelua. Iisalmen kaupungin tavoitteena on luoda toimivat poikkihallinnolliset hyvinvointirakenteet ja kytkeä hyvinvointijohtamisen näkökulma osaksi kaupungin toiminnan ja talouden suunnittelua.

Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt laajan hyvinvointikertomuksen vuosille 2018-2021. Hyvinvointikertomuksessa kuvataan väestön hyvinvoinnin ja terveyden kehitystä suhteessa vertailukuntiin ja -alueisiin sekä asetetaan keskeiset tavoitteet väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Vuonna 2021 aloitettiin uuden hyvinvointikertomuksen valmistelu.

Hyvinvointikertomuksessa esitetyt valtuuston strategiset tavoitteet ovat yhteneväiset

talousarviotavoitteiden kanssa ja siksi niiden toteumatiedot löytyvät toimialojen talousarvion toteumaraporteista.

Iisalmen kaupungin hyvinvointikertomus löytyy www-sivuilta <https://www.iisalmi.fi/Suomeksi/Paatoksenteke-ja-talous/Toimintaohjeet-ja-saannot>

1.5 Talous

Iisalmen kaupungin taloustilanne on vakaa ja taustalla on yhdeksän ylijäämäistä vuotta. Suurin osa taloutta ja toimintaa koskevista tavoitteista saavutettiin. Vuonna 2020 alkanut koronapandemia on vaikuttanut kaupungin toimintaan ja talouteen viimeisen kahden vuoden aikana.

Iisalmen kaupungin vuoden 2021 ylijäämä on 3,2 M€, josta kaupungin ylijäämän osuus on 2,4 M€ ja vesiliikelaitoksen osuus 0,8 M€. Valtion koronatuilla on ollut merkittävä vaikutus tilikauden tulokseen. Valtiovarainministeriön tietojen perusteella tehdyn laskelman mukaan Iisalmen kaupungin koronatuot vuonna 2021 olivat n. 5,0 M€. Koronasta aiheutui kustannuksia erityisesti sosiaali- ja terveydenhuoltoon (testaus, rokottaminen, varautuminen sekä suojavarusteet).

Tilinpäätökseen 2021 on tehty kulttuurikeskuksen kiinteistön 1,0 M€:n ylimääräinen poisto sekä 1,9 M€:n siirto investointi- ja kehittämisrahastoon. Kulttuurikeskuksen peruskorjaus on alkamassa vuonna 2024 ja tästä syystä jäljellä oleva tasearvo poistetaan ennen peruskorjauksen alkamista. Rahastosiirrolla investointi- ja kehittämisrahastoon varaudutaan tulevaisuuden investointeihin.

Kaupungin merkittävimpien investointien: uimahalli sekä Kilpijärven ja Mansikkaniemien koulut, rakentaminen eteni vuonna 2021. Investoinnit rahoitetaan lainarahoituksella. Asukaskohtainen lainamäärä kasvoi vuonna 2021 ja oli 3 283 €/asukas (2020: 2 904 €/asukas).

Tarkempi selvitys tilikauden tuloksen muodostumisesta on annettu alla olevissa kappaleissa.

Tilikauden tuloksen muodostuminen

Tuloslaskelma kuvaa tilikauden tuloksen muodostumista ja sitä, riittääkö tuloina kertynyt rahoitus palvelujen tuottamisesta aiheutuneiden kustannusten kattamiseen. Laskelmissa ovat mukana kaupungin ja liikelaitoksen ulkoiset tulot ja menot tuloslaskelmariveittäin yhdisteltyinä.

Alla olevassa tuloslaskelmassa on esitetty talouden toteumatilanne tilinpäätöksissä 2020-2021 (sis. vesiliikelaitoksen). Eri yksiköiden väliset tapahtumat eli sisäiset erät on tässä laskelmassa eliminoitu.

TULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT (sis. vesilaitos)	2021	2020	Muutos
	1 000 €	1 000 €	%
Toimintatuotot	28 513	28 340	0,6 %
Valmistus omaan käyttöön	23	33	
Toimintakulut	-158 974	-155 530	2,2 %
Toimintakate	-130 439	-127 157	2,6 %
Verotulot	80 669	77 027	4,7 %
Valtionosuudet	61 539	62 862	-2,1 %
Rahoitustuotot ja -kulut	1 520	932	63,1 %
Korkotuotot	41	47	-11,3 %
Muut rahoitustuotot	1 868	1 322	41,3 %
Korkokulut	-249	-312	-20,1 %
Muut rahoituskulut	-140	-124	12,8 %
Vuosikate	13 289	13 664	-2,7 %
Poistot ja arvonalentumiset	-8 639	-8 722	-0,9 %
Satunnaiset tuotot	0	0	
Satunnaiset kulut	0	0	
Tilikauden tulos	4 650	4 943	-5,9 %
Tilinpäätössiirrot	-1 424	-2 179	34,7 %
Tilikauden ylijäämä	3 226	2 763	16,8 %

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	Kuntien ka.		
	2020	2021	2020
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	18	18	18
Vuosikate, % poistoista	170	154	157
Vuosikate/euroa/asukas	739	634	647
Asukasmäärä	-	20 960	21 127

TUNNUSLUKUJEN LASKENTAKAAVAT

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista

= 100*Toimintatuotot/(Toimintakulut-Valmistus omaan käyttöön)

Vuosikate prosenttia poistoista

= 100* Vuosikate/Poistot ja arvonalentumiset

Alla olevassa tuloslaskelman toteutumisvertailussa on esitetty talouden toteumatilanne tilinpäätöksissä 2020-2021 (sis. vesiliikelaitoksen) tililajeittain. Eri yksiköiden väliset tapahtumat eli sisäiset erät on tässä laskelmassa eliminoitu.

TULOSLASKELMA 2020-2021 (sis. vesiliikelaitoksen)

Eliminoitu, sis. vesilaitos	2021	2020	%
	€	€	
Toimintatuotot			
Myyntituotot	17 937 203,95	17 974 618,91	-0,2
Maksutuotot	2 756 872,42	2 964 612,43	-7,0
Tuet ja avustukset	3 086 558,67	2 258 210,71	36,7
Muut toimintatuotot	4 731 938,28	5 142 489,17	-8,0
Toimintatuotot yht.	28 512 573,32	28 339 931,22	0,6
Valmistus omaan käyttöön	22 723,87	33 184,48	
Toimintakulut			
Henkilöstökulut	-43 515 286,52	-41 797 909,62	4,1
Palkat ja palkkiot	-33 265 977,21	-32 132 824,33	3,5
Eläkekulut	-8 754 346,28	-8 323 473,22	5,2
Muut henkilöstösivukulut	-1 494 963,03	-1 341 612,07	11,4
Palvelujen ostot	-101 227 295,95	-95 160 712,59	6,4
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-7 871 623,29	-7 346 631,53	7,1
Avustukset	-4 065 491,02	-9 020 993,94	-54,9
Muut toimintakulut	-2 294 174,62	-2 203 563,21	4,1
Toimintakulut yht.	-158 973 871,40	-155 529 810,89	2,2
Toimintakate	-130 438 574,21	-127 156 695,19	2,6
Verotulot	80 668 644,07	77 027 155,38	4,7
Valtionosuudet	61 539 167,00	62 861 871,00	-2,1
Rahoitustuotot ja -kulut			
Korkotuotot	41 391,36	46 659,81	-11,3
Muut rahoitustuotot	1 868 410,17	1 321 903,97	41,3
Korkokulut	-249 422,27	-312 069,67	-20,1
Muut rahoituskulut	-140 397,46	-124 412,80	12,8
Rahoitustuotot ja kulut yht.	1 519 981,80	932 081,31	63,1
Vuosikate	13 289 218,66	13 664 412,50	-2,7
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	-8 630 091,53	-8 721 881,64	-1,1
Arvonalentumiset	-8 967,42		
Tilikauden tulos	4 650 159,71	4 942 530,86	-5,9
Poistoeron muutos lisäys(-) tai väh.(+)	-818 724,49	-439 616,71	86,2
Varausten muutos lisäys(-) tai väh.(+)	0,00	0,00	
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-605 398,27	-1 739 812,87	-65,2
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	3 226 036,95	2 763 101,28	16,8

Alla olevassa tuloslaskelman toteutumisvertailussa on esitetty talouden toteumatilanne 2021 verrattuna talousarviomäärärahoihin (ei sisällä vesiliikelaitosta). Laskelma sisältää sisäiset ja ulkoiset erät.

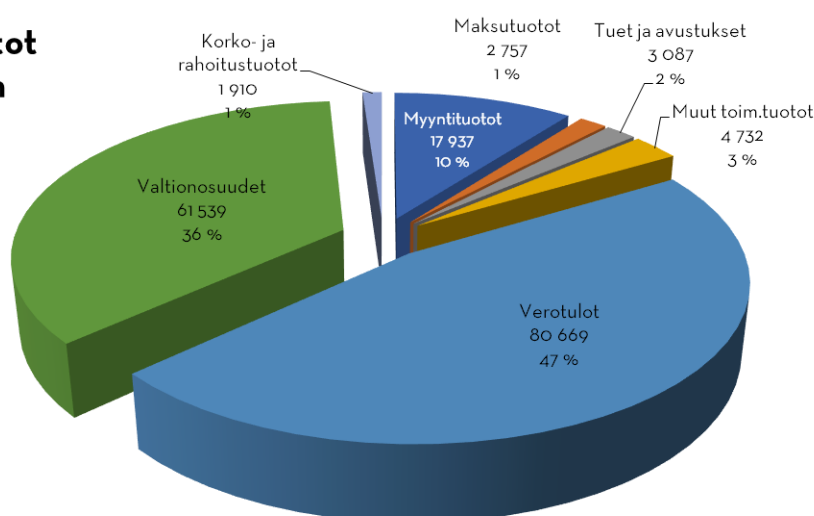
TULOSLASKELMAN TOTEUTUMISVERTAILU 2021 (ei sis. liikelaitosta)

	Talousarvio	Ta-muutos	Ta + muutos yht.	Toteutunut	Poikkeama muut.jälkeen
Toimintatuotot					
Myyntituotot	18 144 700	-368 900	17 775 800	17 989 577,47	-213 777,47
Maksutuotot	3 206 900	-118 000	3 088 900	2 823 239,18	265 660,82
Tuet ja avustukset	2 119 700	1 007 000	3 126 700	3 121 936,46	4 763,54
Muut toimintatuotot	12 589 000	-191 000	12 398 000	12 847 127,43	-449 127,43
Toimintatuotot yhteensä	36 060 300	329 100	36 389 400	36 781 880,54	-392 480,54
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	14 963,07	-14 963,07
Palkat ja palkkiot	-33 343 100	-355 200	-33 698 300	-32 778 480,33	-919 819,67
Eläkekulut	-8 753 100	-14 600	-8 767 700	-8 604 363,46	-163 336,54
Muut henkilöstösivukulut	-1 328 700	-183 900	-1 512 600	-1 476 016,57	-36 583,43
Palvelujen ostot	-109 347 000	41 300	-109 305 700	-106 820 978,28	-2 484 721,72
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-6 017 500	-26 000	-6 043 500	-6 226 206,70	182 706,70
Avustukset	-4 513 400	348 500	-4 164 900	-4 082 711,02	-82 188,98
Muut toimintakulut	-11 550 100	1 399 000	-10 151 100	-10 132 140,95	-18 959,05
Toimintakulut yhteensä	-174 852 900	1 209 100	-173 643 800	-170 120 897,31	-3 522 902,69
Toimintakate	-138 792 600	1 538 200	-137 254 400	-133 324 053,70	3 930 346,30
Verotulot	78 300 000	1 855 000	80 155 000	80 668 644,07	-513 644,07
Valtionsuudet	61 600 000	192 000	61 792 000	61 539 167,00	252 833,00
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT					
Korkotuotot	43 000	0	43 000	41 391,36	1 608,64
Muut rahoitustuotot	2 940 400	531 000	3 471 400	3 409 525,70	61 874,30
Korkokulut	-252 600	0	-252 600	-200 810,66	-51 789,34
Muut rahoituskulut	-212 000	-1 178 400	-1 390 400	-1 383 793,03	-6 606,97
Rahoitustuotot ja kulut yht.	2 518 800	-647 400	1 871 400	1 866 313,37	5 086,63
Vuosikate	3 626 200	2 937 800	6 564 000	10 750 070,74	-4 186 070,74
POISTOT JA ARVONALENNUKSET					
Suunnitelman mukaiset poistot	-6 134 800	200 000	-5 934 800	-6 929 199,61	994 399,61
Tilikauden tulos	-2 508 600	3 137 800	629 200	3 820 871,13	-3 191 671,13
Poistoeron muutos lisäys(-) tai väh.(+)	-878 000	0	-878 000	-832 940,12	-45 059,88
Rahastojen muutos lisäys(-) tai väh.(+)	1 340 000	0	1 340 000	-605 398,27	1 945 398,27
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-2 046 600	3 137 800	1 091 200	2 382 532,74	-1 291 332,74

Toimintatuotot

Toimintatuotot pysyivät vuoden 2020 tasossa (kasvu 0,6 %).

TP 2021 tuotot ryhmittäin 1 000 € yht. 172 630 t€

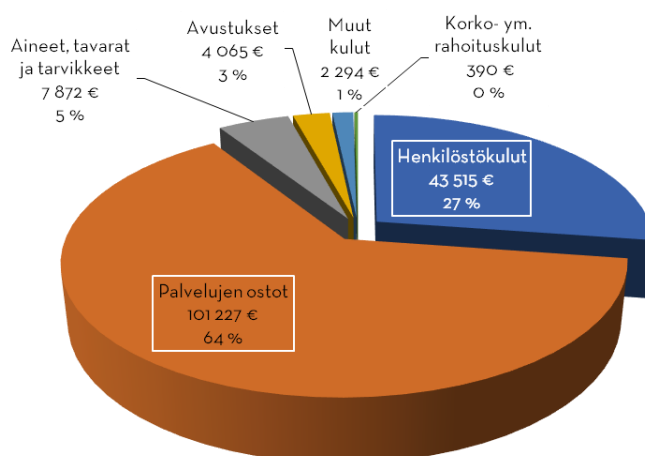

Toimintakulut

Toimintakulut kasvoivat edelliseen vuoteen verrattuna 2,2 %. Kasvua tapahtui palvelujen ostoissa 6,1 M€ (6,4 %) ja laskua avustuksista 5,0 M€ (54,9 %). Näihin muutoksiin sisältyy palvelusetelien kirjaustavan muutosta avustuksista palvelujen ostoihin 3,8 M€. Kuntien JHS-suosituksen mukaisesti palvelusetelimenot siirrettiin vuoden 2021 alusta avustuksista palvelujen ostoihin. Tämä näkyy avustusten vähenemisenä ja palvelujen oston kasvuna.

Palvelujen ostojen kasvuun vaikutti myös Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän maksuosuus, joka oli 80,6 M€ (TP 2020: 80,1 M€, kasvu 0,5 %) ja henkilöstökulujen kasvu 1,7 M€ (4,1 %). Sosiaali- ja terveydenhuollon menot muodostavat palvelujen ostoista 80 %.

TP 2021 kulut ryhmittäin 1 000 € yht. 159 364 t€

Verotulot ja valtionosuudet

Verotulot ja valtionosuudet muodostavat verorahoituksen. Verotulot koostuvat kunnallis-, yhteisö- ja kiinteistöverosta. Valtionosuuksiin kirjataan peruspalvelujen valtionosuudet, jotka sisältävät myös kuntien välisen verotulotasauksen sekä ns. muut opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet.

Tuloveroprosentin suuruus oli 20,50 % (2020: 20,50 %). Erilaisten vähennysten johdosta kuntien tuloveroprosentit (nimellinen veroaste) eivät vastaa todellista veroastetta kunnissa. Puhutaan efektiivisestä veroasteesta, joka on maksuunpannun kunnallisveron suhde ansiotuloihin. Vuoden 2021 efektiivinen veroaste on ennakkotiedon mukaan 14,13 % (2020: 14,02 %).

Vuosi 2021 oli verotulojen ennustamisen suhteen haasteellinen. Osana valtion koronatukia kuntien yhteisöveron jako-osuutta korotettiin 10 %-yksikköä. Yhteisöveron tuotto nousi yhteensä noin 1,2 M€.

Verotuloja kertyi 80,7 M€, jossa kasvua edellisvuoteen 4,7 %. Kunnallisveroa kertyi 67,2 M€, jossa kasvua edellisvuoteen 1,5 %. Yhteisöveron kertymä oli 7,6 M€, jossa kasvua edellisvuoteen 38,4 %. Kasvuprosenttia selittävät yritysten hyvä veronmaksukyky sekä koronatukena maksettu yhteisöveron jako-osuuden korotus.

Kiinteistöveroa kertyi 5,9 M€, jossa kasvua edellisvuoteen 10,4 %. Kiinteistöverojen nousu johtuu verotuksen aikataulumuutoksista ja siitä, että osa vuoden 2020 kiinteistöveroista oli maksussa vasta vuoden 2021 puolella.

(1 000 €)	TA 2021	TA 2021 muutos	TA 2021 Muutettu	TP 2021	TP 2020	Muutos
Tulovero	66 101	985	67 086	67 179	66 203	1,5
Kiinteistövero	5 828	-111	5 717	5 874	5 321	10,4
Osuus yhteisöveron tuotosta	6 371	981	7 352	7 615	5 504	38,4
YHTEENSÄ	78 300	1 855	80 155	80 669	77 027	4,7

Valtionosuuksia kertyi 61,5 M€, jossa vähennystä edellisvuoteen -2,1 %. Valtionosuuksien vähennys johtuu siitä, että vuonna 2020 koronatuotet maksettiin pääosin valtionosuusjärjestelmän kautta, kun taas vuonna 2021 koronatuki on maksettu pääosin verotusjärjestelmän kautta. Tarkempi erittely valtionosuusjärjestelmän kautta maksetuista koronatuista on esitetty kappaleessa 1.3. Valtion tukitoimet koronakriisissä.

(1 000 €)	TA 2021	TA 2021 muutos	TA 2021 Muutettu	TP 2021	TP 2020	Muutos
Peruspalvelujen valtionosuus	41 027	-69	40 958	40 965	43 111	-5,0
Valtionosuuden tasaus	11 522	-	11 522	11 522	10 631	-8,4
OKM:n valtionosuus	-1 409	166	-1 243	-1 502	-1 383	-8,1
Verotulomenetyksen kompensaatio	10 460	95	10 555	10 554	10 504	0,5
YHTEENSÄ	61 600	192	61 792	61 539	62 862	-2,1

Rahoitustulot ja -kulut

Rahoitustuottojen ja -kulujen nettomäärä kasvoi edellisestä vuodesta 0,6 M€ arvopapereiden luovutustuottojen ansiosta.

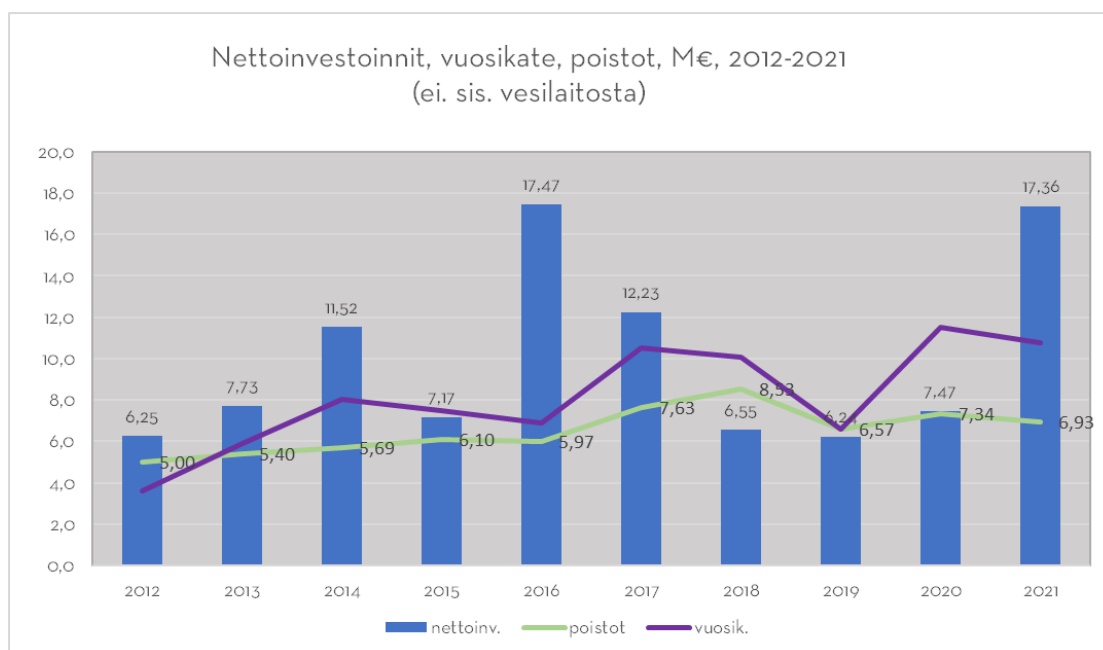
Savon Energiaholding Oy:n osingot olivat 0,7 M€. Osinkotuotot muodostavat 40 % rahoitustuotoista.

Vuosikate, poistot ja satunnaiset erät

Kaupungin säännönmukaisen toiminnan tulorahoitusta osoittavaa vuosikatetta kertyi 13,3 M€. Vuosikate heikkeni edellisestä vuodesta 2,7 %.

Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot ja arvonalentumiset olivat 8,6 M€, laskua edellisvuoteen 0,1 M€. Vuonna 2021 kirjattiin lisäpoisto (1,0 M€) kulttuurikeskuksesta.

Vuosikate kattaa poistot 154 %:sti. Tulorahoituksen katsotaan olevan riittävä, kun vuosikate on vähintään poistojen suuruinen. Tarkastelussa on huomioitava, että koronatuilla oli merkittävä vaikutus vuosikatteeseen ja ilman niitä vuosikate ei olisi riittänyt kattamaan poistoja.

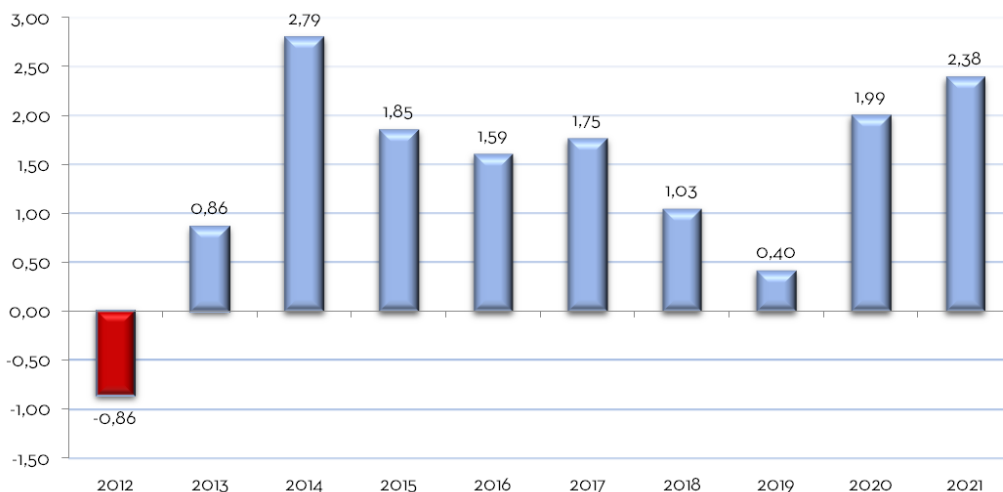

Tilikauden tulos ja ylijäämä

Tilikaudelle kohdistuvien tulojen ja menojen erotuksesta muodostuu tilikauden tulos, joka oli 4,7 M€ ylijäämäinen. Tilikauden tulos aleni edellisestä vuodesta 0,3 M€. Ilman koronatuksia tilikauden tulos olisi todennäköisesti ollut negatiivinen.

Tilinpäätössiirrot sisältävät poistoeron sekä varausten ja rahastojen muutoksen. Näiden erien nettovaikutus kaupungin tilikauden ylijäämään on -1,4 M€ sisältäen poistoeron muutosta -0,8 M€ ja rahastojen muutosta -0,6 M€. Investointi- ja kehittämisrahastoon siirrettiin 1,9 M€.

KAUPUNKI ALI-/YLIJÄÄMÄ 2012-2021
(ei sis. vesilaitosta)

Kokonaistulot ja -menot

TULOT	milj. €	MENOT	milj. €
Toiminta		Toiminta	
Toimintatuotot	28,5	Toimintakulut	-159,0
Verotulot	80,7	Korkokulut	-0,2
Valtionosuudet	61,5	Muut rahoituskulut	-0,1
Korkotuotot	0,0	Satunnaiset kulut	0,0
Muut rahoitustuotot	1,9	Tulorahoituksen korjaukset	-0,7
Satunnaiset tuotot	0,0	Pakollisten varausten muutos	
Tulorahoituksen korjaukset		- pakollisten varausten lis. (+),	
- pysyvien vastaavien hyödykkeiden		väh.(-)	0,0
luovutusvoitot	0,3	- Pysyvien vastaavien	
Investoinnit		hyödykkeiden luovutustappiot	0,0
Rahoitusosuudet		Investoinnit	
investointimenoihin	0,7	Investointimenot	-19,6
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden		Rahoitustoiminta	
luovutustulot	0,4	Antolainasaamisten lisäykset	0,0
Rahoitustoiminta		Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-9,4
Antolainasaamisten vähennykset	0,1	Lyhytaikaisten lainojen vähennys	-0,2
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	16,9	Kokonaismenot yhteensä	-189,4
Lyhytaikaisten lainojen lisäys			
Kokonaistulot yhteensä	191,0		

Iisalmen kaupungin vuosien 2019–2021 tilinpäätösten keskeiset tunnusluvut

Keskeiset tunnusluvut	2019	2020	2021
Tuloveroprosentti	20,50	20,50	20,50
Toimintakate, milj. euroa	-128,1	-130,9	-130,4
Verotulot, milj. euroa	77,1	77,0	80,7
Valtionosuudet, milj. euroa	54,4	62,9	61,5
Vuosikate, milj. euroa	6,5	11,5	13,3
Vuosikate, euroa/asukas	308	546	634
Investoinnit, (netto.) milj. euroa	6,5	7,5	17,4
Lainojen muutos, milj. € (sis.vesi)	-6,3	6,0	7,5
Lainat, euroa/as. (sis.vesi)	2 590	2 904	3 283
Asukasluku 31.12.	21 367	21 127	20 960

*Luvut eivät sisällä vesilaitosta, ellei toisin mainita

Iisalmen Vesi -liikelaitos

Vesilaitoksesta on muodostettu kaupunginvaltuuston päätöksellä vuoden 2009 alusta lukien kuntalain mukainen kunnallinen liikelaitos.

Iisalmen Veden vuoden 2021 keskeisiä lukuja		Vuoden 2021 vesimaksut (sis. alv)
Toimintatuotot	6,7 M€	Puhdas vesi 1,59 € / m ³
Toimintakulut	3,9 M€	Jätevesi 2,77 € / m ³
Poistot	1,7 M€	
Ylijäämä	0,8 M€	
Tuloutus kaupungille	300 000 €	
Nettoinvestoinnit	1,4 M€	

Ylä-Savon Vesi Oy huolehtii vedenhankinnasta ja -tuotannosta. Iisalmen Vesi huolehtii vedenjakelusta, jäteveden puhdistuksesta ja viemäriverkostotoiminnoista sekä kuluttajapalvelusta ja laskutuksesta.

Toiminnan rahoitus

Rahoituslaskelmaan kootaan käyttötalous-, tuloslaskelma- ja investointiosan tulojen ja menojen aiheuttama rahavirta (toiminnan ja investointien rahavirta). Lisäksi rahoituslaskelmaan merkitään kaupungin antolainauksen, lainakannan ja mahdolliset oman pääoman muutokset sekä arvio merkittävistä muutoksista muissa maksuvalmiuden erissä (rahoituksen rahavirta).

Rahoituslaskelma kuvaa kirjanpitoon kirjattujen liiketapahtumien vaikutusta kaupungin rahavaroihin. Se kertoo toiminnan, investointien ja rahoituksen rahavirtojen kautta, lisääntyivätkö vai vähenivätkö kaupungin rahavarat tilikauden aikana. Rahoituslaskelmaan on koottu koko kaupungin kaikki ulkoiset rahan lähteet ja rahan käyttö. Eri yksiköiden väliset sisäiset erät on laskelmassa eliminoitu.

RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT (sis. vesilaitos)	2021	2020
	1 000 €	1 000 €
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate ja liikeylijäämä (liikelaitos poistot +rahoitus)	13 289	13 664
Satunnaiset erät	0	0
Tulorahoituksen korjauserät	-679	-235
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-19 630	-11 823
Rahoitusosuudet investointimenoihin	746	259
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	353	489
Toiminnan ja investointien rahavirta	-5 920	2 354
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys	-25	-36
Antolainasaamisten vähennys	102	107
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	16 900	15 300
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-9 423	-9 303
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0	0
Oman pääoman muutokset	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	-752	-1 748
Rahoituksen rahavirta	6 803	4 321
Rahavarojen muutos	882	6 675
Rahavarat 31.12	29 662	28 779
Rahavarat 1.1	-28 779	-22 104

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	Kuntien ka.		
	2020	2021	2020
Toiminnan ja inv. rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1 000 €		-12 807	-17 645
Investointien tulorahoitus, %	99	70,4	118,2
Laskennallinen lainanhoitokate	1,7	1,5	1,8
Kassan riittävyys, pv	53	57	59
Asukasmäärä	-	20 960	21 127

TUNNUSLUKUJEN LASKENTAKAAVAT	
Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä, €	Toiminnan ja investointien rahavirta välituloksen viiden vuoden kertymän avulla seurataan investointien omarahoituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä.
Investointien tulorahoitus, €	= 100 * Vuosikate/Investointien omahankintameno
Laskennallinen lainanhoitokate	= (Vuosikate + Korkokulut)/(Korkokulut + Laskennalliset lainanlyhennykset)
Kassan riittävyys	= 365 pv * Rahavarat 31.12/Kassasta maksut tilikaudella

Toiminnan rahavirta

Rahoituslaskelman ensimmäisellä rivillä esitettävä vuosikate on 13,3 M€. Vuosikatetta oikaistaan toiminnan rahavirtaa laskettaessa satunnaisilla erillä ja tulorahoituksen korjauserillä.

Investointien rahavirta

Iisalmen kaupungin vuoden 2021 investointimenot olivat 19,6 M€ (sis. vesiliikelaitoksen). Investointikohteista sekä investointimenojen ja -tulojen toteutumisesta on kerrottu tarkemmin investointiosan toteumavertailussa. Rahoitusosuuksia investointimenoihin kertyi 0,7M€.

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustuloja eli omaisuuden myyntituloja kirjattiin 0,4 M€. Toiminnan ja investointien rahavirraksi muodostui -5,9 M€. Investointien vuoden 2021 tulorahoitusprosentiksi, joka lasketaan vuosikatteen ja investointien omahankintameno suhteesta, muodostui 70,4 %. Tunnusluku kertoo, että investointien omahankintameno on kyetty rahoittamaan 70,4 prosenttisesti tulorahoituksella. Luvun ollessa alle sata, joudutaan rahoitusta kattamaan omaisuuden myynnillä, kassavaroilla ja/tai lainanotolla.

Laskennallinen lainanhoitokate oli vuonna 2021 lisäluvussa 1,5 ja vuonna 2020 1,7. Tunnusluku heikkeni edellisvuodesta 0,2 ollen tyydyttävällä tasolla. Tunnusluku kuvaa lainanhoitoon käytettävissä olevan tulorahoituksen ja laskennallisten lainanlyhennysten sekä korkojen suhdetta eli kykyä hoitaa lainoista aiheutuvia velvoitteita. Kunnan lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2, tyydyttävä kun tunnusluku on 1-2 ja heikko kun tunnusluvun arvo jää alle yhden.

Rahoituksen rahavirta

Kaupungille maksettiin takaisin antolainoja 0,1 M€ eikä uusia lainoja annettu. Antolainasaamisten lisäys 0,03 M€ muodostuu palautuskelpoisista liittymismaksuista.

Rahavarat kasvoivat tilikaudella 0,9 M€. Rahavarat vuoden 2021 lopussa olivat 29,7 M€ sisältäen myös rahoitusarvopaperit.

Talousarviolainaa nostettiin 16,90 M€ (sis. vesiliikelaitoksen) ja lainasalkun suojaamiseksi lainat sidottiin kiinteään korkoon. Vanhoja lainoja maksettiin pois 9,4 M€. Lainamäärä oli vuoden 2021 lopussa 68,8 M€ eli 3 284 €/asukas, josta peruskaupungin osuus 53,0 M€ eli 2

526 €/asukas. Asukaskohtainen lainamäärä jäi vuonna 2021 alle kuntien keskiarvon (3 478 €/asukas, ennakkotieto).

1.6 Rahoitusasema ja sen muutokset

Tase kuvaa kaupungin omaisuus- ja pääomaeriä tilikauden päättymishetkellä ryhmiteltynä luonteensa mukaisesti omaisuus- ja pääomaeriin. Tase sisältää myös liikelaitoksen omaisuus- ja pääomaerät, mutta kuten tulos- ja rahoituslaskelmassakin, erät eivät sisällä kaupungin eri yksiköiden välisiä sisäisiä eriä, kuten saamia ja velkoja.

Iisalmen kaupungin taseen loppusumma 31.12.2021 oli 192,3 M€. Lisäystä edellisen vuoden tilinpäätökseen on 11,9 M€.

Taseen pysyvissä vastaavissa kasvua tapahtui investointien vuoksi 10,0 M€. Vastattavien pääomissa oma pääoma kasvoi 3,8 M€ ja vieras pääoma 7,3 M€.

Taseen kertynyt ylijäämä tilikauden lopussa on 18,2 M€. Ylijäämä on kertynyt pääosin tilikausien 2013-2021 ylijäämäisistä tuloksista.

Tase ja sen tunnusluvut

VASTAAVAA	2021	2020	VASTATTAVAA	2021	2020
	1 000 €	1 000 €		1 000 €	1 000 €
A PYSYVÄT VASTAAVAT			A OMA PÄÄOMA		
I Aineettomat hyödykkeet			I Peruspääoma	63 789	63 789
Aineettomat oikeudet	88	112	Muu oma pääoma	12 913	12 307
Muut pitkävaikuttiset menot	2 077	2 247	Ed. tilik. yli-(-)/alijäämä(-)	14 929	12 166
			Tilikauden yli-(-)/alijäämä (-)	3 226	2 763
II Aineelliset hyödykkeet			B POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Maa- ja vesialueet	12 151	11 633	Poistoero	10 079	9 261
Rakennukset	51 582	55 566			
Kiinteät rakenteet ja laitteet	33 521	31 588	C PAKOLLISET VARAUKSET		
Koneet ja kalusto	1 640	1 825	Eläkevaraukset	17	17
Muut aineelliset hyödykkeet	309	297	Muut pakolliset varaukset	0	428
Ennakkom. ja kesk.er. hank.	15 881	3 836			
III Sijoitukset			D TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Osakkeet ja osuudet	34 623	34 627	Lahjoitusrahastojen pääomat	4 599	4 234
Muut lainasaamiset	1 488	1 590	Muut toimeksiantojen pääomat	11	11
Muut saamiset	150	125			
B TOIMEKSIANTOJEN VARAT			E VIERAS PÄÄOMA		
Lahjoitusrahastojen varat	4 462	4 070	I Pitkäaikainen		
			Lainat rahoitus- ja vak.lait.	58 962	51 920
			Muut pitkäaikaiset velat	1 565	1 437
C VAIHTUVAT VASTAAVAT					
II Saamiset			II Lyhytaikainen		
Pitkäaikaiset			Lainat rahoitus- ja vakuutuslait.	9 859	9 423
Muut saamiset	23	0	Saadut ennakot	1 386	1 044
Lyhytaikaiset			Ostovelat	4 452	4 713
Myyntisaamiset	1 547	1 402	Muut velat	932	1 161
Muut saamiset	2 913	2 492	Siirtovelat	5 576	5 691
Siirtosaamiset	176	176			
III Rahoitusarvopaperit			VASTATTAVAA YHTEENSÄ	192 294	180 365
Osakkeet ja osuudet	4	4			
Muut arvopaperit	13 983	13 313			
IV Rahat ja pankkisaamiset	15 675	15 462			
VASTAAVAA YHTEENSÄ	192 294	180 365			

TASEEN TUNNUSLUVUT

	Kuntien ka. 2020	2021	2020
Omavaraisuus (%)	58	55	56
Suhteellinen velkaantuneisuus (%)	62	47	43
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €		18 155	14 929
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	2 293	866	707
Lainakanta 31.12., 1000 €	61 749	68 820	61 343
Lainakanta 31.12., €/asukas	3 448	3 283	2 904
Lainat ja vastuut, 31.12. M€		68 825	61 347
Lainat ja vastuut, €/asukas	4 356	3 284	2 904
Lainasaamiset, €/asukas	1 025	71	75
Asukasmäärä 31.12	-	20 960	21 127

TUNNUSLUKIJEN LASKENTAKAAVAT

Omavaraisuusaste, %

$$= 100 * (\text{Oma pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$$

Suhteellinen velkaantuneisuus

$$= 100 * (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$$

Velat ja vuokravastuut 31.12

$$= \text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat}) + \text{Vuokravastuut}$$

Lainakanta 31.12

$$= \text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat})$$

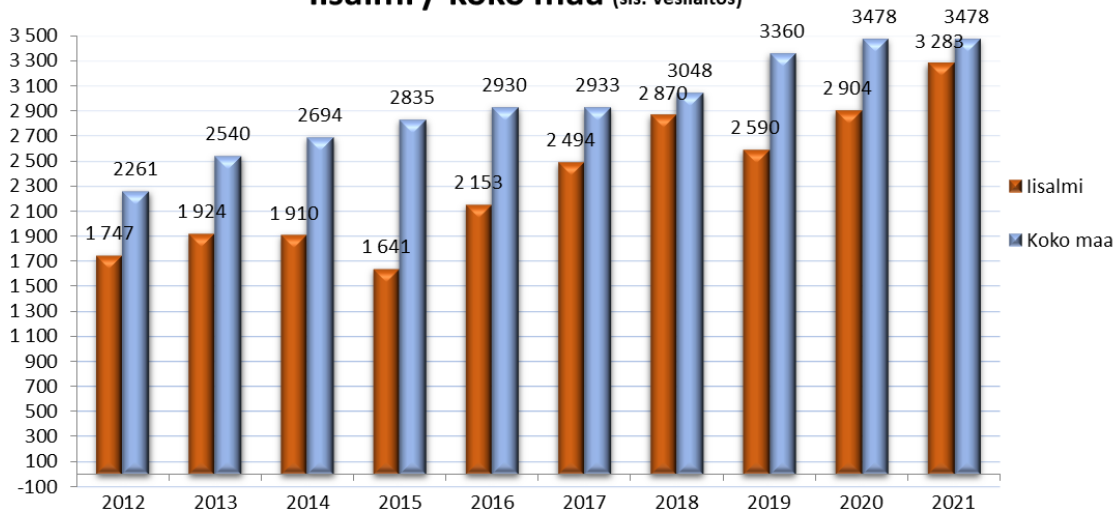
Lainasaamiset 31.12

$$= \text{Sijoituksiin merkityt jvk-lainasaamiset ja muut lainasaamiset}$$

Kuntien keskimääräinen lainamäärä tilinpäätösten ennakkotietojen mukaan vuonna 2021 oli 3 469 €/asukas (lähde Kuntaliitto, tiedotteet 7.2.2022). Lainasalkun keskikorko 31.12.2021 oli 0,42 %. Lainasalkun suojausaste vuoden 2021 lopussa oli 57,9 %.

Lainat €/asukas 2012 -2021

Iisalmi / koko maa (sis. vesilaitos)

Investoinnit

Investoinnit (brutto) olivat 19,6 M€, josta peruskaupungin investoinnit 18,2 € ja vesiliikelaitoksen investoinnit 1,4 M€. Investointihankkeiden toteutus viivästy i alkuperäisestä aikataulusta, joten investoinnit toteutuivat talousarviota pienempinä.

Koulujen peruskorjausinvestointeihin käytettiin vuonna 2021 6,9 M€, katujen peruskorjausinvestointeihin 1,1 M€ ja uuden uimahallin rakentamiseen 5,9 M€.

Suurimpia investointihankkeita tulevaisuudessa ovat uuden uimahallin sekä koulujen rakennushankkeiden lisäksi kulttuurikeskuksen peruskorjaus.

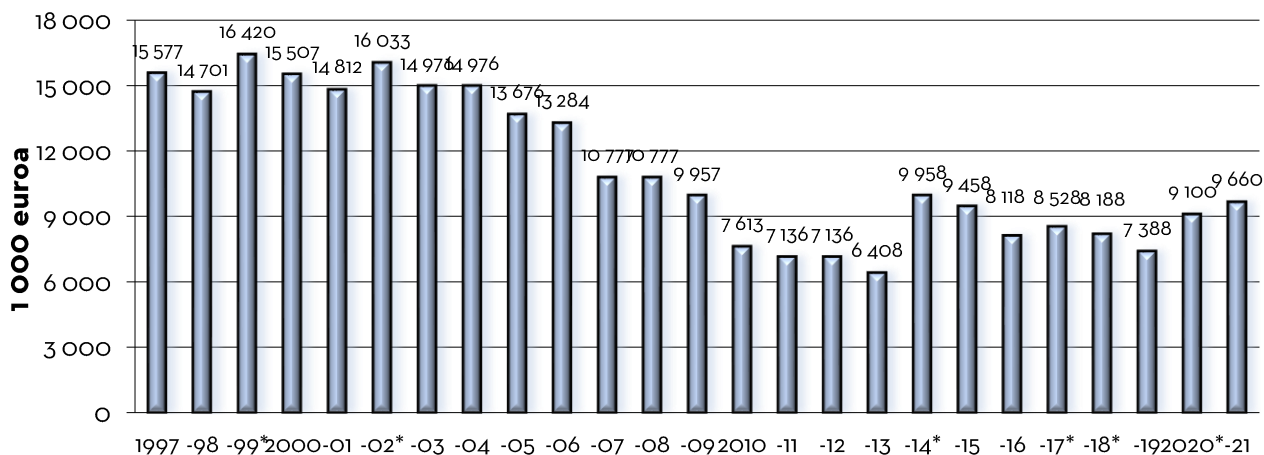
Sijoitukset

Iisalmen kaupunki on ulkoistanut sijoitustoiminnan ammattimaiselle omaisuudenhoitajalle täyden valtakirjan omaisuudenhoitosopimuksin perustuen Iisalmen kaupunginvaltuuston hyväksymään sijoitussuunnitelmaan.

Kaupungin sijoitukset koostuvat Danske Bankin rahastosijoituksista sekä pankkitilitalletuksesta Säästöpankki Optiassa. Alexandria Tähtirahastot yhdistelmälaina erääntyi tammikuussa 2020 ja siellä olevat varat (5,0 M€) talletettiin Säästöpankki Optian pankkitilille, vuonna 2021 näistä varoista käytettiin 2,5 M€ investointien rahoittamiseen.

Danske Bankin rahastosijoitusten markkina-arvo 31.12.2021 oli 15,6 M€ eli sijoitusomaisuuden yhteenlaskettu markkina-arvo oli pankkitalletus mukaan lukien 18,1 M€. Sijoitusten arvonkehityksestä on annettu erillinen sijoitusraportti.

Kehittämisen- ja investointirahasto

Kehittämisen- ja investointirahaston pääoman kehitys 1997-2021

Siirto rahastoon (alkupääoma) 17 295 353 € tilikaudella 1997.

Lisäksi rahastoa kartutettu

1999	2,5 M€	Savon Voiman osakkeiden myyntivoitto
2002	1,2 M€	Savon Voiman osakkeiden myyntivoitto
2014	4,6 M€	Savonia ammattikorkeakoulun yhtiöittämisen tuotto
2017	1,8 M€	Tilikauden tuloksesta
2018	1,0 M€	Tilikauden tuloksesta
2020	2,7 M€	Tilikauden tuloksesta
2021	1,9 M€	Tilikauden tuloksesta

Tilikauden alijäämiä rahastosta katettu

2007	1,7 M€
2010	1,1 M€
2011	0,5 M€

Vuonna 2021 rahastoa on käytetty 1,3 milj. € Kilpijärven ja Mansikkaniemen kouluinvestointeihin. Rahaston pääomaa kartutettiin 1,9 M€ tilikauden tuloksesta, rahaston pääoman ollessa tilikauden lopussa 9,7 M€.

Muut rahastot

Kaupungilla on vahinkorahasto, josta korvataan kertaluonteisia vahinkoja tai vastuita, joita ei ole vakuutuskein katettu, vakuutuskorvauksen ylittävä osa sekä erityisin perustein oikeudenkäynteihin liittyviä kuluja ja oikeuden päätöksistä johtuvia kaupungin veloitteita. Vahinkorahaston pääoma 31.12.2021 oli 3,0 M€.

Kaupungilla on lisäksi opintorahasto, josta tuetaan iisalmelaisia opiskelijoita apurahoin ja stipendein. Opintorahaston pääoma 31.12.2021 oli 0,2 M€.

1.7 Henkilöstö

Henkilöstön lukumäärä (Populus) 31.12.2021

Toimiala	Vakinaiset	Sijaiset	Määrä- aikaiset	Oppisopimus- suhteiset	Työllistetyt	Yhteensä	Yhteensä (ei sis. työl- listettyjä)
Elinvoima- ja konsernipalvelut	191 (208)	4 (10)	50 (72)	0 (1)	*25 (11)	270 (302)	245 (291)
Sivistys- ja hyvinvointitoimiala	425 (430)	65 (37)	112 (91)	0 (0)	0 (0)	602 (558)	602 (558)
Tekninen toimiala	82 (84)	2 (2)	11 (3)	1 (0)	0 (0)	96 (89)	96 (89)
lisalmen Vesi	12 (11)	1 (0)	1 (2)	0 (0)	0 (0)	14 (13)	14 (13)
Yhteensä	710 (733)	72 (49)	174 (168)	1 (1)	25 (11)	982 (962)	958 (951)

Suluissa tilanne 31.12.2020. *Tähdellä merkittyyn työllistettyjen määrään sisältyy kolmannelle sektorille sijoitetut työllistetyt.

Vuoden 2021 tilinpäätöksen mukaan maksetut palkat ja palkkiot olivat 33,3 M€, eläkkeet ja muut henkilöstösivukulut 10,2 M€ eli yhteensä 43,5 M€. Vastaava summa vuonna 2020 oli 41,8 M€, joten henkilöstökulut kasvoivat 1,7 M€ (4,1 %). Tarkempi selvitys henkilöstöstä on annettu henkilöstökertomuksessa.

1.8 Ympäristötekijät

Ympäristömeno aiheutuu toiminnasta, jonka tarkoituksena on tuottaa ympäristöhyötyjä tai ennaltaehkäistä, vähentää taikka korjata ympäristöhaittoja, parantaa tulevaa ympäristönsuojelun tasoa ja edistää luonnonvarojen kestäväää käyttöä. Näitä menoja aiheutuu muun muassa jätevesien ja jätteen käsittelystä, jätteen syntymisen ehkäisystä, maaperän, pinta- ja pohjavesien, ulkoilman ja ilmastonsuojelusta, melun torjunnasta, biologisen monimuotoisuuden sekä maisemien suojelusta.

Ympäristömenojen vastineeksi kunta voi saada ympäristötuloja. Niitä ovat esimerkiksi jätehuoltomaksut sekä ympäristön pilaaajilta perityt kunnan suorittamien tai teettämien kunnostustöiden ja siivousten korvaukset.

Kaupungin ympäristötuotoista suurin osa n. 4 M€ koostuu lialmen Vesi -liikelaitoksen jätevesituotoista. Ympäristötoimintakulut olivat n. 3,5 M€ ja ne koostuvat pääosin jätevesien käsittelystä. Poistojen osuus kuluista on n. 1,4 M€. Jätevedenpuhdistamon ympäristöluvassa on annettu määräykset koskien jäteveden käsittelyä sekä velvoitetarkkailua.

Ympäristöinvestointeja tehtiin vuonna 2021 yhteensä n. 1,1 M€. Suurin osa ympäristöinvestoinneista kohdistui lialmen Vesi -liikelaitoksen toimintaan.

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä vastaa lialmen kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen tehtävästä.

Alueellinen Ylä-Savon jätehuoltolautakunta huolehtii jätehuollon viranomaistehtävistä ja jätehuollon suunnittelusta ja kehittämisestä. Tästä aiheutuneet toimintakulut katetaan jätehuoltomaksuilla ja lautakunnan tulos on vuosittain 0 €.

Seudullisessa Ylä-Savon ilmasto-ohjelmassa on asetettu tavoitteeksi vähentää seudun vuoden 2007 päästölukemista 80 % vuoteen 2035 mennessä ja sitoa loput kasvihuonepäästöt hiilinieluihin – ja varastoihin. Kaupunginvaltuusto hyväksyi keväällä 2021 lisalmen ilmastosuunnitelman, joka toteuttaa seudullista ilmasto-ohjelmaa sekä kaupungin omia tavoitteita ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi.

1.9 Muut ei-taloudelliset asiat

Kunnan tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevan yleisohjeen mukaisesti toimintakertomuksessa on annettava tiedot siitä, miten kaupunki huolehtii korruption ja lahjonnan torjunnasta sekä ihmisoikeusasioista. Tiedot on annettava siinä laajuudessa kuin se on tarpeen toiminnan vaikutusten ymmärtämiseksi.

Luottamushenkilöiden perehdyttämis- ja koulutustilaisuuksissa sekä toimielimien päätöksenteon yhteydessä on käsitelty esteellisyyskysymyksiä, millä on pyritty siihen, että luottamushenkilöt ottavat itse vastuun esteellisyyden arvioinnista. Toimielimien esityslistoilla on myös maininta esteellisyyden arvioinnista.

Kuntaliitto on ohjeistanut yleiskirjeessään (21.6.2017) vieraanvaraisuuteen, etuihin ja lahjoihin liittyviä asioista. Kuntaliiton ohjetta sovelletaan lisalmen kaupungissa ja luottamushenkilöitä kannustetaan tutustumaan ohjeen sisältöön. Ohje löytyy Kuntaliiton sivuilta:

Ohje vieraanvaraisuudesta, eduista ja lahjoista Kuntaliiton sivuilla

Kaupungin henkilöstöä on ohjeistettu ohjeella vieraanvaraisuuden vastaanottamisesta. Kaupungin ohje on löydettävissä kaupungin intranetistä.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohje koskien ulkopuolisten kustantamia matkoja ja muiden taloudellisten etujen vastaanottamista käytiin läpi esimiespäivässä vuonna 2021.

Kaupungin arvoja ovat avoimuus, rohkeus, tasa-arvo ja oikeudenmukaisuus, yhteisöllisyys ja ympäristövastuullisuus. Arvoista erityisesti tasa-arvo ja oikeudenmukaisuus ovat kaupungin toimintoja, hallintoa ja kehittämistä koskevia läpileikkaavia periaatteita. Lisalmessa ihmisiä kohdellaan yhdenvertaisesti. Tasa-arvosta ja oikeudenmukaisuudesta on määräyksiä lukuisissa kuntien toimintaa ohjaavissa laeissa ja asetuksissa sekä kaupungin henkilöstöohjelmassa.

1.10 Arvio tulevasta kehityksestä sekä merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Lisalmi on Ylä-Savon seutukunnan keskuskaupunki, joka on elinkeinorakenteeltaan vahva. Koronapandemian vaikutukset seudun elinkeinoelämään ja työllisyyteen ovat olleet merkittävät ja vielä ei ole täysin selvää, miten laaja-alaiset koronan vaikutukset ovat. Erityisesti palvelusektorin tietyt alat: ravintola-, matkailu- ja tapahtuma-ala ovat kärsineet koronan vaikutuksista. Valtakunnalliset ennusteet kuitenkin osoittavat, että talous on toipunut koronasta vuoden 2021 aikana ja talouskehitys jatkuu myönteisenä tulevina vuosina.

Lisalmen taloustilanne on vakaa ja taustalla on yhdeksän ylijäämäistä vuotta. Valtion

koronatuot ovat olleet ennakoitua suuremmat ja tästä syystä vuoden 2021 ylijäämä oli ennakoitua suurempi. Tilinpäätöksen laatimishetkellä ei ole tiedossa, että valtio jatkaisi kuntien tukemista vuodesta 2022 eteenpäin.

Iisalmen ja Ylä-Savon alueen haasteena on väestönkehitys, jonka ennustetaan olevan negatiivinen. Syntyvyys on laskenut viime vuosina. Edellä mainitun lisäksi osaavan työvoiman saatavuus on merkittävä riski elinkeinoelämän kehittymisen näkökulmasta.

Sivistys- ja hyvinvointitoimiala tuottaa ulkoisia palveluita kuntalaisille. Tällä hetkellä euromääräisesti suurimmat niistä ovat varhaiskasvatus ja perusopetus. Syntyvyyden aleneminen vaikuttaa nopeimmin varhaiskasvatuspalveluiden tarpeeseen/kysyntään. Vaikutus kohdistuu jo suunnitelmavuosiin. 5-10 vuoden kuluttua syntyvyyden laskun vaikutus näkyy perusopetuksessa ja yli 10 vuoden kuluttua toisella asteella.

Lasten ja nuorten väheneminen vaikuttaa myös muihin sivistys- ja hyvinvointitoimialan palveluihin. Niissä palveluntarve ei kuitenkaan vähene vaan painopiste siirtyy kasvavan ikääntyvän väestön palveluihin. Lasten ja nuorten määrän väheneminen on uhka myös monen seuran ja järjestön toiminnalle.

Haasteena kaupungin oman toiminnan osalta on kelpoisen työvoiman saaminen erityisesti niihin tehtäviin, joissa on asetuksella määrätty kelpoisuus kuten opetuksessa ja varhaiskasvatuksessa. Myös muissa tehtävissä hakijamäärät ovat vähentyneet.

Tulevaisuuden investointipaineet ovat merkittävät. Perusopetuksen palveluverkkosuunnitelman toimeenpano, uimahallin rakentaminen sekä muut peruskorjaus- ja uudisrakennushankkeet vaikuttavat kaupungin kehitykseen. Talouden kehitysnäkymät heikkenevät tulevaisuudessa, kun vuosikate ei riitä kattamaan poistoja eivätkä nettoinvestoinnit ole tasapainossa.

Valtiovarainministeriön ennusteet osoittavat, että tulevaisuudessa kuntien menot kasvavat tuloja nopeammin. Investointitason nousu yhtä aikaa tapahtuvan kustannusten nousun kanssa aiheuttaa nopeasti tilanteen, jossa vuosikate ei riitä kattamaan poistoja ja syntyy alijäämää. Talouden tasapainon kannalta investointitason pitäminen maltillisena olisi ensiarvoisen tärkeää.

Koronan myötä digitaalisuus ja virtuaaliset palvelut ovat osittain tulleet jäädäkseen. Tämä on sekä uhka että mahdollisuus. Digitalisaation avulla voidaan saavuttaa uusia käyttäjiä palveluihin, mutta toisaalta se voi jatkossa vähentää fyysisiä käyntejä tilaisuuksissa ja palveluissa. Tämä vaatii myös investointeja laitteisiin sekä henkilöstön osaamisen kehittämistä.

Riskien arviointi

Riskillä tarkoitetaan epävarmuuden vaikutusta Iisalmen kaupunkikonsernin tavoitteisiin. Epävarmuuden vaikutukset voivat olla joko negatiivisia tai positiivisia suhteissa tavoitteisiin. Riski on siis joko mahdollisuus, uhka tai niiden yhdistelmä. Riskin merkittävyyttä arvioidaan tapahtuman todennäköisyyden ja seurausten yhdistelmänä.

Kaupunginhallituksen alaisten toimielinten ja konserniyhteisöjen tulee talousarvion laadinnan yhteydessä analysoida toimintaympäristön muutoksia, tunnistaa tavoitteita uhkaavia riskejä, arvioida niiden vaikutuksia ja toteutumisen todennäköisyyttä sekä laatia tarvittavat suunnitelmat ja toimenpiteet riskien hallitsemiseksi.

Kaupungilla on käytössä tietojärjestelmä (Targetor Pro) strategisten tavoitteiden sekä riskien dokumentointia varten. Tietojärjestelmän avulla riskit yksilöidään ja riskienhallinnan suunnitelmat laaditaan dokumentoidusti. Tietojärjestelmä sisältää kaupungin riskirekisterin.

Riskienhallintasuunnitelman toteutuminen koko kaupungin tasolla raportoidaan tilinpäätöksen yhteydessä. Tämän lisäksi toimielimet käsittelevät omaa toimialaansa koskevat suunnitelmat omassa päätöksenteossään.

Iisalmen kaupunkikonsernin riskit jaotellaan neljään riskialueeseen, jotka ovat strategiset, taloudelliset, toiminnalliset sekä vahinkoriskit.

Kuva 4 Iisalmen kaupunkikonsernin riskialueet

Strategiset riskit

Strategiset riskit ovat riskejä, jotka liittyvät Iisalmen kaupungin pitkän aikavälin tavoitteisiin, menestystekijöihin sekä niihin kohdistuviin sisäisiin tai ulkoisiin epävarmuustekijöihin. Strategiset riskit uhkaavat kaupunkistrategiassa asetettujen tavoitteiden toteutumista.

Strategiset riskit liittyvät tyypillisesti väestön hyvinvointiin ja ikärakenteeseen, talouden suhdannevaihteluihin, työn rakennemuutokseen, elinkeinoelämän kehitykseen, kansainvälistymiseen, ympäristön kestävyteen ja yhdyskuntarakenteeseen, valtiontalouteen

ja hallituspolitiikkaan, lainsäädäntöön ja muuttoliikkeeseen.

Keskeinen strateginen riski lisäalassa liittyy ikärakenteen muutokseen, kaupungin palveluverkkoon sekä väestön palvelutarpeeseen. Syntyvyyden pienentyessä ja vanhusväestön määrän kasvaessa palvelutarve vähenee varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa ja kasvaa sosiaali- ja terveydenhuollossa. Keskeinen haaste tulevaisuuden kannalta on, pystytäänkö päätöksenteossa suuntaamaan määrärahoja palvelutarpeen muutosta vastaavaksi ja riittävätkö määrärahat palvelujen järjestämiseen.

Ikärakenteen muutos tarkoittaa myös toimintakyvyltään heikentyneiden ikäihmisten lisääntymistä. Turvallisuusriskit palveluissa kasvavat. Saavutettavuus sekä fyysinen esteettömyys on huomioitava palveluissa ja toimitiloissa.

Merkittävä strateginen riski liittyy koronapandemian tai vastaavan viruksen uuteen eskaloitumiseen, jolloin uudet rajoitustoimet voivat pysäyttää talouden elpymisen ja kääntää talouden uudelleen laskuun. Pandemian eskaloituminen on sekä strateginen, taloudellinen, toiminnallinen että vahinkoriski.

Strategiset riskit voivat liittyä myös organisaatorakenteeseen ja -prosesseihin, johtamistapaan, organisaatiokulttuuriin, strategiaan valintoihin ja strategian toimeenpanoon, asiakastarpeiden tunnistamiseen ja arviointiin, toiminnan uudelleenjärjestelyyn tai digitalisaatioon.

Strategisia riskejä ovat väestö- ja työpaikkamuutokset, toimintaympäristön muutoksista aiheutuvat riskit, palvelujen järjestämistapoihin liittyvät riskit, lainsäädäntömuutokset sekä laajavaikutteiset ilmasto- ja ympäristömuutokset. Negatiivinen väestönkehitys ja sitä seuraavat kerrannaisvaikutukset ovat selkeä tulevaisuuden haaste lisäalassa ja koko Ylä-Savon alueella.

Elinkeinoelämän kehitys ja alueen elinkeinorakenne vaikuttavat työllisyyteen, muuttoliikkeeseen, investointeihin, rakentamiseen ja väestön hyvinvointiin. Elinkeinoelämässä tapahtuvat muutokset voivat vaikuttaa muun muassa verotulojen kehitykseen ja työllisyyteen ja siitä aiheutuviin kustannuksiin.

Keskeinen strateginen riski liittyy myös keskeisten julkisten hallinnon toimintojen siirtämiseen pois kaupungista tai alueelta. Strategisiin riskeihin voidaan vaikuttaa hyvällä edunvalvonnalla ja yhteistoiminnalla eri sidosryhmien kanssa. Kaikkien toimien tulee olla kaupunkistrategiaa tukevia ja elinvoimaisuuden ylläpitoon on satsattava riittävät resurssit. Luottamushenkilöiden kouluttaminen, avoin hallintokulttuuri ja vuorovaikutus edesauttavat luottamuksen ilmapiirin syntymistä ja hyvää yhteistyötä.

Taloudelliset riskit

Taloudelliset riskit liittyvät markkinahintojen muutoksiin, rahoitusvarojen riittävyyteen lyhyellä tai keskipitkällä aikavälillä sekä vastapuolien kykyyn täyttää taloudelliset velvoitteensa. Kaupungin toimintaan liittyviä rahoitusriskejä ovat muun muassa verotulojen ja valtionosuuksien muutokset, rahoitus- ja korkoriskit, investointiriskit, takaus- ja vakuutusriskit, hyödykehintariskit, hinnoittelu sekä maksuvalmiusriski.

Markkinoilla on nähtävissä korkojen nousupaine erityisesti valtionlainojen korkotasossa sekä euroalueella ja USA:ssa, mikä heikentää korkosijoitusten tulevaisuudennäkymiä. Korkoriski vaikuttaa kaupungin talouteen kahdella tavalla: sijoitusten osalta korkosijoitusten tuotto

heikkenee ja lainojen osalta korot ja sitä kustannukset nousevat. Korkoriski on todellinen kaupungin toiminnassa ja taloudessa ja sen hallinnassa lainasalkun suojausaste on keskeinen. Tämä tarkoittaa, että tietty osuus kaupungin lainasalkusta on sidottu pitkiin korkoihin, jolloin korkotason muutoksia voidaan hallita paremmin. Lainasalkun suojausaste oli vuoden 2021 lopussa 58 % ja lainojen keskiporko 0,42 %.

Keskeinen taloudellinen riski lisämessä ovat merkittävät investoinnit sekä hyvinvointialueuudistuksen yhteydessä tapahtuva rahoituspohjan muutos. Investointeihin liittyy sekä toiminnallisia että taloudellisia riskejä. Investoinnin epäonnistuminen voi toteutuessaan aiheuttaa merkittävää vahinkoa. Lisäksi riskinä on, ettei kaupunki pysty selviytymään taloudellisista velvoitteistaan. Lainamäärän nopea kasvu heikentää kaupungin vakavaraisuutta.

Hyvinvointialueuudistuksen yhteydessä kaupungin verotuloja ja valtionosuuksia leikataan ja samaan aikaan menoista poistuvat sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen menot. Tämä muutos vaikuttaa kuntatalouden kokonaisuuteen, erityisesti kun ennusteisiin sisältyy paljon epävarmuutta.

Arvio on, että menot kasvavat tuloja nopeammin. Investointipaineet ovat merkittävät suunnitelmakaudella. Samaan aikaan verotulojen ja valtionosuuksien ennakoitaan kasvavan menoja hitaammin. Riskinä on, että kaupungin talous muodostuu alijäämäiseksi jo suunnitelmakaudella.

Taloudellisten riskien hallinnan tavoitteena on varmistaa, että kaupungilla on mahdollisimman tehokkaasti käytettävissään riittävä rahoitus. Maksuvalmiusriski liittyy kassanhallintaan ja korkoriskit korkotason vaihteluun.

Taloudellisten riskien hallinnassa keskeinen keino on talouden pitkän aikavälin suunnittelu, tehokas talouden seuranta sekä kustannuskehityksen ja investointitason pitäminen maltillisena.

Taloudelliset riskit liittyvät myös kunnan antamiin takauksiin ja osakeomistuksiin. Rahoitusriskejä arvioitaessa on otettava huomioon yleisen taloudellisen tilanteen epävakaus, tulevaisuuden investointipaineet sekä sosiaali- ja terveydenhuollon menojen kasvu sekä kuntakonsernin kokonaistaloudellinen hallinta.

Kaupungilla on merkittävä sijoitusvarallisuus. Sijoitukset ovat tällä hetkellä sekä korko- että osakemarkkinoilla. Sijoitusten arvon vaihtelu sekä muutokset markkinoilla vaikuttavat suoraan sijoitusten arvonkehitykseen. Sijoitustoimintaan liittyviä riskejä voidaan hallita hajauttamalla sijoituksia sekä määrittelemällä sijoittamiselle selkeät periaatteet. Sijoitussuunnitelma on hyväksytty alkuvuodesta 2022.

Toiminnalliset riskit

Toiminnallisilla riskeillä tarkoitetaan kaupungin päivittäistä toimintaa, johtamista, prosesseja ja järjestelmiä uhkaavia riskejä. Toiminnalliset riskit liittyvät operatiiviseen johtamiseen, prosessien toimivuuteen ja jatkuvuuden hallintaan, tietoturvaan ja -suojaan, ICT-palveluihin, sopimus- ja yhteistyökumppaneiden toimintaan, projektien ja hankkeiden hallintaan, maineeseen ja imagoon, henkilöstörakenteeseen, henkilöstön osaamiseen ja saatavuuteen, avainhenkilöihin, lainsäädännön velvoitteisiin, toimielin- ja viranhaltijapäätöksiin, hankintoihin, toiminnasta aiheutuvaan vahingonkorvausvastuuseen ja väärinkäytöksiin.

Vuosi 2020 osoitti, että maailmanlaajuinen pandemia on todellinen toiminnallinen riski, jolla on myös pitkäaikaisia ja osittain jopa strategisia vaikutuksia. Pandemian vaikutukset kaupungin toimintaan ja talouteen ovat merkittäviä. Toimintojen alasajo ja supistaminen, etäopetukseen ja etätyöhön siirtyminen ovat riskejä, jotka voivat realisoitua nopealla aikavälillä. Riskienhallinnan kannalta vuosi 2020 on parantanut kaupungin valmiustasoa ja mikäli tilanne uusiutuisi, olisi kaupungilla hyvät lähtökohdat järjestää toimintoja myös poikkeusoloissa. Hygieniaan panostaminen ja turvallisuusohjeiden noudattaminen myös tulevaisuudessa ovat keino hallita henkilöstöön liittyviä riskejä.

Henkilöstöriskit voivat realisoitua monella eri tavalla. Avainosaaminen on usein yhden henkilön varassa, mikä muodostaa merkittävän riskin kaupungin toiminnan jatkuvuuden kannalta. Henkilöriskeihin varaudutaan koulutuksilla ja hyvällä perehdyttämällä, kilpailukykyisellä palkkauksella, sijaisuusjärjestelyillä, ikäohjelman hyödyntämisellä, osaamisen jakamisella, sähköisillä tietojärjestelmillä ja erilaisilla työohjeilla. Lisäksi pyritään siihen, että avainhenkilöiden rekrytoinnin yhteydessä käytännöksi on sovittu yhtäaikainen työskentely tiedon siirron varmistamiseksi.

Kuten aiemmin on jo todettu, osaavan henkilöstön saaminen asiantuntijatehtäviin on toiminnan kannalta tärkeä asia. Havaittavissa on, että hakijamäärät ovat laskeneet. Ammatillisen ja korkea-asteen koulutuksen säilyminen alueella on tässä asiassa erittäin tärkeää.

Aggressiiviset tai uhkaavat asiakastilanteet ovat myös toiminnallisia riskejä. Näihin riskeihin varaudutaan erilaisilla fyysisillä järjestelyillä (huoneiden ovet auki), valvontakameroilla, hälytysjärjestelmällä, parityöskentelyllä, poistumisreiteillä ja koulutuksella.

Työsuojelu sekä työn vaarojen ja riskien arviointi ovat osa riskienhallintaa. Työn vaarojen selvittäminen ja riskien arviointi on tehty WPro-järjestelmään. Selvitystä ja arviointia tarkistetaan olosuhteiden muuttuessa ja sitä pidetään ajan tasalla.

Vahinkoriskit

Vahinkoriskit ovat lisälmen kaupunkikonsernin sisällä tai toimintaympäristössä tapahtuvia virheitä, toimintahäiriöitä ja onnettomuuksia, jotka aiheuttavat vahinkoa tai menetyksiä. Vahinkoriskit kohdistuvat usein tiettyyn kohteeseen. Vahingon mahdollisuus sekä seuraukset ovat etukäteen tiedossa, mutta vahingon todennäköisyyttä ei tiedetä. Vahinkoriskit kohdistuvat yleensä asiakkaiden, henkilöstön tai ympäristön turvallisuuteen sekä omaisuuteen.

Vahinkoriskit on jaoteltu kaupungin riskienhallintajärjestelmässä seuraaviin alakategorioihin:

- työterveys- ja työsuojeluriskit
- henkilöstöriskit
- ympäristöriskit
- tulipalo- ja onnettomuusriskit
- luonnonmullistukset
- toimitilaturvallisuusriskit

Vahinkoriskien hallinnassa keskeisiä ovat kaupungin vakuutukset, joiden on oltava riittävän kattavalla tasolla. Lisäksi voidaan käyttää vahinkorahastoa.

Poikkeukselliset luonnonolosuhteet voivat vaikuttaa kunnalliseen toimintaan monella tavalla.

Esimerkiksi vesihuoltojärjestelmät ovat alttiita poikkeuksellisille luonnonolosuhteille. Riskienhallinnassa keskeistä onkin varautuminen mahdollisiin häiriötilanteisiin. Keskeisessä asemassa on myös henkilöstön ammattitaidon kehittäminen ja ylläpito erilaisilla koulutuksilla. Työterveyshuolto järjestetään asianmukaisesti ja huolehditaan siitä, että työvälineet ja tilat ovat asianmukaiset. Työsuojeluun panostetaan.

Vuoden 2022 alussa eskaloituneen Venäjän ja Ukrainan välisen kriisin myötä kuntien riskianalyysessä on päivitetty ja Kuntaliitto on julkaissut arvionsa maailmanpoliittisen kriisin vaikutuksista kuntiin. Kriisin vaikutukset ovat moninaisia ja ne on huomioitu kaupungin omassa riskiarviossa.

Lähde: Kuntaliitto: Muistio Venäjä-Ukrainan tilanteen vaikutuksista kuntiin, 25.2.2022

1.11 Hyvinvointialueuudistus

Vuoden 2023 alussa Suomeen perustetaan uusi julkisen hallinnon taso, kun vastuu sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisestä siirtyy kunnilta ja kuntayhtymiltä hyvinvointialueelle. Uudistuksen myötä kuntien peruspalvelut keskittyvät sivistystoimen tehtäviin.

Hyvinvointialueet aloittavat toimintansa vuoden 2023 alusta. Alueille siirtyy liki 200 000 työntekijää. Tammikuussa 2022 valitut aluevaltuustot päättävät alueen hallinnosta ja organisaatorakenteesta kesään 2022 mennessä.

Kuntia ja hyvinvointialueita yhdistävät samat kuntalaiset palvelujen käyttäjinä, mitä myös lainsäädäntö korostaa. Asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on jatkossa yhtä lailla kuntien ja perustettavien alueiden tehtävä. Yhteiset kuntalaiset eivät kuitenkaan ole ainoa kuntia ja hyvinvointialueita yhdistävä tekijä. Jokainen hyvinvointialue on paikallisesti merkittävä työllistäjä ja melkein kaikilla alueilla myös suurin työnantaja.

Pohjois-Savon hyvinvointialueen valmistelu on edennyt suunnitelman mukaisesti vuonna 2021. Pohjois-Savon kuntien sosiaali- ja terveystoimen, pelastustoimen ja sairaanhoitopiirin

palvelut siirtyvät hyvinvointialueen vastuulle 1.1.2023 alkaen. Pohjois-Savossa on sen jälkeen yksi järjestäjä, joka on vastuussa sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palveluista.

Suomessa tulee olemaan yhteensä 21 hyvinvointialuetta, joista viiden alueella on yliopistollinen sairaala. Yksi näistä alueista on Pohjois-Savo, jossa Kuopion yliopistollinen sairaala KYS vastaa erikoissairaanhoidosta. Vuoden 2023 alussa hyvinvointialueille siirtyvät sosiaali- ja terveystoimen sekä pelastustoimen henkilöstö, tilat ja sopimukset. Hyvinvointialue saa alkuvaiheessa tarvittavan rahoituksen valtiolta lainsäädännössä määriteltyjen perusteiden mukaisesti.

Hyvinvointialueuudistus vaikuttaa lisälmen kaupungin toimintaan ja talouteen tulevaisuudessa. Kaupungin toimintamenoista poistuvat sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen menot. Vastaavasti verotulo- ja valtionosuusrahoitusta leikataan poistuvia kustannuksia vastaavasti. Kaupungin rahoituspohja muuttuu suunnitelmakaudella.

Lähteet:

Kuntaliitto: Isot reformit ja kuntatalous. Sote lähtee ja työllisyyden hoito tulee -mitä kunnassa tulee tietää uudistuksen kynnyksellä?

Pohjois-Savon hyvinvointialueen www-sivut <https://www.pshva.fi/pohjois-savon-hyvinvointialue/mika-on-pohjois-savon-hyvinvointialue.html>

1.12 Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Sisäinen valvonta on keskeinen osa talouden ja toiminnan johtamista, jonka avulla arvioidaan asetettujen tavoitteiden toteutumista, toimintaprosesseja ja niitä uhkaavia riskejä. Sisäiseen valvontaan kuuluu sisäinen tarkastus, jonka tehtävänä on varmentaa sisäisen valvonnan toimivuus. Riskienhallinta on osa sisäistä valvontaa ja sen tavoitteena on saada kohtuullinen varmuus organisaation tavoitteiden saavuttamisesta sekä toiminnan jatkuvuudesta ja häiriöttömyydestä.

Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan sisäisiä menettely- ja toimintatapoja, joilla johto pyrkii varmistamaan toiminnan laillisuuden ja tuloksellisuuden sekä tavoitteiden saavuttamisen. Riskienhallinta tarkoittaa järjestelmällistä ja ennakoivaa tapaa tunnistaa, analysoida ja hallita toimintaan liittyviä uhkia ja mahdollisuuksia. Riskienhallinta on osa normaalia kaupungin toiminnan suunnittelua, seurantaa ja päätöksentekoa. Riskien arviointi kytkeytyy kiinteästi vuosittaiseen toiminnan suunnittelu-, seuranta- ja raportointiprosessiin.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisessä on noudatettava sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjetta. Ohjeen mukaan sisäisen valvonnan suunnitelma laaditaan vuosittain vastualueittain ja tarvittaessa myös toimintayksiköittäin. Suunnitelmat kootaan toimialoitain yhdeksi kokonaisuudeksi.

Toimialat ja liikelaitos ovat raportoineet suunnitelman toteuttamisesta osavuosisikatsauksen sekä tilinpäätöksen yhteydessä ajalta 1.1.-30.6. elo-syyskuussa ja 1.7.-31.12. tammi-helmikuussa. Vastuualueen päällikkö on vastannut suunnitelman laatimisesta ja raportoinnista. Toimialojen raportit on koottu yhteen ja toimitettu kaupunginhallitukselle, tarkastuslautakunnalle ja tilintarkastajalle.

Varautuminen häiriö- ja kriisitilanteisiin

Häiriö- ja kriisitilanteilla tarkoitetaan tapahtumia ja tilanteita, jotka edellyttävät kaupungin

johtamisessa tai palvelutuotannossa normaalioloista poikkeavia toimenpiteitä, tehtäviä ja toimivaltuuksia. Iisalmen kaupungin tavoitteena on olla turvallinen kaupunki kaikille kaupunkilaisille, myös yritystoiminnan ja kunnallisten palvelujen osalta. Tämä tavoite saavutetaan siten, että varautumissuunnittelu toteutetaan osana johtamista. Varautumissuunnitelman on oltava ajan tasalla. Lisäksi on panostettava koulutukseen ja säännölliseen harjoitteluun. Häiriötilanteiden johtoryhmä osallistui valmiusharjoitukseen vuonna 2021.

Keskeiset havainnot sisäisen valvonnan raporteista vuodelta 2021 ja sisäisen valvonnan kehittäminen suunnitelmakaudella

Kaikki toimielimet ovat raportoineet sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen mukaisesti puolivuositain sisäisen valvonnan toteutuksesta ao. toimialallaan. Sisäinen valvonta on toteutettu toimielimien laatimien suunnitelmien mukaisesti ja raportit on toimitettu kaupunginhallitukselle tiedoksi.

Vuonna 2021 sisäisen valvonnan valvontakohteita ovat olleet muun muassa toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen, tukipäätökset, avustukset, työsopimukset, käyttöoikeudet, kehityskeskusteluiden toteutuminen sekä keskitetty poissaolojen seuranta. Edellä mainittujen lisäksi valvontaa on toteutettu kaupungin saatavien ja maksuvalmiuden osalta.

Salassapitoriski on tiedotettu hallintopalveluissa. Hallintopalveluiden päätöksentekotiimissä vuonna 2021 on keskitytty salassapitoasioiden osaamiseen ja tietosuojaan. Hallintopalvelut ovat saaneet salassapitoperehdytystä helmikuussa 2022.

Taloussuunnittelun sekä talouden raportoinnin osalta noudatetaan kaupunginhallituksen hyväksymää talousarvion täytäntöönpano-ohjetta ja siinä olevaa aikataulua (vuosikello). Vuonna 2021 selvitettiin tiedolla johtamisen -työkalun hankintaa. Työkalun avulla tarjotaan esimiehille ja luottamushenkilöille mahdollisuus ajantasaisen tiedon löytämiseen yhdestä paikasta.

Selvityksen perusteella on tehty hankintapäätös visuaalisen tietokantapalvelun hankinnasta. Hankintapäätös on tehty vuonna 2022 ja palvelu otetaan käyttöön kevään 2022 aikana. Palvelu tarjoaa kaupungin johdolle ja luottamushenkilöille mahdollisuuden seurata kaupungin taloutta, toimintaa ja toimintaympäristöä kuvaavia mittareita entistä paremmin.

Kaupunginhallituksen arvio sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä on, että sisäinen valvonta ja riskienhallinta on kattavaa ja toimii hyvin. Poikkeamat ovat yksittäisiä ja suunnitelman mukainen sisäinen valvonta ja ohjeistaminen tehostavat asioiden seurantaa ja korostavat tilivelvollisten vastuuta.

Sisäistä valvontaa ja raportointia on kehitetty sisäisen tarkastuksen havaintojen ja suositusten sekä riskien arvioinnin perusteella. Sisäisen tarkastuksen raportointia uudistettiin vuonna 2021. Lisäksi sisäisen valvonnan raportointia on uudistettu vuodesta 2022 alkaen. Lisäksi tavoitteena on ylläpitää riittävää varautumisen tasoa häiriö- ja kriisitilanteisiin sekä poikkeusoloihin. Jatkuva kouluttautuminen ja harjoitukset ovat tässä keskeisessä asemassa.

Ilmoittajien suojelua koskevan EU-direktiivin (ns. whistleblowing-direktiivi) täytäntöönpano on käynnissä Suomessa. Direktiivin tavoitteita ovat muun muassa korruption ja petosten torjunta sekä sananvapauden ja tiedonvälityksen vapauden turvaaminen. Käytännössä direktiivi velvoittaa julkisen ja yksityisen sektorin työnantajat ottamaan käyttöön

ilmoituskanavan, jonka kautta mahdollisten petosten ja väärinkäytösten ilmoittaminen onnistuu nimettömästi. Direktiiviä koskeva kansallinen lainsäädäntö on valmisteilla. Iisalmen kaupungin ilmoituskanava on otettu ennakoivasti käyttöön vuoden 2022 alussa.

Sisäinen tarkastus

Sisäinen tarkastus on osa sisäistä valvontaa ja se on sisäisen valvonnan näkyvä osa. Sisäinen tarkastus auttaa organisaatiota sen riskienhallinta-, valvonta-, johtamis- ja hallintoprosessien tuloksellisuuden arvioinnissa ja kehittämisessä. Sisäinen tarkastus arvioi objektiivisesti ja riippumattomasti sisäisen valvonnan, riskienhallinnan ja konsernivalvonnan järjestämistä ja tuloksellisuutta, raportoi arvioinnin tuloksista sekä esittää toimenpide-ehdotuksia järjestelmän kehittämiseksi. Sisäinen tarkastus raportoi kaupunginjohtajalle, kaupunginhallitukselle ja tarkastuslautakunnalle.

Sisäisen tarkastuksen toteuttamisesta vastaa kaupunginhallitus. Riippumattomuuden varmistamiseksi sisäinen tarkastus toimii kaupunginjohtajan alaisuudessa ja sisäinen tarkastaja saa toimivaltuutensa kaupunginjohtajalta. Sisäistä tarkastusta johtaa talousjohtaja ja sisäisenä tarkastajana toimii johdon sihteeri O,25 htv työpanoksella. Sisäisen tarkastuksen asiantuntija-apuna toimii kaupungin tilintarkastusyhteisö, jonka kanssa tehdään tarvittaessa sopimus asiantuntijapalvelujen hankinnasta.

Sisäisellä tarkastuksella on kaupunginvaltuuston hyväksymän sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeistuksen perusteella oikeus saada viivytystä tarkastustehtäväänsä varten tarpeelliset tiedot, asiakirjat ja tietojärjestelmien käyttöoikeudet salassapitosäännösten estämättä. Lisäksi sisäinen tarkastus on tarvittaessa oikeutettu saamaan vastuualueilta ja toimintayksiköiltä apua tehtäviensä hoitamiseen.

Tarkastus- ja konsultointitoiminnan riippumattomuuden turvaamiseksi sisäisellä tarkastuksella ei ole päätösvaltaa eikä toiminnallista vastuuta tarkastettavien toimintojen suhteen.

Talousjohtaja ja sisäinen tarkastaja laativat sisäisen tarkastuksen vuosisuunnitelman, jonka kaupunginhallitus hyväksyy. Sisäinen tarkastus suorittaa tarkastussuunnitelman mukaiset ja muut kaupungin ylimmän johdon määräämät tarkastustehtävät. Vuosisuunnitelma lähetetään tiedoksi tilintarkastajalle ja tarkastuslautakunnalle. Lisäksi Iisalmen kaupungin sisäisellä tarkastuksella ja Iisalmen Teollisuuskylä Oy:llä on sopimus 1-2 tarkastuskohteen tekemisestä/vuosi tarpeen mukaan.

Sisäinen tarkastus raportoi puolivuositain kaupunginhallitukselle, tilintarkastajalle ja tarkastuslautakunnalle tarkastustyön keskeiset tulokset ja suositukset. Sisäisen tarkastuksen tulee viivytystä raportoida kaupunginjohtajalle havaitsemistaan merkittävistä sisäisen valvonnan tai riskienhallinnan puutteista sekä väärinkäytöksistä.

Vuonna 2021 sisäisen tarkastuksen kohteena ovat olleet käyttövaltuuksien hallintaan sekä kaupungin ohjeistusten noudattamiseen liittyvät prosessit sekä aikaisemman tarkastuksen suositusten toimeenpanon seuranta.

Toimielimien antamien selontekojen ja sisäisen tarkastuksen raporttien perusteella voidaan todeta, että sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tila on hyvää/tydyttävää tasoa. Sisäisen valvonnan voidaan katsoa tuottavan kohtuullisen varmuuden toiminnan tuloksellisuudesta, lain- ja hyvän hallintotavan mukaisuudesta sekä varojen ja omaisuuden turvaamisesta.

1.13 Iisalmi-konsernin toiminta ja talous

Kunnan, joka tytäryhteisöineen muodostaa kuntakonsernin, tulee laatia ja sisällyttää tilinpäätökseensä konsernitilinpäätös. Konsernitilinpäätös laaditaan samalta päivältä kuin kunnan tilinpäätös, KuntaL 114 §.

Konsernitilinpäätös laaditaan konserniyhteisöjen taseiden ja tuloslaskelmien sekä niiden liitetietojen yhdistelmänä. Konsernitilinpäätökseen sisällytetään lisäksi konsernin rahoituslaskelma, jossa annetaan selvitys kuntakonsernin varojen hankinnasta ja niiden käytöstä tilikauden aikana. Kuntayhtymän tilinpäätös yhdistellään jäsenkunnan konsernitilinpäätökseen.

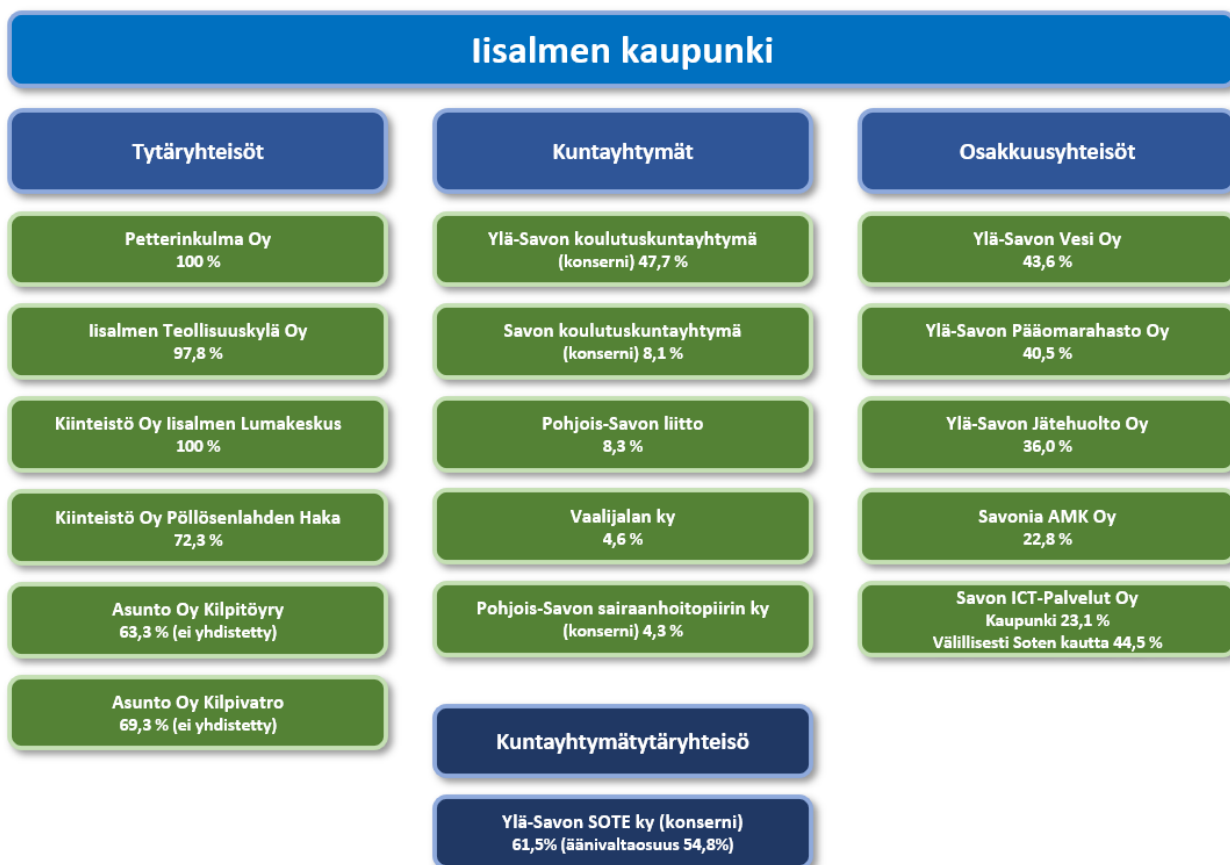
Konsernirakenne

Kaupunkikonserniin kuului vuonna 2021 kuusi tytäryhteisöä, viisi kuntayhtymää ja viisi osakkuusyhteisöä. Merkittävimmät tytäryhteisöt ovat Petterinkulma Oy, Iisalmen Teollisuuskylä Oy ja Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä. Itä-Suomen Päihdehuolto ky:n toiminta päättyi tilikauden aikana.

Merkittävimmät kuntayhtymät ovat Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymä ja Ylä-Savon koulutuskuntayhtymä. Vuonna 2011 Ylä-Savon SOTE ky on luettu tytäryhteisöksi (KILA, kuntajaoston lausunto 102, 29.11.2011). Tästä johtuen myös Ylä-Savon sairaanhoidon tukisäätiö on luettu Iisalmen kaupungin tytäryhteisöksi.

Palvelutuotannon kannalta merkittävä osakkuusyhteisö on ICT-palveluja kaupungille tuottava Savon ICT-palvelut Oy (SICT).

Konserniyhteisöistä on jätetty yhdistelemättä vähäisen merkityksen johdosta Kiinteistö Oy Pöllösenlahden Haka, Asunto Oy Kilpitöyry ja Asunto Oy Kilpivatro. Ylä-Savon SOTE ky:n ei ole yhdistänyt konsernitilinpäätökseensä Ylä-Savon sairaanhoidon tukisäätiötä.

Kuva 5 Konsernirakenne

Merkittävimpien konserniyhteisöjen toiminta ja talous vuonna 2021

Petterinkulma Oy

Petterinkulma Oy tuottaa ja ylläpitää edullisia ja laadukkaita vuokra-asuntoja Iisalmen kaupungissa. Yhtiö on kokonaan kaupungin omistama.

Tavoitteiden toteuma vuonna 2021

- Asuntojen käyttöaste pysyy korkealla tasolla: käyttöastetavoite 98 %
Ei saavutettu. Käyttöaste oli 96,86.
- Asukkaiden tyytyväisyys yhtiön palveluihin on vähintään tasolla hyvä, tyytyväisyyttä mitataan erillisellä asukastyytyväisyyskyselyllä
Tavoite saavutettiin. Keskiarvo oli 4,27 (1-5). Mitattu tulos on yhtiön historian paras.
- Houkutteleva ja hyvä työnantaja, työtyytyväisyyskyselyn tulos >4,0 (asteikolla 1-5)
Tavoite saavutettiin. Henkilökunnan vaihtuvuus oli vähäinen ja avoimiin paikkoihin saatiin hyvin hakijoita. Työtyytyväisyyskyselyn keskiarvo oli 4,15.
- Veljeskodin jatkokäytön selvittäminen
Ei saavutettu. Selvitys jätettiin toteuttamatta, koska tontin jatkokäyttöön vaikuttaa merkittävästi SOTE uudistus, joka on vielä keskeneräinen.
- Satamakatu 11 senioritalon asukkaiden tyytyväisyyskysely
Ei saavutettu. Asukaskysely toteutetaan vuoden 2022 aikana.

Iisalmen Teollisuuskylä Oy

Iisalmen Teollisuuskylän toimialana on hallita omistus- tai vuokraoikeuden nojalla kiinteistöjä ja rakentamalla niille teollisuus- ja palvelutiloja yritysten tai yhteisöjen käyttöön pääasiallisesti vuokrattavaksi tai lunastussopimuksen kyseessä ollessa omakustannushintaan luovutettavaksi.

Yhtiön toiminta on kytketty tiiviisti kaupungin elinvoimayksikön toimintaan ja yhtiön toimitusjohtajana toimii oman työnsä ohella elinkeinojohtaja Terho Savolainen. Yhteistyön muotoja kehitetään edelleen eteenpäin ja pyritään tukemaan alueen yrityksiä kokonaisvaltaisesti heidän kehittymistavoitteissaan.

Tavoitteiden toteuma vuonna 2021

- tavoitteena on pitää tilojen käyttöaste korkeana n. 90 %:ssa ja taloudellinen tulos positiivisena poistojen jälkeen – Tavoite toteutunut
- yhtiö pyrkii saamaan käyntiin yhden uuden rakennushankkeen – tavoite ei toteutunut
- tuetaan teknologia-alan kehitystyötä hanketoiminnan kautta – tavoite toteutunut

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä

Iisalmen kaupungin sosiaali- ja terveydenhuollon menojen lopullinen toteuma vuonna 2021 oli 80,6 M€ (TA 2021: 81,4 M€), josta ostetun erikoissairaanhoidon (KYS) osuus oli 21,6 M€ (TA 2021: 21,6 M€).

Tarkempi selvitys kuntayhtymän toiminnasta ja taloudesta on annettu kuntayhtymän tilinpäätöksessä sekä tilinpäätöksen käyttötalouden toteumavertailuosassa sosiaali- ja terveydenhuollon vastuualueella.

Kiinteistö Oy Iisalmen Lumakeskus

Kiinteistö Oy Iisalmen Lumakeskus on vuonna 2001 perustettu kiinteistöosakeyhtiö. Yhtiön perustivat Iisalmen kaupunki ja Ylä-Savon koulutuskuntayhtymä yhteisen koulukiinteistön, Lumakeskus Majakan, rakentamista ja ylläpitämistä varten. Lumakeskus Majakka valmistui 30.7.2003. Entinen vesitorni ja paloasema peruskorjattiin koulutiloiksi ja rakennettiin uudisrakennusosa.

Iisalmen kaupungin ja Ylä-Savon koulutuskuntayhtymän tekemän osakekaupan jälkeen yhtiön koko osakepääoma siirtyi Iisalmen kaupungin omistukseen 1.6.2016 lukien. Helmikuussa 2017 kiinteistöön valmistui Iisalmen kaupungin rahoittama valmistuskeittiö Luoto.

Savon ICT-Palvelut Oy

Yhtiö toimii Iisalmen, Kiuruveden kaupunkien, Lapinlahden, Pielaveden, Sonkajärven ja Vieremän kuntien sekä Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän ICT-palvelujen tuottajana. Savon-ICT on edellä mainittujen kuntien sekä SOTE-kuntayhtymän omistama osakeyhtiö. Yhtiön omistajia ovat lisäksi Keiteleen kunta ja Suonenjoen kaupunki.

Tavoitteiden toteuma vuonna 2021

- Yhtiön tavoitteena vuonna 2021 oli strategian toteuttaminen. Yhtiön toiminta toteutui vuonna 2021 strategian ja tavoitteiden mukaisesti.
- Nykyisten ja uusien omistaja-asiakkaiden palvelutuotannon toteuttaminen

laadukkaasti ja kustannustehokkaasti. Omistaja-asiakkaiden tyytyväisyys yhtiön palvelutuotantoon on toteutunut laadukkaasti ja kustannustehokkaasti. Käyttäjäkyselyn tulosten mukaan käyttäjät ovat tyytyväisiä yhtiön palveluihin (keskiarvo 4,1, asteikolla 1-5).

- Laadukkaiden, kustannustehokkaiden ja asiakaslähtöisten ICT-palveluiden tuottaminen. Tavoite vuodelle 2021 oli, että asiakastyytyväisyyskyselyn tulos >4,0 (asteikolla 1-5). Tavoite toteutui, tulos 4,1.
- Kärkihankkeena vuodelle 2021 oli tietoturva. Yhtiössä tehtiin useita tietoturvatyökaluja ja auditointeja liittyen muun muassa O365 -palveluihin, käyttövaltuuksiin ja tietoverkkoihin.

Konsernitavoitteiden toteutuminen

Vuosittain talousarvion yhteydessä valtuusto vahvistaa keskeisille konserniyhteisöille tavoitteet. Tilikauden aikana konserniyhteisöt raportoivat tavoitteiden toteutumisesta. Kaupungin tilinpäätöksen yhteydessä annetaan selvitys konsernin tilikauden toiminnan ja talouden toteutumisesta. Kaupungin tilinpäätös sisältää täydellisen konsernitalinpäätöksen.

Konsernitavoitteet ovat toteutuneet tilikaudella pääsääntöisesti omistajan asettamien tavoitteiden mukaisesti.

1.14 Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Hyvinvointialueuudistuksella on merkittävä vaikutus kaupunkikonserniin. Uudistuksessa sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisvastuu siirtyy Pohjois-Savon hyvinvointialueelle. Uudistuksen yhteydessä kaupunkikonsernista poistuvat Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin sekä Vaalijalan kuntayhtymän peruspääomaosuudet.

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän jatkon osalta neuvottelut omistajakuntien kesken ovat tilinpäätöksen valmistumisajankohtana kesken. Vaihtoehtona on joko kuntayhtymän purkaminen tai kuntayhtymän perussopimuksen muutos. Ympäristöterveydenhuolto sisältäen ympäristönsuojelun ja eläinlääkintähuollon jäävät kuntien järjestämisvastuulle ja niiden organisoinnista on sovittava Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän omistajakuntien kesken.

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän Terveyskampus-hanke jatkui vuonna 2021 suunnitelman mukaisesti ja sairaalan uudisrakennus valmistui aikataulussa. Terveyskampushanke jatkuu vuonna 2022 viimeiseen vaiheeseen, jossa peruskorjataan nykyisen sairaalarakennuksen jäljelle jäävä osa ja puretaan osa nykyistä sairaalarakennusta. Lisäksi on päätettävä Terveyskampusalueen pysäköintiratkaisusta.

Mahdolliset ratkaisut sosiaali- ja terveydenhuollon kiinteistöjen yhtiöittämisvelvollisuuden osalta (kuntalaki 126 §) voivat vaikuttaa kaupunkikonserniin. Iisalmen kaupungilla on useita sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palvelutuotannossa käytettäviä kiinteistöjä, jotka vuokrataan hyvinvointialueelle. Mikäli kuntalain 126 § tulee sovellettavaksi ko. kiinteistöjen vuokraustoimintaan, tulee nämä kiinteistöt siirtää omaan yhtiönsä.

Muilta osin Iisalmen-konsernissa ei ole tiedossa merkittäviä muutoksia suunnitelmakaudella ja konsernin toiminnan arvioidaan toteutuvan suunnitelman mukaan.

1.15 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Konsernin ohjauksen päälinjaukset on määritelty konserniohjeessa. Ohjeessa on annettu ohjeet konserniraportoinnista, keskitetyistä konsernitoiminnoista, henkilöstöpolitiikasta, tytäryhteisön neuvotteluelvoitteesta, riskienhallinnasta ja kaupunkikonsernin tarkastuksesta ja valvonnasta. Konserniohjeen uudistustyö aloitettiin vuonna 2021 ja uudistettu konserniohje hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 2022.

Ohjeiden anto kaupungin edustajille tytäryhteisöissä

Kaupunginhallitus on käsitellyt kokouksissaan Iisalmi-konsernin ajankohtaiset ja omistajaohjausta edellyttävät asiat ja antanut niistä tarvittaessa omistajaohjauslausunnot. Kaupunginhallitus on ohjeistanut kaupungin edustajia tytäryhteisöissä tarvittaessa.

Konserniyhteisöjen sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä, Petterinkulma Oy, Iisalmen Teollisuuskylä Oy sekä Lumakeskus Oy ovat raportoineet sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä sekä organisaatioiden toimintaan ja talouteen liittyvistä merkittävimmistä riskeistä ja niihin varautumisesta.

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän (SOTE) ulkoisesta ja sisäisestä valvonnasta määrätään hallintosäännössä ja sisäisen valvonnan sekä riskienhallinnan ohjeessa. Kuntayhtymän ulkoista valvontaa toteuttavat tarkastuslautakunta ja tilintarkastaja. Kuntayhtymän sisäisestä valvonnasta vastaavat kaikki kuntayhtymän tilivelvolliset ja esimiehet.

Yhtymähallitus ja muu johto vastaavat siitä, että riskienhallinta on asianmukaisesti järjestetty SOTE-kuntayhtymässä. Riskienhallintaa toteutetaan osana vuosittaista talous- ja strategiaprosessia. Riskienhallinnassa käytetään raportointijärjestelmiä, joita ovat potilas- ja asiakasvaaratapahtumien osalta Haipro-järjestelmä ja toiminnan riskien hallinnan osalta 4ks-järjestelmä.

Kuntayhtymässä toteutettiin vuoden aikana riskienhallinnan kehittämisprojekti. Projekti aloitettiin keväällä 2021 vastuualuekohtaisilla työpajoilla, joissa käytiin läpi riskienhallinnan tavoitteita ja määritettiin vastuualueiden merkittävimmät riskit. Vastuualuekohtaisten työpajojen jälkeen riskienarviointi jatkettiin kuntayhtymän johtoryhmässä. Projektin tuloksena saatiin luotua riskirekisteri kuntayhtymän merkittävimmistä riskeistä ja niiden hallintakeinoista. Lisäksi projektin myötä kertyi osaamista riskienhallinnasta, jota voidaan hyödyntää myös tulevan hyvinvointialueen toiminnassa.

Talousarviovuoden tavoitteena oli kuntayhtymän systemaattisen laadunhallinnan edistäminen. Tavoitetta toteutettiin tekemällä työyksikkökohtaiset SHQS-laatuohjelman mukaiset itsearviointit. Itsearviointit saatiin toteutettua lähes kaikissa työyksiköissä ja niiden kautta tunnistettiin paljon eri kehittämiskohteita. Osa kehittämiskohteista saatiin toteutettua vuoden aikana ja osa on aikataulutettu vuodelle 2022.

Järjestämissuunnitelma, palvelusopimukset, henkilöstösuunnitelma, hankintaohje ja talousarvio käyttösuunnitelmien toimivat strategian täytäntöönpanon ohjaavina suunnitelmina. Lisäksi strategiseen johtamisjärjestelmään kuuluvat mm. kehityskeskustelut ja johtoryhmätyöskentely.

Petterinkulma Oy:ssä sisäisen valvonnan järjestämisvastuu on hallituksella, joka antaa yleiset ohjeet sisäisen valvonnan järjestämisestä. Toteuttamis- ja valvontavastuu on toimitusjohtajalla alaistensa toiminnan osalta. Johdon on varmistettava sisäisen valvonnan toimivuus. Ulkoinen valvonta on toimivasta johdosta riippumatonta ja siitä vastaa ammattitilintarkastaja.

Iisalmen Teollisuuskylä Oy:n osalta todetaan, että pitkittynyt koronatilanne on vaikuttanut yhtiön toimintaan ja näkynyt erityisesti vuokralaisten taloustilanteen heikkenemisenä. Tämä on vaikuttanut yhtiön tulokseen. Korkotason mahdollinen nousu ei tule vaikuttamaan yhtiön tilanteeseen merkittävästi kiinteiden sopimusten suuren osuuden ja pienen lainamäärän ansiosta. Yhtiössä on tunnistettu tiettyjen kiinteistöjen osalta riskejä, joita hallitus tulee pohtimaan lähiaikoina.

Kiinteistö Oy Iisalmen Lumakeskus ja Iisalmen kaupunki tekivät sopimuksen kiinteistön ylläpidosta vuoden 2018 alusta alkaen. Sopimuksella käyttö- ja huoltopalvelut, siivous, lämmitys, sähkö, vesi, jätevesi, jätehuolto, kunnossapito, kiinteistön turvallisuus ja väestönsuojelu sekä muut kiinteistön ylläpitoon kuuluvat tehtävät ja velvoitteet siirrettiin kaupungin kiinteistöorganisaation hoidettavaksi. Kiinteistöyhtiön vastuulle jäi vain välttämättömät hallinnosta aiheutuvat kustannukset (hallitus, kirjanpito, isännöinti, tilintarkastus), joiden katteeksi yhtiö perii kaupungilta käyttövastikkeen. Kiinteistöyhtiö tekee kirjanpidossaan poistot kiinteistöstä ja kalustosta ja perii kaupungilta näiden suuruisen pääomavastikkeen. Saamallaan pääomavastikkeella kiinteistöyhtiö lyhentää kaupungilta saamaansa lainaa.

Kaupungin ylläpitosopimus on osa yhtiön riskienhallintaa. Lisäksi Lumakeskuksella on tapaturma- ja ammattitautivakuutus työntekijälleen (toimitusjohtaja). Rakennusvakuutus siirtyi kaupungille ylläpitosopimuksen myötä. Kaupunki vakuuttaa kiinteistön jälleenhankinta-arvosta ja ottaa vastuuvakuutuksen, joka sisältää myös hallituksen ja toimitusjohtajan vastuuvakuutuksen.

Saatujen raporttien ja selvitysten perusteella voidaan todeta, että konserniyhteisöjen sisäinen valvonta ja riskienhallinta on järjestetty asianmukaisesti, riskejä on tunnistettu ja niihin on varauduttu. Kaupungin tai konsernin talouteen vaikuttavia, tiedossa olevia olennaisia konsernitaseen, tuloslaskelman tai rahoituslaskelman ulkopuolisia asioita ei ole raportoitu.

1.16 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

KONSERNITULOSLASKELMA 1000 €	2021	2020
Toimintatuotot	121 441	117 978
Toimintakulut	-256 351	-247 082
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta(tappiosta)	1 783	1 827
Toimintakate	-133 128	-127 277
Verotulot	79 953	76 254
Valtionosuudet	74 876	76 116
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	72	82
Muut rahoitustuotot	1 811	1 156
Korkokulut	-660	-739
Muut rahoituskulut	-229	-200
VUOSIKATE	22 695	25 391
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-15 229	-15 909
Arvonalentumiset	-9	-60
Satunnaiset erät	340	-10
Tilikauden tulos	7 796	9 412
Tilinpäätössiirrot	-595	-2 644
Tilikauden verot	-35	-72
Laskennalliset verot	-62	-273
Vähemmistöosuudet	-22	-20
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	7 082	6 404
Tunnusluvut		
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	47,4	47,7
Vuosikate/Poistot, %	149,0	159,6
Vuosikate/euroa/asukas	1 083	1 202
Asukasmäärä	20 960	21 127

TUNNUSLUKUJEN LASKENTAKAAVAT

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista

= $100 \cdot \text{Toimintatuotot} / (\text{Toimintakulut} - \text{Valmistus omaan käyttöön})$

Vuosikate prosenttia poistoista

= $100 \cdot \text{Vuosikate} / \text{Poistot ja arvonalentumiset}$

KONSERNITASE JA TUNNUSLUVUT 1000 €

VASTAAVAA	2021	2020	VASTATTAVAA	2021	2020
PYSYVÄT VASTAAVAT			OMA PÄÄOMA		
Aineettomat hyödykkeet			Peruspääoma	63 789	63 789
Aineettomat oikeudet	1 083	1 121	Säätiöiden ja yhd. peruspääomat	1	1
Muut pitkävaikutteiset menot	2 309	2 480	Arvonkorotusrahasato	192	192
Ennakkomaksut	0	182	Muut omat rahastot	14 914	14 315
*Aineettomat hyödykkeet	3 392	3 784	Ed. tilik. yli- (+)/alijäämä (-)	43 475	37 063
			Tilik. ylijäämä (+)/alijäämä (-)	7 082	6 404
Aineelliset hyödykkeet			*Oma pääoma	129 453	121 765
Maa- ja vesialueet	17 368	16 909			
Rakennukset	120 364	115 855	VÄHEMMISTÖOSUUDET	317	294
Kiinteät rakenteet ja laitteet	34 171	32 339			
Koneet ja kalusto	5 885	5 206	PAKOLLISET VARAUKSET		
Muut aineelliset hyödykkeet	451	418	Eläkevaraukset	17	17
Ennakkomaksut ja keskener. hank	27 193	14 509	Muut pakolliset varaukset	1 083	1 277
*Aineelliset hyödykkeet	205 433	185 237	*Pakolliset varaukset	1 100	1 294
Sijoitukset			TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Tytär- ja osakkuusyhteisöosuudet	50	100	Valtion toimeksiannot	4	751
Osakkeet ja osuudet	21 256	19 691	Lahjoitusrahastojen pääomat	4 760	4 383
Muut osakkeet ja osuudet	1 207	3 149	Muut toimeksiantojen pääomat	636	160
Joukkovelkakirjasaamiset	24	41			
Muut saamiset	398	350	*Toimeksiantojen pääomat	5 400	5 293
*Sijoitukset	22 934	23 332			
**Pysyvät vastaavat	231 759	212 352	VIERAS PÄÄOMA		
TOIMEKSIANTOJEN VARAT			Pitkäaikainen		
Valtion toimeksiannot	0	746	Lainat rahoitus- ja vakuutuslainat	105 611	96 763
Lahjoitusrahastojen varat	4 581	4 185	Muut velat/Liit.maks. ja muut velat	1 565	1 437
Muut toimeksiantojen varat	566	90	Siirtovelat	186	261
*Toimeksiantojen varat	5 146	5 022	*Pitkäaikainen	107 363	98 462
VAIHTUVAT VASTAAVAT			Lyhytaikainen		
Vaihto-omaisuus			Joukkovelkakirjalainat	977	0
Aineet ja tarvikkeet	610	579	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitok.	14 669	13 445
Keskeneräiset tuotteet	0	16	Saadut ennakot	1 985	1 556
Muu vaihto-omaisuus	505	656	Ostovelat	10 500	11 874
*Vaihto-omaisuus yhteensä	1 114	1 251	Siirtovelat	21 130	19 185
Saamiset			Muut velat	1 652	2 029
Pitkäaikaiset			Laskennalliset verovelat	2 650	2 585
Myyntisaamiset	0	0	*Lyhytaikainen vieras pääoma	53 563	50 673
Muut saamiset	134	178	**Vieras pääoma	160 926	149 135
Lainasaamiset	0	0	VASTATTAVAA	297 196	277 781
Siirtosaamiset	1	0			
*Pitkäaikaiset saamiset	135	178	KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT	2021	2020
Lyhytaikaiset			Omavaraisuusaste	44	44
Myyntisaamiset	4 544	4 137	Suhteellinen velkaantuneisuus, %	58	55
Lainasaamiset	205	111	Lainat ja vuokravastuut, 31.12. M€	143	133
Muut saamiset	3 422	4 595	Kertynyt yli-/alijäämä, 1 000 €	50 556	43 467
Siirtosaamiset	2 999	2 341	Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	2 412	2 057
*Lyhytaikaiset saamiset	11 170	11 185	Konsernin lainat, €/asukas	5 785	5 297
**Saamiset	11 305	11 363	Konsernin lainakanta 31.12., 1 000 €	121 258	111 906
Rahoitusarvopaperit			Konsernin lainasaamiset 31.12., 1 000 €	24	41
Osakkeet ja osuudet	4	4	Kunnan asukasmäärä	20 960	21 127
Muut arvopaperit	15 938	13 977			
*Rahoitusomaisuusarvopaperit	15 941	13 980			
Rahat ja pankkisaamiset	31 930	33 812			
**Vaihtuvat vastaavat	60 291	60 407			
VASTAAVAA	297 196	277 781			

Taseen tunnuslukujen laskentakaavat:

Omavaraisuusaste

= $100 \times (\text{Oma pääoma} + \text{Vähemmistöosuus} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Suhteellinen velkaantuneisuus

= $100 \times (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$

Lainat ja vuokravastuut

= $\text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat}) + \text{Vuokravastuut}$

Konsernin lainakanta

= $\text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat})$

Lainasaamiset

= Sijoituksiin merkityt joukkovelkakirjasaamiset ja muut lainasaamiset

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA 1000 €

	2021	2020
Vuosikate	22 695	25 391
Satunnaiset erät	340	-10
Tilikauden verot	-35	-72
Tulorahoituksen korjaukset	-2 942	-2 511
	20 058	22 798
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-34 419	-26 396
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 101	758
Pysyvien vast.hyödykkeiden luovutustulot	1 168	2 690
	-32 150	-22 948
Toiminnan ja investointien rahavirta	-12 092	-150
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-31	-54
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	23 574	21 274
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-13 492	-12 124
Lyhytaikaisten lainojen muutos	967	3
Oman pääoman muutokset	321	-1
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toim.ant.varojen ja pääomien muutokset	-15	-147
Vaihto-omaisuuden muutos	137	-206
Saamisten muutos	58	-506
Korottomien velkojen muutos	651	2 224
Rahoituksen rahavirta	12 171	10 463
Rahavarojen muutos	79	10 313
Rahavarojen muutos	79	10 313
Rahavarat 31.12.	47 871	47 793
Rahavarat 1.1.	-47 793	-37 480

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Investointien tulorahoitus, %	68	96
Pääomamenojen tulorahoitus, %	48	67
Lainanhoitokate	2	2
Kassan riittävyys	57	61

Tunnuslukujen laskentakaavat:

Investointien tulorahoitus, €

= 100 * Vuosikate/Investointien omahankintameno

Pääomamenojen tulorahoitus, %

= 100 * Vuosikate/(Investointien omahankintameno + Antolainojen nettolisäys +
Lainanlyhennykset)

Lainanhoitokate

= (Vuosikate + Korkokulut)/(Korkokulut + Lainanlyhennykset)

Kassan riittävyys

= 365 pv * Rahavarat 31.12./Kassasta maksut tilikaudella

1.17 Kaupunginhallituksen esitys tilikauden tuloksen käsittelystä

Kuntalain 115 §:n mukaan kaupunginhallituksen on toimintakertomuksessa tehtävä esitys tilikauden tuloksen käsittelystä.

Kaupungin tilikauden tulos vuodelta 2021 muodostui 4 650 159,71 € ylijäämäiseksi. Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle tilikauden tuloksen käsittelyä siten, että

- aikaisemmin toteutettujen investointeihin liittyvää poistoeron vähennystä kirjataan 521 275,51 € ja poistoeron lisäystä -1 340 000,00 €,
- vahinkorahaston vähennystä kirjataan 101 265,63 € toteutuneiden kulujen katteeksi ja rahaston lisäystä -145 156,72 €,
- opintorahaston vähennystä kirjataan 1 000,00 € ja lisäystä -2 507,18 € toteutuneiden kulujen ja tuottojen mukaan,
- investointi- ja kehittämisrahaston vähennystä 1 340 000,00 € Mansikkaniemen ja Kilpijärven koulujen rakentamiseen ja rahaston lisäystä -1 900 000,00 €
- ja että tilikauden ylijäämä 3 226 036,95 € siirretään taseen oman pääoman edellisten tilikausien ylijäämäerään.

Selvitystä talouden tasapainotuksen toteutumisesta ei tarvita, koska taseessa on aikaisemmilta sekä tältä tilikaudelta kertynyttä ylijäämää.

2. Talousarvion toteutuminen

Kaupungin toiminnassa on noudatettava talousarviota. Toteutumisvertailussa seurattavia asioita ovat valtuuston asettamien toiminnallisten tavoitteiden, määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen. Talousarvion toteutumisvertailu laaditaan sillä tarkkuudella, jolla valtuusto on hyväksynyt tavoitteen, määrärahan tai tuloarvion yksittäiselle tehtävälle, hankkeelle tai muulle meno- tai tuloerälle.

Toiminnallisten tavoitteiden seuranta

Toiminnallinen tavoite on valtuuston asettama määrärahan käyttötarkoitusta, palvelujen tai tavaroiden määrää tai laatua tai toiminnan kehittämissuuntaa koskeva tavoite. Toiminnallisten tavoitteiden toteutumis seurannassa esitetään asetettu tavoite ja siihen mahdollisesti tehdyt muutokset, toteutuma ja poikkeama.

Taloudellisten tavoitteiden seuranta

Taloudellisten tavoitteiden seuranta kattaa määrärahojen ja tuloarvioiden seurannan sekä muiden taloudellisten tavoitteiden seurannan. Määräraha on valtuuston talousarviossa toimielimelle myöntämä, euro määrältään ja käyttötarkoitukseltaan rajattu valtuutus varojen käyttämiseen määrätyn tehtävän suorittamiseksi. Toteuttamisvertailusta tulee käydä ilmi myönnettyt määrärahat, toteutuneet kulut ja niiden erotus.

Kaupungin toimintaa ohjataan käyttötalousosan avulla. Talousarvion käyttötalousosassa valtuusto on asettanut tehtäväkohtaiset tavoitteet sekä osoittanut tavoitteiden edellyttämät tuloarviot ja määrärahat tehtävien hoitamiseen. Käyttötalousosan toteutumisessa selvitetään tavoitteiden, määrärahojen ja tuloarvioiden poikkeamat ja niiden syyt siltä osin kuin valtuusto ei ole niitä hyväksynyt talousarviomuutoksina.

Käyttötalousosan toteutumisvertailu tehdään talousarviorakennetta noudattaen toimielimittäin ja tehtävittäin. Toteutumisvertailussa esitetään arvioidut ja toteutuneet kulut ja tuotot sekä niiden poikkeamat alkuperäiseen talousarvioon. Lisäksi esitetään valtuuston hyväksymät muutokset talousarvioon.

2.1 Keskusvaalilautakunta

Tilivelvollinen: Hallintojohtaja

Henkilöstö (htv)

KESKUSVAALILAUTAKUNTA	Henkilöstö	TP2020	TA2021	TP2021	Poikkeama
	Vakituiset	0	0,1	0	-0,1
	Määräaikaiset	0	0,2	0,7	0,5
KESKUSVAALILAUTAKUNTA	YHTEENSÄ	0	0,3	0,7	0,4

Talous

1100 Vaalit	TA 2021	TA2021 muutos	TA+muutos 2021	Toteutunut 2021	Jäljellä 2021	Tot %
Toimintatuotot	0	24 100	24 100	24 165	-65	100,3
Henkilöstökulut	-37 100	-14 200	-51 300	-51 488	188	100,4
Toimintakulut	-9 000	-15 300	-24 300	-25 912	1 612	106,6
Toimintakate	-46 100	-5 400	-51 500	-53 234	1 734	103,4
Tehtävän kokonaiskustannukset	-46 100	-29 500	-75 600	-77 400	1 800	102,4

Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteuma

Kuntavaalit pidettiin touko-kesäkuussa alkuperäisen huhtikuun sijasta koronaepidemian takia ja ennakoäänestysaika pidennettiin kahteen viikkoon.

Vaalien toteuttamisesta vastasi hallintopalveluiden vaalitiimi, johon kuuluvat hallintojohtaja, hallintosihteeri ja johdon sihteeri. Tilapäistä työvoimaa palkattiin ennakoäänestyspisteisiin ja ennakoäänestyslaskentaan. Koronaepidemian takia torille lisättiin ulkoennakoäänestyspiste. Nuoria houkuteltiin ns. koulukiertueella eli ennakoäänestyspäivä järjestettiin YSAO / SAKKYLLA ja Pemolla, Savoniolla ja lyseossa. Äänestysaktiivisuus jäi alhaiseksi.

Tammikuussa 2022 pidettävien aluevaalien valmistelut aloitettiin syksyllä.

2.2 Tarkastuslautakunta

Tilivelvollinen: tarkastuslautakunta

Tarkastuslautakunnan on kuntalain 121 §:n mukaan valmisteltava valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioitava, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet. Tarkastuslautakunnan on arvioitava, onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla sekä huolehdittava kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta. Jos kaupungin taseessa on kattamatonta alijäämää, tarkastuslautakunnan on arvioitava myös talouden tasapainotuksen toteutumista. Lisäksi tarkastuslautakunnan tehtävänä on valmistella kaupunginhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Lautakunta voi antaa valtuustolle muitakin tarpeellisena pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista.

Kaupunginhallitus antaa valtuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta.

Henkilöstö (htv)

TARKASTUSLAUTAKUNTA	Henkilöstö	TP2020	TA2021	TP2021	Poikkeama
Tilintarkastus	Vakituiset	0,1	0,1	0,1	0
	Määräaikaiset	0	0	0	0
TARKASTUSLAUTAKUNTA	YHTEENSÄ	0,1	0,1	0,1	0

Talous

1110 Tilintarkastus	TA 2021	TA2021 muutos	TA+muutos 2021	Toteutunut 2021	Jäljellä 2021	Tot %
Toimintatuotot	5 100	0	5 100	5 100	0	100
Henkilöstökulut	-15 700	0	-15 700	-15 263	-437	97,2
Toimintakulut	-37 600	4 000	-33 600	-24 553	-9 047	73,1
Toimintakate	-48 200	4 000	-44 200	-34 716	-9 484	78,5
Laskennalliset kustannukset	-1 900	0	-1 900	-1 896	-4	99,8
Tehtävän kokonaiskustannukset	-55 200	4 000	-51 200	-41 712	-9 488	81,5

Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteuma

Tarkastuslautakunnalla oli 10 kokousta vuonna 2021. Tarkastuslautakunnan sihteerin tehtäviä hoitaa hallintosihteerin 0,1 henkilötyövuoden panoksella ja tilintarkastaja osallistuu kokouksiin mahdollisuuksien mukaan. Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman valtuustokaudelle, joka tarkennetaan vuosittain työohjelmaksi.

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on valvoa kuntalain 84 §:ssä säädetyin sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi säännöllisesti.

Iisalmen kaupungin tilintarkastusyhteisönä toimii KPMG Oy Ab. Kaupunginvaltuusto päätti 28.9.2020 § 55, että tilintarkastuspalveluiden hankinnasta otettiin käyttöön neljän vuoden optio tilikausille 2020-2023.

2.3 Kaupunginhallitus

Henkilöstö (htv)

KAUPUNGINHALLITUS	Henkilöstö/htv	TP2020	TA2021	TP2021	Poikkeama
Elinvoimapaalvelut					
	Vakituiset	11,4	13,41	10,7	-2,71
	Määräaikaiset	12,6	10,92	16,8	5,88
<i>Sijoittuvat eri toimintayksiköihin</i>	Työllistetyt	34,5	31	29,6	
	Yhteensä	58,5	55,33	57,1	3,17
Hallinto- ja maaseutupalvelut					
	Vakituiset	168,3	156,8	154,9	-1,9
	Määräaikaiset	22,5	26,8	17,9	-8,9
	Yhteensä	190,8	183,6	172,8	-10,8
Talous- ja tietohallinto					
	Vakituiset	13,7	14,87	11,7	-3,17
	Määräaikaiset	1,6	0	2,5	2,5
	Yhteensä	15,3	14,87	14,2	-0,67
Sosiaali- ja terveydenhuolto					
	Vakituiset	0	0	0	0
	Määräaikaiset	0	0	0	0
	Yhteensä	0	0	0	0
Yhteensä					
	VAKITUISET	193,4	185,08	177,3	-7,78
	MÄÄRÄAIKAISET	36,7	37,72	37,2	-0,52
	TYÖLLISTETYT	34,5	31	29,6	0
KAUPUNGINHALLITUS	YHTEENSÄ	264,6	253,8	244,1	-8,3

Vuonna 2021 toteutuneet henkilöstömuutokset

Hallintopalveluiden assistenttitiimi ja I-pointti ovat olleet suurten henkilöstömuutosten kourissa ja osaavaa ja motivoitunutta henkilöstöä on saatu rekrytoitua.

Strategiset tavoitteet

Vetovoima ja kasvu

Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Toteuma 31.12.
lisälmen vetovoiman parantaminen	lisälmen työpaikkojen ja elinympäristön vahvuuksien aktiivinen markkinointi	Nettomuutto positiivinen Imagotutkimus	Kokonaisnettomuutto -16 Imagotutkimus toteutettu ja hyödynnetty strategiatyössä
Yrittäjyyden edistäminen ja yritysten kasvu	Toimivat yritysneuvonta-, kehittämis- ja sijoittumispalvelut. Yrittäjyystävällinen päätöksentekokulttuuri.	Yritysten nettolisäys positiivinen Työpaikkojen määrän kasvu	Yrityskanta +1 Työpaikat 2019 yht. 9154, -4 kpl vuodesta 2018
Työllisyyden edistäminen	Aktiivinen ja yrityslähtöinen ote työllistämispalveluissa	Työttömyysaste pienenee. Työttömyyden kustannukset laskevat.	Työttömyysaste laskenut: 2021 vuosikeskiarvo 12,4 % (2020: 16,1 %). Työmarkkinatuen kuntaosuudessa kasvua 10 % vuodesta 2020.
Työperäisen maahanmuuton kasvattaminen ja tuloksellinen kotouttaminen	Toimivat maahanmuutto- ja pakolaispalvelut	Maahanmuuttajien osuus väestöstä kasvaa	Maahanmuuttajien määrä on lisälmessä pysynyt samassa 450 ulkomaan kansalaisessa, vertailussa v. 2019 ja 2020 tilastot. Koko Ylä-Savon alueella määrä on kasvanut 28 henkilöllä.

Vakaan talouden lisälmi

Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Toteuma 31.12.
Tulot kattavat menot eikä alijäämää synny	Kulukuri ja talouden seuranta	Talousarvion toteumavertailu	Toteutuu
Kaupungin hankintapolitiikka on ennakoivaa, vastuullista ja yritysystävällistä	Hankintastrategian laatiminen yhdessä sidosryhmien kanssa	Hankintaohjelma hyväksytty valtuustossa	Toteuma esitetty talous- ja tietohallintovastuualueen toteumatiedoissa.
Vuosikate kattaa poistot ja vuosikate sekä nettoinvestoinnit ovat pitkällä aikavälillä tasapainossa	Investointiohjelma sopeutetaan vuosikatteen kehitykseen	Vuosikate kattaa poistot	Vuosikate kattaa poistot. Vuosikate ja nettoinvestoinnit eivät ole tasapainossa pitkällä aikavälillä.
Lainamäärä (€/asukas) on alle kuntien keskiarvon ja kilpailukykyisellä tasolla muihin vastaavankokoisiin seutukaupunkeihin verrattuna.	Investointitaso konsernitasolla maltillinen	Lainamäärä, €/asukas konsernitarkastelu	Tavoite toteutunut. Lainamäärä 3 283 €/ asukas (maan ka. 2020 3 458 €/ asukas). Konsernilainamäärä 5 785 €/ asukas (maan ka. 2020 7 457 €/ asukas).

Houkutteleva ja huolehtiva työnantaja

Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Toteuma 31.12.
Sitoutunut ja toimiva työyhteisö	Työyhteisötaitojen ja yhteisöllisyyden kehittäminen (yhteisöllisyyttä tukevat koulutukset, henkilöstön kehittämisryhmän aktiivinen toiminta, esimiestyön kehittäminen)	Henkilöstökyselyn tulos: sosiaalisen pääoman arvo väh. 4,05 (asteikko 1-5)	Toteuma 4,04
Työkykyinen ja hyvinvoiva henkilöstö	Terveet työtilat, varhainen välittäminen työkyvyn heikentyessä, esimiestyön tukeminen henkilöstön hyvinvoinnin ylläpitämisessä, tiivis yhteistyö työterveyshuollon kanssa. Työkykyjohtamisen kehittäminen ja valvonta.	Sairauspoissaolojen seuranta: tavoite sairauspoissaoloja enintään 14,0 pv/htv.	Ei toteudu. Koko henkilökunnan sairauspoissaolot 17,5 kpv/htv. Maatalouslomittajat 30,6 kpv/htv, muu henkilökunta 15,2 kpv/htv. Poissaolot laskeneet 0,5 kpv/htv edellisen vuoden vastaavasta ajasta.
Työnantajakuvan parantaminen	Avoin, oikeudenmukainen ja tasapuolinen henkilöstöpolitiikka, viestinnän kehittäminen (henkilöstön ohjeistuksien ajantasalla pitäminen, yhtenäiset käytänteet, positiivinen viestintä) ja henkilöstöpolitiikan tarkistaminen olosuhteiden muuttuessa	Henkilöstökyselyn tulokset työnantajakuvasta (hyvä työnantajakuva, voi suositella muille), tavoite 4,5 (asteikko 1-5)	Toteuma 3,6

Riskit

Riski	Toimenpide	Riskin taustatiedot	Toteuma 31.12.
Henkilöriskit	Asianmukainen rekrytointiprosessi, henkilöiden arviointi, koeaika, ansiovertailut, avainhenkilöiden/-ja tehtävien tunnistaminen, toimivat sijaisjärjestelyt.	Henkilöstö on organisaation tärkein voimavara ja strateginen resurssi. Työntekijän palkkaus on aina merkittävä investointi, mikä kannattaa toteuttaa huolella. Henkilöstöön liittyvät riskit ovat haastavia, koska niitä on vaikea ennakoida ja arvioida taloudellisesti. Oikealla henkilö oikealla paikalla saavutetaan paras lopputulos niin organisaation kuin työntekijän itsensä kannalta.	Riski ei ole aktivoitunut.
Henkilöstön hyvinvointi	Kehityskeskustelut, työtyytyväisyyskysely, varhainen puuttuminen, ohjeistus, koulutus, asianmukaiset työvälineet ja työskentelyolosuhteet, kuntoutus ja uudelleensijoittaminen.	Työhyvinvointi on usean tekijän summa, joka vaikuttaa organisaation menestykseen, asiakastytyväisyyteen, taloudelliseen tulokseen ja maineeseen. Työhyvinvointi on sekä työnantajan että työntekijän vastuulla ja sen edistäminen on kaikkien organisaatiotasojen vastuulla.	Riski ei ole aktivoitunut. Tarkempi selvitys annettu henkilöstökertomuksessa.
Henkilö-, omaisuus - ja vastuuvahingot	Työntekijöiden ammattitaidon ylläpitäminen, asianmukaiset työvälineet, ensiapuvalmiuksien ylläpito, ajan tasalla oleva vakuutusurva, vahinkorahasto.	Henkilöriskejä ovat tapaturmat, sairastumiset, uupuminen, ammattiosaamisen vanheneminen, henkilö- ja työsuhteriidat sekä tahattomat inhimilliset virheet. Kiinteään ja irtaimeen omaisuuteen riskejä voi aiheuttaa mm. vesivahinko, tulipalo, ilkivalta.	Yksittäisiä vahinkotapahtumia on sattunut. Kokonaisuus arvioiden riski ei ole aktivoitunut.
Sopimusriskit	Sopimusten teolle on selkeä prosessi ja valtuudet, niillä on omistaja, sopimuksissa on kaupunkia suojaavat pykälät ja sopimukseen on määritelty irtisanomisaika.	Sopimusriskejä ovat, että sopimus jää kokonaan tekemättä, tehty sopimus ei toteudu tai toteutuu toisin kuin on sovittu tai sopimus jättää liikaa tulkinnanvaraa toteutukseen.	Riski ei ole aktivoitunut.
Tietoliikenteeseen ja -järjestelmiin liittyvät häiriöt	Virustorjunta ajan tasalla, varajärjestelmät ja varmennukset kunnossa. Sallitaan vain kaupungin hyväksymien järjestelmien käyttö. Käyttöoikeuksien poisto heti työntekijän	Tietojärjestelmäriskejä ovat tekniset häiriöt, puutteet tietoliikenneverkoissa ja -järjestelmissä, verkkoihin kohdistuvat ulkopuoliset uhkat sekä laitteistorikot.	Riski ei ole aktivoitunut.

	työsuhteen päättyessä. Kyberuhkiin varautuminen.		
Tietoturva- ja tietosuojariskit	Henkilökohtaiset käyttäjätunnukset ja salasanat, päätelaitteen lukitus. Kaikkea tietoa käsitellään luokittelun mukaisesti. Tietosuojasuojasioiden perehdytys ja ajantasainen koulutus. Tietojärjestelmien vastuuhenkilö/ pääkäyttäjä.	Tietoturvaan liittyvät riskit liittyvät tietojen luottamuksellisuuteen, oikeellisuuteen, palvelujen saatavuuteen ja tietosuojaan. Vastuu tietoturvasta ja -suojusta on jokaisella esimiehellä ja työntekijällä. Yksityiskohtaiset tiedot löytyvät kaupungin tietosuojaselosteista ja rekisteriotteista.	Riski ei ole aktivoitunut.
Hanke- ja projektiriskit	Nimetään hankkeelle vastuuhenkilö ja mahdollisesti projektipäällikkö. Kaikilla hankkeilla tulee olla hankesuunnitelma, jonka perusteella arvioidaan hankkeen tuloksellisuutta tavoitteiden ja kustannusarvion osalta. Hanke päätetään hallitusti.	Kaupunki voi itse hallinnoida hankkeita tai olla mukana muiden järjestämissä hankkeissa osatoteuttajana, kumppanina tai rahoittajana. Hankkeiden säännöt ja ohjeet voivat olla tiukempia kuin kaupungin omat säännöt ja ohjeet. Hankkeeseen osallistumisesta päättää hallintosäännön puitteissa toimivaltainen viranomaisen.	Riski ei ole aktivoitunut.
Salassapitoriski	Salassapitoasioiden osaaminen, sovellusten käyttö	Salassa pidettävän tiedon julkaiseminen voi aiheuttaa vahingonkorvauksen, ilmoituksen tietosuojavaltuutetulle, hyvitysvelvoitteen ja maineen menetyksen. Euroopan tietosuojasuojasetuksen artiklan 83 mukaan vahingonkorvauksen lisäksi rekisterinpitäjä ja henkilötietojen käsittelijä voivat joutua maksamaan hallinnollisia sakkoja tietosuojasetuksen rikkomisesta korkeintaan 20 000 000 euroa tai 4% yrityksen edeltävän tilikauden vuotuisesta maailmanlaajuisesta kokonaisliikevaihdosta sen mukaan, kumpi näistä määristä on suurempi.	Riski ei ole aktivoitunut.
Tietojenluovutusriski	Tietojenluovutusperiaatteiden hallinta	Asiakirjapyyntöt ja muut tiedot luovutetaan julkisuus- ja tietosuojalain mukaisesti.	Riski ei ole aktivoitunut.

2.3.1 Hallinto- ja maaseutupalvelut -vastuualue

Tilivelvolliset: hallintojohtaja, henkilöstöpäällikkö, lomatoimenjohtaja ja maaseutujohtaja

Talous

1200 Hallinto ja maaseutupalvelut	TA 2021	TA2021 muutos	TA+muutos 2021	Toteutunut 2021	Jäljellä 2021	Tot %
Toimintatuotot	10 250 600	-380 000	9 870 600	9 449 163	421 437	95,7
Henkilöstökulut	-9 300 500	50 100	-9 250 400	-8 763 943	-486 457	94,7
Toimintakulut	-4 394 500	476 200	-3 918 300	-3 780 168	-138 132	96,5
Toimintakate	-3 444 400	146 300	-3 298 100	-3 094 949	-203 151	93,8
Laskennalliset kustannukset	-1 268 000	0	-1 268 000	-1 268 481	481	100
Laskennalliset tuotot	4 327 600	0	4 327 600	4 328 073	-473	100
Tehtävän kokonaiskustannukset	-10 635 400	526 300	-10 109 100	-9 484 519	-624 581	93,8

Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteuma

Hallintopalvelut

Tiedonohjaussuunnitelman eli TOSin rakentaminen ja asiakirjahallinnon siirtyminen sähköiseen arkistointiin jatkui vuoden 2021. Haasteena oli tekijöiden ajanhallinta sekä asianhallintapäällikön vaihtuminen.

Hallintosäntö uudistettiin ja se tuli voimaan 1.8.2021.

Neuvostojen toimintaohjeet päivitettiin.

Varautumissuunnitelman päivitystä jatkettiin maakunnallisen Savo2021 -harjoituksen myötä.

Vammaisneuvoston ja ikäihmisten neuvoston toimintaohjeet päivitettiin siten, että ne tulivat voimaan 1.1.2022.

Kuntavaalit 2021 ja siihen liittyvä uuden valtuuston aloittaminen oli hallintopalveluiden suurin ponnistus.

Valmu viranhaltijapäätösosio otettiin käyttöön ja sen myötä päätösten tekeminen helpottui ja ulkoasu parantui. Valmu kokoushallintaosion hankinta on edelleen kesken.

Henkilöstöpalvelut

Henkilöstöpalvelut tuottaa keskitetysti lisälmen kaupungin henkilöstöpalvelut ja toimii asiantuntijana henkilöstöasioissa.

Henkilöstöpalveluihin kuuluvat: henkilöstösuunnittelun ja strategisten linjausten valmistelu, palkanlaskenta, yleiset palkka- ja palvelussuhdeasiat, työlainsäädännön ja virka- ja työehtosopimusten tulkinta ja täytäntöönpano, palkka-asiamiespalvelut, henkilöstön kehittäminen (keskitetty koulutus ja osaamisen hallinta), henkilöstön hyvinvointi-palvelut (työterveyshuolto, kuntoutus, tyky-toiminta), työsuojelu, yhteistoiminta, rekrytoinnin ohjaus ja koordinointi, luottamushenkilöhallinto ja henkilöstön ohjeistukset ja tiedottaminen sekä HR-järjestelmien ylläpito.

Uusi palkkasihteerin tehtävä perustettiin 1.4.2021 alkaen. Savon ICT-palveluiden palkanlaskenta siirtyi Iisalmen kaupungin hoidettavaksi ja henkilöstöhallinnossa toteutui yhden palkkasihteerin osa-aikaisuus.

Työterveyshuollon palvelut kilpailutettiin ja palveluntuottajana jatkaa Suomen Terveystalo Oy.

Työturvallisuuden kokonaisjärjestelmää WPro:ta laajennettiin kolmella uudella osiolla. Käyttöön otettiin positiivisten ilmoitusten, kiinnipitoilmoitusten ja varhaiskasvatuksen epäkohdista ilmoittamisen osiot.

Vuoden 2021 aikana toiminta keskittyi strategisen ohjelman – houkutteleva ja huolehtiva työnantaja – tavoitteisiin ja toimenpiteisiin, joilla tavoitteet on pyritty saavuttamaan. Tavoitteet ja toimenpiteet koskevat kaikkia toimialoja. Henkilöstöhallinto seuraa keskitetysti tavoitteiden toteutumista ja raportoi niistä osavuosikatsauksessa, tilinpäätöksessä ja henkilöstökertomuksessa.

Toiminnan painopisteet vuonna 2021:

Työkykyjohtamisen kehittäminen ja sairauspoissaolojen vähentäminen. Tarkoitusta varten on nimetty työryhmä, joka koordinoi ja ohjaa tehostetusti työkykytyötä ja seuraa sen vaikuttavuutta. Myös sisäinen valvonta seuraa työyksiköiden käytännön työkykytyön etenemistä.

Korvaavan työn käyttöä on pyritty lisäämään yhdessä esihenkilöiden ja työterveyshuollon kanssa.

Osatyökykyisten työllistymisen varattua määrärahaa käytetään työkokeiluihin, työkyvyille sopivaan työhön sijoittumiseen ja työkykykartoituksiin.

Erilaisia rekrytointikanavia on kokeiltu ja rekrytointimarkkinointia kehitettiin yhteistyössä markkinointiyksikön kanssa. Anonyymirekrytointi mahdollisuus otettiin käyttöön Kuntarekryssä. Vuonna 2021 aloitettiin myös rekrytointipalvelujen kilpailutuksen valmistelu. Osaavan työvoiman hankkimiseksi on tehty seudullista yhteistyötä Ylä-Savon yritysten ja hankkeiden kanssa.

Työyhteisöjen toimivuutta ja yhteisöllisyyttä kehitetty monipuolisella koulutuksella, henkilöstön kehittämisryhmän toiminnan kautta sekä henkilöstön antaman palautteen perusteella. #ihmeidenmahdollistajat-työyhteisö ja työnantajakuvakampanjaa jatkettiin aikaisemmin tehtyjen suunnitelmien pohjalta mm. työntekijälähettilästoiminnalla, rekryvideoilla ja työhyvinvointiin tähtäävillä haasteilla ja tempauksilla.

Strategioiden jalkautusta ja henkilöstön sitoutumista sekä motivaatiota edistetään esimiestyön tukemisella ja kehityskeskustelujen kautta.

Henkilöstöhallinnon tiedonhallinnan/arkistoinnin osalta on tehty valmisteluja sähköiseen arkistointiin siirtymiseen.

Toiminnan painopisteitä vuosina 2022-2023 ovat edelleen henkilöstön osaamisen ja hyvinvoinnin kehittäminen.

Lomituspalvelut

Tilivelvollinen: lomatoimenjohtaja

Talous

1800 Lomituspalvelut	TA 2021	TA2021 muutos	TA+muutos 2021	Toteutunu t 2021	Jäljellä 2021	Tot %
Toimintatuotot	9 865 900	-380 000	9 485 900	9 171 434	314 466	96,7
Henkilöstökulut	-7 304 900	5 200	-7 299 700	-6 830 193	-469 507	93,6
Toimintakulut	-2 355 500	388 200	-1 967 300	-2 019 446	52 146	102,7
Toimintakate	205 500	13 400	218 900	321 794	-102 894	147
Laskennalliset kustannukset	-365 800	0	-365 800	-365 796	-4	100
Tehtävän kokonaiskustannukset	-10 026 200	393 400	-9 632 800	-9 215 435	-417 365	95,7

Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteuma

Lomatoimen henkilöstön ammattitaitoa kehitettiin ja ylläpidettiin koulutussuunnitelman mukaisilla koulutuksilla. Lomittajien ammattitaito ja koulutustarpeet kartoitettiin mm. kehityskeskusteluissa, joiden pohjalta koulutukset ja tilakohtainen perehdytys suunniteltiin. Lomittajien osaamiskartoituksen suunnittelu aloitettiin yhteistyössä YSAOn kanssa. Tavoite on toteuttaa se vuoden 2022 aikana, ennakoiden tulevaa lomahallintojen yhdistymistä.

Lisäksi lomittajien luona tehtiin säännöllisesti työnjohdollisia tilakäyntejä, joissa myös kartoitettiin koulutustarpeita mm. havainnoimalla työskentelyä. Työsuojeluvaltuutettu on ollut työnjohdon mukana tilakäynneillä havainnoimassa työskentelyolosuhteita sekä lomittajan työskentelyä.

Maatilojen olosuhdekartoitukset päivitettiin suunnitelman mukaisesti (työsuojelu). Lomituspalvelulain 16 §:n mukaan paikallisyksikön järjestämiä lomituspalveluja käyttävän maatalousyrittäjän ja paikallisyksikön tulee toimia yhteistyössä työturvallisuuden takaamiseksi lomitustyössä.

Työterveyshuollon työpaikkaselvitykset tehtiin lomitustyöstä, raporttia hyödynnetään tulevaisuudessa lomittajien työhyvinvoinnin ja työturvallisuuden kehittämiseksi.

Iisalmen kaupunki, Melan päätöksen mukaan, hallinnoi vuoden 2023 alusta koko Pohjois-Savon alueen lomituksia. Valmistelutyö aloitettiin Melan yhdistämismäärärahan turvin syksyllä 2021. Lomitettujen päivien määrä putosi vuonna 2021 edelliseen vuoteen verrattuna n 12%. Päivien määrän laskuun vaikuttivat maatalousyrittäjien määrän väheneminen, maatalousyrittäjien taloudelliset haasteet ja ammattitaitoisten lomittajien puute.

Esimiestyöhön tehty panostus on nähtävissä tapaturmien määrän vähenemisenä. Korona on vaikeuttanut lomittajien yhteisten tapaamisten, kokousten ja koulutusten järjestämistä. Koulutuksissa on hyödynnetty nettikoulutuksia. Tiedostetaan myös se, että pääsääntöisesti yksintyöskentelevät maatalouslomittajat tarvitsevat myös yhteisöllisyyttä, jota normaalitilanteessa on pystytty tukemaan mm. työpaikkakokouksin ja koulutuksin.

Asiakaspalautekysely toteutettiin vuosilomahaun yhteydessä. Vastausprosentti oli todella alhainen, n 10%. Palaute oli tavoitetta hieman alhaisempi, keskimäärin 3,8 arviointiasteikolla 1-5.

2.3.2 Elinvoimapalvelut-vastuualue

Tilivelvollinen: elinkeinojohtaja

Talous

1400 Elinvoimapalvelut	TA 2021	TA2021 muutos	TA+muutos 2021	Toteutunut 2021	Jäljellä 2021	Tot %
Toimintatuotot	1 643 400	254 900	1 898 300	2 144 696	-246 396	113
Henkilöstökulut	-2 320 500	-193 000	-2 513 500	-2 304 229	-209 271	91,7
Toimintakulut	-4 196 900	-74 400	-4 271 300	-4 050 704	-220 596	94,8
Toimintakate	-4 874 000	-12 500	-4 886 500	-4 210 236	-676 264	86,2
Laskennalliset kustannukset	-234 700	0	-234 700	-236 807	2 107	100,9
Laskennalliset tuotot	0	0	0	2 111	-2 111	*****
Tehtävän kokonaiskustannukset	-6 752 100	-267 400	-7 019 500	-6 589 629	-429 871	93,9

Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteuma

Elinvoimapalvelut

Yritysneuvonta

Elinvoimapalveluissa yritysneuvonnan palveluita tarjoavat kaksi päätoimista yritysasiantuntijaa ja lisäksi yksikön vetäjänä elinkeinojohtaja on vahvasti mukana yritysten kehittämistyössä. Yritysrajapinnassa toimivat lisälmen kaupungin toteuttamat kehittämishankkeet muodostavat yritysasiantuntijoiden kanssa ns. yrityspalvelutiimin, jonka puitteissa koko tiimille kertyi vuoden aikana yht. n. 810 kpl asiakastapahtumia n. 350 yrityksen sekä n. 70 henkilöasiakkaan parissa.

Vuoden 2021 aikana koronaepidemia heijastui edelleen neuvontatyöhön jossain määrin lähinnä erilaisten koronatuokien hakemisessa avustamisena, mutta muutoin palattiin tavanomaisempiin yritysten neuvonta-, investointi- ja kehittämissasioihin. Asiakasmäärät palautuivat muuten normaalitasolle, mutta alkavien yritysten neuvonnassa asiakasmäärä jäi tavanomaista alhaisemmaksi ja starttirahalausuntoja tehtiin poikkeuksellisen vähän. Tähän vaikutti todennäköisesti sekä koronaepidemian tuoma epävarmuus, mutta myös alueen positiivinen työllisyystilanne, kun avoimia työpaikkoja on tarjolla ennätyksellisen paljon. Uusia yrityksiä lisälmeen perustettiin vuoden 2021 aikana 73 kpl, joka on hieman vähemmän kuin tavanomaisesti.

Yritysneuvonta jatkoi seudullisen Yritys-Suomi Ylä-Savon yhteistyön koordinoitua ja oli aktiivisesti mukana sekä kaupunkikeskustan että paikallisen kylätoiminnan kehittämisessä mm. liden ry:n ja Ylä-Savon Veturi ry:n hallitusjäsenyyksien kautta. Yrityspalvelut on mukana yrittäjyyttä ja innovaatioita edistävän Business Center Pohjois-Savon toiminnassa. Lisäksi yritysneuvonnassa toteutettiin 30.4.2021 saakka muun toiminnan ohessa Yhdessä ideoiden - hanketta, joka tavoitteena oli vahvistaa mikro- ja pienyritysten toimintaedellytyksiä koronakriisin aikana ja sen jälkeen. Hankkeen toimenpiteissä oli mukana n. 50 pääasiassa iisalmelaista yritystä. Toisena ryhmätoimintana jatkettiin Mikrogrow-ydinryhmäkokoontumisia, joihin osallistuu säännöllisesti 15-20 mikroyritystä Ylä-Savon alueelta.

Elinkeinojohtaja osallistui sidosryhmäyhteistyöhön erityisesti Kuopion Alueen

Kauppakamarin kasvuvaliokunnassa sekä useissa maakunnallisissa ja valtakunnallisissa verkostoissa mm. SEKES ry:n hallituksessa.

Markkinointi-, viestintä-, tapahtumien mahdollistamisen ja matkailun edistämisen palvelut

Elinvoimapalvelut -toimintayksikön Markkinoinnin, viestinnän, tapahtumien mahdollistamisen ja matkailun kehittämisen palveluissa työskentelee kolme päätoimista henkilöä sekä yksi määräaikainen työntekijä. Palvelutiimin tärkeimpiä tehtäviä ovat markkinointi- ja viestintäsuunnitelmien laatiminen ja käytäntöön vieminen seuranta- ja ylläpitotoimintaan, kaupungin brändien toimintojen koordinoitavuudet (By Iisalmi-, Iisalmi ja tienoot- sekä Elämäni kunnossa -konseptit), kaupungin toimialojen ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa toteutettavien markkinointi- ja viestintätoimenpiteiden tuki ja toteutus, asukas- ja muuttajamarkkinointi, kaupunkiviestinnän kehittäminen eri kanavissa sekä matkailun edistämisen ja tapahtumien mahdollistamisen kehittämistehtävät. Palvelutiimin sisällä yleisen markkinoinnin ja viestinnän suunnittelun kokonaisuudesta, By Iisalmi -brändimarkkinoinnista ja tiimin työn koordinoinnista vastaa markkinointi- ja viestintäsuunnittelija. Seudullinen Iisalmi ja tienoot -matkailumarkkinointi ja -kumppanuudet, matkailun edistäminen sekä tapahtumien mahdollistamisen tukipalvelut ovat matkailu- ja markkinointiasiantuntijan vastuualuetta. Verkkoviestinnästä ja kaupungin toimialojen sisäisestä markkinointi- ja viestintätuesta vastaa markkinointi- ja viestintäasiantuntija. Määräaikaisen markkinointiavustajan tehtäviin kuuluvat Petterinkulma Oy:n markkinointi ja viestintä, YTYÄ-hankkeen markkinointi sekä asumisen markkinoinnin tehtävät. Tiimin resurssia käytetään joustavasti niin, että kulloisetkin toimenpiteet saadaan tehokkaasti hoidettua.

Strategisen tavoitteen *Suomen houkuttelevin seutukaupunki 2030* saavuttamiseksi markkinointiin on panostettu tällä valtuustokaudella aiempaa vahvemmin. Kilpailu osaavan työvoiman saatavuudesta kiihtyy edelleen ja potentiaalisia muuttajia tavoittaakseen ja harkintalistalle päästäkseen Iisalmen tulee näkyä ja koskettaa kohderyhmiään relevantein sisällöin, monikanavaisesti ja riittävin volyymin sekä innostaa yhteisöä tekemään tekoja, jotka aidosti vaikuttavat pitovoimaisesti asukkaisiin ja vetovoimaisesti muuttajiin ja sijoittujiin. Myös panostukset matkailun kehittämiseen, markkinointiin ja myyntiin sekä tapahtumien mahdollistamiseen tukevat yleistä vetovoimaisuutta ja myös paikallista hyvinvointia. Mediallistuneessa toimintaympäristössä kaupungin tulee panostaa myös viestintään aiempaa monimuotoisemmin, toimia proaktiivisemmin ja vahvistaa varsinaisten markkinointitoimintojen onnistumista hyvillä mediasuhteilla ja tiedottamisella.

Hanke- ja projektipalvelut

Elinvoimapalvelut koordinoi kaupungin hanke- ja projektitoimintaa ja yrityslähtöisen hanketoiminnan aktivointi on tärkeä osa yksikön toimintaa. Toiminnan vastuhenkilönä toimii yritysasiantuntija ja toimintaa ohjaa hanketiimi, jossa on edustajat kaikilta toimialoilta. Ylä-Savon viiden kunnan yhteinen seuturahajohtokunta jatkaa toimintaansa ja Iisalmi panosti siihen vuonna 2021 viisi €/asukas eli yhteensä n. 110 000€ aluekehitysrahaa. Panostus kohdistuu ennen kaikkea Ylä-Savon seudun elinkeinoelämää tukeviin hankekokonaisuuksiin sekä aluekehityshankkeisiin.

Iisalmen kaupunki hallinnoi kahta isoa kehittämishanketta. Seudullinen **Yhteistyöllä työtä - YTYÄ!** -hanke käynnistyi 1.1.2020 ja jatkuu 31.12.2022 saakka ja siinä työskentelee kolme hankehenkilöä sekä osa-aikainen viestintähenkilö. Hanke keskittyy motivoituneiden työnhakijoiden ja työllistävien yritysten yhteen saattamiseen erilaisten rekrytointi- ja koulutustoimenpiteiden avulla. **Future Savo - Tulevaisuuden Savo yritysten kiinnostavana toimintaympäristönä** -maakunnallinen vetovoimahanke käynnistyi kesällä 2018 ja päättyi 30.4.2021. Hankkeen tavoitteena oli edistää maakunnan vetovoimaa monipuolisesti, parantaa alueen työvoiman saatavuutta, arjen sujuvuutta ja asukkaiden sitoutumista alueeseen.

Iisalmi oli mukana valtakunnallisissa seutukaupunkiverkoston yhteishankkeissa, joissa haettiin uusia toimintamalleja osaavan työvoiman saatavuuteen. **Joustavat koulutusmallit yhteistyössä yritys-elämän kanssa** -hankkeessa työskenteli päätoiminen projektipäällikkö. Kahdessa muussa seutukaupunkihankkeessa Iisalmi oli mukana verkostokumppanina. Lisäksi Iisalmi on osatoteuttajana 1.2.2020-31.12.2022 toteutettavassa maakunnallisessa **SOPIEN 2.0 - Sote-alan pienten yritysten kehittämisen tukeminen Pohjois-Savossa** -hankkeessa, jossa työskentelee yksi yrityskehittäjä tavoitteenaan valmistaa pk-yritysten kenttää SOTE-alan muuttuvan toimintaympäristön haasteisiin. **KESTO** -hankkeessa puolestaan laadittiin Ylä-Savon seudullinen ilmasto-ohjelma ja Iisalmen kaupungille oma ilmasto-ohjelman toteutussuunnitelma. KESTO-hanke päättyy 31.1.2022.

Tie Menestykseen -hankkeessa Iisalmi on myös ollut Ylä-Savon osatoteutuksen vastuutaho, hankkeen tavoitteena on erityisesti alle 5-vuotiaiden pienyritysten kasvun kiihdyttäminen. Hankkeessa työskenteli kokoaikainen yritysasiantuntija ja loppuvuodesta 2021 hänen siirryttyään projektipäälliköksi toiseen hankkeeseen toimintaa jatketaan 31.3.2022 saakka osana yritysneuvonnan perustyötä. **Ratkaisu on puussa** -hankkeen tavoitteena oli puurakentamisen ja puun käytön edistäminen sekä puualan yritysten kehittäminen. Iisalmi vastasi Ylä-Savon toteutuksesta ja hankkeen toiminta-aika on 1.3.2020 - 28.2.2022. Hankkeessa on työskennellyt kokoaikainen projektivastaava.

Iisalmen keskusta-alueen elinvoimaisuuden ja kaupallisten palveluiden tukemiseksi kaupunki käynnisti 1.9.2021 yhdessä Iiden ry:n kanssa ESR-rahoitteisen ELOA Iisalmeen keskustan kehittämishankkeen, jossa kaupungin osiossa työskentelee yksi kokoaikainen projektipäällikkö. Sen rinnalla toteutetaan Pohjois-Savon liiton AKKE-rahoituksella kaupallisen keskustan elinvoimaselvitys ajalla 1.9.2021 - 31.3.2022. Selvityksen toteutuksesta vastaa oman työn ohella toinen yritysneuvonnan yritysasiantuntijoista.

Elinvoimapalveluiden yhteyteen tiukasti nivoutuva Iisalmen Teollisuuskylä Oy oli osatoteuttajana Navitas Kehitys Oy:n hallinnoimassa **NewTech** -hankkeessa vastuualueena Ylä-Savo. Hanke toteutetaan ajalla 1.1.2020 - 30.9.2022 ja tavoitteena on teknologia-alan pk-yritysten kasvun ja kansainvälistymisen edistäminen. Hankkeessa työskentelee päätoiminen projektipäällikkö.

Muita elinvoimapalveluiden hankerahasta tuettavia hankkeita olivat mm. **Pohjois-Savon kasvupolku**, Savon yrittäjien **Omistajanvaihdospalvelu** ja **Jatkis-hanke**, **Itä-Suomen Yrityskylä**, Toimisaatiön **Uukkari- ja Uudelle Polulle -hankkeet** ja Intryn **Kapasiteetti käyttöön**.

Maahanmuutto- ja pakolaispalvelut

Maahanmuutto- ja pakolaispalvelujen toimialueella asuu 853 (v. 2020 tilasto) maahanmuuttajataustaista henkilöä, joista noin 130 on pakolaistaustaisia. Luvussa ei ole mukana alueella asuvat Suomen kansalaisuuden saaneet, eikä kaikilla ole aktiivista asiakkuutta kaupungin palveluissa.

Maahanmuuttoneuvonta jatkaa toimintaa seitsemän kunnan alueella toistaiseksi voimassa olevalla sopimuksella, pakolaistyön neljä kuntaa päättävät kotouttamisen yhteistyösopimuksen vuosittain. Tällä hetkellä pakolaistaustaisia asiakkaita asuu ainoastaan Iisalmissa. Iisalmen kaupunki jatkaa kiintiöpakolaisten vastaanottoa toistaiseksi voimassa olevalla sopimuksella ja vastaanottaa 20-25 kiintiöpakolaista vuosittain, pääasiallisesti lapsiperheitä. Korona-pandemiasta johtuen kiintiöpakolaisten vastaanotto on viivästynyt. Vuonna 2021 saapuivat sekä vuoden 2020 että vuoden 2021 kiintiöpakolaiset, yhteensä 45

henkilöä Eritreasta ja Syyriasta.

Yksikössä työskentelee neljä vakinaista työntekijää, maahanmuuttotyön koordinaattori, maahanmuuttotyön asiantuntija sekä kaksi pakolaisten palveluohjaajaa. Iisalmen kaupungin Ylä-Savon SOTE Ky-palvelusopimuksessa on mukana osa-aikainen pakolaisten terveydenhoitajan (2 pvä/vko), jonka toimipaikkana toimii terveystakeskus.

Maahanmuuttoneuvonnan toimintakuluja katetaan yhteistyökuntien maksamilla osuuksilla, jotka laskutetaan kunnissa asuvien maahanmuuttajien määrän mukaisesti, sekä alkukartoituksista saatavilla korvauksilla. Pakolaistyön toimintakulut katetaan käytännössä kokonaan pakolaisista maksettavilla valtion laskennallisilla korvauksilla, kustannusneutraalisti. Pakolaistyön yhteistyökuntia laskutetaan kunnissa asuvien pakolaisten lukumäärän mukaisesti yhteistyösopimuksen jatkuessa. Tämän lisäksi ELY-keskus korvaa kaupungille pakolaisten vastaanotosta aiheutuneet kustannukset (mm. odotusajan vuokrat, tarvikkehankinnat), tulkkauskulut sekä tarvittaessa erityiskustannusten (terveydenhuolto) korvauksia.

Työllisyyspalvelut

Työllisyyspalvelut hoitaa keskitetysti Iisalmen kaupungin työllisyysneuvonnan ja tukee kuntalaisten työllistymistä muille työnantajille. Vuonna 2021 ensisijaisena kohteena työllistämässä olivat työmarkkinatukea saavat työttömät työnhakijat, nuorisotakuukohderyhmä, ammattiin valmistuneet sekä vieraskieliset työnhakijat.

Työllistämisen kokonaisuus pysyi hyvällä, vahvalla tasolla toimintaympäristön muutoksista huolimatta. Kaupungin omiin yksiköihin ja Ylä-Savon SOTE kuntayhtymälle työllistettiin kaikkiaan sata (100) eri henkilöä (v. 2020 yht. 109), joista lakisääteisen veloitetyöllistämisen piiriin kuuluvia 16 henkilöä (v. 2020: 31). Iisalmen-tukea myönnettiin muulle työnantajalle 70 henkilön työllistämiseen, joista yrityssektorin työnantajille 43 (v.2020: 58 – 36).

Työllistämisen palvelusopimuksen kautta työllistyi TOIMI-säätiölle pitkään työmarkkinatukea saaneiden kohderyhmästä 37 eri henkilöä (v.2020: 33). Nuorten kesätyötuilla työllistyi palkkatyösuhteeseen 222 nuorta iisalmelaista, ja kesäaikaisen yrityksen perusti 21 nuorta. Työllisyyden kuntakokeilu alkoi maaliskuussa 2021, tavoitteena tehostaa etenkin vaikeimmassa työmarkkina-asetuksessa olevien työllistymistä lähipalveluiden avulla. TE-palveluista siirrettiin kaupungin työllisyysneuvonnan vastuulle 1053 iisalmelaisen työnhakijan työnhakuprosessi. Näistä alkuvaiheen asiakkaista työttömänä oli 721 henkilöä ja pitkäaikaistyöttömänä 409 henkilöä (38,8 %). Vuoden aikana uusia asiakkaita palveluun kirjautui 245 uutta asiakasta. Asiakasvirta työhön ja työllistymistä tukeviin palveluihin on ollut hyvätahtista. Vuoden 2021 lopussa asiakkaita oli yhteensä 1163, joista työttömänä 709 henkilöä ja pitkäaikaistyöttömiä näistä 367 (31,6 %).

Iisalmen seudun työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu eli TYP-palvelu jatkui yhdeksän kunnan alueella. Iisalmissa monialaisessa palvelussa oli vuonna 2021 kaikkiaan 111 eri asiakasta, joista noin 48 % alle 30-vuotiaita. Seudullisen TYP-toiminnan toinen kolmivuotissopimuskausi päättyi vuoteen 2021, ja uusi sopimus kaudelle 2022 – 2024 valmisteltiin toimintavuoden aikana.

Elinvoimapaalveluiden hankerahoituksella toteutettavat työllisyysprojektit (v. 2021 Yhteistyöllä työtä – YTYÄ!, Nuorten Työpolku ja Lisäkki – Iisalmen työkykytiimi) sijoittuvat työllisyyspalveluiden ohjaukseen. Hanketyö on hakenut uomiaan koronan muutettua toimintaympäristöä, ja uusia toimintatapoja on otettu käyttöön. YTYÄ-hanke vastaa yritysten työvoimatarpeeseen, Nuorten työpolku toimii nuorisotakuukohderyhmän

omavalmennuksellisena ohjaajana ja lisäksi-hanke edistää osatyökykyisten työllistymistä ja palveluverkoston toimintaa paikkakunnalla. Hankkeet jatkavat vuodelle 2022.

Työllisyyspalveluiden yksikössä työskentelee neljä työllisyysasiantuntijaa joista kaksi määräaikaista, sekä työllisyyskoordinaattori/TYP-johtaja. Työllisyyden kuntakokeiluun on Pohjois-Savon TE-toimistosta kohdennettu v. 2021 aikana 5,4 htv asiakastyön ja tukipalveluiden työpanosta.

Yksikön työllisyysmäärärahojen lisäksi kustannuksia muodostuu tila- ja henkilöstöressurssien ohella kaupungille kohdennetusta työmarkkinatuen kuntaosuudesta. Vuonna 2021 myös yrittäjille koronatukena maksettava työmarkkinatuki osittuu kuntien maksuosuuteen. Kokonaisuutena työmarkkinatuen kuntaosuutta maksettiin vuonna 2021 yhteensä 1,948 M€ (v.2020: 1,770 M€).

2.3.3 Talous- ja tietohallinto -vastuualue

Tilivelvollinen: talousjohtaja

Talous

1300 Talous ja tietohallinto	TA 2021	TA2021 muutos	TA+muutos 2021	Toteutunut 2021	Jäljellä 2021	Tot %
Toimintatuotot	1 177 300	-25 000	1 152 300	1 153 597	-1 297	100,1
Henkilöstökulut	-839 200	11 800	-827 400	-812 749	-14 651	98,2
Toimintakulut	-1 992 200	102 600	-1 889 600	-1 869 704	-19 896	98,9
Toimintakate	-1 654 100	89 400	-1 564 700	-1 528 856	-35 844	97,7
Laskennalliset kustannukset	-97 900	0	-97 900	-98 376	476	100,5
Laskennalliset tuotot	0	0	0	480	-480	*****
Tehtävän kokonaiskustannukset	-2 929 300	114 400	-2 814 900	-2 780 349	-34 551	98,8

Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteuma

Talous- ja tietohallintovastuualueen tavoitteena on tuottaa kustannustehokkaita ja laadukkaita talous-, tietohallinto-, hankinta- joukkoliikenne- sekä logistiikkapalveluita koko kaupunkiorganisaatiolle. Lisäksi vastuualueelle kuuluu kaupungin pysäköinninvalvonta.

Talous- ja tietohallintovastuualueen päällikkönä toimii talousjohtaja. Vastuualueella toimii kolme tiimiä: talouden suunnittelu, seuranta ja raportointi, pääkirjanpito, tietohallinto, hankinta-, joukkoliikenne- ja logistiikkapalvelut sekä maksuliikenne ja rahoitus (controller-tiimi), talouden tukipalvelut (talouden tukipalvelutiimi) sekä pysäköinninvalvonta.

Talouden tukipalvelutiimin ja pysäköinninvalvontatiimin vetäjille (taluspäälliköt) on siirretty päivittäistä työnjohtovastuuta erillisellä päätöksellä.

Talouspalvelut

Controller-tiimin tehtäviin kuuluvat mm. taloussuunnittelu, tilinpäätös, konsernitilinpäätös, laskennan puitteiden suunnittelu, rahoitus-, maksuliikenne-, vakuutus-, takaus- ja riskienhallinta-asiat, investointisuunnitelman valmistelu, johdon laskentatoimi sekä talouden tukipalvelujen ja pysäköinninvalvonnan tiiminvetovastuu sekä toimialojen yleinen talouden ohjaus ja valvonta.

Vuosien 2020-2022 aikana toteutetaan muutos taloustiedon tuottamisesta automaattisesti Valtiokonttorille. Kuntatalouden tietopalveluun raportoidut taloustiedot julkaistaan avoimessa rajapinnassa sekä [Tutkihallintoa.fi-palvelussa](https://tutkihallinto.fi-palvelussa) heti, kun tietoja raportoiva kunta tai kuntayhtymä on ne tietopalvelussa hyväksynyt. Kuntatietoa on työstetty yhteistyössä Ylä-Savon Kymppi organisaatioiden sekä ohjelmistotoimittajan kanssa. Hankkeeseen on saatu seudullisesti Digitalisaation kannustinavustusta Valtiovarainministeriöltä vuosille 2019-2021 ja projektipäällikkönä hankkeessa toimi elinvoima- ja konsernipalvelujen taluspäällikkö. Hankerahoituksella toteutettu työskentely päättyi 30.6.2021, mutta yhteistyö Ylä-Savon Kymppin kanssa Kuntatiedon osalta jatkuu edelleen. Valtiokonttorin ja Kuntaliiton suositusten mukaisesti organisaatiot pyrkivät sovittamaan kuntien sisäisen raportointisyklin ja -muodon Kuntatiedon rytmityksen mukaiseksi.

Tavoitteena vuonna 2021 on ollut sekä osto- että myyntilaskujen sähköisten laskujen määrän lisääminen. Tarkemmat tavoitteet ja tavoitteiden toteumat on esitetty käyttösuunnitelmassa

ja käyttösuunnitelman toteumaraporteissa.

Vuonna 2021 selvitettiin erilaisia vaihtoehtoja tiedolla johtamisen kehittämiseksi ja tietojärjestelmän hankkimiseksi. Visuaaliset tietokannat -palvelun hankintapäätös tehtiin alkuvuodesta 2022 ja järjestelmä otetaan käyttöön vuoden 2022 aikana.

Iisalmen kaupunki on tuottanut vuonna 2021 talous- ja henkilöstöhallinnon palveluja Iisalmen Teollisuuskylä Oy:lle sekä Savon ICT -Palvelut Oy:lle. Palvelutuotanto on toteutunut sopimusten mukaisesti.

Hankintapalvelut

Kaupungin organisaatioon luotu hankintatiimi jatkoi vakiintunutta toimintaansa, tavoitteenaan keskitetysti parantaa kaupungin hankintojen laatua ja tehokkuutta. Hankintatiimin tehtäviin kuului hankintasuunnitelman ylläpito sekä hankintaosaamisen lisääminen kaupunkiorganisaatiossa. Nämä ovat välttämättömiä toimia, jotta hankinnat saatiin toteutettua laadukkaasti ja yrittäjäystävällisesti. Hankintatiimi kokoontui sovitusti yhteisiin palavereihin.

Kaupungin hankintaohje yhdenmukaisti ja ohjeisti hankintakäytäntöjä ja -prosesseja, joita hankinnoissa seurattiin. Lisäksi hankinta- ja logistiikka-asiantuntija avusti toimialoja hankinnoissa. Hankintoihin liittyen jatkettiin hankintoihin liittyvien mittareiden kehittämistä.

Yhteistyö Sansia Oy:n kanssa jatkui tiiviisti. Hankintailmoituskanavan (HILMA) uudistuksia seurattiin aktiivisesti ja uusia ominaisuuksia otettiin käyttöön soveltuvien osin.

Ostoanalyysin kehitystyö jatkui vuoden 2021 aikana analyysin keskeisimmät tulokset on esitetty alla (tavoite 5).

Hankintaohjeessa on asetettu seuraavat hankintojen tavoitteet:

Tavoite 1: Viestinnän ja tiedottamisen tehostaminen, yrittäjäystävällisyys

Kaupunki on pitänyt yllä hankintasuunnitelmaa, joka on julkisesti nähtävillä kaupungin www-sivuilla. Hankintasuunnitelmaa on päivitetty säännöllisesti talousarvioprosessin mukaisesti.

Merkittävien hankintojen osalta järjestettiin infotilaisuuksia tarjoajille sekä yrittäjien kanssa pidettiin hankintafoorumit keväällä ja syksyllä. Hankintafoorumi on kaupungin ja yritysten välinen keskustelu- ja tiedonvaihtotilaisuus.

Tavoite 2: Parannetaan paikallisten pk-yritysten ja pienten toimittajien mahdollisuuksia osallistua hankintoihin

Paikalliset pk-yritykset on pyritty huomioimaan hankinnan suunnitteluvaiheessa. Hankintayksikkö ja elinvoimapaalvelujen yritysasiantuntijat ovat tehneet tiivistä yhteistyötä ajankohtaisen yritysrekisterin ylläpitämisessä ja viestinnässä.

Tavoite 3: Hankintaprosessi on suunnitelmallinen ja tehokas sekä tilaajalle että tarjoajalle
Hankintatoiminta perustuu hankintasuunnitelmaan ja hankintojen aikataulu suunnitellaan etukäteen ja sopimukset jaotellaan alkamaan pitkin vuotta. Tarjouspyyntöasiakirjat laaditaan informatiivisiksi ja selkeiksi, jotta niitä on helppo tulkita ja jättää tarjous. Sopimukset laaditaan informatiivisiksi ja selkeiksi, jotta vältetään tulkintaerimielisyyksiltä. Sopimusten hallinta ja seuranta toteutetaan laadukkaasti. Hankinnoista järjestetään säännöllisesti koulutusta henkilöstölle sekä tarpeen mukaan myös tarjoajille.

Tavoite 4: Edistetään sosiaalista vastuullisuutta, ympäristöystävällisyyttä sekä kokeilukulttuuria

Hankintojen suunnittelussa huomioidaan työllisyyttä edistävät toimenpiteet soveltuvin osin. Näissä tapauksissa hankintojen suunnittelussa mukana on kaupungin työllisyyspalvelut. Vuonna 2021 sosiaalisin perustein työllistettiin henkilöitä Mansikkaniemen kouluhankkeeseen.

Ympäristökriteereitä (esim. energiatehokkuus ja ympäristöystävällisyys) käytetään hankinnoissa, joissa niitä on perusteltua hyötyä. Vuonna 2021 ympäristö- ja energiatehokkuutta edistettiin mm. uusissa rakennushankkeissa ja kuljetus- ja liikennepalveluhankinnoissa sekä ajoneuvohankinnoissa.

Tavoite 5: Strategisten- ja yritysvaikutusten arviointi päätöksenteon tukena
Hankintapäätösten yhteydessä on arvioitu päätöksen strategia ja yritysvaikutuksia.

Vuonna 2021 jatkettiin ostoanalyysin kehitystyötä. Ostoanalyysin tulosten avulla voidaan tarkastella kaupungin hankintojen aluetaloudellisia vaikutuksia. Ostoanalyysi on tehty siten, että kaupungin ostolaskujen käsittelyjärjestelmästä on otettu tarkasteluun kaikki vuoden aikana maksetut ostolaskut. Tarkastelusta on poistettu mm. eläkevakuutusyhtiöille, työttömyysvakuutusrahastolle, Kelalle ja Ylä-Savon SOTE kuntayhtymälle maksetut laskut.

Ostoanalyysin tulosten mukaan kaupungin hankintojen (maksetut ostolaskut) kokonaissumma vuonna 2021 oli 53,3 M€ (sis. ALV), mikä vastaa 34 %:a kaikista toimintamenoista. Ostoanalyysissä kaupungilta maksuja saaneet yhteisöt/yritykset on luokiteltu postitoimipaikan sijainnin mukaan.

Iisalmen kaupungin ostoanalyysin tulokset 2021/kaupungin hankintojen aluetaloudelliset vaikutukset:

Iisalmen kaupungin ostot 2021

(suluissa 2020 tiedot, luvuissa mukana ALV)

Joukkoliikenne

lisalmen kaupungin joukkoliikenne koostui kahdesta paikallisliikenteen bussista, kahdesta palveluliikenteen (PALI) pienoislinja-autosta sekä yhdeksästä kaupungin sisäisestä joukkoliikennevuorosta.

Paikallisliikenne toimi Jordanin ja Peltosalmen välisellä kaupunkialueella. Kaupungin paikallisliikennesopimukset kilpailutettiin keväällä 2021 uudelleen yhteistyössä ELY-keskuksen kanssa, koska edelliset sopimukset päättyivät kesäkuun alussa. Tähän liittyen budjetoinnissa on otettu huomioon mahdollinen kustannustason muutos. Uudet sopimukset tulivat voimaan kesäkuun alkupuolella, samalla myös paikallisliikennöinti siirtyi M.Niskanen Oy:lle.

PALI-liikennöinti jatkui entisen liikennöitsijän kanssa, sopimukseen sisällytettiin myös keskusta-alueen lauantailiikennöinti. Vuodelle 2021 Kaupunki-PALI lauantailiikennöinti otettiin budjetoinnissa huomioon. Palveluliikenteen toinen auto toimi keskusta-alueella hoitaen mm. vammaisten ja ikäntyneiden sekä koululaisten kuljetuksia ja Maaseutu-PALI hoiti maaseutualueen asiointiliikennettä. Vuoden 2021 tavoitteena oli lisätä tietoisuutta palveluliikenteestä kaikille avoimena joukkoliikennemuotona ja parantaa palveluliikenteen käyttöastetta. Lisäksi PALI liikennöintisopimuksen uudelleen kilpailutus käynnistettiin syksyn aikana, koska nykyinen sopimus päättyy lokakuun lopussa 2022. PALI:n liittyen aloitettiin myös käyttöaste- ja palvelumalliselvitys tulevaa kilpailutusta varten.

Kaupungin sisäiset joukkoliikennevuorot palvelivat sekä työmatka- että koululaisliikennettä kaupungin reuna-alueilla.

Vuonna 2020 alkanut joukko- ja työmatkaliikennöinti (Joukkis) vakiintui lisalmen ja Kuopion välisine nopeine yhteyksineen ja korvasi Waltti-liikennöinnin alueellisesti Ylä-Savossa. Näihin yhteishankinta kustannuksiin osallistuivat lisalmen kaupungin lisäksi Pohjois-Savon ELY-keskus ja reittivälillä olevat kunnat. lialmi - Vieremä työmatkaliikenne jatkui ennallaan.

Ylä-Savon Waltti-liikenne ja lipputuotteet päättyivät alkukesästä 2021 ELY-keskuksen hallinnoimana. Waltti-liikenteen ja lipputuotteiden korvaavina palveluina otettiin käyttöön Matkahuollon ja Joukkis -lipputuotteet, jotka yhtenäistivät Ylä-Savon alueen lippukäytänteitä.

Joukkoliikenteen määrärahat sisälsivät myös kaupungin yhteiskäyttöauton leasingvuokrat sekä käyttö- ja ylläpitokustannukset.

Tietohallinto

Kaupungin tietohallintoa johtaa talousjohtaja ja sitä koordinoi tietohallintokoordinaattori. Kaupungin ICT-palvelut tuottaa pääosin Savon ICT-palvelut Oy. Lisäksi palveluja ostetaan eri toimittajilta. Johtoryhmä toimii tietohallinnon ohjausryhmänä. Tietohallintokoordinaattori toimii asioiden esittelijänä ja vastaa valmistelusta.

Tietohallinnon osalta painopisteitä vuoden 2021 aikana olivat sähköisten palvelujen kehittäminen ja käytössä olevien toimistosovellusten käytön tehostaminen sekä valittujen tukitoimintojen automatisointi mm. puhelimien ja tietokoneiden esiasennusprosessit. Lisäksi tärkeä osa-alue oli tietoturvan kehittäminen teknisten ratkaisujen osalta ja henkilökunnan osaamisen lisääminen.

lisalmen kaupunki on hyväksynyt Pohjois-Savon kuntien yhteisen tietohallintostrategian vuosille 2019-2021. Tietohallintostrategia koostuu tietohallintofoorumista, johon kuuluu

kuntien edustajia. Lisäksi strategian toimeenpanoon liittyvät toimialakohtaiset kehittämisverkostot ja yhdessä toteutettavat kärkihankkeet. Suunnitelmissa on kuntarajat ylittävä sivistys-, tekninen- ja hallintoverkosto. Omasta tietohallinnosta kunnat vastaavat edelleen itse. Iisalmen kaupunki osallistui aktiivisesti tietohallintofoorumin, sivistyksen sekä teknisen toimialan verkostojen toimintaan.

Tietotilinpäätös 2021

Tietotilinpäätöksen tarkoitus on kuvata ja arvioida tietosuojan ja tietoturvan tilannetta Iisalmen kaupungissa. Se toimii sisäisen ja ulkoisen valvonnan raporttina, johdon työvälineenä sekä luottamuksen osoituksena rekisteröityjen ja sidosryhmien suuntaan.

Tietotilinpäätöksellä vastataan EU Yleinen tietosuoja-asetuksen osoitusvelvollisuuteen (artikla 24, Rekisterinpitäjän vastuu). Organisaation tulee osoittaa noudattavansa asetusta ja tietosuojaperiaatteita henkilötietojen käsittelyssä sekä toimivansa niin myös käytännössä. Rekisterinpitäjä vastaa osoitusvelvollisuuden toteuttamisesta.

Tietosuoja ja tietoturva ovat kaupungin yhteinen asia, joka vaatii johdon, henkilöstön, luottamushenkilöiden ja tytäryhtiöiden sitoutumista tietoturva- ja tietosuojatyöhön. Tässä tietotilinpäätöksessä kuvataan keskeisiä toimenpiteitä, kuinka Iisalmen kaupunki huolehtii asiakkaiden, henkilöstön ja sidosryhmien henkilötiedoista ja yksityisyydestä. Iisalmen kaupungin organisaatiossa noudatetaan laadittua tietoturvapoliittikkaa, joka sisältää myös tietosuojaan liittyvät ohjeet.

Tietotilinpäätöksen laatimisesta on vastannut tietohallintokoordinaattori. Tietotilinpäätös laaditaan kerran vuodessa keväällä.

Iisalmen kaupungille on nimetty tietosuojavastaava. Tietosuojavastaavana toimii asiantuntijapäällikkö. Tietosuojavastaavan tehtäviä ovat

- Uusien asetusten vaatimusten täytäntöönpano ja soveltaminen organisaatiossa
- Organisaation ohjeistus, neuvonta, valvonta ja ohjaus kaikissa tietosuojakysymyksissä
- Käsittelee merkittävät tietosuojaan liittyvät poikkeamat yhteistyössä tietohallintokoordinaattorin ja muiden tarvittavien tahojen kanssa
- Toimii rajapintana muihin viranomaisiin tietosuoja-asioissa

Iisalmen kaupungin tietohallintokoordinaattorin tehtäviin kuuluu vastata kaupungin tietoturvaratkaisuista. Tietoturvaa kehitetään yhdessä Savon ICT-palveluiden kanssa. Tietoturvavastaavan tehtäviin kuuluu

- Organisaation ohjeistus, neuvonta, valvonta ja ohjaus kaikissa tietoturvaan liittyvissä kysymyksissä
- Tietoturvavastaavalla on johdon antama valtuutus tietoturvallisuuskartoitusten tekemiseen ja havaittujen heikkouksien parantamiseen
- Käsittelee merkittävät tietoturvaan liittyvät poikkeamat yhteistyössä asiantuntijapäällikön ja muiden tarvittavien tahojen kanssa
- Toimii rajapintana muihin viranomaisiin tietoturvaan liittyvissä asioissa

Iisalmen kaupungin tietosuoja- ja tietoturvaa ohjaa tietoturva- ja tietosuojaohje. Lisäksi henkilöstölle on oma tietosuoja- ja -turvaperiaatteet ohjeistus, joka löytyy kaupungin

intranetin sivuilta.

Oletusarvoisen tietosuojan periaate merkitsee, että rekisterinpitäjä oletusarvoisesti käsittelee vain käsittelyn kunkin erityisen tarkoituksen kannalta tarpeellisia henkilötietoja. Velvollisuus koskee kerättyjen henkilötietojen määrää, käsittelyn laajuutta, säilytysaikaa ja saatavilla oloa. Henkilötietojen käsittelylle on aina oltava laissa säädetty käsittelyn oikeusperuste ja henkilöstön tulee olla tietoisia siitä missä kaikkialla henkilötietoja sijaitsee ja miten niitä käytetään.

Tietosuoja-asetuksen informointivelvoite (artiklat 13 ja 14) edellyttävät organisaatiota informoimaan läpinäkyvästi sen toteuttamasta henkilötietojen käsittelystä.

Tietosuojasivusto on avattu henkilöstön intranettiin, josta löytyvät materiaalit, linkit ja ohjeet. Iisalmen kaupungin henkilötietojen käsittelytoimet kuvataan tietosuojaselosteissa, joihin on kirjattu tietojen käyttötarkoitus, oikeusperusteet, tietosisältö, tietojen luovutus ja rekisteröityjen oikeudet. Tietosuojaselosteet ovat keskitetysti kaupungin verkkosivuilla, jossa ne toimivat asiakkaiden informaatioasiakirjoina. Sivuilta löytyy myös lomake, jolla voi tehdä ilmoituksia tietoturva- tai tietosuojaloukkauksista.

Koronaepidemian puhkeaminen keväällä 2020 muutti työskentelytapoja ja lisäsi huomattavasti etätyöskentelyä. Tietoturvalliseen etätyöskentelyyn kiinnitettiin entistä enemmän huomiota ja verkkoratkaisuja etäkäytön osalta kehitettiin pikavauhtia tietoturvallisempaan suuntaan. Taustalla tehtiin muitakin laajempia kehitystoimia mm. O365 - ympäristön laajat muutokset tietoturvan parantamiseksi. Osa kehitystoimista jatkuu edelleen, joista näkyvimpänä voidaan mainita kaksivaiheisen tunnistautumisen käyttöönotto. Lisäksi kaupungin henkilökunnan käytössä oleviin puhelimeen rakennettiin ratkaisu, joilla puhelimet ovat etähallinnassa. Kaikki uudet puhelimet liitetään tähän järjestelmään.

Tiedonhallintalain edellyttämän tiedonhallintamallin laadinta aloitettiin 2020.

Tiedonhallintamalli on ylätasoinen kuvaus organisaatiossa tehtävästä tietojen käsittelystä sekä tietoturvallisuuden varmistamiseksi tehtävistä toimenpiteistä. Mallissa tulee kuvata myös sitä, minkälaisia tietojärjestelmiin ja tietovarantoihin liittyviä kytköksiä kaupungilla on muihin toimijoihin.

Asiakirjajulkisuuskuvauksen avulla kerrotaan missä laajuudessa asioiden käsittelyssä ja kunnan palveluja käytettäessä kerätään tietoja kaupunkilaisista, palvelujen käyttäjistä ja henkilöstöstä.

Asiakirjajulkisuuskuvauksen on tarkoitus palvella kaupunkilaisia helpottamalla asiakirja- ja tietopyyntöjen tekemistä. Iisalmen kaupungin asiakirjajulkisuuskuvauksen on julkaistu kaupungin verkkosivuilla.

Iisalmen kaupunki pyrkii noudattamaan henkilötietojen käsittelyssä läpinäkyvyyttä ja tietojen täsmällisyyttä asetuksen mukaisesti (artikla 5). Informointivelvoitteen täyttämiseksi käytetään toistaiseksi tietosuojaselosteita. Hyväksytyt ja ajantasaiset tietosuojaselosteet löytyvät kaupungin verkkosivuilta (artiklat 13 ja 14).

Verkkosivuilta löytyvät myös rekisteröityjen oikeuksiin perustuvat tarkastuspyyntö- ja korjaus-poisto-täydennyspyyntöloMAKEET (artiklat 15, 16). Henkilötietojen tietoturvaloukkauksesta täytyy ilmoittaa valvontaviranomaiselle 72 tunnin kuluessa, jos loukkauksesta voi aiheutua riski luonnollisten henkilöiden oikeuksille ja vapauksille.

Henkilötietoihin kohdistuvasta tietoturvaloukkauksesta on ilmoitettava rekisteröidylle ilman aiheutonta viivytystä silloin, kun loukkaus todennäköisesti aiheuttaa korkean riskin

luonnollisten henkilöiden oikeuksille ja vapauksille. Tietoturvaloukkauksista ilmoittaminen (artikla 33) tapahtuu tietosuojavastaavan ja tietoturvavastaavan harkinnan mukaan.

Saapuneet tietopyynnot kirjataan asianhallintajärjestelmään. Vuonna 2021 lisälmen kaupungille on tullut 2 kpl henkilörekistereihin ja taloustietoihin kohdistuvaa tietopyyntöä. Jos kyseessä on rekisteröidyn lähettämä hyvin laaja tietopyyntö, vastausaika on enintään kuukausi pyynnön vastaanottamisesta. Määräaikaa voidaan myös jatkaa.

Henkilötietojen tietoturvaloukkauksella tarkoitetaan tapahtumaa, jonka seurauksena henkilötietoja tuhoutuu, häviää, muuttuu tai niihin pääsee käsiksi ulkopuolinen taho, jolla ei ole oikeutta käsitellä tietoja. Tietoturvaloukkaus voi tapahtua vahingossa tai tahallisesti.

Henkilötietojen tieto- turvaloukkauksia ovat esimerkiksi tietojen lähettäminen väärälle henkilölle, kadonnut henkilötietoja sisältävä paperi, omaan työhön kuulumattomien henkilötietojen katselu, kadonnut muisti- tikku, varastettu tietokone tai murtautuminen henkilötietoja sisältävään järjestelmään. Vuonna 2021 havaittiin 2 lievempää tietosuojapoikkeamaa, joista ei tarvinnut tehdä tietosuojaviranomaisille ilmoitusta.

Henkilötietojen käsittelyssä lisälmen kaupunki tulee noudattamaan hyvää tiedonhallintatapaa ja kehittää edelleen toimintatapojaan siten, että ne vastaavat EU:n yleisessä tietosuojasetuksessa annettuja vaatimuksia. Keskeisenä ohjaavana dokumenttina toimii henkilöstön tietoturva- ja tietosuojahje.

Tiedonhallintaan ja tiedonhallintaympäristöön merkittävästi vaikuttava projekti on vuonna 2021 alkanut tiedonohjaussuunnitelmien päivitys. Tiedonohjaussuunnitelmat täytyy olla valmiita syksyyn 2022 mennessä. Asianhallintajärjestelmään integroitava tiedonohjausjärjestelmä välittää metatietoarvoja, ohjaustietoja ja käsittelysääntöjä asianhallintajärjestelmään, jossa asiakirjatietoa syntyy tai käsitellään. Tiedonohjaussuunnitelma on edellytys sähköisten asiakirjatietojen hallinnalle. lisälmen kaupungin tiedonohjaussuunnitelma noudattaa SÄHKE2 -normia (Sähköisten asiakirjallisten tietojen käsittely, hallinta ja säilyttäminen).

Keskeinen osa tietosuojasetuksen edellyttämää organisaation osoittamisvelvollisuutta on, että henkilöstö tietää ja ymmärtää, miten henkilötietoja käsitellään. Tämä edellyttää säännöllisiä tietosuojakoulutuksia. Tavoitteena on, että tietosuojakoulutukset ovat mahdollisimman käytännön läheisiä ja niitä järjestetään säännöllisesti. Henkilöstön käytössä lisäksi lyhyt ohje tietoturvasta ja tietosuojasta, joka löytyy intranetin sivuilta.

Pysäköinninvalvonta

Pysäköinninvalvonnan tavoitteena on varmistaa esteetön ja turvallinen kaupunkiympäristö. Pysäköinninvalvonnassa on toiminut kaksi pysäköinnintarkastajaa.

Pysäköinninvalvontaa on suoritettu pääsääntöisesti maanantaista perjantaihin klo 8.00-17.00. Pysäköinnintarkastajat ovat osallistuneet myös hylättyjen autojen ja romuautojen käsittelyyn sekä venepaikkojen valvontaan.

2.3.4 Sosiaali- ja terveydenhuolto

Tilivelvollinen: talousjohtaja

Talous

1390 Sosiaali ja terveydenhuolto	TA 2021	TA2021 muutos	TA+muutos 2021	Toteutunut 2021	Jäljellä 2021	Tot %
Toimintatuotot	0	0	0	11 522	-11 522	*****
Henkilöstökulut	-1 360 800	60 000	-1 300 800	-1 314 960	14 160	101,1
Toimintakulut	-81 424 000	-500 000	-81 924 000	-80 558 003	-1 365 997	98,3
Toimintakate	-82 784 800	-440 000	-83 224 800	-81 861 441	-1 363 359	98,4
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	-8 967	8 967	*****
Laskennalliset kustannukset	-351 800	0	-351 800	-351 804	4	100
Tehtävän kokonaiskustannukset	-83 136 600	-440 000	-83 576 600	-82 233 734	-1 342 866	98,4

Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteuma

Sosiaali- ja terveydenhuollon vastuualue sisältää Ylä-Savon SOTE kuntayhtymältä ostettavat sosiaali- ja terveydenhuollon sekä ympäristöterveydenhuollon ja ympäristönsuojelun palvelut. Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän maksuosuus sisältää Pohjois-Savon sairaanhoitopiiriltä ostettavat erikoissairaanhoidon palvelut. Lisäksi vastuualueelle kirjataan lakkautettujen kuntayhtymien eläkevastuut.

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän (SOTE) palvelujen järjestäminen perustui vuodelle 2021 hyväksytyyn palvelusopimukseen sekä palvelujen järjestämissuunnitelmaan. Palvelusopimukseen sisältyvät SOTE kuntayhtymän oma toiminta ja Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin (KYS) kuntayhtymältä ostettavat palvelut.

Palvelusopimus on laadittu suurtuotteittain seuraavasti: aikuispsykososiaaliset palvelut, aikuissosiaalityö, oma erikoissairaanhoido, ostettu erikoissairaanhoido, hoito- ja hoivapalvelut, osastopalvelut, kuntoutus, perhepalvelut, suun terveydenhoito, vammaispalvelut, vastaanotto ja ympäristötoimi.

lisalmen kaupungin palvelusopimuksen kokonaissumma vuodelle 2021 oli 80,6 M€ (TA 2021: 81,4 M€), kasvua edelliseen vuoteen 0,5 %. Tästä Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän oman toiminnan osuus oli 59,0 M€ (kasvua 0,0 %) ja ostetun erikoissairaanhoidon osuus 21,6 M€ (kasvua 1,9 %).

Kokonaisuuden jakautuminen Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän oman toiminnan ja ostetun erikoissairaanhoidon palvelujen kesken käy ilmi palvelusopimuksesta. Palvelusopimuksen toteutumista seurataan neljännesvuosittain. Kuntayhtymä seuraa osavuosiraporteissaan palvelujen saatavuutta hoitotakuun mukaisesti ja raportoi siitä lisälmen kaupungille.

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen kustannusten toteuma ajalla 1.1.-31.12.2021:

1 000 €	TP 2020	TA 2021	TP 2021	Tot. %
Aikuispsykososiaaliset palvelut	4 463	4 778	4 552	95,3

Aikuissosiaalityö	901	1 209	980	81,1
Ostettu erikoissairaanhoido (KYS)	21 179	21 529	21 572	100,2
Oma erikoissairaanhoido	3 971	3 736	4 242	113,5
Hoito ja hoivapalvelut	24 020	23 913	24 229	101,3
Kuntoutus	891	1 073	960	89,5
Perhepalvelut	8 813	8 798	9 408	106,9
Suun terveydenhuolto	1 638	1 800	1 736	96,4
Vammaispalvelut	6 698	7 672	7 500	97,7
Vastaanottopalvelut	5 305	5 127	6 056	118,1
Ympäristötoimi	1 055	1 071	1 031	96,2
Palveluille kohdistamattomat kustannukset, josta	1 210	729	-1 711	-234,6
Valtionavustus covid-19 -kustannuksiin			-2 755	
YHTEENSÄ	80 143	81 436	80 555	98,9
Ennakot	78 837		81 436	
Erotus	1 306		-881	
Oma toiminta	58 964	59 907	58 983	98,5

Koronaepidemia vaikutti voimakkaasti kuntayhtymän toimintaan ja talouteen vuonna 2021. Kuntayhtymässä toteutettiin valtakunnallista hybridistrategiaa, jolla epidemian leviämistä pyrittiin ehkäisemään testaamisen, jäljittämisen ja eristämisen avulla. Merkittävä ponnistus olivat koronarokotukset, joita annettiin kuntayhtymän toimesta noin 67 000 annosta.

Koronaepidemian on ollut koko kuntayhtymän yhteinen tavoite ja työ, mutta merkittävimmät kustannusvaikutukset siitä kohdistuivat vastaanottopalveluihin, jossa toiminnan nettokustannukset ylittivät talousarviossa arvioitun 2,3 m€/16,9 prosenttia.

Täsmällistä laskelmaa koronaepidemian vaikutuksista kuntayhtymän talouteen on mahdotonta laatia, koska samaan aikaan toimintaan vaikuttavat myös muun ympäristön muutokset. Jotta kustannusvaikutuksia pystytään arvioimaan, otettiin kuntayhtymän kirjanpidossa jo maaliskuussa 2020 käyttöön toimintokoodit, joilla on seurattu sekä epidemiasta aiheutuvia ulkoisia kuluja että myös sisäisiä kustannusten siirtoja. Koronakoodilla kirjattujen ulkoisten toimintakulujen kokonaismäärä tilinpäätöksessä oli 2,6 m€, joka jakaantui seuraavasti:

Henkilöstökustannukset 547 000 €

Palvelujen ostot 1 279 000 €, josta koronatestaaminen 1 096 000 €

Aineet-, tarvikkeet ja tavarat 652 000 €, pääasiassa suojarustekustannuksia. Toteuma sisältää kaiken keskusvaraston kautta jaetun tavaran, eli mukana on myös kustannuksia, jotka eivät aiheutuneet epidemiasta.

Muut toimintakulut 100 000 €

Epidemia vaikutti myös merkittävästi kuntayhtymän maksutuottoihin, toteuman jäädessä 1,2 miljoonaa euroa/9,0 prosenttia arvioitua alhaisemmaksi. Vuoden 2019 toteumasta maksutuotot jäivät 1,0 miljoonaa euroa. Merkittävin poikkeama maksutuotoissa oli osastopalveluissa 330 000 €/31,0 % ja vastaanottopalveluissa 240 000 €/25,5 %.

Valtio päätti myöntää kunnille ja kuntayhtymille avustusta koronakustannuksiin. Ylä-Savon

SOTEn jäsenkuntien kanssa sovittiin, että kuntayhtymä hakee avustuksen kuntien puolesta. Myönnettävä avustus jakaantui toimintokohtaiseen avustukseen ja avustukseen muihin välittömiin kustannuksiin. Muiden välittömien kustannusten avustus myönnettiin asukaslukuperusteisesti. Toimintokohtaisessa avustuksessa otettiin huomioon suoritemäärät testauksesta, jäljityksestä, rokottamisesta ja potilaiden hoidosta. Jokaiselle suoritteelle oli määritetty korvaustaso, jonka perusteella avustus myönnettiin.

Valtionavustus haun ensimmäisellä kierroksella haettiin muiden välittömien kustannusten avustus koko vuodelta 2021 ja toimintokohtainen avustus aikaväliltä 1.1.2021-31.8.2021. Ensimmäisen hakukierroksen avustuspäätökset tehtiin joulukuussa 2021. Toisella hakukierroksella haettiin toimintokohtaisia avustuksia aikaväliltä 1.9.2021-31.12.2021. Toisen hakukierroksen päätökset saadaan maaliskuun 2022 aikana.

Ensimmäisellä hakukierroksella Ylä-Savon SOTE kuntayhtymälle myönnettiin avustusta 3,1 miljoonaa euroa. Toisen hakukierroksen osalta tilinpäätökseen arvioitiin avustuksen määräksi 1,5 miljoonaa euroa. Avustus kirjattiin rahoituksen kustannuspaikalla talous-, tieto- ja kehittämistoiminnan vastuualueelle. Avustus jaettiin kuntien maksuosuuksiin muiden välittömien kustannusten erän osalta asukaslukuperusteisesti ja toimintokohtaisen avustuksen osalta kuntakohtaisten suoritettietojen perusteella. Käytetyt jakoperusteet vastaavat siis tilannetta, jossa kunnat olisivat itse hakeneet avustuksen.

Terveyskampushanke

Hankkeessa on toteutettu lisälmen sairaalarakennuksen 1. vaiheen peruskorjaus ja 2. vaiheen uudisrakennus (Pulssi) valmistui ja otettiin käyttöön syksyllä 2021. Rakentaminen on edennyt aikataulun ja vahvistetun kustannusarvion mukaisesti. Uudisrakennuksen toteutuksen kustannusarvioksi on 17,5 miljoonaa euroa, taloudellinen loppuselvitys on vielä vahvistumatta. Suunnittelukaudella 2022-2024 Terveyskampuksessa tullaan toteuttamaan vielä 2. vaiheen peruskorjaus ja pysäköintiratkaisu, joiden kustannusarvio on yhteensä 15,4 miljoonaa euroa. Pysäköintiratkaisuun liittyen on kuntayhtymään saapunut valtuustoaloite, että tarve otettaisiin uudelleen tarkasteluun ja toteuttamiseksi kartoitettaisiin muitakin vaihtoehtoja.

Yhteenveto

lisälmen kaupungin vuoden 2021 maksuosuus on yhteensä 80,6 miljoonaa euroa. Talousarviossa 2021 lisälmen kaupungin maksuosuudeksi oli arvioitu 81,4 miljoonaa euroa, joka alittui 881 tuhatta euroa/1,1 %. Merkittävimmät poikkeamat talousarvioon verrattuna olivat omassa erikoissairaanhoidossa (ylitys 0,5 m€), perhepalveluissa (ylitys 0,6 m€) ja vastaanottopalveluissa (ylitys 0,9 m€). lisälmen kaupungin osuus valtion korona-avustuksesta oli 2 755 tuhatta euroa.

Aikuispsykosiaaliset palvelut

Maksuosuus alittui 227 000 euroa/4,7 %. Kasvua vuoteen 2020 verrattuna oli 89 000 euroa/2,0 %. Alitus aiheutuu erityisesti palveluasumisen hoitopäivien arvioitua pienemmästä tarpeesta.

Aikuissosiaalityön palvelut

Maksuosuus alittui 229 000 euroa/ 18,9 %. Kasvua vuoteen 2020 verrattuna oli 79 000 euroa/8,8 %. Kulujen alittuminen johtuu arvioitua vähäisemmästä ostopalvelujen käytöstä työllistämistoiminnassa. Edelliseen vuoteen verrattuna kulut kasvavat, koska toiminnassa ei ollut sulkuja kuten vuonna 2020.

Oma erikoissairaanhoido

Maksuosuus ylittyi 506 000 euroa/13,5 %. Kasvua vuoteen 2020 verrattuna oli 271 000 euroa/6,8 %. Jäsenkuntien maksuosuuksien ylittymiseen vaikutti sekä toimintatuottojen alittuminen että toimintakulujen ylittyminen.

Ostettu erikoissairaanhoido

Maksuosuus ylittyi 43 000 euroa/0,2 %. Kasvua vuoteen 2020 verrattuna oli 394 000 euroa/1,9 %. Ostetun erikoissairaanhoidon kustannusten kasvu johtuu palvelutarpeen kasvusta sekä muualta ostetun erikoissairaanhoidon käytöstä. Muualta ostetun erikoissairaanhoidon käyttö on jatkunut edelleen vuoden 2021 aikana, koska osa asiakkaista on käyttänyt mahdollisuuttaan valita hoitopaikkansa terveydenhuoltolain mukaisesti.

Hoito- ja hoivapalvelut

Asumispalvelut

Maksuosuus ylittyi 306 000 €/2,6 %. Kasvua vuoteen 2020 verrattuna oli 169 000 euroa/1,4 %. Hoitopäivien määrä alitti talousarvion 2 405 päivällä/2,3 %. Kustannuksia nostivat toimintatuottojen alittuminen asiakasmaksulain muutoksesta johtuen ja vuokrien arvioitua maltillisempi nousu. Toimintakulujen ylittyminen johtui mm. lakisääteisen henkilöstömitoituksen noususta, sijaisten saatavuusongelmista johtuvista erilliskorvausten kasvusta sekä koronapandemiasta johtuvista ylimääräisistä kulut.

Kotihoido

Maksuosuus alittui 478 t€/7,3 %. Kasvua vuoteen 2020 verrattuna oli 8 000 euroa/0,1 %. Kotihoidon asiakasmäärä oli 541 asiakasta, mikä oli 182 asiakas/25,2 % arvioitua alhaisempi. Kotihoidon kustannusten ja asiakasmäärän laskuun vaikuttivat merkittävästi kehittämisprojektin ja myöntämisperusteiden tarkastamisen myötä laskenut resurssitarve sekä rekrytointivaikeuksien vuoksi heikentynyt henkilöstötilanne. Asiakasmäärän ja kustannusten vähentyminen kotihoidossa näkyi kasvuna omaishoitajien määrässä ja kevyempien palveluiden tuottamisessa.

Osastopalvelut

Maksuosuus ylittyi 399 000 euroa / 8,1 %. Vähennystä vuoteen 2020 verrattuna oli 11 000 euroa/0,2 %. Kustannusten kasvu johtui Covid-19-pandemiasta. Koronapandemian vaikutus näkyy pienemmän potilasmäärän vuoksi toimintatuottojen alittumisena 157 000 euroa ja toimintakulujen ylittymisenä 181 000 euroa arvioidusta.

Geriatrია ja hoitotarvikejakelu

Maksuosuus ylittyi 90 000 euroa/10,0 %. Kasvua vuoteen 2020 verrattuna oli 22 000 euroa/2,2 %. Kustannusten kasvu johtuu palvelutarpeen kasvusta. Geriatripalvelu on tuotettu osa-aikaisen virkalääkärin toimesta ja lisäresurssia on ostettu ostopalveluna.

Kuntoutuspalvelut

Maksuosuus alittui 113 000 euroa/10,5 %. Kasvua vuoteen 2020 verrattuna oli 69 000 euroa/7,8 %. Kustannusten alittuminen johtui henkilöstökulujen ja palvelujen oston alittumisesta.

Perhepalvelut

Maksuosuus ylittyi 611 000 euroa/6,9 %. Kasvua vuoteen 2020 verrattuna oli 595 000 euroa /6,8 %. Kasvu aiheutui erityisesti kodin ulkopuolelle sijoitusten arvioitua suuremmasta määrästä. Hoitopäiviä oli 2 073 / 9,5 % enemmän kuin talousarviossa. Erityisesti lasten ja

nuorten perhekuntoutuskotihoidon tarve oli arvioitua suurempaa.

Suun terveydenhuolto

Maksuosuus alittui 65 000 euroa/3,6 %. Kasvua vuoteen 2020 verrattuna oli 98 000 euroa/6,0 %. Kustannusten alittuminen johtui toimintatuottojen ja toimintakulujen alittumisesta (esim. henkilöstökulut).

Vammaispalvelut

Maksuosuus alittui 173 000 euroa/2,3 %. Kasvua vuoteen 2020 verrattuna oli 802 000 euroa/12,0 %. Vammaispalvelulain mukaisten palvelujen toteuma alittui 129 000 euroa/ -6,1 % talousarvioon verrattuna. Kulut alittuivat erityisesti asumispalvelun osalta. Kehitysvammahuollossa toteuma oli 34 000 euroa/-0,6 % talousarviota pienempi laitoshoidon alittumisen vuoksi. Kulut kasvoivat edelliseen vuoteen, koska toiminnassa ei ollut salkuja. Lisäksi oli tiedossa lisätarpeet asumispalveluihin.

Vastaanottopalvelut

Maksuosuus ylittyi 929 000 euroa/18,1 %. Kasvua vuoteen 2020 verrattuna oli 751 000 euroa/14,1 %. Kustannusten kasvu johtui palvelutarpeen kasvusta ja korona pandemian hoitoon liittyvistä ja niistä aiheutuneista kustannuksista.

Tarkempi selvitys palvelujen järjestämisestä ja kustannusten muutoksista on esitetty Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän vuoden 2021 tilinpäätöksessä.

Muu sosiaali- ja terveydenhuolto

Sisältää lakkautettujen kuntayhtymien työntekijöiden Kuel-eläkemenoperusteiset maksut 1,3 M€.

2.4 Ylä-Savon maaseutuhallinnon yhteislautakunta

Tilivelvollinen: maaseutujohtaja

Henkilöstö (htv)

MAASEUTUHALLINNON YHTEISLAUTAKUNTA		Henkilöstö/htv	TP2020	TA2021	TP2021	Poikkeama
Ylä-Savon maaseutupalvelut	Vakituiset		7	6,4	6,1	-0,3
	Määräaikaiset		0	0,3	0,4	0,1
	Yhteensä		7	6,7	6,5	-0,2
MAASEUTUHALLINNON YHTEISLAUTAKUNTA		YHTEENSÄ	7	6,7	6,5	-0,2

Vuonna 2021 toteutuneet henkilöstömuutokset

Alkuvuoden aikana siirtyi palvelusihteeri eläkkeelle. Vapautuvaa virkaa ei tässä vaiheessa täytetty. Uuden ohjelmakauden alkaessa asiaa tarkastellaan vuoden 2023 talousarvoin valmistelun yhteydessä uuden tukijärjestelmän tehtävien mukaisesti. Kesäajan harjoittelijatyövoimalla varmistettiin kevään tukihakemusten käsittely.

Strategisten tavoitteiden toteuma

Vetovoima ja kasvu

Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Toteuma 31.12.
Yrittäjyyden edistäminen ja yritysten kasvu	Maidontuotannon määrä yhteistoiminta-alueella	Määrä pysyy vuoden 2020 tasossa	Vähennys oli 1,9 %. lisalessa kasvua 3,9 % ja Lapinlahdella 2,3 % sekä vähennystä Sonkajärvellä ja Vieremällä molemmissa 6,7 %.
Yrittäjyyden edistäminen ja yritysten kasvu	Maatalousyritystoiminnan aloittaneiden määrä yhteistoiminta-alueella	Kolmen vuoden (2019-2021) keskiarvo vähintään 18 kpl	17 kpl
Yrittäjyyden edistäminen ja yritysten kasvu	Kysyntää vastaava tarjonta maatilayrittäjien asiantuntijapalveluissa	Kysyntään voidaan vastata 100 %	100 %

Osaaminen ja hyvinvointi

Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Toteuma 31.12.
Sitoutunut ja toimiva työyhteisö	Työprosessien ja seurannan kehittäminen	Maksajavirastosopimuksen palvelutavoitteiden täytyminen 100 %	100 %

Riskit

Riski	Toimenpide	Riskin taustatiedot	Toteuma 31.12.
Toiminta ei täytä maksajavirastosopimuksen vaatimuksia ja palvelutavoitteita	Seurantamenetelmien jatkuva kehittäminen ja henkilöstön riittävä koulutus ja ajantasaiset tehtäväkuvat	Tukikäsittelyn monimutkaisuus voi aiheuttaa roikkumaan jääviä tehtäviä, jopa tekemättömiä	Ei toteudu.

Talous

1950 Ylä Savon maaseutupalvelut	TA 2021	TA2021 muutos	TA+muutos 2021	Toteutunut 2021	Jäljellä 2021	Tot %
Toimintatuotot	318 500	0	318 500	306 175	12 325	96,1
Henkilöstökulut	-302 900	0	-302 900	-297 480	-5 420	98,2
Toimintakulut	-108 700	0	-108 700	-96 602	-12 098	88,9
Toimintakate	-93 100	0	-93 100	-87 907	-5 193	94,4
Laskennalliset kustannukset	-16 100	0	-16 100	-16 344	244	101,5
Laskennalliset tuotot	0	0	0	240	-240	****
Tehtävän kokonaiskustannukset	-427 700	0	-427 700	-410 186	-17 514	95,9

Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteuma

Henkilöstökuluissa ja palvelujen ostossa kulut olivat arvioitua pienemmät. Iisalmen kaupungin netto-osuus oli näin ollen 5 % arvioitua pienempi.

Maksajavirastosopimuksen tavoitteet täyttyivät ensimmäisen kerran 100 prosenttisesti. Tavoitteet koostuvat neljän osa-alueen aikataulusta; paperilla toimitettujen hakemusten tallennus, hakemusten käsittely, päätösten lähettäminen sekä takaisinperintöjen toteutuminen.

Tukea haki 991 maatilaa, maksettu korvaus sekä tuki olivat yhteensä 39,4 milj. euroa. Vastaavat määrä olivat kunnittain: Iisalmi 272 tilaa ja 9,4 milj. euroa, Lapinlahti 322 tilaa ja 12,4 milj. euroa, Sonkajärvi 164 tilaa ja 7,6 milj. euroa sekä Vieremä 233 tilaa ja 10,0 milj. euroa. Maatalousyrittäjien määrä väheni edellisestä vuodesta 0,8 %.

Petoeläinvahinkoja ilmoitettiin 10 kpl; Iisalmessa 2, Lapinlahdella 3, Sonkajärvellä 3 ja Vieremällä 2. Hirvieläinvahinkoja ilmoitettiin 3 kpl Lapinlahdella.

Hukkakauratarkkailussa oli 1 865 ha 101 tilalla, peltoalasta 4,0 % on tarkkailussa. Valtaosa hukkakaura-aloista sijaitsee Iisalmessa ja Lapinlahdella. Tarkkailusta ei vapautunut yhtään tilaa, tarkkailuun tuli uutena 4 tilaa. Kaikki olivat Iisalmesta vanhojen hukkakauralohkojen hallinnan siirryttyä toiselle tilalla. Tarkkailusta vapautui 5 ha ja uutta alaa tuli tarkkailuun vain 1 ha.

15 uutta maatalousyrittäjää aloitti toimintavuoden aikana, Iisalmessa 6, Lapinlahdella 4, Sonkajärvellä 1 ja Vieremällä 4. Näistä 5 uutta yrittäjää oli saanut aloittamisavustuksen 2020 tai 2021, eli ovat päätoimisempia. Maatalousyrittäjätoiminnan aloittamiseen ELY-keskus myönsi vuonna 2021 viidelle maatilayrittäjälle aloittamistukea ja korkotukilainaa yhteensä 1,2 milj.

euroa. Näistä lisalmessa, Sonkajärvellä ja Vieremällä oli 1 kustakin, Lapinlahdella oli 2.

Tuotantorakennusinvestointeihin myönnettiin investointitukea 7 kpl. Investointituki (avustus ja korkotukilaina) näihin oli 1,7 milj. euroa. lisalmessa oli 1 hanke ja tuki 0,7 milj. euroa, Lapinlahdella 4 hanketta ja tuki 0,8 milj. euroa sekä Sonkajärvellä 1 hanke ja 0,2 milj. euroa. Vieremällä ei ollut tuotantorakennusinvestointeja. Muihin investointeihin ELY myönsi tukea yhteensä 1,0 milj. euroa.

Yhteistoiminta-alueen maitotilayrittäjät tuottivat maitoa 110,9 miljoonaa litraa; lisalmessa 20,3 milj. litraa, Lapinlahdella 38,1 milj. litraa, Sonkajärvellä 20,8 milj. litraa, ja Vieremällä 31,7 milj. litraa. Koko alueen tuotanto väheni 1,9 %.

Maatilatalouden kehittämistehtäviin osallistuttiin suunnitellusta.

Kuntien välinen kustannusten jako

Kuntien yhteistoimintasopimuksen mukaan kuntakohtaisena laskutusperusteena käytetään talousarvion valmisteluajankohtaa edeltävän vuoden lukuja tilamäärästä, peruslohkojen määrästä, peltoalasta, maksettujen tukien määrästä ja hakemusten määrästä. Tiedot saadaan maaseutuhallinnon tietojärjestelmästä. Luvuista lasketaan keskimääräinen prosenttiosuus, jossa jokaisen edellä mainittu osatekijän osuus on 1/5.

Lopullisten kuntaosuuksien laskelma 2021

Kunta	Maksuosuus 2021	Ennakot 2021	Osuus 2021	Oikaisuerä
	%	€	€	€
lisalmi	25,77		104 640	
Lapinlahti	31,83	135 756	129 247	-6 509
Sonkajärvi	18,14	77 368	73 658	-3 710
Vieremä	24,26	103 468	98 508	-4 960
Yhteensä	100,00	316 592	406 053	-15 179

Tilinpäätös 2021

Kulut € (mukana vyörytyserät) 410 815

Vähennetään muut tuotot kuin yhteistoimintakorvaukset € 4 762

Kunnille jaettavat kulut € 406 053

2.5 Sivistys- ja hyvinvointilautakunta

Henkilöstö (htv) vastualueittain

SIVISTYS- JA HYVINVOINTILAUTAKUNTA	Henkilöstö/htv	TP2020	TA2021	TP2021	Poikkeama
Sivistys- ja hyvinvointitoimialan hallinto					
	Vakituiset	4,4	3,7	3,7	0
	Määräaikaiset	0	0		0
	Yhteensä	4,4	3,7	3,7	0
Varhaiskasvatus					
	Vakituiset	115,6	131	119	-12
	Määräaikaiset	12,5	7,3	18,7	11,4
	Yhteensä	128,1	138,3	137,7	-0,6
Perusopetus ja lukiokoulutus					
	Vakituiset	234,9	229,8	234,1	4,3
	Määräaikaiset	23,8	17,5	31,4	13,9
	Yhteensä	258,7	247,3	265,5	18,2
Kulttuuri ja vapaa-aika					
*tuntiopettajien tunnit laskettu yhteen	Vakituiset	45,3	47,7	44,5	-3,2
ja muutettu laskennallisesti päätoimisten määräksi	Määräaikaiset*	26,3	26,9	29,8	2,9
	Yhteensä	71,6	74,6	74,3	-0,3
Yhteensä	VAKITUISET	400,2	412,2	401,3	-10,9
	MÄÄRÄAIKAISET	62,6	51,7	79,9	28,2
SIVISTYS- JA HYVINVOINTILAUTAKUNTA	YHTEENSÄ	462,8	463,9	481,2	17,3

Vuonna 2021 toteutuneet henkilöstömuutokset

Sivistys- ja hyvinvointitoimialalle rekrytoitiin vuonna 2021 yhteensä 192 henkilöä. Näistä vakinaisia oli 21 ja määräaikaisia 171. Määräaikaiset ovat joko sijaisia tai erilaisilla valtionavustuksilla palkattuja henkilöitä. Sijaisuuksista näissä luvuissa ovat mukana vain ne pitemmät työ-/virkasuhteet, jotka ovat olleet julkisesti haettavana.

Varhaiskasvatus-vastuualueella täytettiin 3 vakinaista ja 24 määräaikaista tehtävää. Perusopetus- ja lukiokoulutus vastuualueella puolestaan täytettiin 16 vakinaista ja 47 määräaikaista tehtävää. Kulttuuri- ja vapaa-aika vastuualueella täytettiin 2 vakinaista ja peräti 100 määräaikaista tehtävää. Määräaikaisista 97 henkilöä oli kesätyöhön palkattuja nuoria. Henkilöstöä on kehitetty hyväksytyn koulutussuunnitelman mukaisesti.

Strategiset tavoitteet

Osaaminen ja hyvinvointi

Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Toteuma 31.12.
---------	------------	----------	----------------

Osallisuuden sekä toimijuuden tukeminen ja vahvistaminen	Eri käyttäjäryhmien osallistaminen palvelujen suunnitteluun	Vähintään yksi toimiva asiakasraati/vastuualue.	Toteutuu
Osallisuuden sekä toimijuuden tukeminen ja vahvistaminen	Yhteistyö kolmannen sektorin kanssa	Liikunta- ja nuoriso- ja kulttuurin avustusten määrärahojen määrä vähintään edellisvuoden tasolla.	Toteutuu
Palveluiden uudistaminen ts. ajassa pysyminen	Kehittämishojelmien aktiivinen haku ja osallistuminen.	Jokainen vastuualue on mukana vähintään yhdessä kehittämishankkeessa.	Toteutuu
Palveluiden uudistaminen ts. ajassa pysyminen	Henkilöstön koulutus	Jokainen työntekijä on osallistunut viimeisen vuoden aikana vähintään yhteen koulutukseen.	Toteutuu
Aktiivinen ja hyvinvoiva kaupunkilainen	Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen huomioidaan kaikissa palveluissa.	Tea-viisarin pisteet ovat paremmat kuin muissa Laajan hyvinvointikertomuksen - vertailualueilla.	Toteutuu: Iisalmi 75, Raahe 57, Varkaus 70, Pohjois-Savo 72, Ylä-Savo 69, Koko maa 68
Aktiivinen ja hyvinvoiva kaupunkilainen	Yksilöä kannustetaan tekemään hyvinvointia ja terveyttä edistäviä päätöksiä.	Vähintään 75 % perusopetuksen ja lukiokoulutuksen oppilaista syö koululounaan päivittäin.	Toteutuu: kysely tehty syksyllä Juhani Ahon koululla
Aktiivinen ja hyvinvoiva kaupunkilainen	Luodaan mahdollisuuksia ja kannustetaan omatoimisen liikunnan ja kulttuurin harrastamiseen.	Lapset ja nuoret harrastavat kouluterveyskyselyn mukaan jotakin vähintään kerran viikossa (4-5 lk. ja 8-9 lk., yli 92 %)	Toteutuu osittain: Iisalmi: 4-5 lk. = 87,3 %, 8-9 lk. = 97,2, Koko maa: 4-5 lk. = 86,3, 8-9 lk. = 95,8
Aktiivinen ja hyvinvoiva kaupunkilainen	Virikkeellinen ja turvallinen fyysinen ympäristö.	Vuosittain valmistuu tai peruskorjataan ainakin yksi lähiliikuntapaikka.	Toteutuu: Runnin koulu
Lasten ja nuorten terveen kasvun ja hyvän oppimisen mahdollistaminen	Varhaiskasvatuksessa tarjotaan perheiden tarpeisiin sopivia erilaisia vaihtoehtoja.	90 % perheistä saanut haluamansa varhaiskasvatusmuodon.	Toteutuu
Lasten ja nuorten terveen kasvun ja hyvän oppimisen mahdollistaminen	Koulutetaan varhaiskasvatuksen henkilöstöä Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmän osajiksi.	Jokaisessa kunnallisessa päiväkotiryhmässä on yksi Ihmeelliset vuodet -ryhmänhallintamenetelmän osaja.	Toteutuu osittain: koulutusta ei ole järjestetty vuonna 2021
Lasten ja nuorten terveen kasvun ja hyvän oppimisen mahdollistaminen	Koulut ovat viihtyisiä ja innostavat oppimaan.	90 % lapsista ja nuorista pitää koulunkäynnistä.	Ei toteudu: 4-5 lk: 79,1 % 8-9 lk: 57,6 %, lukio 1-2 lk: 63,9 %

Palveluiden uudistaminen ts. ajassa pysyminen	Digitaalisuuden lisääminen kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluissa	Kaikissa toimintayksiköissä toteutetaan osa palveluista digitaalisesti.	Toteutuu
---	--	---	----------

Riskit

Riski	Toimenpide	Riskin taustatiedot	Toteuma 31.12.
Kiinteistöjen heikko kunto tai viat vaikuttavat toiminnan järjestämiseen	Säännölliset kuntotarkastukset	Kaupungin rakennuskannassa on merkittävä korjausvelka ja paljon korjaustarvetta. Monissa kiinteistöissä on paljon vaurioita ja sisäilmaongelmia. Kiinteistöjen käyttäjät ovat entistä tietoisempia sisäilmariskeistä.	Varhaiskasvatuksessa vaikuttanut toiminnan järjestämiseen. Uimahallissa erilaisia ongelmia.
Toimitilojen heikko kunto vaikuttaa palvelutuotannon imagoon	Aktiivinen ote/toiminta ongelman ratkaisussa ja niistä tiedottamisessa	Kiinteistöjen käyttäjät ovat entistä tietoisempia sisäilmariskeistä.	Varhaiskasvatuksessa vaikuttanut palvelutuotannon imagoon.
Työskentelyn olosuhteista tai ikääntymisestä johtuvat työtehon merkittävät heikkenemiset / sairaslomat	Yhteistyö työterveyden ja työsuojelun kanssa, työnkierto, työaikajoustot, TYKY-toiminta	Toimialan henkilöstön keski-ikä vuonna 2018 on 48,5 vuotta.	Joillakin ammattiryhmillä sairauspoissaoloja yli 30 kpv/htv
Yksikön palvelutuotanto joudutaan keskeyttämään mm. omaisuus- tai epidemiavahingon vuoksi.	Omavalvonta toteutetaan ohjeiden mukaisesti. Kunnossapito säännönmukaista. Henkilöstön koulutuksesta huolehditaan.	Ruokapalveluiden laiterikon vuoksi tarjoiltava ruoka voi joko valmistuksen tai kuljetuksen yhteydessä mennä syömäkelvottomaksi. Uimahallin laitteet ovat vanhoja ja riski laiterikoille kasvaa. Hygieniataso voi laskea, jos ei pystytä palkkamaan/ostamaan ammattitaitoista henkilökuntaa.	Uimahallissa yksittäisiä lyhyitä katkoja palvelutuotannossa.
Tietojärjestelmiin liittyvissä rekisterin ylläpidossa ei onnistuta ja salassa pidettäviä tietoja vuotaa ulkopuolisille	Pääkäyttäjien osaamistaso pidetään koulutusten avulla korkeana. Henkilöstöä koulutetaan tietoturvan ja	Mikäli tietojärjestelmien riskejä ei ole riittävän kattavasti osattu kartoittaa tai suojautua niiltä eikä käyttöoikeuksia ole rajattu tarpeeksi, voi salassa pidettävää tietoa päästä	Riski ei ole aktivoitunut.

	lainsäädännön osalta säännöllisesti. Käyttöoikeuden tarkastetaan säännöllisesti.	julkisuuteen tai ulkopuolisten tietoon.	
Pätevyysvaatimukset täyttävää henkilöstöä ei saada hakemaan avoimia työtehtäviä	Osallistutaan erilaisiin rekrytointitilaisuuksiin sekä markkinoidaan lisälmen kaupunkia hyvänä asuinpaikkana ja työnantajana.	Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen henkilöstöä ei enää kouluteta lähimmissä kaupungeissa.	Suuria ongelmia varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa sekä nuorisopalveluissa.
Väkivaltainen asiakas / henkilö toimipisteessä	Kartoitetaan tehtävät, joissa väkivaltatilanteita voi sattua. Koulutetaan henkilöstöä.	Osaan toimipaikoista kaikilla on vapaa pääsy.	Riski ei ole aktivoitunut.
Syntyvyyden alenemiseen ei reagoida riittävästi palvelutuotannossa.	Palvelutarpeen mahdollinen väheneminen huomioidaan investoinneissa, rekrytoinneissa ja toiminnan suunnittelussa.	Syntyvyys on alentunut voimakkaasti useita vuosia peräkkäin. V. 2013 syntyi 238 lasta, vuonna 2019 enää 146.	Vähentynyt lapsimäärä on huomioitu palvelutuotannossa.

2.5.1 Sivistys- ja hyvinvointitoimialan hallinto

Tilivelvollinen: toimialajohtaja

Talous

3000 Siv. ja hyv.v.toimialan hall.	TA 2021	TA2021 muutos	TA+muutos 2021	Toteutunut 2021	Jäljellä 2021	Tot %
Toimintatuotot	0	0	0	5 989	-5 989	****
Henkilöstökulut	-543 500	0	-543 500	-524 315	-19 185	96,5
Toimintakulut	-412 800	0	-412 800	-354 798	-58 002	85,9
Toimintakate	-956 300	0	-956 300	-873 124	-83 176	91,3
Laskennalliset kustannukset	-1 714 100	0	-1 714 100	-1 714 584	484	100
Laskennalliset tuotot	2 478 800	0	2 478 800	2 479 284	-484	100
Tehtävän kokonaiskustannukset	-191 600	0	-191 600	-114 413	-77 187	59,7

Toimintasuunnitelman toteutuminen

Sivistys- ja hyvinvointitoimialan hallintoon kuuluivat lautakunta, hyvinvointijaosto, toimialajohtaja sekä vastualueiden johtajat. Osa kustannuksista kohdistettiin toimintayksiköihin vyörytyserinä.

Iisalmen kaupunki myöntää vuosittain avustuksia iisalmelaisille rekisteröityneille yhdistyksille kaupunginhallituksen päättämien (15.1.2018) avustusten myöntämisperiaatteiden mukaisesti. Sivitys- ja hyvinvointitoimiala myönsi vuonna 2021 avustuksia yhteensä 172 581 €.

Avustukset jakaantuivat toiminta-avustuksiin, kohdeavustuksiin, koulutus- ja kurssitoimintaan, apurahoihin ja stipendeihin. Suurin osa avustusmäärärahasta kohdistui liikunta-, nuoriso- ja kulttuurijärjestöjen toiminnan tukemiseen (toiminta-avustukset). Kulttuuripalveluiden kohdeavustusmäärärahaa myönnettiin myös yksittäisille taiteilijoille ja taiteilijaryhmille. Liikunnan kohdeavustuksilla mahdollistettiin mm. järjestöjen ylläpitämien liikuntatilojen- ja alueiden ylläpitäminen ja kehittäminen.

2.5.2 Varhaiskasvatus-vastuualue

Tilivelvollinen: varhaiskasvatusjohtaja

Talous

3100 Varhaiskasvatus	TA 2021	TA2021 muutos	TA+muutos 2021	Toteutunut 2021	Jäljellä 2021	Tot %
Toimintatuotot	664 000	216 900	880 900	964 743	-83 843	109,5
Henkilöstökulut	-6 014 400	-60 000	-6 074 400	-6 003 183	-71 217	98,8
Toimintakulut	-7 599 600	370 000	-7 229 600	-7 347 361	117 761	101,6
Toimintakate	-12 950 000	526 900	-12 423 100	-12 385 801	-37 299	99,7
Poistot ja arvon alentumiset	-49 000	0	-49 000	-37 447	-11 553	76,4
Laskennalliset kustannukset	-1 015 600	0	-1 015 600	-1 092 965	77 365	107,6
Laskennalliset tuotot	0	0	0	77 357	-77 357	****
Tehtävän kokonaiskustannukset	-14 678 600	310 000	-14 368 600	-14 403 598	34 998	100,2

Toimintasuunnitelman toteutuminen

Varhaiskasvatuslain mukaan lapsella on subjektiivinen oikeus varhaiskasvatukseen, jota tulee saada perheen tarpeen mukaan myös iltaisin, öisin ja viikonloppuisin. Varhaiskasvatuslaki säätelee varhaiskasvatustoiminnan tavoitteet ja toiminnassa huomioidaan lapsen etu.

Perusopetuslain (§ 26a) mukaan lapsen on osallistuttava ennen oppivelvollisuuden alkamista vuoden kestävään esiopetukseen tai muuhun esiopetuksen tavoitteet saavuttavaan toimintaan. Esiopetuksesta vastaavat kunnat, joiden on osoitettava esiopetuspaikka jokaiselle lapselle. Esiopetus toteutetaan opetushallituksen hyväksymien esiopetussuunnitelman perusteiden ja sen mukaan laaditun seudullisen esiopetussuunnitelman pohjalta.

Palveluseteli lisää perheiden vapautta valita varhaiskasvatuspalveluja yksityiseltä tai kunnalliselta puolelta. Palveluntarjonnan jakautuminen kunnallisessa ja yksityisessä varhaiskasvatuksessa on pysynyt saman tasoisena jo muutaman vuoden ajan.

Osana Suomen hallituksen työllisyystoimia varhaiskasvatusmaksuja alennettiin. Tätä ei oltu huomioitu sivitys- ja hyvinvointitoimialan talousarviossa eikä rahoitusosassa, joten talousarviomuutoksella lisättiin määrärahoja hoitomaksukertymän tasaamiseksi. Kunnallisia varhaiskasvatuksen palveluja on ajanmukaistettu ottamalla käyttöön sähköinen lomailmoitus ja lupakysely huoltajille.

Varhaiskasvatuksen tasa-arvon ja laadun kehittämiseksi saadulla erityisavustuksella palkatut varhaiskasvatuksen kaksi erityisopettajaa, yksi varhaiskasvatuksen erityisopettaja ja neljä erityisavustajaa ovat vastanneet lisäresursseina lasten tuen tarpeen kohdennettuun järjestämiseen.

2.5.3 Perusopetus ja lukiokoulutus -vastuualue

Tilivelvollinen: toimialajohtaja

Talous

3200 Perusopetus ja lukiokoulutus	TA 2021	TA2021 muutos	TA+muutos 2021	Toteutunut 2021	Jäljellä 2021	Tot %
Toimintatuotot	4 716 700	395 200	5 111 900	5 302 256	-190 356	103,7
Henkilöstökulut	-14 667 800	-389 900	-15 057 700	-15 023 962	-33 738	99,8
Toimintakulut	-12 099 000	94 700	-12 004 300	-11 693 875	-310 425	97,4
Toimintakate	-22 050 100	100 000	-21 950 100	-21 415 582	-534 518	97,6
Poistot ja arvonalentumiset	-239 000	0	-239 000	-200 678	-38 322	84
Laskennalliset kustannukset	-1 004 500	0	-1 004 500	-1 112 716	108 216	110,8
Laskennalliset tuotot	0	0	0	108 208	-108 208	****
Tehtävän kokonaiskustannukset	-28 010 300	-295 200	-28 305 500	-27 923 023	-382 477	98,6

Toimintasuunnitelman toteutuminen

Perusopetus

Perusopetusta järjestettiin entiseen tapaan 10 alakoulussa ja yhdessä yläkoulussa. Laskentapäivänä 20.9.2021 oppilaita oli yhteensä 2073, joista alakouluissa 1394 ja yläkoulussa 679. Maahanmuuttajien valmistavassa opetuksessa oli 3 oppilasta. Yhden lukuvuoden kestävä perusopetuksen lisäopetus toteutettiin entiseen tapaan lisälmen lyseossa (lukiokymppi). Siihen osallistui 5 oppilasta.

lisälmen kaupungin digiloikka eteni vuosille 2017–2021 hyväksytyt Pedagogisen ICT-suunnitelman mukaisesti. Laitteita uusittiin suunnitelman mukaisesti ja painetun materiaalin määrää vähennettiin. Tutoropettajatoiminnan painopiste siirtyi kouluille siten, että koulujen omia opettajia toimi digitutoreina saaden siitä korvauksen vuosiviikkotunteina. Kaikki koulut toimivat Liikkuva koulu -toimintamallin mukaisesti, vaikka varsinainen hanke on toistaiseksi päättynyt.

Marinin hallitusohjelman mukaisesti parannettiin varhaista perustaitojen oppimista muodostamalla esiopetuksesta ja perusopetuksen kahdesta ensimmäisestä vuosiluokasta nykyistä yhtenäisempi kokonaisuus.

Perusopetukseen saatiin valtion erityisavustuksia yhteensä 581 200 euroa. Näistä euromääräisesti suurimat (yht. 374 700 €) olivat erityisavustus tasa-arvoa edistäviin toimenpiteisiin sekä koronavaikutusten tasoittamiseen, jolla palkattiin kouluihin resurssiopettajia ja koulunkäynninohjaajia.

Koronaepidemia vaikutti koulunkäyntiin koko vuoden ajan. Opetus pystyttiin järjestämään koko ajan pääosin lähiopetuksena, mutta tapahtumia ja juhlia ei voitu juurikaan järjestää.

Mansikkaniemen ja Kilpijärven koulujen rakentaminen viivästyi, eikä kumpaankaan kouluun päästy siirtymään vielä vuoden 2021 aikana.

Perusopetuksen oppilaskuljetuksissa otettiin käyttöön 1.8.2021 alkaen uudet kuljetussopimukset.

Lukiokoulutus

Lukio on yleissivistävä toisen asteen koulutus, jonne on mahdollista pyrkiä suoritettuaan perusopetuksen oppimäärän. Lukio antaa valmiudet jatkaa opintoja korkea-asteella (yliopistot ja ammattikorkeakoulut) sekä lukion oppimäärään perustuvassa ammatillisessa koulutuksessa.

Iisalmen lyseon opiskelijamäärä jatkoi kasvuaan. Syyskuun laskentapäivänä (20.9.) opiskelijoita oli 349, mikä oli 22 opiskelijaa (7 %) enemmän kuin edellisellä vuonna. Opiskelijamäärän kasvua selitti paitsi kasvanut hakijamäärä yhteishaussa myös se, että peräti 31 kolmannen vuoden opiskelijaa (30 % abiturienteista) halusi jatkaa opintojaan neljänteen vuoteen. Normaali määrä on 10-15.

Opiskelijamäärän kasvu heijastui myös opetusmäärään. Tätä lisäsi omalta osaltaan valtiovallan koronatuki, jolla pyrittiin paikkaamaan koronan aiheuttamia oppimisvajeita. Valtaosa koronatuesta kohdistettiin opetusryhmien jakamiseen (18 uutta opetusryhmää). Ylioppilaita valmistui 85, keväällä 71 ja syksyllä 14. Keväällä valmistuvien määrä oli selvästi tavanomaista pienempi opintojaan jatkavien suuren määrän takia.

Lukioissa otettiin syksyllä 2021 käyttöön uusi opetussuunnitelma. Sen tavoitteena on kehittää lukio-opetusta niin, että se tukee opiskelijoiden hyvinvointia, antaa opiskelijoille jatko-opintoja työelämävalmiuksia nykyistä kattavammin sekä tukee opiskelijoiden yksilöllisiä tarpeita ja oppimista. Kurssien sijaan oppiaineiden sisällöt, tavoitteet ja arviointi kuvataan moduuleilla, joiden laajuus on 1-3 opintopistettä. Aikaisemmin myös laajuudet kuvattiin kursseina. Uusi opetussuunnitelma otetaan käyttöön ikäluokka kerrallaan, joten nyt alkuvaiheessa sitä noudatti vain ensimmäisen vuosikurssin opiskelijat.

Oppivelvollisuus laajeni syksyllä 2021 ja toisen asteen opinnoista tuli maksuttomia laajennetun oppivelvollisuuden piiriin kuuluville nuorille. Velvoite hakeutua ja jatkaa toisen asteen koulutuksessa koski niitä nuoria, jotka keväällä 2021 olivat perusopetuksen 9. luokalla. Tämän jälkeen laajennettu oppivelvollisuus koskee kaikkia perusopetuksesta toiselle asteelle siirtyviä nuoria. Opintojen maksuttomuus jatkuu sen kalenterivuoden loppuun, kun opiskelija täyttää 20 vuotta.

Lukiokoulutuksen yksikköhinta nousi edellisestä vuodesta 5 %, millä pyrittiin kattamaan oppivelvollisuuden laajenemisen aiheuttamia lisäkuluja kunnille. Korotus ei kattanut Iisalmissa maksuttomuudesta koituvia kustannuksia, koska oppimateriaalihankinnat (lainattava opetusmateriaali) painottuvat maksuttomuuden kolmeen ensimmäiseen vuoteen.

Koronaepidemia alensi jossain määrin lukiokoulutuksen kustannuksia, sillä vierailut olivat edelleen pääosin kiellettyjä ja koulutukset toteutettiin etänä. Opetus saatiin toteutettua läpi vuoden normaalina lähiopetuksena.

Ruokapalvelut

Hoivalaitosten ja päiväkotien ruoanvalmistus hoidettiin Lumakeskuksen alakerran Luotokeittiöstä ja kouluateriat valmistettiin Juhani Ahon koulun sekä Lumakeskus Majakan

yläkerran keittiöissä. Ruoanjakoon käytettiin oman henkilökunnan lisäksi ostopalvelua. Sijaisuudet hoidettiin paikallisilla sijaisilla ja vuokratyövoimalla.

Elintarvikkeet hankittiin Sansia Oy:n sopimuksilla ja lähiruokaa ostettiin mahdollisuuksien mukaan.

Pääministeri Marinin hallitusohjelmassa on ollut tavoitteena lisätä kotimaisten kasvisperäisten tuotteiden ja kalan osuutta ravitsemussuositusten ja vähähiilisyystavoitteiden mukaisesti sekä kehittää terveellistä, ekologista kouluruokailua ja ikääntyneiden ravitsemuksen laatua.

Yläkoulujen oppilaille annettiin maksuton välipala: näkkileipää, ravintorasvaa ja maitoa.

Talousarviossa oli lisätty ICT-palveluihin määrärahaa keittiöiden Aromi tuotannonohjausjärjestelmän version vaihtoon, joka jatkuu vuoden 2022 puolelle.

2.5.4 Kulttuuri ja vapaa-aika -vastuualue

Tilivelvollinen: kulttuuri- ja vapaa-aikajohtaja

Talous

3400 Kulttuuri ja vapaa aika (sis. uimahallin)	TA 2021	TA2021 muutos	TA+muutos 2021	Toteutunut 2021	Jäljellä 2021	Tot %
Toimintatuotot	1 741 400	13 000	1 754 400	1 670 029	84 371	95,2
Henkilöstökulut	-3 266 100	58 400	-3 207 700	-3 005 302	-202 398	93,7
Toimintakulut	-5 195 200	-65 400	-5 260 600	-5 075 205	-185 395	96,5
Toimintakate	-6 719 900	6 000	-6 713 900	-6 410 478	-303 422	95,5
Poistot ja arvonalentumiset	-58 500	0	-58 500	-51 063	-7 437	87,3
Laskennalliset kustannukset	-458 700	0	-458 700	-459 180	480	100,1
Laskennalliset tuotot	0	0	0	480	-480	****
Tehtävän kokonaiskustannukset	-8 978 500	-7 000	-8 985 500	-8 590 270	-395 230	95,6

Toimintasuunnitelman toteutuminen

Kulttuuri ja vapaa-aika -vastuualueen muodostavat kansalais- ja musiikkiopisto, kirjasto- ja kulttuuripalvelut sekä liikunta- ja nuorisopalvelut. Uimahalli kuuluu liikunta- ja nuorisopalveluihin ja käsitellään talousarviossa nettoyksikkönä (toimintakate sitovuus). Vastuualueen yhteisinä kehittämiskohteina vuodelle 2021 ovat olleet mm. yhteistyön tiivistäminen yksiköiden välillä ja digitaaliset kokeilut. Kulttuurin- ja liikunnan yhteinen Elämäni kunnossa -markkinointistrategia valmistui. Strategian laadintaan ovat osallistuneet henkilöstön lisäksi kyselyn kautta kuntalaiset, yritykset ja järjestötoimijat. Varsinaiset toimenpiteet käynnistettiin syyskuudelle 2021. Iisalmen harrastamisen mallin (IHMe) kautta on tavoitettu sellaisia lapsia ja nuoria, joille ei ole ollut harrastusta.

Kansalais- ja musiikkiopisto

Iisalmen kansalaisopisto on tarjonnut vapaan sivistystyön opetusta kaikille kuntalaisille. Opiston tarjonnassa ovat korostuneet kädentaitojen ylläpito ja kehittäminen sekä kieltenopetus. Kansalaisopisto on järjestänyt maahanmuuttajille erittäin tärkeitä valtakunnallisia Yleisiä suomen kielen keskitason tutkintoja. Koronan vuoksi yleisiä luentoja ei

tarjottu, mutta muu opetus pystyttiin järjestämään lähiopetuksena.

Iisalmen kansalaisopistossa jatketaan uutta suomen kielen kotoutumiskoulutusta, johon saadaan 100 % valtionosuus. Opetusta on ollut viikoittain 20 tuntia ja kurssilaisia on vuoden aikana ollut 15 - 20. Iisalmeen saapuneen uuden kiintiöpakolaisryhmän kouluttamisen vuoksi perustettiin vielä alkeisryhmä, jota opettaa tuntiopettaja

Opetus- ja kulttuuriministeriön Iisalmen kansalaisopistolle myöntämän määrärahan turvin kansalaisopisto oli mukana hankkeessa ”Motivoinnilla töihin!” yhdessä Iisalmen työllisyyspalvelujen kanssa. Ennalta arvaamattomien henkilösuojasäädösten vuoksi hankkeen tulokset jäivät valitettavan laihoiksi, koska asiakkaiden suora kontaktoiminen ei ollutkaan mahdollista kansalaisopiston opettajille.

Opetushallituksen myöntämällä opintoseteliavustuksella opisto on pystynyt alentamaan ikäihmisten, työttömien ja maahanmuuttajien opintomaksuja.

Ylä-Savon musiikkiopistossa on tarjottu musiikin laajan oppimäärän mukaista taiteen perusopetusta Iisalmen, Kiuruveden, Pielaveden, Sonkajärven ja Vieremän kunnissa. Musiikkiopistossa on ollut yhteensä 249 pääaineista opiskelijaa sekä 123 musiikkileikkikoululaista. Iisalmissa noin 90 % hakijoista on pystytty ottamaan opetuksen piiriin.

Musiikkiopisto on tuottanut edelleen myös Torstaiklassiset-konserttisarjaa, jonka rahoittajina on myös kulttuuripalvelut. Koronapandemia vaikeutti kuitenkin oleellisesti musiikkiopiston konserttitarjontaa ja siksi Ylä-Savo sinfonieta ei esiintynyt vuoden aikana ollenkaan.

Kirjasto- ja kulttuuripalvelut

Kirjasto on hyvinvoinnin, tasa-arvon ja sivistyksen paikka, joka kannustaa lukemaan. Kirjasto on myös paikka erilaisille tapahtumille, tiedonhankintaan, oleskeluun ja viihtymiseen. Kirjaston lakisääteisiin tehtäviin kuuluu tukea aktiivista kansalaisuutta, demokratiaa ja sananvapautta sekä järjestää rakentavaa keskustelukulttuuria ylläpitävää toimintaa.

Iisalmissa kulttuuripalvelut ovat mukana edistämässä, tukemassa ja järjestämässä kulttuuritoimintaa. Keskeisenä tehtävänä on kehittää kulttuurin toimintaympäristöä mm. hankkeilla ja yhteistyöverkostoilla. Toiminta-alueita ovat kulttuurin toimintaedellytysten tukeminen ja järjestöyhteistyö, Kulttuurikeskuksen tilojen hallinnointi, vuokraus ja palvelut, tapahtumat Kulttuurikeskuksessa ja Juhani Ahon museolla, museotoiminta, näyttelytoiminta sekä kaupungin taidekokoelman ylläpito.

Vuosi 2021 on ollut erikoinen pandemiatilanteen jatkuessa. Kirjastossa on pystytty järjestämään osallistujamäärältään pieniä tilaisuuksia ja kouluyhteistyötä on pystytty rajoitetusti järjestämään sekä etänä että paikan päällä. Kirjastoauton asiakasmääriä on jouduttu rajoittamaan pandemian aikana. Aineistojen lainaaminen on notkahtanut jonkin verran, mutta tapahtumien kävijämäärät ovat romahtaneet. Tilastojen valossa on positiivista, että lukeminen ja muiden aineistojen käyttö pysyi tärkeänä osana kuntalaisten elämää ja oli tällä tavalla tukemassa ihmisten hyvinvointia.

Kirjasto on mukana Pohjois- ja Etelä-Savon kirjastojen kanssa Lukuliike kuuluu kaikille - hankkeessa. Hankkeen tavoitteena on lukutaidon kehittäminen. Hankkeen aikana on valmistunut Lukutaito kuuluu kaikille -käsikirja, joka sisältää työkaluja yhteiseen lukutaitotyöhön. Nuorten lukutaitoa vahvistava lukusovellus ei ehtinyt valmistua vuoden 2021 aikana, mutta työ jatkuu edelleen. Kirjasto on saanut myös Opetushallituksen myöntämän

26 700 € rahoituksen Kirjastot kansanvallan foorumeina -hankkeelle. Hankkeessa luodaan kirjaston yhteiskunnallista tehtävää tukeva sisältökokonaisuus. Hanke ajoittuu vuosille 2022-2023.

Kulttuuripalveluissa on jatkettu työtä tasapuolisen kulttuuriosallistumisen mahdollistamiseksi koronaepidemian sallimissa rajoissa mm. maksuttomilla tapahtumilla, tukemalla kulttuuritarjontaa tuottavia yhdistyksiä, lisäämällä julkista taidetta ja tarjoamalla myös virtuaalisia kulttuurielämyksiä. Kulttuurikasvatusohjelmilla on taattu lapsille ja nuorille mahdollisuuksia päästä osalliseksi kulttuurista, tosin koronatilanne on hankaloittanut tätä toimintaa. Ylä-Savon kotiseutuyhdistyksen kanssa on jatkettu pilottikokeilua yhteisestä museoamanuenssista. Vuonna 2021 panostettiin museoiden verkkoläsnäolon ja mainoskanavien kehittämiseen sekä yleisöpalveluihin. Juhani Ahon juhlavuotta on huomioitu museon tapahtumissa ja vaihtuvalla näyttelyllä. Museon kokonaiskävijämäärä oli vuonna 2021 toiseksi suurin kymmeneen vuoteen. Prosenttitaiteen osalta käynnissä olevia hankkeita olivat Kilpijärven koulun, Mansikkaniemen koulun ja uimahallin prosenttitaidehankkeet. Runnin koulun prosenttitaidehanke saatiin päätökseen.

Vuosi 2021 oli myös Iisalmen kaupungin juhlavuosi, ja juhlavuosi huomioitiin eri toiminnoissa. Koronaepidemia vaikutti myös juhlavuoden tapahtumien järjestämiseen, ja suuri osa yleisötapahtumista sijoittui vuoden loppupuoliskolle. Kaupunki järjesti itse pääjärjestäjänä 12 tapahtumaa, joihin osallistui yhteensä yli 22 000 henkeä. Markkinoinnilla ja viestinnällä on kannustettu ja tuettu kaupunkilaisia osallistumaan juhlavuoden viettoon eri tavoin pitkin vuotta. Kesällä järjestettiin jälleen Koivukujabiennaali-näyttely yhdessä kuvataiteilija Kaarina Kaikkosen kanssa. Mukana näyttelyssä oli 10 taiteilijaa. Ensimmäistä kertaa käytössä olleiden kävijälaskurien mukaan näyttelyn näki 6411 henkeä. Ylä-Savon kuntien kulttuuripalvelut saivat Opetus- ja kulttuuriministeriöltä hankeavustusta 40 000 € virtuaalisten kulttuuripalveluiden ja soteyhteistyön kehittämiseen. Tehdään virtuaalisen -hankkeessa päästiin hyviin tuloksiin. Kuntien virtuaaliset kulttuuripalvelut kehittyivät monipuolisesti, ja yhteistyössä alueen soteoimijoiden kanssa edettiin hyvin. Selkeä tulevaisuuden kehittämiskohde on ikäihmisten kulttuurihyvinvoinnin kehittäminen, esimerkiksi ikäihmisten kulttuurisuunnitelmien muodossa.

Liikunta- ja nuorisopalvelut

Liikunta- ja nuorisopalvelujen keskeisinä kohderyhminä olivat lapset, nuoret ja erityisryhmät sekä ikäihmiset. Toiminnan keskeisinä painopisteinä terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen sekä osallisuus, vaikuttaminen ja kuuleminen. Palveluja tuotettiin paljon yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Yhteistyössä teknisen toimialan kanssa kehitettiin virikkeellistä liikkumisympäristöä. Hanketoiminnalla vahvistettiin liikunta- ja nuorisopalvelujen kehittämistä ja ne ovat oleellinen osa hyvinvoinnin edistämistä.

Liikuntatilojen ja -alueiden varaukset olivat lähes vuoden 2019 tasolla. Varausjärjestelmää kehitettiin edelleen helpottamaan asiakaspalvelua. Koronapandemialla oli jonkin verran vaikutusta järjestöjen toimintaan, kuitenkin selkeästi vuotta 2020 vähemmän. Lasten ja nuorten liikunta ja nuorisopalvelujen toiminta toteutui tapahtumia lukuun ottamatta kohtuullisen hyvin. Koronan takia peruttiin eniten järjestöjen tapahtumiin liittyviä varauksia. Ilmaisia perheliikuntavuoroja varattiin ennätysmäärä. Turvallisuusohjeita noudatettiin myös järjestöjen toiminnoissa hyvin.

Yhteistyö järjestöjen kanssa on ollut tiivistä ja eri toiminta-/lajiryhmien kanssa kokoonnuttu säännöllisesti. Järjestöjen toimintaa tuettiin mm. avustuksilla ja toimintaryhmien säännöllisillä kokoontumisilla. Liikuntapalvelut tavoittivat yhteistyössä varhaiskasvatuksen ja järjestöjen kanssa ikäluokasta 4-6 vuotiaat yli 90 % ohjattuun liikuntatoimintaan ja ulkoliikuntatapahtumiin.

Liikunta- ja nuorisotilojen ja alueiden verkosto on laaja ja liikuntapalvelut luo edellytyksiä liikunnan omatoimiseen ja järjestöjen ohjaamaan harrastamiseen osallistumalla yhteistyössä teknisen toimen kanssa liikuntapaikkojen ja -ympäristöjen suunnitteluun. Vuoden 2021 aikana valmistuivat Runnin ja Kangaslammin lähiliikuntapaikat ja aloitettiin mm. ulkokuntosalilaitteiden uusiminen ulkoilureiteillä. Tulevien vuosien liikuntaolosuhteiden kehittämissuunnitelman valmistelu käynnistettiin.

Nuorisopalvelut koostuu perusnuorisotyöstä, ohjaamotoiminnasta, etsivästä nuorisotyöstä ja Ankkuri-nuorisotyöstä. Nuorisopalvelut tarjosivat ryhmä- ja tilatoimintaa, tapahtumia, koulutuksia, etsivää nuorisotyötä sekä nuorisotyöntekijät jalkautuivat nuorten luo mm. oppilaitoksiin ja kirjastolle. Ohjaamotoiminta jatkui edelleen kaupungin vetovastuulla yhteistyösopimuksin keskeisimpien yhteistyökumppaneiden kanssa. Etsivä nuorisotyö jatkui entisellään ja yhteistyösopimusta jatkettiin Vieremän kanssa. Ankkuri-nuorisotyössä jatkoi yksi Ylä-Savon kuntien yhdessä palkkaama nuorisotyöntekijä poliisin ja sosiaaliohjaajan Ankkuri-tiimissä. Kuntien kanssa neuvoteltiin Ankkuri-nuorisotyöntekijän vakinaistamisesta vuoden 2022 alusta. Ankkuriin tuli käyttöön vuoden 2021 alusta uusi ankkuritoiminta-fi seurantajärjestelmä, josta löytyy myös valtakunnallista vertailutietoa. Etsivässä työssä otettiin syksyllä käyttöön uusi valtakunnallinen yhteysetsivaan.fi -ilmoitusjärjestelmä. Etsivään ohjautuneista asiakkaista 158 oli lialmesta ja 17 Vieremältä. Twist-kesätyötoimintaan palkattiin yhteensä 112 twistiläistä, (hakijoita 149).

Nuorten ohjaus- ja palveluverkosto (monialainen työryhmä) toimi laaja-alaisesti yli hallintorajojen nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi ja kokoontui kolme kertaa vuoden aikana. Sama työryhmä toimi myös oppilashuollon ohjausryhmänä.

Liikuntapalvelut ja järjestöt olivat mukana kehittämässä Suomen Harrastamisen -mallia (OKM) lialmeen. Kevään pilottitoimintaan saatiin 24.000 € valtionavustus OKM:ltä. Lasten ja nuorten toiveiden mukaisella kerhotoiminnalla tavoitettiin kyselyn ja järjestöjen mukaan hyvin sellaisia oppilaita, joilla ei ole harrastusta. Myös erityisen tuen tarpeessa olevia oppilaita oli toiminnassa mukana. lialmen harrastamisen malliin saatiin 110 000 € (AVI) käytettäväksi säännölliseen välittömästi koulupäivän yhteydessä tapahtuvaan harrastustoimintaan kaudelle 21-22. Lasten ja nuorten toiveisiin perustuva monipuolinen toiminta käynnistyi jokaisella lialmen 11 koululla. Toteutuneita ryhmiä oli yhteensä 55.

Yläkoulun 7-luokkalaisille pilotoitiin alkuvuodesta 2021 Nuorisopassi ja käyttöä laajennettiin syyskaudelle kaikille 5-9-luokkailisille. Nuorisopassilla tarjotaan omatoimiseen liikuntaan ja kulttuuriin kannustavia maksuttomia etuja nuorille älypuhelimeen ladattavan mobiilisovelluksen kautta. Nuorisopassin myötä mm. koululaisten vapaa-ajan uimahalli- ja kuntosalikäynnit ovat kasvaneet merkittävästi. Nuorisopassin latasi yli 900 oppilasta. Lapset liikkeelle hankkeella kehitettiin 4-6 -vuotiaiden liikunnallisia valmiuksia ja koulutettiin varhaiskasvatuksen henkilöstöä (AVI). Yhteistyössä Pohjois-Savon Liikunta ry:n kanssa käynnistettiin lolla-hanke (Olvi-säätiö), jonka toimenpiteet kohdistuivat liikuntaseuroihin ja kaupunginhenkilöstöön. Voimaa Vanhuuteen -ohjelma jatkettiin liikuntapalvelujen omana toimintana.

Pieniä Ilmastotekoja -hankkeessa (Leader-rahoitus 112 000 €) kehitettiin ilmasto- ja ympäristömyönteistä nuorisotyötä. Mitä Kuuluu -koulunuorisotyöhanke (OKM 59 000 €) toimii Juhani Ahon koululla ja tavoitteena on syventää ja kehittää yläkoulun ja nuorisopalvelujen yhteistyötä huomioiden korona-ajan vaikutukset.

Uimahalli

Talous

3640 Uimahalli	TA 2021	TA2021 muutos	TA+muuto s 2021	Toteutunu t 2021	Jäljellä 2021	Tot %
Toimintatuotot	650 000	-150 000	500 000	495 230	4 770	99
Henkilöstökulut	-415 100	40 000	-375 100	-337 994	-37 106	90,1
Toimintakulut	-820 500	5 000	-815 500	-768 605	-46 895	94,2
Toimintakate	-585 600	-105 000	-690 600	-611 369	-79 231	88,5
Poistot ja arvон alentumiset	-4 700	0	-4 700	-2 179	-2 521	46,4
Laskennalliset kustannukset	-68 800	0	-68 800	-68 796	-4	100
Tehtävän kokonaiskustannukset	-1 309 100	45 000	-1 264 100	-1 177 574	-86 526	93,2

Toimintasuunnitelman toteutuminen

Uimahallin merkitys seudullisena palveluna kaiken ikäisten kansalaisten liikuttajana sekä terveyden ja hyvinvoinnin lisääjänä on merkittävä. Uimahallin palveluihin kuuluvat allas-, kuntosal-, kassa- ja kahviopalvelut. Uimahallin kiinteistön ja tekniikan kunnossapidosta ja siivouksesta vastaa tekninen toimiala (siivous jatkuu yksityisen palvelutuottajan toimesta). Ensimmäisen puolen vuoden kävijämäärä oli yhteensä 56 337 kävijää (vuonna 2020 50 344), kun se ennen koronapandemian vaikutusta on ollut noin 85 000 kävijää ja koko vuonna 163 000. Koko vuoden kävijämäärätoteutuma oli yhteensä 119 500, tavoitteesta jäätin n. 20 %. Koulu-uinnit ja kesäuimakoulut toteutuivat lähes normaaliin tapaan. Eniten vähennyistä kävijämäärissä oli eläkeläisten ja aikuisväestön osuudessa. Seniorikortteja myytiin yhteensä 889 kpl, kun koko vuonna 2019 ennen koronaa myytiin reilut 1300 kpl. Uimahallin kävijämäärä näkyi sekä vähentyneinä tuottoina että pienempinä kokonaismenoina.

Uuden uimahallin rakentaminen on myös vaikuttanut hieman nykyisen hallin saavutettavuuteen ja viihtyisyyteen. Asiakastytyväisyyttä on seurattu säännöllisesti ja se on ollut edelleen hyvällä tasolla. Vedenpuhtautta on seurattu säännöllisillä terveystoimien mittauksilla, tulokset ovat olleet hyviä. Omavalvonnan mittausten kautta on tarvittaessa tehostettu pintojen puhtautta. Sähköisissä palveluissa otettiin käyttöön uimahallin ja Hanhilammen ampumakeskuksen korttien maksaminen QR-koodilla.

Uuden uimahallin peruskivi muurattiin 10.2.2021. Hallin käyttäjähankintojen valmistelu ja toiminnan suunnittelu käynnistettiin. Uuden uimahallin nettisivut (www.iisalmi.fi/uusiuimahalli) ovat tavoittaneet hyvin kuntalaisten lisäksi muitakin asiasta kiinnostuneita. Sivujen kautta kuntalaiset ovat saaneet tietoa hallin suunnittelusta, piirustuksista, rakentamisesta, prosenttitaiteesta ja palveluista. Rakentamisen etenemisestä on tallennettu ko. sivuille ja kaupungin ajankohtaisiin asioihin tietoa viikoittain kuvin sekä tekstein. Uuden uimahallin nimikilpailu käynnistettiin.

2.6 Tekninen lautakunta

Henkilöstö (htv) vastualueittain

TEKNINEN LAUTAKUNTA	Henkilöstö/htv	TP2020	TA2021	TP2021	Poikkeama
Hallinto					
	Vakituiset	0,7	0,7	0,7	0
	Määräaikaiset	0	0	0	0
	Yhteensä	0,7	0,7	0,7	0
Maankäyttö ja asuminen					
	Vakituiset	16,8	18	16,2	-1,8
	Määräaikaiset	0	0,5	0,3	-0,2
	Yhteensä	16,8	18,5	16,5	-2
Kadut ja ympäristö					
	Vakituiset	33,1	33,2	31,6	-1,6
	Määräaikaiset	3,8	14,5	13,9	-0,6
	Yhteensä	36,9	47,7	45,5	-2,2
Toimitilat					
	Vakituiset	38,1	39	35,3	-3,7
	Määräaikaiset	0,7	3,5	3,5	0
	Yhteensä	38,8	42,5	38,8	-3,7
Yhteensä					
	VAKITUISET	88,7	90,9	83,8	-7,1
	MÄÄRÄAIKAISET	4,5	18,5	17,7	-0,8
TEKNINEN LAUTAKUNTA	YHTEENSÄ	93,2	109,4	101,5	-7,9

Vuonna 2021 toteutuneet henkilöstömuutokset

Henkilöstöstä oli vakinaista tuntipalkkaista henkilöstöä kadut ja ympäristö -vastuualueella 9 henkilöä ja toimitilat -vastuualueella 5 henkilöä.

Kadut ja ympäristö -vastuualueella rakentamisen tuntipalkkaista henkilöstöä on käytetty talviaikana käyttötalousosasta maksettavissa tehtävissä. Työvoiman yhteiskäyttö on tasannut kuormitusta ja mahdollistanut resurssien tehokkaan käytön.

Maakäyttö- ja asuminen -vastuualueella määräaikaisia teknisen alan työntekijöitä, harjoittelijoita ja kesätyöntekijöitä palkattiin resurssien mukaisesti. Kesätyöntekijänä oli maisema-arkkitehtiharjoittelija ja hän jatkoi osa-aikaisena asemakaava-arkkitehdin jäätyä opintovapaalle. Asemakaava-arkkitehdille ei saatu rekrytoitua sijaista. Tämän sijasta rekrytoitiin kaavoitukseen erikoissuunnittelija määräaikaisena resurssina. Kaavavalmistelijä siirtyi toisen työnantajan palvelukseen. Paikkatietokäsittelijä siirtyi kaavavalmistelijäksi ja paikkatietokäsittelijän tehtävään saatiin rekrytoitua uusi työntekijä. Kartoittaja siirtyi toisen työnantajan palvelukseen ja tehtävään palkattiin uusi henkilö ja yhden kartoittajan jäätyä pois työtehtävistään, tehtävä täytettiin oppisopimuskoulutusmuotoisena organisaation sisältä. Liikenneväylien rakentamisessa ja ylläpidossa on käytetty määräaikaisia kausityöntekijöitä. Puistojen ylläpito on toteutettu kausityöntekijöitä, opiskelijoita ja työllistettyjä käyttäen. Maa-

ja metsätiloissa on ollut määräaikainen metsuri osan vuodesta. Liikuntapaikkojen ylläpidossa on ollut määräaikaisia kausityöntekijöitä sekä kesätyöntekijöitä ja työllistettyjä. Viher- ja liikunta-aluepäällikkö siirtyi kesäkuussa toisen työnantajan palvelukseen. Virka täytettiin marraskuussa.

Toimitilat -vastuualueelle palkattiin keväällä rakennusarkkitehti. Vastuualueella oli palkattuna myös määräaikainen rakennuttaja-asiantuntija. Lisäksi määräaikaista henkilöstöä käytettiin kiinteistönhoidossa, kiinteistöjen kunnossapidossa ja siivouksessa yhteensä noin 0,75 htv.

Strategisten tavoitteiden toteutuma

Toimiva kaupunkiympäristö ja rakentaminen

Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Toteuma 31.12.
Viihtyisä, turvallinen ja esteetön kaupunkiympäristö	Kartoitukset ja vuorovaikutus suunnittelussa, rakentamisessa, päätöksenteossa sekä kuntalaisyhteistyössä.	Vuoden aikana rakennuksille tehdyt esteettömyyskartoitukset vähintään 3 kpl.	Toteutui kolmessa kohteessa (Lumakeskus, kaupungintalo ja Sankariniemen kentän rakennukset)
Viihtyisä, turvallinen ja esteetön kaupunkiympäristö	Kartoitukset ja vuorovaikutus suunnittelussa, rakentamisessa, päätöksenteossa sekä kuntalaisyhteistyössä.	Sidosryhmien lausunnot merkittävimmissä hankkeissa. Järjestetty vuorovaikutustilaisuudet kansalaisten ja sidosryhmien kanssa 20 kpl.	Ok. Vuorovaikutus on toteutunut suunnittelun yhteydessä.
Viihtyisä, turvallinen ja esteetön kaupunkiympäristö	Kartoitukset ja vuorovaikutus suunnittelussa, rakentamisessa, päätöksenteossa sekä kuntalaisyhteistyössä. Liikenneympäristön parantaminen ja liikennevahinkojen seuranta.	Liikennevahinkojen määrä vähenee edellisen viiden vuoden keskiarvoon nähden.	Vuoden 2021 liikennevahinkotiedot valmistuvat keväällä 2022. Tiedot tulevat nykyisin liikenneturvallisuuskonsultin kautta. Liikenneympäristön parantaminen on toteutunut suunnitellusti.
Tiivis yhdyskuntarakenne ja hyvin saavutettavissa oleva ja toimiva palveluverkko	Kaupungin yleiskaavan uusiminen.	Kaupungin yleiskaava ehdotusvaihe valmistelussa 2021.	Kaupungin yleiskaavaehdotus valmistelussa. Asemakaava-arkkitehdin opintovapaa aiheutti resurssipulaa.
Tiivis yhdyskuntarakenne ja hyvin saavutettavissa oleva ja toimiva palveluverkko	Asemakaavoja ajantasaistaessa otetaan käyttöön vajaakäyttöisiä alueita. Saavutettavuus ja liikenneyhteydet mukaan palveluverkkosuunnit-	Käyttötarkoituksen muutokset ja joustavuus kaavaluonnos- tai kaavaehdotusvaiheeseen,	Käyttötarkoituksen muutoksia tehtiin reilusti yli 5000 k-m2 tai 5 ha, esimerkiksi KoljonvIRRantien varren asemakaavan muutos ja

	teluun. Maapolitiikan keinojen rohkea käyttäminen/periaatteiden uusiminen	kerrosala 5000 k-m2 tai 5 ha. Esim. Koljonvirrantien varren asemakaavan muutos.	Peltomäen ympäristöyrittäjäpuiston kaavamuuos.
Tiivis yhdyskuntarakenne ja hyvin saavutettavissa oleva ja toimiva palveluverkko	Asemakaavoja ajantasaistaessa otetaan käyttöön vajaakäyttöisiä alueita. Saavutettavuus ja liikenneyhteydet mukaan palveluverkkosuunniteluun. Maapolitiikan keinojen rohkea käyttäminen / periaatteiden uusiminen	Asemakaavojen toteuttaminen maapolitiikan keinoin, tehdyt kiinteistöjärjestelyt 20 kpl.	Tehty kiinteistöjärjestelyjä maapolitiikan keinoin yli 30 kpl.
Tiivis yhdyskuntarakenne ja hyvin saavutettavissa oleva ja toimiva palveluverkko	Kiertotalouden edistäminen.	Hankkeiden lukumäärä, joissa kiertotalousajattelua toteutetaan. Tavoitteena minimissään 2 hanketta.	Kierrätysbetonin hyödyntämisestä on laadittu suunnitelma Soinlahden teollisuusalueen tonttirakentamisessa. Kangaslammin tien peruskorjauskohteessa on hyödynnetty entistä hiekkamateriaalia uudessa päällysrakenteessa.
Tiivis yhdyskuntarakenne ja hyvin saavutettavissa oleva ja toimiva palveluverkko	Lupahallinnon kehittäminen seudullisena (kuntaliiton yleiskirje 22/2017). Seudullisten sähköisten asiakasjärjestelmien kehittäminen.	Ympäristökunnat ovat sitoutuneet omiin järjestelmiinsä vuoteen 2022. Aktiivinen yhteydenpito seudun kuntiin.	Ympäristökunnat ovat sitoutuneet omiin järjestelmiinsä vuoteen 2022. Aktiivinen yhteydenpito seudun kuntiin.
Terveet ja toimivat toimitilat	Toimitilat ovat tehokkaassa käytössä. Vapana olevia tiloja markkinoidaan.	Vuokrakelpoisten tilojen keskimääräinen vuokrausaste vuoden aikana vähintään 95 % ja toimitilojen kokonaisvuokrausaste vähintään 90 %.	Vuokrakelpoisten tilojen keskimääräinen vuokrausaste vuoden aikana oli 92 % ja toimitilojen kokonaisvuokrausaste 89 %.
Terveet ja toimivat toimitilat	Tarpeettomista tiloista luovutaan.	Tarpeettomiksi käyneitä rakennuksia poistuu vähintään 3 kpl purkamisen/myynnin johdosta.	Vuoden 2021 aikana purettiin Runnin koulu, Malminrannan päiväkot, Kangaslammin pienkotikeskus, Kauppakatu 23 sekä useampia pientaloja. Lisäksi aloitettiin Koljonvirran sairaalan ja

			Paloisten päiväkodin purkutytöt.
Terveet ja toimivat toimitilat	Panostetaan toimitilojen terveellisyteen.	Useampi kuin yksi sisäilmailmoitus tulee korkeintaan viidestä kiinteistöstä.	Useampi kuin yksi sisäilmailmoitus tuli kahdesta kaupungin omasta kiinteistöstä.
Terveet ja toimivat toimitilat	Toimitilastrategia on päivitetty ja se on käytössä.	Toimitilastrategian toteutuminen.	Toteutui suurimmalta osin.
Terveet ja toimivat toimitilat	Toimitiloja uusitaan tai peruskorjataan.	Uusittavien /peruskorjattavien toimitilojen määrä keskimäärin 4000 brm ² /v.	Toteutui.
Korkeatasoiset asuin- ja työpaikkatonttialueet	Innovatiivisten asumisen kohteiden kehittäminen.	Hankkeita konsultoitu 3 kpl.	On konsultoitu suunnitellusti.
Korkeatasoiset asuin- ja työpaikkatonttialueet	Moderni puukaupunki Paloisjärven rantamaisemassa.	Veturitallin alueen tontinluovutus käynnistynyt 31.12.2019. Tontinluovutus jatkuu 2021.	Veturitallinaukion liikenne- ja pysäköintijärjestelyt sekä parkour-puisto on toteutettu.
Korkeatasoiset asuin- ja työpaikkatonttialueet	Marjahaka- Ahmo - työpaikka-alueen kehittämishankkeen toteuttaminen	Marjahaka-Ahmo alueen kehittämishanke käynnistyy Tampereen yliopistoyhteistyönä ja jatkuu alueen asemakaavoituksena ja kunnallistekniikan rakentamisena. Haetaan rahoitusta asemakaavoituksen ja kunnallistekniikan rakentamiseen toteuttamiseen kehittämishankkeena.	Yliopistoyhteistyö on toteutunut v. 2020. Rahoituksen saaminen kehittämishankkeeseen on toistaiseksi avoinna.
Siisti lisalmi	Kuntalaisten ja järjestöjen aktivointi ympäristöasioissa.	Toteutetaan vuosittain vähintään yksi uusi teema/kohde (Siisti lisalmi -kampanja).	Roskienkeräyskampanja on toteutunut. Lisäksi on aloitettu hanke vieraslajikasvien poistamiseksi.
Liikkumaan houkuttelevat liikuntareitit ja puistot	Viheraluejärjestelmän toteuttaminen kaavoituksessa, maapolitiikassa ja rakentamisessa (investointiohjelma).	Liikunta- ja ulkoilupaikat kehittyvät monipuolisesti eri puolilla kaupunkia: Runnin lähiliikuntapaikka. Ulkoilureitin rakentaminen Paloisvirran	Ok. Runnin lähiliikuntapaikka ja Paloisvirran sillan alitse kulkeva ulkoilureitti ovat toteutuneet.

		etelärannalle. Rakenteiden ja kalusteiden peruskorjausta ulkoilu- ja venereittien taukopaikoilla.	
Tunnetut kulttuuriympäristö, ympäristötaide, historia ja tarinat. Viihtyisä keskusta vesistöjen keskellä	Kulttuuriympäristön analysointi osana kaavoitusta ja ympäristön rakentamista.	Toteutuneet kulttuuriympäristön kaavat, selvitykset ja yleissuunnitelmat yhteistyössä kulttuuritoimen kanssa. Yhteensä 3 kpl.	Valmistui modernin rakennusperinnön arvottaminen ja valmisteltiin maaseutualueen kulttuuriympäristön julkaisua.
Tunnetut kulttuuriympäristö, ympäristötaide, historia ja tarinat. Viihtyisä keskusta vesistöjen keskellä	Keskustan kehittämissuunnitelman jatkototeutus.	Valtakunnallisesti arvokkaan kirkkopuiston kunnostus Louhenkadun ja Riistakadun välillä. Kaupunginrannan kehittäminen jatkuu.	Ok. Kirkkopuiston kunnostus on toteutunut ja kaupunginrannan kehittämistä on jatkettu. Työt jatkuvat v. 2022.

Vakaan talouden lisalmi

Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Toteuma 31.12.
Investointitason suunnitelmallisuus ja ennustettavuus sekä korjausvelan hallinta	Investointien pitkän tähtäimen suunnitelma (PTS).	Investointien pitkän tähtäimen suunnitelma on laadittu ja päivitetty.	Toimitilojen osalta laskelmat laadittu toimitilastrategian laatimisen yhteydessä. Laskelmia päivitetään vuosittain.
Investointitason suunnitelmallisuus ja ennustettavuus sekä korjausvelan hallinta	Peruskorjausinvestoinnit (Optimikuntotaso pääväylillä 80 %, muulla katuverkolla 70 %).	Korjausvelan määrä vähenee edelliseen vuoteen nähden.	Peruskorjausinvestointien taso riittää alentamaan korjausvelkaa.
Investointitason suunnitelmallisuus ja ennustettavuus sekä korjausvelan hallinta	Peruskorjaus- ja korvausinvestoinnit (Optimikuntotaso toimitiloilla 75 %).	Toimitilojen osalta korjausvelka on pienempi kuin vertailutason korjausvelka. Vertailutasona vuoden 2017 korjausvelka 25,1 milj. euroa indeksikorjattuna Haahtela -indeksin mukaan.	Laskelmat on päivitetty. Korjausvelka vuoden 2021 lopussa oli 31,6 milj.€. Vertailutaso indeksikorjattuna samaan ajankohtaan on 28,8 milj.€, joten korjausvelka vuoden 2021 lopussa oli edelleen vertailutasoa suurempi. Korjausvelan odotetaan laskevan alle vertailutason, kun uudet koulurakennukset ja uusi uimahalli otetaan käyttöön.
Toimitilojen harkittu omistus	Vaihtoehtoisten ratkaisujen etsiminen toimitilojen omistukselle.	Hankesuunnitelmissa vertaillaan eri hankintamuotoja. Tarpeettomista kiinteistöistä pyritään luopumaan toimitilastrategian mukaisesti.	Vertailut tehty ja useita kiinteistöjä purettu.

Kilpailukykyinen hinnoittelu- ja taksapolitiikka	Rakennusvalvonnan takset pidetään vastaavien seutukaupunkien keskitasossa.	Toimintakate vastaavien seutukaupunkien tasolla.	Rakennusvalvonnan takset säilyivät ennallaan, mutta korotuspainetta on.
--	--	--	---

Riskit

Riski	Toimenpide	Riskin taustatiedot	Toteuma 31.12.
Lisääntyvät sisäilmaongelmat	Selvitetään sisäilmaongelmien laajuus ja vakavuus käyttäjäkyselyjen, sisäilmaselvitysten ja kuntotutkimusten perusteella. Määritetään kiinteistöjen korjaus- ja uusimistarpeet.	Kaupungin rakennuskannassa on merkittävä korjausvelka ja paljon korjaustarvetta. Monissa kiinteistöissä on paljon vaurioita ja sisäilmaongelmia. Kiinteistöjen käyttäjät ovat entistä tietoisempia sisäilmariskeistä.	Sisäilmaongelmia esiintyy jossain määrin edelleen, mutta entistä harvemmissa rakennuksissa.
Investointimäärärahat ovat riittämättömiä suhteessa rakennetun omaisuuden korjausvelkaan	Korjausvelkalaskelmat ja PTS-suunnitelma, jossa priorisoidaan hankkeet.	Rakennettuun omaisuuteen on päässyt kertymään merkittävän suuri korjausvelka. Mikäli korjausvelkaa ei saada purettua, heikkenee omaisuuden tekninen kunto edelleen ja tästä aiheutuu merkittäviä sisäilma-, tuottavuus- ja käytettävyysoongelmia sekä lisäkustannuksia.	Menossa merkittäviä korvausinvestointeja talonrakentamisen osalta. Tilanne paranee lähivuosina, kun korjausvelka uusien korvaavien rakennusten valmistuttua pienenee.
Asemakaavoitus ei vahvistu odotetusti	Kärkihankkeet tulee priorisoida kaikilla toimintatasoilla. Palvelutason turvaamiseksi tulee olla ensisijainen toteuttamisvaihtoehto ja varalla potentiaalinen toinen vaihtoehto. Vuorovaikutus organisaation sisällä ja osallisten kanssa avointa.	Asemakaavoituksen vahvistumisen aikataulun viivästyminen vaikeuttaa rakentamisen aikataulua ja tämä voi pahimmillaan viivästyttää hankkeiden toteutumista.	KoljonvIRRantien varren asemakaavan muutoksesta kaavavalitus, joka voi viivästyttää alueen rakentamista.
Henkilöstöä on liian vähän tehtäviin nähden ja poissaoloja/ sijaisuuksia yms. ei voida järjestää	Henkilöstövajetta on paikattava määräaikaisilla työntekijöillä tai ostopalvelulla. Palvelutason turvaaminen aktiivisella sijaisten rekrytoinnilla ja työn suunnittelulla. Huolehdittava riittävästä henkilöstöstä sijaisuuksien turvaamiseksi.	Työntekijäresurssit erältä osin ovat liian vähäiset, mikä aiheuttaa työntekijöiden kuormittumista ja sen, että sijaisuuksien hoitoa ei kaikilta osin voida järjestää riittävällä tavalla. Lisäksi sairauspoissaolot aiheuttavat osittain resurssipulaa, jota ei voi korvata määräaikaisella henkilöstöllä. Lomautuksilla	Avoinna oleviin paikkoihin ei riitä tarpeeksi päteviä hakijoita.

		on suuria kerrannaisvaikutuksia.	
Tietojärjestelmän tai -järjestelmien käyttökatkos	Toimintavarmuuden jatkuva kehittäminen sekä pätevien sijaisten järjestäminen. Asia otetaan huomioon valmiussuunnitelman päivittämisen ja testauksen yhteydessä.	Mikäli tietojärjestelmien riskejä ei ole riittävän kattavasti osattu kartoittaa tai suojautua niiltä, saattaa yksittäisenkin järjestelmän riskien toteutuminen heikentää ja hankaloittaa toimialan jonkin toimintayksikön tai vastuualueen toimintaa merkittäväällä tavalla. Tietojärjestelmien toimivuus on yksiköiden toimintaedellytysten kannalta täysin kriittinen tekijä.	Riski realisoitua konkreettisella tavalla Savon ICT:n migraation epäonnistuessa osittain. Trimble Locus järjestelmän rakentaminen työllistää edelleen paljon. IITA asianhallintajärjestelmän osalta riskinä sen tukeutuminen internet explorer selaimen, joka on vanhanaikainen.
Puutteet varautumissuunnitelman sisällössä	Varautumissuunnitelman testaus ja tarvittaessa erityisasiantuntijan käyttö.	Teknisen toimialan varautumissuunnitelmaa on päivitetty vuosien 2018-20 aikana. Toimialan tehtävät ja vastuut poikkeusolojen aikana ovat hyvin laajat ja monitahoiset. Päivitystyö on vielä kesken ja se viedään loppuun vuoden 2021 aikana.	Päivitystyö vielä kesken.
Avoimiin työtehtäviin ei ole hakijoita tai hakijoilla ei ole tarvittavaa erityisosaamista	Laadukkaan työyhteisön ja asiantuntijaorganisaation imagon näkyvyys paikallisella, alueellisilla ja valtakunnallisella tasolla. Rekrytointiprosessien kehittäminen mielenkiintoisemmaksi. Toimintaympäristön avaaminen haettavana olevan tehtävän näkökulmasta.	Teknisellä toimialalla ei ole avoinna olleisiin virkoihin/tehtäviin ollut aina riittävästi hakijoita, joilla on tehtävän hoitoon tarvittavaa erityisosaamista.	Moniin haettavana oleviin tehtäviin on ollut vähemmän hakijoita kuin aiemmin. Erityistä huolta aiheuttaa pätevien hakijoiden vähäinen määrä.
Viranomaislupien viivästyminen	Hankkeiden aikataulusuunnitelman huomioiminen ottaen lupakäsittelyt ja aktiivinen yhteydenpito viranomaisiin	Luvan saannin viivästyminen vaikeuttaa rakentamisen aikataulua ja tämä voi pahimmillaan viivästyttää hankkeiden toteutumista. Henkilöresurssien riittävyys varmistettava. Ennakointi ja yhteydenpito.	Käsittelyajat pitkiä, mutta tämä osataan jo jossain määrin ennakoita.

2.6.1 Teknisen toimialan hallinto

Tilivelvollinen: toimialajohtaja

Talous

6000 Teknisen toimialan hallinto	TA 2021	TA2021 muutos	TA+muutos 2021	Toteutunut 2021	Jäljellä 2021	Tot %
Toimintatuotot	26 600	0	26 600	27 938	-1 338	105
Henkilöstökulut	-319 000	0	-319 000	-333 236	14 236	104,5
Toimintakulut	-2 078 800	77 000	-2 001 800	-1 967 676	-34 124	98,3
Toimintakate	-2 371 200	77 000	-2 294 200	-2 272 974	-21 226	99,1
Poistot ja arvonalentumiset	-2 500	0	-2 500	0	-2 500	0
Laskennalliset kustannukset	-643 100	0	-643 100	-643 104	4	100
Laskennalliset tuotot	1 035 300	0	1 035 300	1 035 300	0	100
Tehtävän kokonaiskustannukset	-2 008 100	77 000	-1 931 100	-1 908 716	-22 384	98,8

Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteuma

Pääasiassa pelastustoimen, teknisen lautakunnan ja jaoston sekä toimialajohtajan tuottoja ja kuluja.

Pelastustoimen kuntaosuus Pohjois-Savon pelastuslaitokselle n. 1,9 milj euroa.

Jälkiasennushissien rakentamiseen saatiin yksi avustushakemus ja siihen myönnettiin avustusta hakemuksen mukaisesti 22 690 €.

2.6.2 Maankäyttö ja asuminen -vastuualue

Tilivelvollinen: kaavoituspäällikkö

Talous

6150 Maankäyttö ja asuminen	TA 2021	TA2021 muutos	TA+muutos 2021	Toteutunut 2021	Jäljellä 2021	Tot %
Toimintatuotot	1 719 900	-170 000	1 549 900	1 671 250	-121 350	107,8
Henkilöstökulut	-948 500	0	-948 500	-901 996	-46 504	95,1
Toimintakulut	-375 400	-40 000	-415 400	-364 938	-50 462	87,9
Toimintakate	396 000	-210 000	186 000	404 316	-218 316	217,4
Poistot ja arvonalentumiset	-62 700	0	-62 700	-64 638	1 938	103,1
Laskennalliset kustannukset	-84 100	0	-84 100	-85 068	968	101,2
Laskennalliset tuotot	0	0	0	960	-960	****
Tehtävän kokonaiskustannukset	-1 470 700	-40 000	-1 510 700	-1 415 680	-95 020	93,7

Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteuma

Kuntalaisilla säilyi lakisääteinen oikeus hoitaa mm. rakennusvalvonnan asiointi sähköisenä ja paperisena. Rakennusvalvonnan osalta toteutettiin asiakastytyväisyyskysely. Sähköinen lupajärjestelmä vaatii kyselyn pohjalta edelleen kehittämistä sekä tiivistä yhteistyötä arkistointi- ja tietohallintovastaavien sekä järjestelmätoimittajien kanssa.

Rakennusvalvonnan osalta rakentamisen määrä säilyi 2020 tasolla rakennuslupamäärillä sekä rakennetulla kerrosalalla mitattuna. Rakentamisen painopisteet olivat teollisuus- liike- ja palvelu- sekä korjausrakentamisessa. Pientalorakentamisen osalta tapahtui pientä kehitystä vilkkaampaan suuntaan. Rakennusvalvonnan kokonaistyömäärään nähden pientalorakentamisen vaikutus säilyi vähäisenä.

Kaavoituksen osalta saatiin koko kunnan yleiskaavatyö kaavaluonnosvaiheeseen. Erityisenä painopisteenä oli sovittaa palveluverkkosuunnittelu maankäytön suunnitteluun. Tämä tapahtui hyödyntäen hankittua paikkatieto-osaamista ja -järjestelmiä.

Asemakaavoituksessa painopiste oli elinvoimaa ja työpaikkaomavaraisuutta sekä palveluverkkoa palvelevissa hankkeissa. Peltomäen ympäristöyrityspuiston ja Ahertajankaarron asemakaavat saivat lainvoiman. Palveluverkon uudistamiseen liittyvänä asemakaavana laadittiin KoljonvIRRantien varren asemakaavan muutos. Asuinalueiden kaavoittamisen osalta Kankaan vanhan kunnantalon alueen asemakaava sai lainvoiman. Omana työnä keskityttiin siis palveluverkon uudistamista koskeviin hankkeisiin. Peltosalmen teollisuusalueen asemakaavan muutos kilpailutettiin ostopalveluna. Lippuniemen asemakaavan muutos valmistui kaavaluonnosvaiheeseen ostopalveluna. Haukiniemi-Keskusta asemakaavanmuutos sai lainvoiman ja se toteutettiin ostopalveluna.

Ulkoiset tonttien vuokratuotot olivat noin 930 609 (lisäystä 36 609 €). Tonttien myyntivoitot olivat noin 224 904 €. Omakotitonttien kysyntä pysyi alhaisena, mutta siinä näkyi myös vilkastumisen merkkejä.

Iisalmen osalta tietojärjestelmän kehittäminen Trimblen Locus -tuotteena vaatii edelleen kehittämistyötä. Tietojärjestelmän kehittäminen sekä selainpohjaisen sovelluksen rakentaminen uuteen järjestelmään vaati kertaluontoisia investointeja sekä henkilöresursseja maankäyttö- ja asuminen vastuualueen järjestelmämuutoksen koordinointiin. Tiekartta muutoksille on tehty vuoteen 2022 saakka.

Laadittu maapoliittinen ohjelma otettiin käyttöön 2021 aikana. Kaavoitettavan raakamaan hankinnan tarvetta arvioitiin tapauskohtaisesti. Maanhankinnan painopiste oli kaavaa toteuttavissa kiinteistöjärjestelyissä.

2.6.3 Kadut ja ympäristö -vastuualue

Tilivelvollinen: kaupungininsinööri

Talous

6200 Kadut ja ympäristö	TA 2021	TA2021 muutos	TA+muutos 2021	Toteutunut 2021	Jäljellä 2021	Tot %
Toimintatuotot	1 736 100	0	1 736 100	1 869 689	-133 589	107,7
Henkilöstökulut	-1 767 500	13 100	-1 754 400	-1 799 842	45 442	102,6
Toimintakulut	-2 578 900	0	-2 578 900	-2 654 949	76 049	102,9
Toimintakate	-2 610 300	13 100	-2 597 200	-2 585 103	-12 097	99,5
Poistot ja arvonalentumiset	-2 323 600	0	-2 323 600	-2 321 928	-1 672	99,9
Laskennalliset kustannukset	-275 700	0	-275 700	-275 940	240	100,1
Laskennalliset tuotot	0	0	0	240	-240	****
Tehtävän kokonaiskustannukset	-6 945 700	13 100	-6 932 600	-7 052 419	119 819	101,7

Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteuma

Vastuualue on vastannut kaupungin yleisten alueiden ylläpidon lisäksi kaupungin kiinteistöjen piha-alueiden ylläpidosta. Piha-alueiden talvikunnossapito on hankittu pääasiassa ostopalveluna paikallisilta koneyrityksiltä ja kesäkunnossapitotyöt on tehty omana työnä määräaikaikaisilla työntekijöillä. Toritoiminnan järjestäminen on hankittu ostopalveluna. Talousarviovuonna katujen peruskorjaus painottui peruskorjausohjelman mukaisesti Lippuniemen, Makkoralahden ja Kangaslammin asuntokatujen korjaukseen sekä ajoratojen päällysteiden uusintaan. Peruskorjausten yhteydessä uusittiin myös näiden alueiden vesihuoltoa.

Pihlajaharjun asuinalueella jatkettiin kunnallistekniikan rakentamista Pihlajaharjuntien ja Emmankujan päällystys- ja viimeistelytyöillä. Veturitallinrannan asuinalueella rakennettiin asemakaavan mukainen aukio. Veturitallinrannan rantalaiturialueen rakentaminen siirtyi vuodelle 2022, koska aukion rakentamisen yhteydessä alueen maaperää piti puhdistaa ennakoitua enemmän. Porovedentien ja Ylemmäisentien kevyen liikenteen väylät toteutettiin yhteistyössä ELY-keskuksen kanssa. Tämän kohteen päällystys- ja viimeistelytyöt siirtyivät vuodelle 2022, koska Ylivieskan radan sähköistystyöt viivästyttivät hanketta.

Ulkoilureittien kehittämistä jatkettiin rakentamalla Paloisvirran etelärannan reittiä. Lakkautettavien ulkoilureittien ennallistamista ei vielä voitu aloittaa resurssien puitteissa. Runnin koulun yhteyteen rakennettiin lähiliikuntapaikka. Paloisvuoren kehittämistä jatkettiin lumetusjärjestelmän parantamisella. Kirkkopuistoa kunnostettiin Louhenkadun ja Riistakadun välisellä alueella. Kohteen nurmetus- ja istutustyöt tehdään keväällä 2022. Leikkikenttiä kunnostettiin Tammikadun, Betlehemin ja Lumpeenkujan leikkikentillä.

Katujen talvikunnossapidosta hoidettiin 65 % katupituudesta alueurakoina ja tuntihintaisilla talvihoitokoneilla. Ostopalvelujen kustannusosuus koko vuoden kunnossapitotöistä oli noin 42 %. Viher- ja liikunta-alueita ylläpidettiin hoitoluokituksen mukaisessa kunnossa omana työnä.

Työvoiman yhteiskäyttöä vastuualueen ja toimialan sisällä pyrittiin optimoimaan. Katuverkkoa koskevan korjausvelka-analyysin pohjalta on arvioitu liikenneväylien

peruskorjauksen vuotuiseksi investointitarpeeksi pitkällä aikavälillä 1,2 M€/vuosi, mikä oli huomioitu investointiohjelmassa ja liikenneväylien peruskorjausohjelmassa.

Metsän myyntituotot olivat n. 173 000 €, tuotot toteutuivat metsänhoitosuunnitelman mukaisesti.

Yksityistieavustuksia myönnettiin noin 262 000 €.

2.6.4 Toimitilat -vastuualue

Tilivelvollinen: toimitilajohtaja

Talous

6310 Toimitilat	TA 2021	TA2021 muutos	TA+muutos 2021	Toteutunut 2021	Jäljellä 2021	Tot %
Toimintatuotot	11 897 700	0	11 897 700	12 032 845	-135 145	101,1
Henkilöstökulut	-1 606 100	-90 000	-1 696 100	-1 598 703	-97 397	94,3
Toimintakulut	-8 885 700	1 333 400	-7 552 300	-7 357 915	-194 385	97,4
Toimintakate	1 405 900	1 243 400	2 649 300	3 076 226	-426 926	116,1
Poistot ja arvон alentumiset	-3 399 500	200 000	-3 199 500	-4 244 478	1 044 978	132,7
Laskennalliset kustannukset	-665 700	-1 243 400	-1 909 100	-1 909 373	273	100
Laskennalliset tuotot	0	0	0	309	-309	*****
Tehtävän kokonaiskustannukset	-14 557 000	1 443 400	-13 113 600	-13 866 761	753 161	105,7

Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteuma

Vastuualueen toimintoja toteutettiin pääasiassa yksikön omina palveluina ja jonkin verran myös ostopalveluina. Toimintoja kehitettiin ja prosesseja tehostettiin. Vastuualueella aloitettiin tiedonohjaussuunnitelmien laatiminen. Kiinteistötietojärjestelmän tietosisältöä ajantasaistettiin.

Kiinteistöjen teknistä kuntoa ja sisäilmaolosuhteita selvitettiin asiantuntijapalveluita käyttäen. Selvityksiä tehtiin mm. Peltosalmen ja Lumilinnan päiväkoteihin, Veljeskotiin, Meijerikadun kiinteistöön sekä Sankariniemen kentän katsomo- ja huoltorakennuksiin. Kiinteistöjen korjausvelkalaskelmat päivitettiin. Kunnossapidon vuosikatselmukset tehtiin lähes kaikkiin tärkeimpiin kiinteistöihin.

Suunnittelussa ja rakennuttamisessa huomioitiin Terve Talo -ohjeistot ja Kuivaketju 10 -toimintamallit. Kaikissa hankkeissa käytettiin rakennusterveysasiantuntijoita. Ulkoisia vuokria ei korotettu.

Kalenterivuoden aikana oli käytössä väistötiloja Paloisten päiväkodilla, Kirkonsalmen koululla ja Kilpijärven koululla.

Sisäilma-/käyttöä turvaavia korjauksia tehtiin Juhani Ahon ja Edvin Laineen kouluilla sekä Peltosalmen päiväkodilla. Ilmanvaihtokanavistoja puhdistettiin sisäilmariskien minimoimiseksi Lumilinnan päiväkodissa ja Lyseolla.

Nuorisotalon julkisivut huoltomaalattiin. Raatihuoneen kiinteistölle rakennettiin uusi huoltorakennus, jossa sijaitsee kaukolämpökeskus ja jätteiden lajittelupiste. Samassa

yhteydessä uusittiin kiinteistön piha-aluetta ja pysäköintipaikkoja.

Sähköauton latauspisteitä rakennettiin päiväkotit Simpukan ja Raatihuoneen yhteyteen. Uimahallin ja Kilpijärven koulun rakennushankkeet jatkuivat. Lisäksi aloitettiin Mansikkaniemen koulun rakennustyöt. Taskukellon rakennussuunnitelmat, Soinlahden koulun hankesuunnitelma ja kulttuurikeskuksen tarveselvitys valmistuivat vuoden aikana. Henkilöstön osaamista lisättiin mm. rakennustöiden valvonta- ja rakennuttamiskoulutuksilla. Vuoden 2021 aikana purettiin Runnin koulu, Malminrannan päiväkotit, Kangaslammin pienkotikeskus, Kauppakatu 23 sekä useampia pientaloja. Lisäksi aloitettiin Koljonvirran sairaalan ja Paloisten päiväkodin purkutyöt.

Energiatehokkuus huomioitiin uusissa rakennushankkeissa ja toimitilojen energiankäyttöä seurattiin ja tehostettiin kuntien energiatehokkuussopimuksen mukaisesti. Kulttuurikeskuksen poistoaikaa muutettiin, jotta tasearvo poistuu ennen peruskorjauksen alkamista. Tasearvoon (n. 2.1 milj. euroa) on tehty n. 1 milj. euron lisäpoisto ja jäljelle jäävä tasearvo poistetaan vuoden 2022 loppuun mennessä.

2.7 Ylä-Savon jätehuoltolautakunta

Henkilöstö (htv)

JÄTEHUOLTOLAUTAKUNTA	Henkilöstö/htv	TP2020	TA2021	TP2021	Poikkeama
Jätehuolto	Vakituiset	1,9	2	2	○
	Määräaikaiset	○	○	○	○
JÄTEHUOLTOLAUTAKUNTA	YHTEENSÄ	1,9	2	2	○

Vuonna 2021 toteutuneet henkilöstömuutokset

Jätehuoltopäällikön lisäksi jätehuoltolautakunnassa työskentelee jätehuoltoneuvoja. Vuoden 2021 aikana työskenteli kaksi eri sijaista jätehuoltoneuvojana. Rekrytointiprosesseista johtuen, koko vuoden työpanos ei ollut käytettävissä.

Jätehuoltolautakunnan henkilöstö osallistui koulutus- ja neuvontatapahtumiin, kuten jätelautakuntien neuvottelupäiville ja kiertovoimapäiville. Tapahtumat järjestettiin koronapandemiasta johtuen verkkokoulutuksina.

Strategisten tavoitteiden toteutuma

Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Toteuma 31.12.
Viihtyisä, turvallinen ja esteetön kaupunkiympäristö	Jätehuollon palvelutason määrittäminen	Työtä jatketaan, kun jätelain uudistus on toteutettu	Uudistettu jätelaki astui voimaan 2021 heinäkuussa. Asetustyö on vielä osittain kesken ja palvelutason määrittämistä ei olla saatu loppuun tästä johtuen.
Viihtyisä, turvallinen ja esteetön kaupunkiympäristö	Kuntien jätepoliittisen ohjelman laatiminen: mm. jätteenkeräysjärjestelmästä päättäminen, mitä edeltää kunnan kilpailuttaman mallin ja kiinteistön haltijan kilpailuttaman mallin vertailu.	Työstäminen vuoden 2021 aikana huomioiden jätelain muutokset.	Uudistettu jätelaki astui voimaan 2021 heinäkuussa. Asetustyö on vielä osittain kesken ja strategiatyötä ei olla saatu loppuun tästä johtuen. Kuljetusjärjestelmien arviointiraportti valmistui vuoden 2021 lopussa.

Riskit

Riski	Toimenpide	Riskin taustatiedot	Toteuma 31.12.
Henkilöstöä on liian vähän ja poissaoloja / sijaisuuksia / yms. ei voida järjestää	Henkilöstövajetta on paikattava määräaikaisilla työntekijöillä. Palvelutason turvaaminen sijaiskäytännöllä ja työn suunnittelulla. Huolehdittava riittävästä henkilöstön osaamisesta sijaisuuksien turvaamiseksi.	Resurssit on mitoitettu suoritettavan kahden henkilön (jätehuoltopäällikön ja palveluneuvojan) voimin. Mahdolliset pitkäaikaiset poissaolot kuormittavat henkilöstöä. Lisäksi sairauspoissaolot aiheuttavat osittain resurssipulaa, jota ei voi korvata määräaikaisella henkilöstöllä. Lomautuksilla on suuria vaikutuksia	Resurssit on mitoitettu suoritettavan kahden henkilön (jätehuoltopäällikön ja palveluneuvojan) voimin. Mahdolliset pitkäaikaiset poissaolot kuormittavat henkilöstöä. Lisäksi sairauspoissaolot aiheuttavat osittain resurssipulaa, jota ei voi korvata määräaikaisella henkilöstöllä. Lomautuksilla on suuria vaikutuksia
Uhkaavasti / väkivaltaisesti käyttäytyvä asiakas	Kartoitetaan tilanteet, joissa uhkatilanteita voi sattua. Koulutetaan henkilöstöä. Pyritään järjestämään työhuoneet vierekkäisiksi ja mahdollistamaan hätäpoistuminen yksikön toisen huoneen kautta hätätapauksissa.	Asiakas käyttäytyy uhkaavasti asiakaspalvelutilanteessa	Ulkopuolisen kouluttajan kustannus 500 €.
Tietojärjestelmän käyttökatkos	Toimintavarmuuden jatkuva kehittäminen sekä varamiesjärjestelmä ja pätevien sijaisten järjestäminen läpileikkaavasti organisaatiossa.	Jos tietojärjestelmien riskejä ei ole osattu kartoittaa riittävän kattavasti, voi riskien toteutuminen heikentää ja hankaloittaa toimintayksikön toimintaa. Tietojärjestelmien toimivuus on yksiköiden toimintaedellytysten kannalta täysin kriittinen tekijä	Riskien hallintakustannus: Kriittisten toimintojen sijaisjärjestelyt pätevällä henkilöstöllä, kustannukset jakautuvat eri vastuuyksiköiden kesken. Riskien toteutuessa: Toimintayksikkötasolla pidempi aikaiset tietojärjestelmäkatkokset aiheuttavat useiden tuhansien eurojen kustannukset

2.7.1 Jätehuolto

Tilivelvollinen: jätehuoltopäällikkö

Talous

7010 Jätehuolto	TA 2021	TA2021 muutos	TA+muutos 2021	Toteutunut 2021	Jäljellä 2021	Tot %
Toimintatuotot	163 000	0	163 000	157 687	5 313	96,7
Henkilöstökulut	-115 300	0	-115 300	-108 208	-7 092	93,8
Toimintakulut	-39 700	0	-39 700	-39 675	-25	99,9
Toimintakate	8 000	0	8 000	9 804	-1 804	122,6
Laskennalliset kustannukset	-9 800	0	-9 800	-9 804	4	100
Tehtävän kokonaiskustannukset	-164 800	0	-164 800	-157 687	-7 113	95,7

Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteuma

Jätelaki saatiin voimaan uudistettuna heinäkuussa 2021. Asetustyötä ei saatu kokonaisuudessaan loppuun vuoden 2021 aikana, mutta työ eteni eduskuntatasolla yksittäisten asetusten osalta. Jätehuoltolautakunta ei päässyt tavoitteeseensa saattaa strategiatyö loppuun ja määrittää palvelutaso alueelleen, johtuen keskeneräisestä lainsäädännöstä.

Jätehuoltoviranomaista työllisti eniten jätehuollon liittymisvelvollisuuden seuranta ja tilanteen ylläpito sekä ilmoitusten ja hakemusten käsittely. Seuranta on jatkuvaa ja lautakunta jatkaa aktiivista kehittämistä liittyä järjestettyyn jätehuoltoon. Kehotuskirjeet lähetettiin vuonna 2021 Keiteleelle, vakituisesti asuville kiinteistöille, joiden osalta viranomaisella ei ollut järjestetyn jätehuollon tietoa. Tavoitteena oli, että kiinteistöjen jätehuoltojärjestelyt käydään läpi ja asuin- ja vapaa-ajankiinteistöt saadaan kattavasti järjestetyn jätehuollon piiriin.

2.8 Investointiosan toteutumisvertailu

Investointiosan toteutumisvertailussa esitetään valtuuston hankkeittain tai hankeryhmittäin hyväksymien määrärahojen ja tuloarvion toteutuminen. Hankkeet ja hankeryhmät ryhmitellään tarvittaessa toimielimittäin ja tehtävittäin vastaavalla tavalla kuin talousarviossa.

Toteutumisvertailussa esitetään investointihankkeen tai hankeryhmän talousarviovuodelle hyväksytty määräraha ja sen käyttö sekä niiden erotus. Lisäksi esitetään poikkeama alkuperäiseen talousarvioon, valtuuston hyväksymät muutokset määrärahaan.

Toteutumisvertailussa seurataan myös hankkeen tai hankeryhmän tuloja sekä nettomenojen toteutumista. Investointituloja ovat rahoitusosuudet ja pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnit.

Investointiosan toteutumisvertailu 2021

Hanke/ hankeryhmä	Kustannus- arvio ja sen muutokset euroa	Ed. vuosien käyttö euroa	Alkuperäinen talousarvio euroa	Talousarvio- muutokset euroa	Talousarvio muutosten jälkeen euroa	Toteuma euroa	Poikkeama euroa	Kustannus- arviosta käytetty 31.12. euroa
Elinvoima- ja konsernipalvelut								
Osakkeet ja osuudet (North Savo Startup Fund)								
Tuotot			0	0	0	45 825	-45 825	
Kulut			-100 000	0	-100 000	-51 000	-49 000	
Konserni- ja elinvoimapalvelut yhteensä								
<i>Tuotot (kv)</i>			0	0	0	45 825	-45 825	
<i>Kulut (kv)</i>			-100 000	0	-100 000	-51 000	-49 000	
<i>Yhteensä (kv)</i>			-100 000	0	-100 000	-5 175	-94 825	
Sivistys- ja hyvinvointi toimiala								
Koneet ja kalusto								
Varhaiskasvatus			-50 000	35 000	-15 000	-14 408	-592	
Perusopetus ja lukiokoulutus			-590 000	450 000	-140 000	-111 496	-28 504	
Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut			-120 000	0	-120 000	-123 338	3 338	
Muut aineelliset hyödykkeet								
Taide-esineiden hank. ja konserv. tuotot			50 000	-50 000	0	50 000	-50 000	
Taide-esineiden hankinta ja konservointi			-250 000	110 000	-140 000	-137 051	-2 949	
Sivistys- ja hyvinvointitoimiala yhteensä								
<i>Tuotot (kv)</i>			50 000	-50 000	0	50 000	-50 000	
<i>Kulut (kv)</i>			-1 010 000	595 000	-415 000	-386 293	-28 707	
<i>Yhteensä (kv)</i>			-960 000	545 000	-415 000	-336 293	-78 707	

Investointiosan toteutumisvertailu 2021

Hanke/ hankeryhmä	Kustannus- arvio ja sen muutokset euroa	Ed.		Talousarvio		Toteuma euroa	Poikkeama euroa	Kustannus- arviosta käytetty 31.12. euroa
		vuosien käyttö euroa	Alkuperäinen talousarvio euroa	Talousarvio- muutokset euroa	Talousarvio muutosten jälkeen euroa			
Tekninen toimiala (kv)								
Maa- ja vesialueet								
Kiinteistöjen osto ja myynti								
Tuotot			100 000	0	100 000	56 226	43 774	
Kulut			-650 000	0	-650 000	-564 424	-85 576	
Netto			-550 000	0	-550 000	-508 198	-41 802	
Kadut ja yleiset alueet								
Uudet kadut ja yleiset alueet								
			-1 230 000	0	-1 230 000	-1 265 972	35 972	
Liikennealuiden peruskorjaus								
			-1 235 000	0	-1 235 000	-1 118 666	-116 334	
Liikunta- ja viheralueet								
Tuotot			30 000	0	30 000	30 000	0	
Kulut			-775 000	0	-775 000	-927 821	152 821	
Netto			-745 000	0	-745 000	-897 821	152 821	
Muut investoinnit								
Tuotot			0	0	0	0	0	
Kulut			-655 000	60 000	-595 000	-395 832	-199 168	
Netto			-655 000	60 000	-595 000	-395 832	-199 168	
Kadut ja yleiset alueet yhteensä								
Tuotot			30 000	0	30 000	30 000	0	
Kulut			-3 895 000	60 000	-3 835 000	-3 708 290	-126 710	
Netto			-3 865 000	60 000	-3 805 000	-3 678 290	-126 710	
Toimitilat								
SOTE-investoinnit								
			-250 000	130 000	-120 000	-99 561	-20 439	
Koulut (kv)								
Tuotot	0		0	0	0	0	0	
Kulut	-14 042 000		-9 260 000	2 126 000	-7 134 000	-6 898 105	-235 896	
Netto	-14 042 000		-9 260 000	2 126 000	-7 134 000	-6 898 105	-235 896	
Kulttuurikeskus (kv)								
			-200 000	100 000	-100 000	-48 879	-51 121	
Uimahalli (kv)								
Tuotot	1 000 000	134 000	400 000	266 000	666 000	666 000	0	800 000
Kulut	-14 415 000	-1 383 777	-7 400 000	913 000	-6 487 000	-5 933 321	-553 679	-7 317 098
Netto	-13 415 000	-1 249 777	-7 000 000	1 179 000	-5 821 000	-5 267 321	-553 679	-6 517 098
Muut talonrakennuskohteet								
Tuotot			0	0	0	0	0	
Kulut			-1 020 000	60 000	-960 000	-518 726	-441 274	
Netto			-1 020 000	60 000	-960 000	-518 726	-441 274	
Toimitilat yhteensä								
Tuotot			400 000	266 000	666 000	666 000	0	
Kulut			-18 130 000	3 329 000	-14 801 000	-13 498 592	-1 302 408	
Netto			-17 730 000	3 595 000	-14 135 000	-12 832 592	-1 302 408	
Tekninen lautakunta yhteensä								
Tuotot			530 000	266 000	796 000	752 226	43 774	
Kulut			-22 675 000	3 389 000	-19 286 000	-17 771 305	-1 514 695	
Netto			-22 145 000	3 655 000	-18 490 000	-17 019 079	-1 470 921	
Investoinnit yhteensä								
Tuotot			580 000	216 000	796 000	848 051	-52 051	
Kulut			-23 785 000	3 984 000	-19 801 000	-18 208 598	-1 592 402	
Netto			-23 205 000	4 200 000	-19 005 000	-17 360 547	-1 644 453	

2.9 Tuloslaskelman toteutumisvertailu (ei sis. vesilaitosta)

	Talousarvio	Ta- muutos	Ta + muutos yht.	Toteutunut	Poikkeama muut.jälkeen
Toimintatuotot					
Myyntituotot	18 144 700	-368 900	17 775 800	17 989 577,47	-213 777,47
Maksutuotot	3 206 900	-118 000	3 088 900	2 823 239,18	265 660,82
Tuet ja avustukset	2 119 700	1 007 000	3 126 700	3 121 936,46	4 763,54
Muut toimintatuotot	12 589 000	-191 000	12 398 000	12 847 127,43	-449 127,43
Toimintatuotot yhteensä	36 060 300	329 100	36 389 400	36 781 880,54	-392 480,54
Valmistus omaan käyttöön				14 963,07	
Toimintakulut					
Palkat ja palkkiot	-33 343 100	-355 200	-33 698 300	-32 778 480,33	-919 819,67
Eläkekulut	-8 753 100	-14 600	-8 767 700	-8 604 363,46	-163 336,54
Muut henkilöstösivukulut	-1 328 700	-183 900	-1 512 600	-1 476 016,57	-36 583,43
Palvelujen ostot	000	41 300	700	-106 820 978,28	-2 484 721,72
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-6 017 500	-26 000	-6 043 500	-6 226 206,70	182 706,70
Avustukset	-4 513 400	348 500	-4 164 900	-4 082 711,02	-82 188,98
Muut toimintakulut	-11 550 100	1 399 000	-10 151 100	-10 132 140,95	-18 959,05
Toimintakulut yhteensä	-174 852 900	1 209 100	-173 643 800	-170 120 897,31	-3 522 902,69
					-3 930
Toimintakate	-138 792 600	1 538 200	-137 254 400	-133 324 053,70	346,30
Verotulot	78 300 000	1 855 000	80 155 000	80 668 644,07	-513 644,07
Valtionsuudet	61 600 000	192 000	61 792 000	61 539 167,00	252 833,00
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT					
Korkotuotot	43 000	0	43 000	41 391,36	1 608,64
Muut rahoitustuotot	2 940 400	531 000	3 471 400	3 409 525,70	61 874,30
Korkokulut	-252 600	0	-252 600	-200 810,66	-51 789,34
Muut rahoituskulut	-212 000	-1 178 400	-1 390 400	-1 383 793,03	-6 606,97
Rahoitustuotot ja kulut yht.	2 518 800	-647 400	1 871 400	1 866 313,37	5 086,63
Vuosikate	3 626 200	2 937 800	6 564 000	10 750 070,74	-4 186 070,74
POISTOT JA ARVONALENNUKSET					
Suunnitelman mukaiset poistot	-6 134 800	200 000	-5 934 800	-6 929 199,61	994 399,61
Tilikauden tulos	-2 508 600	3 137 800	629 200	3 820 871,13	-3 191 671,13
Poistoeron muutos lisäys(-) tai väh.(+)	-878 000	0	-878 000	-832 940,12	-45 059,88
Rahastojen muutos lisäys(-) tai väh.(+)	1 340 000	0	1 340 000	-605 398,27	1 945 398,27
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-2 046 600	3 137 800	1 091 200	2 382 532,74	-1 291 332,74

Verotulojen erittely (€)	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio-muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Kunnan tulovero	66 101 000	985 000	67 086 000	67 179 387	93 387
Kiinteistövero	5 828 000	-111 000	5 717 000	5 873 807	156 807
Osuus yhteisöveron tuotosta	6 371 000	981 000	7 352 000	7 615 450	263 450
Yhteensä	78 300 000	1 855 000	80 155 000	80 668 644	513 644

Valtionosuuksien ja verotulomenetysten korvausten erittely (€)	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio-muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	41 027 000	-69 000	40 958 000	40 964 892	6 892
Siitä verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus (+/-)	11 522 000	0	11 522 000	11 521 776	-224
Opetus- ja kulttuuritoimen mukaiset valtionosuudet	-1 409 000	166 000	-1 243 000	-1 502 305	-259 305
Verotulomenetysten korvaus	10 460 000	95 000	10 555 000	10 554 804	-196
Yhteensä	61 600 000	192 000	61 792 000	61 539 167	-252 833

Toimintatuottoja muutetussa talousarviossa oli arvioitu kertyväksi 36 389 400 €, tilinpäätöksen mukainen toteuma oli 36 781 881 €, toteumaprosentti 101,1 %.

Toimintakuluja oli talousarvioon arvioitu 173 643 800 €, tilinpäätöksen mukainen toteuma 170 120 897 €, toteumaprosentti 97,8 %.

Toimintakate oli talousarviossa -137 254 400 € ja tilinpäätöksessä -133 324 054 €, toteumaprosentti 97,1 %.

Verotulot ja valtionosuudet käsitelty yllä olevissa taulukoissa.

Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä oli talousarviossa 1 871 400 € ja tilinpäätöksessä 1 866 313 €, toteumaprosentti 99,7 %.

2.10 Talousarvion rahoitusosan toteutumisvertailu (ei sis. vesilaitosta)

	Talous- arvio	Ta- muutos	Ta+muutos yht.	Toteuma	Poikkeama
Toiminta ja investoinnit					
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	3 626,2	2 937,8	6 564,0	10 750,1	-4 186,1
Satunnaiset erät	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Tulorahoituksen korjausevät	-317,0	170,0	-147,0	-678,9	531,9
*Toiminnan rahavirta yhteensä	3 309,2	3 107,8	6 417,0	10 071,2	-3 654,2
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-23 785,0	3 984,0	-19 801,0	-18 208,6	-1 592,4
Rahoitusosuudet investointimenoihin	480,0	216,0	696,0	746,0	-50,0
Pysyvien vastaavien hyöd. luov.tulot	417,0	-170,0	247,0	353,1	-106,1
* Investointien rahavirta yhteensä	-22 888,0	4 030,0	-18 858,0	-17 109,5	-1 748,5
Toiminta ja investoinnit, netto	-19 578,8	7 137,8	-12 441,0	-7 038,3	-5 402,7
Rahoitustoiminta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäys	0,0	0,0	0,0	-45,5	45,5
Antolainasaamisten vähennys	101,8	0,0	101,8	101,8	0,0
*Antolainojen muutokset yhteensä	101,8	0,0	101,8	56,3	45,5
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	20 700,0	0,0	20 700,0	15 500,0	5 200,0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-8 102,0	0,0	-8 102,0	-7 412,1	-689,9
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0,0	0,0	0,0	492,5	-492,5
* Lainakannan muutokset yhteensä	12 598,0	0,0	12 598,0	8 580,5	4 017,5
Oman pääoman muutokset	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Muut maksuvalmiuden muutokset	0,0	0,0	0,0	-716,0	716,0
Vaikutus maksuvalmiuteen	-6 879,0	7 137,8	258,8	882,4	-623,6

2.11 Yhteenveto valtuuston hyväksymien määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta

	Sito- vuus	Määrärahat					Tuloarviot				
		Talous- arvio	Ta- muutos	Muutettu talousarvio	TA:n toteutuma	Poik- keama	Talous- arvio	Ta- muutos	Muutettu talousarvio	TA:n toteutuma	Poik- keama
Käyttötalousosa											
Keskusvaalilautakunta	B	-46	-30	-76	-77	-2	0	24	24	24	0
Tarkastuslautakunta	B	-53	4	-49	-40	9	5	0	5	5	0
Kaupunginhallitus											
Hallinto- ja maaseutupalv. (pl. lomitukset)	B	-4 035	133	-3 902	-3 694	207	385	0	385	278	-107
Lomatoimi	B	-9 660	393	-9 267	-8 850	417	9 866	-380	9 486	9 171	-314
Talous- ja tietohallinto	B	-2 831	114	-2 717	-2 682	35	1 177	-25	1 152	1 154	1
Sosiaali- ja terveydenhuolto	B	-82 785	-440	-83 225	-81 873	1 352	0	0	0	12	12
Elinvoimapaalvelut	B	-6 517	-267	-6 785	-6 355	430	1 643	255	1 898	2 145	246
Yhteensä		-105 829	-67	-105 895	-103 454	2 441	13 071	-150	12 921	12 759	-162
Ylä-Savon maaseutupalvelut	B	-412	0	-412	-394	18	319	0	319	306	-12
Sivistys- ja hyvinvointitoimiala											
Siv.- ja hyv.vointitoimialan hallinto	B	-956	0	-956	-879	77	0	0	0	6	6
Varhaiskasvatus	B	-13 614	310	-13 304	-13 351	-47	664	217	881	965	84
Perusopetus ja lukiokoulutus	B	-26 767	-295	-27 062	-26 718	344	4 717	395	5 112	5 302	190
Kulttuuri ja vapaa-aika	B	-8 461	-7	-8 468	-8 081	388	1 741	13	1 754	1 670	-84
Yhteensä		-49 798	8	-49 791	-49 028	763	7 122	625	7 747	7 943	196
Tekninen lautakunta											
Teknisen toimialan hallinto	B	-2 398	77	-2 321	-2 301	20	27	0	27	28	1
Maankäyttö ja asuminen	B	-1 324	-40	-1 364	-1 267	97	1 720	-170	1 550	1 671	121
Kadut ja ympäristö		-4 346	13	-4 333	-4 455	-121	1 736	0	1 736	1 870	134
Toimitilat	B	-10 492	1 243	-9 248	-8 966	283	11 898	0	11 898	12 033	135
Yhteensä		-18 560	1 294	-17 266	-16 988	278	15 380	-170	15 210	15 602	391
Ylä-Savon Jätehuoltolautakunta											
Jätehuolto	B	-155	0	-155	-148	7	163	0	163	158	-5
Yhteensä		-155	0	-155	-148	7	163	0	163	158	-5
Käyttötalousosa yhteensä		-174 853	1 209	-173 644	-170 130	3 514	36 060	329	36 389	36 797	408
Rahoitusosa											
Verotulot	B						78 300	1 855	80 155	80 669	514
Valtionosuudet	B						61 600	192	61 792	61 539	-253
Korkotuotot	N						43	0	43	41	-2
Muut rahoitustuotot	N						2 940	531	3 471	3 410	-62
Korkokulut	N	-253	0	-253	-201	52					
Muut rahoituskulut	N	-212	-1 178	-1 390	-1 375	16					
Rahoitusosa yhteensä		-465	-1 178	-1 643	-1 576	67	142 883	2 578	145 461	145 659	197

	Sito- vuus	Määrärahat					Tuloarviot				
		Talous- arvio	Ta- muutos	Muutettu talousarvio	TA:n	Poik- keam	Talous- arvio	Ta- muuto	Muutettu talousarvio	TA:n toteutum	Poik- keama
Investointiosa											
Elinvoima- ja konsernitoimiala											
Osakkeet ja osuudet	B	-100	0	-100	-51	49	0	0	0	46	46
Elinvoima- ja kons.toimiala yhteensä		-100	0	-100	-51	49	0	0	0	46	46
Sivistys- ja hyvinvointitoimiala											
Koneet ja kalusto	B	-760	485	-275	-249	26	0	0	0	0	0
Muut aineelliset hyödykkeet	B	-250	110	-140	-137	3	50	-50	0	50	50
Siv- ja hyv.v.toimiala yhteensä		-1 010	595	-415	-386	29	50	-50	0	50	50
Tekninen toimiala											
Kiinteistöjen osto ja myynti	B	-650	0	-650	-564	86	100	0	100	56	-44
Kadut ja yleiset alueet	B	-1 230	0	-1 230	-1 266	-36	0	0	0	0	0
Liikennealueiden peruskorjaus	B	-1 235	0	-1 235	-1 119	116	0	0	0	0	0
Liikunta- ja viheral. peruskor	B	-775	0	-775	-1 067	-292	30	0	30	30	0
Muut investoinnit	B	-655	60	-595	-396	199	0	0	0	0	0
SOTE-investoinnit	B	-250	130	-120	-100	20	0	0	0	0	0
Koulut	B	-9 260	2 126	-7 134	-6 898	236	0	0	0	0	0
Kulttuurikeskus	B	-200	0	-200	-49	151	0	0	0	0	0
Uimahalli	B	-7 400	913	-6 487	-5 933	554	400	266	666	666	0
Muut talonrakennuskohteet	B	-1 020	160	-860	-379	481	0	0	0	0	0
Tekninen lautakunta yhteensä		-22 675	3 389	-19 286	-17 771	1 515	530	266	796	752	-44
Investoinnit yhteensä		-23 785	3 984	-19 801	-18 209	1 592	580	216	796	848	52
Rahoitusosa											
Antolainauksen muutokset											
Antolainasaamisten lisäys	B	0	0	0	-45	-45					
Antolainasaamisten vähennys	B						102	0	102	102	0
Lainakannan muutokset											
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	B						20 700	0	20 700	15 500	-5 200
Pitkäaikaisten lainojen vähenr	B	-8 102	0	-8 102	-7 412	690					
Lyhytaikaisten lainojen muutos										493	
Oman pääoman muutokset											
Muut maksuvalmiuden muutokset					-716						
YHTEENSÄ		-207 205	4 015	-203 190	-198 088	5 102	200 326	3 123	203 449	199 398	-4 050

Tulojen ja menojen erotus

1 310

2.12 Käyttötalousosan toteutumisvertailu

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Keskusvaalilautakunta					
1100 Vaalit					
Tuotot	0	24 100	24 100	24 165	-65
Kulut	-46 100	-29 500	-75 600	-77 400	1 800
Netto	-46 100	-5 400	-51 500	-53 234	1 734
Tarkastuslautakunta					
1110 Tilintarkastus					
Tuotot	5 100	0	5 100	5 100	0
Kulut	-53 300	4 000	-49 300	-39 816	-9 484
Netto	-48 200	4 000	-44 200	-34 716	-9 484
Kaupunginhallitus					
1200 Hallinto- ja maaseutupalvelut					
Tuotot	10 250 600	-380 000	9 870 600	9 449 163	421 437
Kulut	-13 695 000	526 300	-13 168 700	-12 544 111	-624 589
Netto	-3 444 400	146 300	-3 298 100	-3 094 949	-203 151
1300 Talous- ja tietohallinto					
Tuotot	1 177 300	-25 000	1 152 300	1 153 597	-1 297
Kulut	-2 831 400	114 400	-2 717 000	-2 682 453	-34 547
Netto	-1 654 100	89 400	-1 564 700	-1 528 856	-35 844
1390 Sosiaali- ja terveydenhuolto					
Tuotot	0	0	0	11 522	-11 522
Kulut	-82 784 800	-440 000	-83 224 800	-81 872 963	-1 351 837
Netto	-82 784 800	-440 000	-83 224 800	-81 861 441	-1 363 359
1400 Elinvoimapaalvelut					
Tuotot	1 643 400	254 900	1 898 300	2 144 696	-246 396
Kulut	-6 517 400	-267 400	-6 784 800	-6 354 933	-429 867
Netto	-4 874 000	-12 500	-4 886 500	-4 210 236	-676 264
Kaupunginhallitus yhteensä					
Tuotot	13 071 300	-150 100	12 921 200	12 758 978	162 222
Kulut	-105 828 600	-66 700	-105 895 300	-103 454 460	-2 440 840
Netto	-92 757 300	-216 800	-92 974 100	-90 695 482	-2 278 618
190 Ylä-Savon Maaseutuhallinnon yhteislautakunta					
Tuotot	318 500	0	318 500	306 175	12 325
Kulut	-411 600	0	-411 600	-394 082	-17 518
Netto	-93 100	0	-93 100	-87 907	-5 193

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Sivistys- ja hyvinvointilautakunta					
3000 Sivistys ja hyvinvointitoimialan hallinto					
Tuotot	0	0	0	5 989	-5 989
Kulut	-956 300	0	-956 300	-879 113	-77 187
Netto	-956 300	0	-956 300	-873 124	-83 176
3100 Varhaiskasvatus					
Tuotot	664 000	216 900	880 900	964 743	-83 843
Kulut	-13 614 000	310 000	-13 304 000	-13 350 544	46 544
Netto	-12 950 000	526 900	-12 423 100	-12 385 801	-37 299
3200 Perusopetus ja lukiokoulutus					
Tuotot	4 716 700	395 200	5 111 900	5 302 256	-190 356
Kulut	-26 766 800	-295 200	-27 062 000	-26 717 837	-344 163
Netto	-22 050 100	100 000	-21 950 100	-21 415 582	-534 518
3400 Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut (pl. uimahalli)					
Tuotot	1 091 400	13 000	1 104 400	1 174 800	-70 400
Kulut	-7 225 700	-7 000	-7 232 700	-6 973 908	-258 792
Netto	-6 134 300	6 000	-6 128 300	-5 799 109	-329 191
Uimahalli					
Tuotot	650 000	0	650 000	495 230	154 770
Kulut	-1 235 600	0	-1 235 600	-1 106 599	-129 001
Netto	-585 600	0	-585 600	-611 369	25 769
Sivistys- ja hyvinvointilautakunta yhteensä					
Tuotot	7 122 100	625 100	7 747 200	7 943 017	-195 817
Kulut	-49 798 400	7 800	-49 790 600	-49 028 001	-762 599
Netto	-42 676 300	632 900	-42 043 400	-41 084 984	-958 416

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Tekninen lautakunta					
6000 Teknisen toimialan hallinto					
Tuotot	26 600	0	26 600	27 938	-1 338
Kulut	-2 397 800	77 000	-2 320 800	-2 300 912	-19 888
Netto	-2 371 200	77 000	-2 294 200	-2 272 974	-21 226
6150 Maankäyttö ja asuminen					
Tuotot	1 719 900	-170 000	1 549 900	1 671 250	-121 350
Kulut	-1 323 900	-40 000	-1 363 900	-1 266 934	-96 966
Netto	396 000	-210 000	186 000	404 316	-218 316
6200 Kadut ja ympäristö					
Tuotot	1 736 100	0	1 736 100	1 869 689	-133 589
Kulut	-4 346 400	13 100	-4 333 300	-4 454 791	121 491
Netto	-2 610 300	13 100	-2 597 200	-2 585 103	-12 097
6310 Toimitilat					
Tuotot	11 897 700	0	11 897 700	12 032 845	-135 145
Kulut	-10 491 800	1 243 400	-9 248 400	-8 956 619	-291 781
Netto	1 405 900	1 243 400	2 649 300	3 076 226	-426 926
Tekninen lautakunta yhteensä					
Tuotot	15 380 300	-170 000	15 210 300	15 601 721	-391 421
Kulut	-18 559 900	1 293 500	-17 266 400	-16 979 256	-287 144
Netto	-3 179 600	1 123 500	-2 056 100	-1 377 535	-678 565
Ylä-Savon jätehuoltolautakunta					
Tuotot	163 000	0	163 000	157 687	5 313
Kulut	-155 000	0	-155 000	-147 883	-7 117
Netto	8 000	0	8 000	9 804	-1 804
Käyttötalous yhteensä					
Tuotot	36 060 300	329 100	36 389 400	36 796 844	-407 444
Kulut	-174 852 900	1 209 100	-173 643 800	-170 120 897	-3 522 903
Netto	-138 792 600	1 538 200	-137 254 400	-133 324 054	-3 930 346

3. Tilinpäätöslaskelmat

3.1 Kaupungin laskelmat

Tuloslaskelma

Eliminoitu, sis. vesilaitos	2021 €	2020 €	%
Toimintatuotot			
Myyntituotot	17 937 203,95	17 974 618,91	-0,2
Maksutuotot	2 756 872,42	2 964 612,43	-7,0
Tuet ja avustukset	3 086 558,67	2 258 210,71	36,7
Muut toimintatuotot	4 731 938,28	5 142 489,17	-8,0
Toimintatuotot yht.	28 512 573,32	28 339 931,22	0,6
Valmistus omaan käyttöön	22 723,87	33 184,48	
Toimintakulut			
Henkilöstökulut	-43 515 286,52	-41 797 909,62	4,1
Palkat ja palkkiot	-33 265 977,21	-32 132 824,33	3,5
Eläkekulut	-8 754 346,28	-8 323 473,22	5,2
Muut henkilöstösivukulut	-1 494 963,03	-1 341 612,07	11,4
Palvelujen ostot	-101 227 295,95	-95 160 712,59	6,4
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-7 871 623,29	-7 346 631,53	7,1
Avustukset	-4 065 491,02	-9 020 993,94	-54,9
Muut toimintakulut	-2 294 174,62	-2 203 563,21	4,1
Toimintakulut yht.	-158 973 871,40	-155 529 810,89	2,2
Toimintakate	-130 438 574,21	-127 156 695,19	2,6
Verotulot	80 668 644,07	77 027 155,38	4,7
Valtionosuudet	61 539 167,00	62 861 871,00	-2,1
Rahoitustuotot ja -kulut			
Korkotuotot	41 391,36	46 659,81	-11,3
Muut rahoitustuotot	1 868 410,17	1 321 903,97	41,3
Korkokulut	-249 422,27	-312 069,67	-20,1
Muut rahoituskulut	-140 397,46	-124 412,80	12,8
Rahoitustuotot ja kulut yht.	1 519 981,80	932 081,31	63,1
Vuosikate	13 289 218,66	13 664 412,50	-2,7
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	-8 630 091,53	-8 721 881,64	-1,1
Arvonalentumiset	-8 967,42		
Tilikauden tulos	4 650 159,71	4 942 530,86	-5,9
Poistoeron muutos lisäys(-) tai väh.(+)	-818 724,49	-439 616,71	86,2
Varausten muutos lisäys(-) tai väh.(+)	0,00	0,00	
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-605 398,27	-1 739 812,87	-65,2
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	3 226 036,95	2 763 101,28	16,8

Rahoituslaskelma

Eliminoitu sis. vesilaitos	2021	2020
	€	€
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Vuosikate ja liikeylijäämä (liikelaitos poistot+rahoitus)	13 289 218,66	13 664 412,50
Satunnaiset erät	0,00	0,00
Tulorahoituksen korjauserät	-678 902,43	-235 201,16
*Toiminnan rahavirta yht	12 610 316,23	13 429 211,34
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investointimenot	-19 629 665,43	-11 822 891,72
Rahoitusosuudet investointimenoihin	746 000,00	259 420,00
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	353 143,73	488 585,86
* Investointien rahavirta yhteensä	-18 530 521,70	-11 074 885,86
Toiminnan ja investointien rahavirta	-5 920 205,47	2 354 325,48
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-24 800,00	-35 680,00
Antolainasaamisten vähennykset	101 770,00	106 921,00
*Antolainojen muutokset yhteensä	76 970,00	71 241,00
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	16 900 000,00	15 300 000,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-9 422 533,20	-9 302 533,20
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0,00	0,00
* Lainakannan muutokset yhteensä	7 477 466,80	5 997 466,80
Oman pääoman muutokset	0,00	0,00
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksian.varojen ja pääoman muutokset	-27 508,40	-99 566,70
Saamisten muutos	-589 010,02	-1 072 649,72
Korottomien velkojen muutos	-135 271,32	-575 558,02
*Muut maksuvalmiuden muutokset yhteensä	-751 789,74	-1 747 774,44
Rahoituksen rahavirta	6 802 647,06	4 320 933,36
RAHAVAROJEN MUUTOS	882 441,59	6 675 258,84
Rahat ja pankkisaamiset 31.12. +	29 661 871,22	28 779 429,63
Rahat ja pankkisaamiset 1. 1. -	-28 779 429,63	-22 104 170,79
Rahavarojen muutos	882 441,59	6 675 258,84

Tase (eliminoitu sis. vesilaitos)

VASTAAVAA	2021	2020	VASTATTAVAA	2021	2020
Pysyvät vastaavat			Oma pääoma		
Aineettomat hyödykkeet			Peruspääoma	63 789 390,30	63 789 390,30
Aineettomat oikeudet	87 960,73	111 956,74	Muu oma pääoma	12 912 664,94	12 307 266,67
Muut pitkävaikutteiset menot	2 077 127,73	2 247 451,92	Ed. tilik. yli-(+)/alijäämä(-)	14 929 151,24	12 166 049,96
*Aineettomat hyödykkeet	2 165 088,46	2 359 408,66	Tilik. yli-(+)/alijäämä (-)	3 226 036,95	2 763 101,28
			*Oma pääoma	94 857 243,43	91 025 808,21
Aineelliset hyödykkeet			Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset		
Maa- ja vesialueet	12 151 051,23	11 632 653,00	Poistoero	10 079 371,16	9 260 646,67
Rakennukset	51 582 134,14	55 565 539,81	*Poistoero ja vapaaeht. varaukset	10 079 371,16	9 260 646,67
Kiinteät rakenteet ja laitteet	33 520 791,80	31 588 345,30			
Koneet ja kalusto	1 640 174,48	1 824 565,31	Pakolliset varaukset		
Muut aineelliset hyödykkeet	309 131,87	297 100,90	Eläkevaraukset	16 785,00	16 785,00
Enn.maksut ja kesk.er. hankinnat	15 881 406,10	3 835 817,08	Muut pakolliset varaukset	0,00	427 810,00
*Aineelliset hyödykkeet	115 084 689,62	104 744 021,40	*Pakolliset varaukset	16 785,00	444 595,00
Sijoitukset			Toimeksiantojen pääomat		
Osakkeet ja osuudet	34 623 216,60	34 627 009,44	Lahjoitusrahastojen pääomat	4 598 652,66	4 234 035,87
Muut lainasaamiset	1 487 787,20	1 589 557,20	Muut toimeksiantojen pääomat	10 963,59	11 213,59
Muut saamiset	149 689,00	124 889,00	*Toimeksiantojen pääomat	4 609 616,25	4 245 249,46
*Sijoitukset	36 260 692,80	36 341 455,64			
**Pysyvät vastaavat	153 510 470,88	143 444 885,70	Vieras pääoma		
Toimeksiantojen varat			Pitkäaikainen		
Lahjoitusrahastojen varat	4 461 697,42	4 069 822,23	Lainat rahoitus- ja vakuutuslait.	58 961 547,50	51 920 224,70
*Toimeksiantojen varat	4 461 697,42	4 069 822,23	Muut pitkäaikaiset velat	1 565 104,84	1 436 962,09
			*Pitkäaikainen	60 526 652,34	53 357 186,79
Vaihtuvat vastaavat			Lyhytaikainen		
Saamiset			Lainat rahoitus- ja vakuutuslait.	9 858 677,20	9 422 533,20
Pitkäaikaiset			Saadut ennakot	1 386 008,77	1 043 850,40
Muut saamiset	23 000,00	0,00	Ostovelat	4 451 541,97	4 712 598,30
*Pitkäaikaiset saamiset	23 000,00	0,00	Muut velat	931 855,46	1 161 441,25
Lyhytaikaiset			Siirtovelat	5 575 784,31	5 690 714,63
Myyntisaamiset	1 547 054,68	1 402 294,83	*Lyhytaikainen vieras pääoma	22 203 867,71	22 031 137,78
Muut saamiset	2 913 187,61	2 491 937,44	**Vieras pääoma	82 730 520,05	75 388 324,57
Siirtosaamiset	176 254,08	176 254,08			
*Lyhytaikaiset saamiset	4 636 496,37	4 070 486,35	Vastattavaa	192 293 535,89	180 364 623,91
**Saamiset	4 659 496,37	4 070 486,35			
Rahoitusarvopaperit					
Osakkeet ja osuudet	3 705,40	3 705,40			
Muut arvopaperit	13 983 081,01	13 313 356,87			
*Rahoitusomaisuusarvopaperit	13 986 786,41	13 317 062,27			
Rahat ja pankkisaamiset					
Rahat ja pankkisaamiset	15 675 084,81	15 462 367,36			
**Vaihtuvat vastaavat	34 321 367,59	32 849 915,98			
Vastaavaa	192 293 535,89	180 364 623,91			

3.2 Konsernilaskelmat

Konsernituloslaskelma

KONSERNITULOSLASKELMA 1000 €	2021	2020
Toimintatuotot	121 441	117 978
Toimintakulut	-256 351	-247 082
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta(tappiosta)	1 783	1 827
Toimintakate	-133 128	-127 277
Verotulot	79 953	76 254
Valtionosuudet	74 876	76 116
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	72	82
Muut rahoitustuotot	1 811	1 156
Korkokulut	-660	-739
Muut rahoituskulut	-229	-200
VUOSIKATE	22 695	25 391
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-15 229	-15 909
Arvonalentumiset	-9	-60
Satunnaiset erät	340	-10
Tilikauden tulos	7 796	9 412
Tilinpäätössiirrot	-595	-2 644
Tilikauden verot	-35	-72
Laskennalliset verot	-62	-273
Vähemmistöosuudet	-22	-20
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	7 082	6 404
Tunnusluvut		
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	47,4	47,7
Vuosikate/Poistot, %	149,0	159,6
Vuosikate/euroa/asukas	1 083	1 202
Asukasmäärä	20 960	21 127

Konsernitase

VASTAAVAA	2021	2020	VASTATTAVAA	2021	2020
PYSYVÄT VASTAAVAT			OMA PÄÄOMA		
Aineettomat hyödykkeet			Peruspääoma	63 789	63 789
Aineettomat oikeudet	1 083	1 121	Säätiöiden ja yhd. peruspääomat	1	1
Muut pitkävaikutteiset menot	2 309	2 480	Arvonkorotusrahasto	192	192
Ennakkomaksut	0	182	Muut omat rahastot	14 914	14 315
*Aineettomat hyödykkeet	3 392	3 784	Ed. tilik. yli- (+)/alijäämä (-)	43 475	37 063
			Tilik. ylijäämä (+)/alijäämä (-)	7 082	6 404
Aineelliset hyödykkeet			*Oma pääoma	129 453	121 765
Maa- ja vesialueet	17 368	16 909			
Rakennukset	120 364	115 855	VÄHEMMISTÖOSUUDET	317	294
Kiinteät rakenteet ja laitteet	34 171	32 339			
Koneet ja kalusto	5 885	5 206	PAKOLLISET VARAUKSET		
Muut aineelliset hyödykkeet	451	418	Eläkevaraukset	17	17
Ennakkomaksut ja keskener. hank	27 193	14 509	Muut pakolliset varaukset	1 083	1 277
*Aineelliset hyödykkeet	205 433	185 237	*Pakolliset varaukset	1 100	1 294
Sijoitukset			TOIMEKSIANTOJEN PAAOMAT		
Tytär- ja osakkuusyhteisöosuudet	50	100	Valtion toimeksiannot	4	751
Osakkeet ja osuudet	21 256	19 691	Lahjoitusrahastojen pääomat	4 760	4 383
Muut osakkeet ja osuudet	1 207	3 149	Muut toimeksiantojen pääomat	636	160
Joukkovelkakirjasaamiset	24	41			
Muut saamiset	398	350	*Toimeksiantojen pääomat	5 400	5 293
*Sijoitukset	22 934	23 332			
**Pysyvät vastaavat	231 759	212 352			
			VIERAS PAAOMA		
TOIMEKSIANTOJEN VARAT			Pitkäaikainen		
Valtion toimeksiannot	0	746	Lainat rahoitus- ja vakuutuslainat	105 611	96 763
Lahjoitusrahastojen varat	4 581	4 185	Muut velat/Liit.maks. ja muut velat	1 565	1 437
Muut toimeksiantojen varat	566	90	Siirtovelat	186	261
*Toimeksiantojen varat	5 146	5 022	*Pitkäaikainen	107 363	98 462
VAIHTUVAT VASTAAVAT			Lyhytaikainen		
Vaihto-omaisuus			Joukkovelkakirjalainat	977	0
Aineet ja tarvikkeet	610	579	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitok.	14 669	13 445
Keskeneräiset tuotteet	0	16	Saadut ennakot	1 985	1 556
Muu vaihto-omaisuus	505	656	Ostovelat	10 500	11 874
*Vaihto-omaisuus yhteensä	1 114	1 251	Siirtovelat	21 130	19 185
			Muut velat	1 652	2 029
Saamiset			Laskennalliset verovelat	2 650	2 585
Pitkäaikaiset			*Lyhytaikainen vieras pääoma	53 563	50 673
Myyntisaamiset	0	0	**Vieras pääoma	160 926	149 135
Muut saamiset	134	178	VASTATTAVAA	297 196	277 781
Lainasaamiset	0	0			
Siirtosaamiset	1	0			
*Pitkäaikaiset saamiset	135	178			
Lyhytaikaiset					
Myyntisaamiset	4 544	4 137			
Lainasaamiset	205	111			
Muut saamiset	3 422	4 595			
Siirtosaamiset	2 999	2 341			
*Lyhytaikaiset saamiset	11 170	11 185			
**Saamiset	11 305	11 363			
Rahoitusarvopaperit					
Osakkeet ja osuudet	4	4			
Muut arvopaperit	15 938	13 977			
*Rahoitusomaisuusarvopaperit	15 941	13 980			
Rahat ja pankkisaamiset	31 930	33 812			
**Vaihtuvat vastaavat	60 291	60 407			
VASTAAVAA	297 196	277 781			

Konsernin rahoituslaskelma

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA 1000 €

	2021	2020
Vuosikate	22 695	25 391
Satunnaiset erät	340	-10
Tilikauden verot	-35	-72
Tulorahoituksen korjauserät	-2 942	-2 511
	20 058	22 798
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-34 419	-26 396
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 101	758
Pysyvien vast.hyödykkeiden luovutustulot	1 168	2 690
	-32 150	-22 948
Toiminnan ja investointien rahavirta	-12 092	-150
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-31	-54
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	23 574	21 274
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-13 492	-12 124
Lyhytaikaisten lainojen muutos	967	3
Oman pääoman muutokset	321	-1
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toim.ant.varojen ja pääomien muutokset	-15	-147
Vaihto-omaisuuden muutos	137	-206
Saamisten muutos	58	-506
Korottomien velkojen muutos	651	2 224
Rahoituksen rahavirta	12 171	10 463
Rahavarojen muutos	79	10 313
Rahavarojen muutos	79	10 313
Rahavarat 31.12.	47 871	47 793
Rahavarat 1.1.	-47 793	-37 480

3.3 Liikelaitoksen tilinpäätöslaskelmat

Tuloslaskelma

	2021	2020
	€	€
Liikevaihto	6 680 768,45	6 137 725,95
Liiketoiminnan muut tuotot	7 760,80	33 183,99
Valmistus omaan käyttöön	19 480,11	33 184,48
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 764 252,71	-1 719 636,35
Palvelujen ostot	-1 169 478,52	-1 135 997,41
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-487 496,88	-542 576,55
Henkilöstösivukulut		
Eläkekulut	-149 982,82	-150 122,18
Muut henkilöstösivukulut	-18 946,46	-18 308,57
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 709 859,34	-1 385 723,40
Liiketoiminnan muut kulut	-232 372,48	-147 988,06
Liikelylijäämä (alijäämä)	1 175 620,15	1 103 741,90
Rahoitustuotot ja -kulut:		
Muut rahoitustuotot	2 284,51	6 341,97
Muille maksetut korkokulut	-48 611,61	-57 245,92
Korvaus peruspääomasta	-300 000,00	-300 000,00
Muut rahoituskulut	-4,47	-0,10
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	829 288,58	752 837,85
Poistoeron muutos lisäys(-) tai väh(+)	14 215,63	16 370,84
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	843 504,21	769 208,69

Rahoituslaskelma

Rahoituslaskelma/vesilaitos	2021 €	2020 €
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Liikeylijäämä (-alijäämä)	1 175 620,15	1 103 741,90
Poistot ja arvonalentumiset	1 709 859,34	1 385 723,40
Rahoitustuotot ja -kulut	-346 331,57	-350 904,05
Tulorahoituksen korjaukset	0,00	0,00
*Toiminnan rahavirta yhteensä	2 539 147,92	2 138 561,25
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-1 421 067,02	-3 982 294,75
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0,00	0,00
Pysyvien vastaavien luovutustulot	0,00	0,00
* Investointien rahavirta yhteensä	-1 421 067,02	-3 982 294,75
Toiminnan ja investointien rahavirta	1 118 080,90	-1 843 733,50
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Lainakannan muutokset		
Antolainasaamisten lisäyksen muilta	0,00	-35 680,00
Muilta saatujen pitkäaikaisten lainojen lisäys	1 400 000,00	3 300 000,00
Muilta saatujen pitkäaikaisten lainojen vähennys	-2 010 472,00	-1 680 472,00
Kunnalta saatujen lyhytaikaisten lainojen muutos		
* Lainakannan muutokset yhteensä	-610 472,00	1 583 848,00
Oman pääoman muutokset	0,00	0,00
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos kunnalta	-490 179,97	195 751,66
Saamisten muutos muilta	-198 863,72	-67 812,69
Korottomien velkojen muutos kunnalta	-5 676,50	-132 675,69
Korottomien velkojen muutos muilta	187 111,29	264 622,22
* Muut maksuvalmiuden muutokset yhteensä	-507 608,90	259 885,50
Rahoituksen rahavirta	-1 118 080,90	1 843 733,50
RAHAVAROJEN MUUTOS	0,00	0,00
Rahat ja pankkisaamiset 31.12. +		0,00
Rahat ja pankkisaamiset 1.1. -		
Rahavarojen muutos	0,00	0,00

Tase

Tase / Vesilaitos

VASTAAVAA	2021	2020	VASTATTAVAA	2021	2020
Pysyvät vastaavat			Oma pääoma		
Aineettomat oikeudet			Peruspääoma	2 842 189,22	2 842 189,22
Muut pitkävaikutteiset menot	723 444,49	806 918,73	Ed. tilik. yli(-)/alijäämä(+)	7 358 509,87	6 589 301,18
Aineelliset hyödykkeet			Tilikauden ylijäämä (-)/alijäämä (+)	843 504,21	769 208,69
Maa- ja vesialueet	104 670,00	104 670,00	*Oma pääoma	11 044 203,30	10 200 699,09
Rakennukset	9 774 119,68	10 338 098,71			
Kiinteät rakenteet ja laitteet	13 184 277,97	11 359 630,76	Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset		
Koneet ja kalusto	60 751,94	35 959,04	Poistoero	118 298,88	132 514,51
Keskeneräiset hankinnat	51 939,64	1 542 718,80	*Poistoero ja vapaaeht. varaukset	118 298,88	132 514,51
*Aineelliset hyödykkeet	23 175 759,23	23 381 077,31			
Sijoitukset			Vieras pääoma		
Osakket ja osuudet	3 030 720,00	3 030 720,00	Pitkäaikainen		
Muut lainasaamiset	78 980,00	78 980,00	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitok.	13 836 132,00	14 469 936,00
* Sijoitukset	3 109 700,00	3 109 700,00	Liitt.maksut ja muut pitkäaik. velat	1 594 734,22	1 445 900,69
**Pysyvät vastaavat	27 008 903,72	27 297 696,04	*Pitkäaikainen	15 430 866,22	15 915 836,69
Vaihtuvat vastaavat			Lyhytaikainen		
Saamiset			Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitok.	2 033 804,00	2 010 472,00
Lyhytaikaiset			Ostovelat	401 378,92	443 608,35
Myyntisaamiset	641 790,37	441 448,21	Korottomat velat kunnalta	514,93	6 245,42
Saamiset kaupungilta	1 699 704,05	1 209 524,08	Muut velat	186 461,86	140 599,46
Muut saamiset	2 150,00	3 628,44	Siirtovelat	137 020,03	102 321,25
Siirtosaamiset	0,00	0,00	*Lyhytaikainen	2 759 179,74	2 703 246,48
*Lyhytaikaiset saamiset	2 343 644,42	1 654 600,73	**Vieras pääoma	18 190 045,96	18 619 083,17
**Vaihtuvat vastaavat	2 343 644,42	1 654 600,73			
Vastaavaa	29 352 548,14	28 952 296,77	Vastattavaa	29 352 548,14	28 952 296,77

4. Tilinpäätöksen liitetiedot

Arvostus ja jaksotusperiaatteet sekä menetelmät

Tulot ja menot jaksotetaan eri tilikausille suoriteperusteen mukaan, poikkeuksena verotulot, jotka kirjataan tilitysten mukaan.

Pysyvien vastaavien arvostus ja suunnitelman mukaisten poistojen perusteet

Pysyvien vastaavien aineelliset ja aineettomat hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Valtuusto on hyväksynyt 13.11.2017 § 129 alla olevan poistosuunnitelman. Suunnitelma on voimassa 1.12.2017 -31.12.2021 välisenä aikana aktivoitavilla hyödykkeillä. Valtuusto on hyväksynyt päivitetyn poistosuunnitelman 29.11.2021 § 385, jota sovelletaan 1.1.2022 jälkeen aktivoitavilla hyödykkeillä.

Aineettomat hyödykkeet	Poisto- menetelmä	Poistoaika / poisto-%
Aineettomat oikeudet	Tasapoisto	5 vuotta
Liikearvo	Tasapoisto	5 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot		
Kehittämismenot	Tasapoisto	5 vuotta
Osakehuoneistojen ja vuokrahuoneistojen perusparannusmenot *)	Tasapoisto	max. 10 vuotta
Väylähankkeisiin osallistuminen *)	Tasapoisto	max. 40 vuotta
* poistoaika määritellään hyödykekohtaisesti hyödykkeen arvioidun taloudellisen pitoajan mukaan		
Atk-ohjelmistot	Tasapoisto	3 vuotta
Muut	Tasapoisto	3 vuotta
Maa- ja vesialueet	Ei poistoa	
Rakennukset ja rakennelmat		
Hallinto- ja laitosrakennukset	Tasapoisto	30 vuotta
Tehdas- ja tuotantorakennukset	Tasapoisto	20 vuotta
Talous- ja muut rakennukset	Tasapoisto	15 vuotta
Vapaa-ajan rakennukset	Tasapoisto	20 vuotta
Asuinrakennukset	Tasapoisto	30 vuotta
Maanalaiset kallioluolat	Tasapoisto	50 vuotta
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Kadut, tiet, torit ja puistot	Tasapoisto	20 vuotta
Sillat, laiturit ja uimalat	Tasapoisto	20 vuotta
Muut maa- ja vesirakenteet	Tasapoisto	20 vuotta
Vedenjakelu - ja viemäriverkosto	Tasapoisto	30 vuotta
Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovalaistus	Tasapoisto	20 vuotta
Muut putki- ja kaapeliverkot	Tasapoisto	20 vuotta
Liikenteen ohjauslaitteet	Tasapoisto	10 vuotta
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	Tasapoisto	10 vuotta

Aineelliset hyödykkeet	Poisto- menetelmä	Poistoaika / poisto-%
Koneet ja kalusto		
Tietokonelaitteet	Tasapoisto	3 vuotta
Viestintälaitteet	Tasapoisto	3 vuotta
Henkilö- ja pakettiautot	Tasapoisto	5 vuotta
Linja-, kuorma-autot sekä muut raskaat koneet	Tasapoisto	8 vuotta
Muut kuljetusvälineet ja liikkuvat työkoneet	Tasapoisto	5 vuotta
Muut laitteet ja kalusteet	Tasapoisto	5 vuotta
Muut aineelliset hyödykkeet		
Luonnonvarat	Käytön mukainen poisto	
Arvo- ja taide-esineet	Ei poistoa	
Keskeneräiset hankinnat	Ei poistoa	
Pysyvien vastaavien sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	Ei poistoa	

Kuntayhtymien alijäämät

Kirjanpitolautakunnan kuntajaosto on antanut 9.3.2015 lausunnon 110, jonka perusteella todetaan, että mikäli kuntayhtymän alijäämää ei todennäköisesti saada lähitulevaisuudessa katetuksi, tulee oikean riittävän kuvan vaatimuksesta kunnan kirjata kirjanpitoonsa alijäämävastuun suuruinen pakollinen varaus. Alijäämän käsittelystä on vähintäänkin annettava selostus ja dokumentoitava kuntayhtymästä omistajakunnalle aiheutuma velvoite. Kaupungin tilinpäätökseen ei sisälly pakollista varausta alijäämien kattamiseen.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan arvoon. Arvostuksen perusteena on ollut hyödykkeen todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämä tulo tai sen arvo palvelutuotannossa. Pysyvien vastaavien sijoitusluonteiset erät on merkitty taseeseen hankintamenoon tai alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon. Rahoitusomaisuusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Muut erät

Lomapalkat ja lomarahat on kohdistettu tilikaudelle, jolle lomapäivien perustana ovat palkat merkitään ottaen huomioon kunnallisen virka- ja työehtosopimusten määräykset vuosilomasta, loma-ajan palkasta ja lomarahasta em. erien maksuun. Tuloslaskelman toimintakuluihin kirjattu lomapalkkavelan määrä tilinpäätöspäivänä on laskettu henkilöittäin käyttäen palkanlaskentajärjestelmään perustuvien todellisten ansaittujen lomapäivien ja pitämättömien lomapäivien sekä säästövapaiden määriä.

Pohjois-Savon pelastuslaitokselle on saapunut varallaolovaatimuksia Korkeimman oikeuden (KKO:2015:48) ratkaisuun perustuen. Vaatimuksissa on vaadittu varallaolon luettavaksi työajaksi. Vaatimusten esittäneiden henkilöiden lukumäärä on 137, vaatimussumma yhteensä

12 075 813 euroa. 70 henkilöä ei ole vaatimuksessaan esittänyt vaatimaansa summaa. Kokonaisvaatimussumma on arvioitu olevan noin 30 Meur. Pohjois-Savon pelastuslaitoksen/Kuopion kaupungin varallaolovaatimuskäsittelyitä on vireillä työtuomioistuimessa, KT:n keskusneuvottelussa ja hallinto-oikeudessa.

4.1 Tuloslaskelman liitetiedot

Toimintatuotot tehtäväalueittain	2021	2020
Hallintopalvelukeskus	12 017 261,60	12 743 982,09
Sivistys- ja hyvinvointitoimiala	5 313 971,64	4 512 604,53
Tekninen toimiala	4 790 471,89	5 149 765,56
Vesiliikelaitos	6 390 868,19	5 933 579,04
Yhteensä	28 512 573,32	28 339 931,22
Verotulojen erittely	2021	2020
Kunnan tulovero	67 179 386,85	66 202 570,79
Kiinteistövero	5 873 806,82	5 320 709,60
Osuus yhteisöveron tuotosta	7 615 450,40	5 503 874,99
Yhteensä	80 668 644,07	77 027 155,38
Valtionosuuksien erittely	2021	2020
Peruspalvelujen valtionosuus	40 964 892,00	43 110 922,00
Verotuloihin per.valtionos.tasaus	11 521 776,00	10 630 540,00
Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus	-1 502 305,00	-1 383 246,00
Verotulomenetyksen korvaus	10 554 804,00	10 503 655,00
Yhteensä	61 539 167,00	62 861 871,00
Palvelujen ostojen erittely	2021	2020
Asiakaspalvelujen ostot	81 172 630,41	80 568 431,21
Muiden palvelujen ostot	20 054 665,54	14 592 281,38
Yhteensä	101 227 295,95	95 160 712,59
Pakollisten varausten muutokset	2021	2020
Eläkevastuu 1.1	16 785,00	16 785,00
Lisäykset tilikaudelle	0,00	0,00
Vähennykset tilikaudella	0,00	0,00
Eläkevastuu 31.12.	16 785,00	16 785,00
Osuus PSSHP alijäämästä 1.1.	427 810,00	286 634,00
Lisäykset tilikaudelle	0,00	427 810,00
Vähennykset tilikaudella	-427 810,00	-286 634,00
Osuus PSSHP alijäämästä 31.12.	0,00	427 810,00
Yhteensä	16 785,00	444 595,00
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoitot ja -tappiot	2021	2020
Muut toimintatuotot		
Maa- ja vesialueiden myyntivoitot	224 903,54	383 064,68
Rakennusten myyntivoitot	0,00	0,00
Muut myyntivoitot	30 700,00	0,00
Myyntivoitot yhteensä	255 603,54	383 064,68

Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely

	2021	2020
Osinkotuotot muista yhteisöistä	744 646,40	736 782,63
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä	185 218,08	185 218,08
Yhteensä	929 864,48	922 000,71

4.2 Tasetta koskevat liitetiedot

Pysyvien vastaavien hyödykkeet	Aineettomat hyödykkeet			Aineelliset hyödykkeet							Pysyvät vast. hyöd. yhteensä
	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaik. menot	Aineettomat hyödykkeet yhteensä	Maa-alueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Kesk.er. hankinnat ja enn.maksut	Aineelliset hyödykkeet yhteensä	
Poistamaton hankintameno 1.1.	111 956,74	2 247 451,92	2 359 408,66	11 632 653,00	55 565 539,81	31 588 345,30	1 824 565,31	297 100,90	3 835 817,08	104 744 021,40	107 103 430,06
Lisäykset tilikaudella	34 175,00	0,00	34 175,00	574 624,11	718 422,20	3 554 296,20	380 809,13	12 030,97	14 304 307,82	19 544 490,43	19 578 665,43
Rahoitusosuudet tilikaudella	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-30 000,00	0,00	0,00	-716 000,00	-746 000,00	-746 000,00
Vähennykset tilikaudella	0,00	0,00	0,00	-56 225,88	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-56 225,88	-56 225,88
Siirrot erien välillä	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1 542 718,80	0,00	0,00	-1 542 718,80	0,00	0,00
Tilikauden poisto	-58 171,01	-170 324,19	-228 495,20	0,00	-4 701 827,87	-3 134 568,50	-565 199,96	0,00	0,00	-8 401 596,33	-8 630 091,53
Arvonlennukset ja niiden palautukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Poistamaton hankintameno 31.12.	87 960,73	2 077 127,73	2 165 088,46	12 151 051,23	51 582 134,14	33 520 791,80	1 640 174,48	309 131,87	15 881 406,10	115 084 689,62	117 249 778,08
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Poistamaton kirjanpitoarvo 31.12.	87 960,73	2 077 127,73	2 165 088,46	12 151 051,23	51 582 134,14	33 520 791,80	1 640 174,48	309 131,87	15 881 406,10	115 084 689,62	117 249 778,08
Olennaiset lisäpoistot	0,00	0,00	0,00	0,00	-1 048 810,64	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Pysyvien vastaavien sijoitukset	Osakkeet ja osuudet					Jvk-, muut laina- ja muut saamiset				Pysyvien vastaavien sijoitukset yhteensä
	Osakkeet konserni-yhtiöt	Kunta-yhtymä-osuudet	Osakkeet omistusyht. yhteisöt	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä	Saamiset konserni-yhteisöiltä	Saamiset kunta-yhtymiltä	Saamiset muut yhteisöt	Yhteensä	
Hankintameno 1.1	5 934 420,35	14 696 530,09	13 385 247,31	610 811,69	34 627 009,44	1 589 557,20	0,00	124 889,00	1 714 446,20	36 341 455,64
Lisäykset	0,00	0,00	0,00	51 000,00	51 000,00	0,00	0,00	24 800,00	24 800,00	75 800,00
Vähennykset	0,00	-41 435,71	0,00	-4 389,71	-45 825,42	-101 770,00	0,00	0,00	-101 770,00	-147 595,42
Hankintameno 31.12	5 934 420,35	14 655 094,38	13 385 247,31	657 421,98	34 632 184,02	1 487 787,20	0,00	149 689,00	1 637 476,20	36 269 660,22
Arvonlennukset ja niiden palautukset	0,00	-8 967,42	0,00	0,00	-8 967,42	0,00	0,00	0,00	0,00	-8 967,42
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	5 934 420,35	14 646 126,96	13 385 247,31	657 421,98	34 623 216,60	1 487 787,20	0,00	149 689,00	1 637 476,20	36 260 692,80

Maa- ja vesialueet erittely

	2021	2020
Maa- ja vesialueet		
Kiinteistöjen liittymismaksut	208 937,00	198 737,00
Muut maa- ja vesialueet	11 942 114,23	11 433 916,00
Yhteensä	12 151 051,23	11 632 653,00

Olennaiset kuntayhtymä-osuuksien arvonmuutokset	Tasearvo 1.1.	Lisäykset tilikaudella	Vähennykset tilikaudella	Tasearvo 31.12.	Kunnan osuus ky:n peruspo:sta	Ero
Pohjois-Savon shp ky	4 653 450,91			4 653 450,91	4 365 174,96	288 275,95

IISALMI-KONSERNIN RAKENNE JA SISÄLTÖ

Yhteisö/yhtymä			Kaup. om. osuus%	Kons. om. osuus %	omasta pääomasta	vieraasta pääomasta	tilikauden voitosta/ tappiosta
1. TYTÄRYHTEISÖT							
Yhdistelty pariarvomenetelmällä							
Kiinteistö Oy Petterinkulma	0170529-9	Iisalmi	100,0	100,0	2 880 686,24	18 876 638,44	-58 450,94
Iisalmen Teollisuuskylä Oy	0170262-9	Iisalmi	97,8	97,8	2 097 135,50	3 037 343,65	112 211,67
Kiint. Oy Iisalmen Lumakeskus	1741020-9	Iisalmi	100,0	100,0	1 254 094,03	1 191 751,87	1 321,64
Yhdistelemättömät tytäryhteisöt							
Kiint. Oy Pöllösenlahden Haka	0170539-5	Iisalmi	72,3	72,3	73 123,30	351 453,78	45,45
As. Oy Kilpitöyry	0742762-1	Iisalmi	63,3	63,3	167 203,39	34 317,45	45,34
As. Oy Kilpivatro	0672421-0	Iisalmi	69,3	69,3	70 367,95	44 588,51	42,71
2. KUNTAYHTYMÄTYTÄRYHTEISÖ							
Ylä-Savon SOTE ky	2265875-1	Iisalmi	61,8	61,8	7 050 163,03	25 236 029,75	0,00
3. KUNTAYHTYMÄT							
Ylä-Savon koulutusky *	0214765-5	Iisalmi	47,7	47,7	11 530 448,81	2 194 757,42	384 180,44
Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri ky*	0171495-3	Kuopio	4,3	4,3	5 156 995,38	2 081 403,90	250 807,67
Pohjois-Savon liitto	0827616-7	Kuopio	8,3	8,3	103 394,10	47 564,31	13 431,12
Savon koulutuskuntayhtymä*	1852679-9	Kuopio	8,3	8,3	5 237 818,87	5 258 904,11	10 931,85
Vaalijalan ky	0207327-0	Pieksämäki	4,6	4,6	1 138 411,27	1 341 964,39	353 067,17
<i>* merkityt alakonserneja</i>							
4. OSAKKUUSYHTEISÖT							
Savonia ammattikorkeakoulu Oy	2629463-3	Kuopio	22,8	22,8	14 875 677,41	2 612 181,00	1 497 802,53
Savon ICT-palvelut Oy	2417854-0	Iisalmi	23,1	44,5	32 994,93	202 535,87	0,00
Ylä-Savon Jätehuolto Oy	1056237-3	Iisalmi	36,0	36,0	547 918,39	589 491,89	39 374,61
Ylä-Savon Pääomarahasto Oy	1761735-7	Iisalmi	40,5	40,5	1 535 431,70	21 370,38	36 146,14
Ylä-Savon Vesi Oy	1841779-5	Vieremä	43,6	43,6	3 863 854,91	1 751 157,72	143 021,53
Yhteensä					57 615 719,21	64 873 454,44	2 783 978,93

Saamisten erittely	2021		2020	
	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset	0,00	19 314,65	0,00	18 845,45
Muut saamiset	0,00	7 831,78	0,00	9 405,10
Yhteensä	0,00	27 146,43	0,00	28 250,55
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta jäsenenä				
Myyntisaamiset	0,00	120 735,42	0,00	138 878,03
Muut saamiset	0,00	947 052,70	0,00	73 194,70
Siirtosaamiset	0,00	176 254,08	0,00	176 254,08
Yhteensä	0,00	1 244 042,20	0,00	388 326,81
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusosuusyhteisöiltä				
Myyntisaamiset	0,00	200 164,311	0,00	-8 063,44
Muut saamiset	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	200 164,31	0,00	-8 063,44
Saamiset yhteensä	0,00	1 471 352,94	0,00	408 513,92

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät

	2021	2020
Lyhytaikaiset siirtosaamiset		
Siirtyvät korot	176 254,08	176 254,08
Muut siirtosaamiset	0,00	0,00
Yhteensä	176 254,08	176 254,08

Rahoitusarvopaperit

	2021	2020
Osakkeet ja osuudet		
Jälleenhankintahinta	34 727,15	24 413,20
Kirjanpitoarvo	3 705,40	3 705,40
Erotus	31 021,75	20 707,80
Muut arvopaperit		
Jälleenhankintahinta	15 605 200,53	14 773 656,20
Kirjanpitoarvo	13 983 081,01	13 313 356,87
Erotus	1 622 119,52	1 460 299,33
Yhteensä rahoitusarvopaperit (kp-arvot)	13 986 786,41	13 317 062,27

Oman pääoman erittely	2021	2020
Peruspääoma 1.1./31.12	63 789 390,30	63 789 390,30
Muut omat rahastot 1.1.	12 307 266,67	10 567 453,80
Vahinkorahaston pääoma 1.1.	3 002 551,00	2 967 548,61
Siirrot rahastoon	145 156,72	135 761,87
Siirrot rahastosta	-101 265,63	-100 759,48
Vahinkorahaston pääoma 31.12	3 046 442,09	3 002 551,00
Inv.- ja keh.rahaston pääoma 1.1	9 100 000,00	7 387 779,10
Siirrot rahastoon	1 900 000,00	2 740 720,90
Siirrot rahastosta	-1 340 000,00	-1 028 500,00
Inv.- ja kehittämisrah. pääoma 31.12	9 660 000,00	9 100 000,00
Opintorahaston pääoma 1.1	204 715,67	212 126,09
Siirrot rahastoon	2 507,18	1 026,38
Siirrot rahastosta	-1 000,00	-8 436,80
Opintorahaston pääoma 31.12	206 222,85	204 715,67
Muut omat rahastot yhteensä 31.12.	12 912 664,94	12 307 266,67
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12	14 929 151,24	12 166 049,96
Tilikauden ylijäämä	3 226 036,95	2 763 101,28
Oma pääoma yhteensä	94 857 243,43	91 025 808,21
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä ja tuloksenkäsittelyerät	2021	2020
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12	14 929 151,24	12 166 049,96
Tilikauden ylijäämä	3 226 036,95	2 763 101,28
Kertynyt poistoero 31.12	10 079 371,16	9 260 646,67
Vapaaehtoiset varaukset 31.12	0,00	0,00
Kertynyt ylijäämä ja tuloksenkäsittelyerät yhteensä	28 234 559,35	24 189 797,91
Pitkäaikaiset velat, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua	2021	2020
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	27 041 466,70	21 496 267,90
Pitkäaikaiset velat yhteensä	27 041 466,70	21 496 267,90
Pakolliset varaukset	2021	2020
Muut pakolliset varaukset		
Eläkevastuu	16 785,00	16 785,00
PSSHP alijäämä kattaminen	0,00	427 810,00
Muut pakolliset varaukset yhteensä	16 785,00	444 595,00

Vieras pääoma	2021	2020
Velat tytäryhteisöille		
Ostovelat	15 996,81	11 405,41
Yhteensä	15 996,81	11 405,41
Velat kuntayhtymille		
Ostovelat	37 838,12	1 352 654,81
Muut velat	26 580,00	3 322,50
Yhteensä	64 418,12	1 355 977,31
Velat osakkuusyhteisöille		
Ostovelat	12 547,42	186 149,01
Yhteensä	12 547,42	186 149,01
Vieras pääoma yhteensä	92 962,35	1 553 531,73
Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät	2021	2020
Lyhytaikaiset siirtovelat		
Lomapalkkajaksotus	4 299 086,43	4 321 722,76
Korkojaksotukset	23 663,26	19 099,29
Valtionosuudet	0,00	50 000,00
Velat rahoitus- ja vak.laitoksille	937 856,69	994 839,30
Palkkaperusteiset maksut	122 242,90	98 759,97
Muut	192 935,03	206 293,31
Yhteensä	5 575 784,31	5 690 714,63

4.3 Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

Vuokravastuiden yhteismäärä

Vuokravastuut	2021	2020
Vuokravastuut yhteensä, vastuut voimassa 31.12.2035 asti	2 767 075,84	2 596 904,01
Leasingvastuut		
Leasingvastuut yhteensä	1 962 534,99	1 695 457,64
Vuokravastuut yhteensä	4 729 610,83 €	4 292 361,65 €

Leasingvastuut eriteltyinä

	2021	2020
Danske Finance Oy	47 772,42	62 464,42
Nordea Rahoitus Suomi Oy	7 124,87	16 423,54
Xerox Financial Services Oy	2 453,00	14 311,51
Lease Plan Finland Oy	9 789,21	17 995,83
Abax	7 344,00	4 286,60
Arval Oy	128 084,46	175 578,63
Siemens Financial Services Ab	210 746,02	145 828,17
Pohjola Pankki Oyj	1 549 221,01	1 258 568,94
Leasingvastuut yhteensä	1 962 534,99 €	1 695 457,64 €

Vastuusitoumukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta

	2021	2020
Tytäryhteisöjen puolesta annetut takaukset		
Alkuperäinen pääoma	36 910 503,41	38 910 503,41
Jäljellä oleva pääoma	16 107 715,66	17 961 211,48
Osakkuusyhteisöjen puolesta annetut takaukset		
Alkuperäinen pääoma	4 694 600,00	4 694 600,00
Jäljellä oleva pääoma	2 183 700,21	2 457 386,02

Muut vastuusitoumukset

	2021	2020
Takaukset muiden puolesta		
Alkuperäinen pääoma	4 120 000,00	4 120 000,00
Jäljellä oleva pääoma	850 776,05	1 070 270,45

Vastuu kuntayhtymien alijäämistä

	2021	2020
Pohjois-Savon Sairaanhoidopiiri ky	0,00	427 810,00

Vastuu kuntien takauskeskuksen takausvastuista

	2021	2020
https://kuntientakauskeskus.fi/takaustoiminta/kuntakohtaiset-takausvastuut/		
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	149 351 314,00	142 537 780,00
Kunnan osuus takauskeskuksen kattamattomista takausvastuista 31.12.	0,00	0,00
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastoista 31.12.	97 833,00	88 814,00

Arvonlisäveron palautusvastuu

Ei palautuksenalaisia kiinteistöjä.

4.4 Henkilöstöä, tilintarkastajan palkkioita ja intressitahotapahtumia koskevat liitetiedot

Henkilöstön lukumäärä	2021	2020
Yleishallinto	270	302
Sivistystoimiala	602	558
Yhdyskuntapalvelut	96	89
Liiketoiminta	14	13
Yhteensä	982	962

Henkilöstökulut	2021	2020
Palkat ja palkkiot	33 858 011,99	32 597 742,51
Henkilöstösivukulut		
Eläkekulut	8 754 346,28	8 323 473,22
Muut henkilöstösivukulut	1 494 963,03	1 341 612,07
Henkilöstökorvaukset ja muut korvauserät	-592 034,78	-464 918,18
Yhteensä tuloslaskelman mukaan	43 515 286,52	41 797 909,62
Käyttöomaisuuteen aktivoidut hlöstökulut	397 911,53	306 727,88
Yhteensä henkilöstökulut	43 913 198,05	42 104 637,50

Luottamushenkilöiden palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut	2021	2020
Keskusta	8 317,00	7 382,70
Kokoomus	6 619,50	4 842,00
Kristillisdemokraatit	883,10	472,50
Perussuomalaiset	3 033,00	508,50
Sosiaalidemokraatit	10 959,40	8 607,00
Vasemmistoliitto	7 000,75	7 834,50
Vihreät	2 475,80	1 564,80
Yhteensä	39 288,55	31 212,00

Tilintarkastusyhteisöille maksetut palkkiot	2021	2020
KPMG Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	17 914,61	18 448,67
Projektitarkastukset	4 700,00	
Tarkastuslautakunnan kokoukset	333,34	333,33
Sisäinen tarkastus	0,00	0,00
Muut palkkiot	1 000,00	2 270,00
Palkkiot yhteensä	23 947,95	21 052,00

Tiedot kaupungin ja sen intressitahoihin kuuluvien välisistä liiketoimista

Iisalmen kaupunki on antanut tytäryhteisöilleen lainoja yhteensä 1,5 milj. €, joista korottomia on Lumakeskuksen laina 1,2 milj. €. Vakuudettomia lainoja on taattu tytäryhteisöille yhteensä 11,57 milj. €. Kyse on ennen kuntalain 2015 voimaantuloa annetuista lainoista. Kaupungin arvion mukaan lainoihin ei sisälly merkittävää taloudellista riskiä.

Kaupunki on myynyt tytäryhteisö Teollisuuskylä Oy:lle tilikaudella toimitusjohtaja- ja talouspalveluja yhteensä 43 200,00 eurolla.

Kaupunginjohtajan kanssa on 18.2.2013 solmittu kuntalain mukainen johtajasopimus, jossa on sovittu yhdeksän kuukauden palkkaa vastaavasta erokorvauksesta tilanteessa, jossa kaupunginjohtaja itse irtisanoutuu tehtävästään luottamuspujan takia. Erokorvauksesta päättää kaupunginvaltuusto.

Tiedossa ei ole, että konsernin lähipiirin/intressipiirin kanssa olisi ollut tavanomaisesta poikkeavia liiketoimia vuonna 2021.

4.5 Konsernitilinpäätöksen liitetiedot

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistetty kaikki tytäryhteisöt lukuun ottamatta Kiinteistö Oy Pöllösenlahden Hakaa, Asunto Oy Kilpistöyryä ja As Oy Kilpivatroa, joiden yhdistelemättä jättämisellä on vain vähäinen merkitys.

Konsernitilinpäätökseen on yhdistetty jäsenosuuksien suhteessa kaikki kuntayhtymät, joissa kaupunki on jäsenenä. Itä-Suomen Päihdehuollon ky:n toiminta päättyi tilikauden aikana. Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty konsernin kaikki viisi osakkuusyhteisöä.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kaupungin omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Olennaisia pysyviin vastaaviin sisältyviä sisäisiä katteita ei sisälly konsernitilinpäätökseen.

Kiinteistöverojen käsittely

Konserniyhteisöjen lisälmen kaupungille suorittamat kiinteistöverot on eliminoitu.

Valtionosuudet

Koulutuskuntayhtymien valtionosuudet (ammattikoulutuksen ja perusopetuksen yksikköhintarahaus) esitetään valtionosuudet erässä emon tuloslaskelman laadintaperiaatteita noudattaen. Kuntayhtymien omassa tuloslaskelmassa valtionosuudet sisältyvät toimintatuottoihin.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Kiinteistötytäryhteisöjen rakennusten poistot on oikaistu suunnitelman mukaisiksi yhteisöjen omien ilmoitusten perusteella ja jäännösarvojen ero on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhteisön poistojen oikaisuksi ja aikaisemmille tilikausille kertynyt ero konsernitaseessa edellisten tilikausien yli- tai alijäämän oikaisuksi. Kaupunkikonsernin sisällä käytettyjä erilaisia poistosuunnitelmia ei ole muilta osin yhdenmukaistettu.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kaupungin ja sen tytäryhteisöjen sekä kaupungin ja yhdistettyjen kuntayhtymien keskinäisen omistuksen eliminointi on tehty pariarvomenetelmällä.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa.

Osakkuusyhteisöt

Osakkuusyhteisöt on yhdistelty pääomaosuusmenetelmällä konsernitilinpäätökseen. Osakkuusyhteisöjen poisto-oikaisua kaupungin poistosuunnitelman mukaiseksi ei ole tehty, koska merkittävää poistonalaista omaisuutta on vain Ylä-Savon Vesi Oy:llä ja Savonia AMK Oy:llä ja kaikki osakkuusyhteisöt noudattavat poistolaskennassaan suunnitelman mukaisia poistoja.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Kaupungin ja kuntayhtymien taseen poistoero on merkitty konsernitilinpäätöksessä omaan pääomaan jaettuna edellisten tilikausien ylijäämiin ja tilikauden ylijäämiin ja poistoeron muutos konsernituloslaskelmassa tilikauden ylijäämään kirjanpitolautakunnan kuntajaoston konsernitilinpäätöstä koskevan yleisohjeen (2015) mukaisesti.

Tytäryhteisöjen (Petterinkulma ja Teollisuuskylä) taseessa olevat poistoerot ja vapaaehtoiset varaukset on merkitty konsernitaseeseen jaettuna omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan sekä niiden muutos konsernituloslaskelmassa jaettuna laskennallisen verovelan muutokseen ja tilikauden yli-/alijäämään.

Konsernirakenteen muutokset

V. 2021 konsernin omistusosuuksissa on tapahtunut seuraavat muutokset.

Kuntayhtymät

Konserniin yhdistelemättömän Itä-Suomen Päihdehuollon ky:n toiminta päättyi. Joroinen liittyi Pohjois-Savoon 1.1.2021 lukien, minkä johdosta lisälmen omistusosuus Pohjois-Savon liitosta lasku 9,14 %:sta 8,28 %:iin.

Edellisten tilikausien vertailukelpoisuus

Edellisten tilikausien yli-/alijäämätilille on kirjattu 8 t€ Pohjois-Savon liiton omistusosuudesta johtuvaa muutosta.

Konsernituloslaskelman liitetiedot

Toimintatuotot tehtäväalueittain	2021	2020
Yleishallinto	12 331	13 046
Sosiaali- ja terveystuotot	83 376	78 765
Sivistys- ja hyvinvointipalvelut	8 293	7 335
Yhdyskuntapalvelut	17 440	18 832
Muut palvelut (ei voi tarkemmin eritellä)		
Konsernin toimintatuotot yhteensä	121 441	117 978
Satunnaisten erien erittely	2021	2020
Satunnaiset tuotot		
Sakky, alv-palautus	0	105
PSSHP,	340	0
Satunnaiset kulut		
YSAO, kiinteistön myyntitappio	0	-115
Satunnaiset erät yhteensä	340	-10

4.6 Konsernitaseen liitetiedot

Maa- ja vesialueiden erittely	2021	2020
Maa- ja vesialueet	16 283	15 794
Kiinteistöjen liittymismaksut	1 085	1 114
<i>Maa- ja vesialueet yhteensä</i>	17 368	16 909
Arvonkorotukset yhteensä 31.12	2021	2020
Maa- ja vesialueet, YSAO	163	243
Arvonkorotukset 1.1.-31.12.	0	0
Arvonkorotusten purku 1.1.-31.12	0	-80
Maa- ja vesialueiden arvonkorotukset 31.12.	163	163
Rakennusten arvonkorotukset 1.1., YSAO	29	29
Arvonkorotukset 1.1.-31.12.	0	0
Arvonkorotusten purku 1.1.-31.12	0	0
Rakennusten arvonkorotukset 31.12.	29	29
Arvonkorotukset yhteensä 31.12	192	192
Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät	2021	2020
Lyhytaikaiset siirtosaamiset		
Siirtyvät korot	176	176
Kela-korvaukset	374	244
Valtionavut, hankerahat	791	795
Maankäyttösopimus, Sakky	356	356
Covid 19 -korvaukset, Sote	927	0
Muut siirtosaamiset	375	770
<i>Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä</i>	2 999	2 341
Oman pääoman erittely	2021	2020
Peruspääoma 1.1./31.12	63 789	63 789
Säätiöiden ja yhdistysten peruspääomat	1	1
Muut omat rahastot 1.1.	14 507	11 955
Siirrot rahastoon	2 048	2 918
Siirrot rahastosta	-1 449	-366
Muut omat rahastot pääoma 31.12	15 106	14 507
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 1.1	43 467	36 877
Lisäykset tilikaudella	8	187
Vähennykset tilikaudella	0	0
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	43 475	37 063
Tilikauden yli-/alijäämä	7 082	6 404
Oma pääoma yhteensä	129 453	121 765

Pakolliset varaukset	2021	2020
Eläkevaraus, kaupunki	17	17
Muut pakolliset varaukset		
PSSHP, potilasvahinkovak.maksuvastuu	886	1 090
YSAO, purkutyö ja vahingonkorvausvaraus	158	187
SAKKY, vuokrakohteen ennallistamisvelvoite	39	
<i>Pakolliset varaukset yhteensä</i>	1 100	1 294
Pitkäaikaiset velat, jotka erääntyvät viiden vuoden tai sitä pidemmän ajan kuluttua konsernin ulkopuolelta	2021	2020
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	58 968	54 359
Pitkäaikaiset velat, jotka erääntyvät viiden vuoden tai sitä pidemmän ajan kuluttua konsernin sisällä	2021	2020*
Lainat julkisyhteisöiltä (Lumakeskus/Teollisuuskylä-kaupunki)	1 044	1 125
<i>* vertailutieto vuodelta 2020 korjattu</i>		
Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät	2021	2020
Palkkaperusteiset maksut (sis. lomapalkkavaraukset)	13 875	13 955
Korkojaksotus/-suojaus	59	58
Valtionosuudet ja hankerahoitus	742	587
Palautukset jäsenkunnille, SOTE, PSSHP	2 157	0
Verot	60	0
Maankäyttösopimus, Sakky	831	832
Muut siirtovelat	3 407	3 753
Yhteensä	21 130	19 185
Vakuudet ja vastuusitoumukset	2021	2020
Vastuusitoumukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta		
Tytäryhteisöjen velasta		
Kiinnitykset		
Takaukset		
Osakkuusyhteisöjen velasta		
Takaukset	2 184	2 457
Vakuudeksi annetut panttikirjat	13 430	13 582
Leasingvastuut	3 993	4 015
Vastuusitoumukset muille		
Takaukset	851	1 070
Arvonlisäveron palautusvastuu	1 826	1 549
Vuokravastuut	8 527	9 724
Hankkeiden omarahoitusosuudet/palautusvastuu	3 242	2 287
Käynnissä olevat oikeudenkäynnit	30	2 011
Muut vastuut	102	0

Konsernissa ei ole enää olennaisia koronvaihtosopimuksia ja johdannaisia.

5. Eriytetyt tilinpäätökset (vesiliikelaitos) ja muut eriytetyt laskelmat

TILINPÄÄTÖS VUODELTA 2021

Iisalmen Vesi -liikelaitos

Iisalmen Vesi -liikelaitoksen johtokunta 3.3.2022

5.1 Tilinpäätöksen sisältö

Kirjanpitovelvollisuus ja kirjanpidon eriyttäminen

Kuntalaissa säädetään erikseen kaupungin liikelaitoksen kirjanpitovelvollisuudesta.

Kaupungin liikelaitos ei ole itsenäinen kirjanpitovelvollinen, vaan kaupunki on kirjanpitovelvollinen kuntalain perusteella myös liikelaitoksensa kirjanpidosta.

Liikelaitoksen kirjanpito on eriytettävä kaupungin kirjanpidossa. Liikelaitoksen kirjanpito yhdistellään kaupungin muuhun kirjanpitoon tilinpäätöksessä ja välitilinpäätöksissä siten, että sisäiset tulot ja menot, sisäiset saatavat ja velat sekä sisäinen omistus ja sisäiset katteet eliminoidaan.

Kaupungin liikelaitoksen tilinpäätös

Johtokunnan on laadittava kalenterivuositain liikelaitoksen erillistilinpäätös ja annettava se tilintarkastajien tarkastettavaksi ja kaupunginhallitukselle yhdisteltäväksi kaupungin tilinpäätökseen. Valmisteluaiakataulun osalta noudatetaan, mitä kaupungin tilinpäätöksen valmistelusta on säädetty. Erillistilinpäätöksen allekirjoittavat johtokunnan jäsenet ja liikelaitoksen johtaja.

Tilinpäätökseen kuuluvat tase, tuloslaskelma, rahoituslaskelma ja niiden liitetiedot sekä talousarvion toteutumisvertailu ja toimintakertomus.

Liikelaitoksen tilinpäätöslaskelmat laaditaan noudattaen kirjanpitolautakunnan kuntajaoston eriytetyn liiketoiminnan kirjanpitoa ja tilinpäätöstä koskevan ohjeen mukaisia taseen, tuloslaskelman ja rahoituslaskelman kaavoja. Lisäksi soveltuvin osin noudatetaan kirjanpitolautakunnan kuntajaoston antamia muita kirjanpidon yleisohjeita ja lausuntoja.

Liikelaitoksen tilinpäätöksen hyväksymisestä ja vastuuvapauden myöntämisestä päättää valtuusto osana kaupungin tilinpäätöksen hyväksymistä. Kaupungin tarkastuslautakunnan tehtävänä on valmistella myös liikelaitoksen hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioida ovatko valtuuston liikelaitokselle asettamat tavoitteet toteutuneet. Tilintarkastaja suorittaa liikelaitoksen tarkastuksen osana kaupungin tarkastusta.

Toimintakertomus ja tilikauden tuloksen käsittely

Kunnallisen liikelaitoksen johtokunnan on laadittava toimintakertomus, jossa sen on tehtävä selkoa talousarviossa asetettujen tavoitteiden toteutumisesta tilikaudella. Toimintakertomus on osa liikelaitoksen tilinpäätöstä. Toimintakertomuksessa on annettava tietoja myös sellaisista liikelaitoksen talouteen liittyvistä olennaisista asioista, joista ei tehdä selkoa tulostai rahoituslaskelmassa taikka taseessa.

Liikelaitoksen toimintakertomus laaditaan soveltuvin osin kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevassa yleisohjeessa annettujen ohjeiden mukaisesti.

Johtokunnan on toimintakertomuksessa tehtävä esitys tilikauden tuloksen käsittelystä. Tilikauden tuloksella tarkoitetaan tällöin tilikauden yli- tai alijäämää ennen varaussiirtoja. Tuloksen käsittelystä päättää valtuusto tilinpäätöksen hyväksymisen yhteydessä.

Jos taseessa on kattamatonta alijäämää, on toimintakertomuksessa tehtävä selkoa talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman ja

toimenpideohjelman riittävydestä talouden tasapainottamiseksi.

Kunnallisen liikelaitoksen ylijäämäisestä tuloksesta voidaan tehdä investointivaraus. Kaupungin liikelaitoksessa varauksen tekemistä rajoittaa kaupungin kokonaistuloksen määrä. Esityksen investointivarauksesta tekee johtokunta tilinpäätöksen yhteydessä. Varaus- ja rahastosiirroista päättää valtuusto tilinpäätöksen hyväksymisen yhteydessä.

5.2 Toimintakertomus

5.2.1 Henkilöstö

Henkilöstö	TP2020	TA2021	TP2021	Poikkeama
Vakituiset	11,9	14,0	11,7	-2,3
Määräaikaiset	1,3	1,5	1,6	0,1
YHTEENSÄ	13,2	15,5	13,3	-2,2

Organisaation toimivuus sekä henkilöstön osaaminen ja määrä tulee olla oikeassa suhteessa tehtäväkenttään ja vastuisiin. Organisaation on oltava joustava ja toimiva kokonaisuus, jossa jokainen työntekijä omalla osaamisellaan tukee työyhteisön laatu- ja tulostavoitteita.

Teknisten järjestelmien kehittyminen ja tehtävien monipuolistuminen asettavat henkilöstölle jatkuvasti uusia osaamisvaatimuksia. Näihin haasteisiin voidaan vastata ainoastaan jatkuvalla kouluttautumisella ja osaamisen ylläpitämisellä.

Henkilöstömuutokset vuonna 2021

Iisalmen Veden vakituisessa henkilökunnassa tapahtui joitakin muutoksia vuonna 2021. Uusi puhdistamonhoitaja aloitti tammikuussa 2021. Paikkatietokäsittelijän irtisanouduttua, haettiin tehtävään uutta henkilöä, mutta hakijoiden joukosta ei löytynyt tehtävään pätevää henkilöä. Osa paikkatietokäsittelijän tehtävistä on hoidettu vuoden 2021 ajan yhteistyössä mittausosaston ja vesilaitokselle palkatun määräaikaisen kunnallistekniikan valmistelijan voimin. Pysyvä ratkaisu karttojen ylläpitoon ja asiakaspalveluun on jatkossa ehdottomasti tarpeen. Muutamien pitkäaikojen poissaolo jaksojen aikana tehtävien hoitaminen on järjestetty sijaisjärjestelyin ja kesätyöntekijöillä.

Määräaikaiset 2021

Alkuvuodesta palkattiin määräaikaiseksi kunnallistekniikan valmistelija. Hänen tehtäväkuvassaan on osa paikkatietokäsittelijän tehtävistä, mm. liittymis- ja omistajanvaihtotasiat sekä asiakaspalvelu. Loppuvuodesta palkattiin määräaikainen AMK-insinööri valmistelemaan kilpailutuksia ja tekemään vesilaitokselle riskinhallintasuunnitelmaa. Lisäksi Iisalmen Vedellä oli teknisiä kesäharjoittelijoita Vuohiniemen puhdistamolla ja vesihuoltoverkoston tarkastus- ja korjaustehtävissä. Kaupungintalon toimistossa oli kesällä kaksi nuorta lähettämässä ja käsittelemässä mittarilukemakortteja kahden viikon jaksoissa.

Henkilöstön kehittäminen

Henkilöstö on osallistunut ammattia ylläpitäviin koulutuksiin sekä pätevyyskorttikoulutuksiin tarpeen mukaan. Osa koulutuksista järjestettiin etäkoulutuksina koronaepidemian takia. Vesihuoltoalan vuosittainen kevään pääkoulutustapahtuma vesihuoltopäivät siirtyivät keväältä syksyille. Jätevedenpuhdistamolla järjestettiin laitteiden käyttöönotto- ja

huoltokoulutuksia laitetoimittajien toimesta.

Henkilöstön ammattitutkintoon tähtääviä koulutuksia jatkettiin. Yksi henkilö opiskelee pätevyitysmiskoulutusta verkoston työnjohtotehtäviin. Lisäksi kunnossapitoinsinööri ja yksi verkostoasentaja ovat olleet vesihuoltoalan ammattitutkintoon tähtäävässä koulutuksessa.

Iisalmen Veden varallaolossa on päätoimisesti mukana viisi henkilöä. Lisäksi kaksi henkilöä on mukana varahenkilöinä. Uusille henkilöille järjestetään tarpeen mukaan perehdytystä varallaoloasioihin ja varallaolon toimintatapoihin.

Henkilöstön virkistystoimintaa varten henkilökunnan on ollut mahdollista lunastaa liikunta- ja kulttuuriseteleitä. Vuoden aikana on pidetty neljä työpaikkakokousta. Toukokuun kokouksen yhteydessä vietettiin liikunnallista virkistysiltapäivää ja joulukuun kokouksen päätteeksi nautittiin joululounasta.

5.2.2 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittämiseen vaikuttavista seikoista

Iisalmen Veden toiminnassa lähtökohtana ovat riskien hallinnan ennakoitavuus ja turvallisuus sekä järjestelmälliset toimintatavat. Varautumisen jatkuvuuden hallinnan toimenpiteen toteutettiin marraskuun alussa 2021 varautumisharjoitus. Vedenjakelun varautumisessa keskityttiin vedenjakelun häiriöttömyyteen sekä suunnitelmalliseen ja nopeaan toimintaan poikkeustilanteissa. Jäteveden puhdistuksessa lupaehtojen toteutuminen ohjaa puhdistamon toimintaa. Jätevedenpuhdistamon häiriöttömän toiminnan varmistaminen, prosessien optimointi ja energiatehokkuus olivat puhdistamon kehittämisen tärkeimmät kohteet vuonna 2021.

Henkilöstöriskit

Iisalmen Veden henkilöstön ikärakenteen tasapaino on parantunut uusien rekrytointien myötä. Henkilöstön osaamiseen ja ns. ”hiljaisen” tiedon siirtymiseen liittyvät haasteet ovat silti edelleen ajankohtaisia. Fyysisesti raskas ja vastuullinen työ saattaa lisätä henkilöstön sairastuvuuteen ja poissaoloihin liittyviä riskejä. Uuden henkilöstön palkkaamisessa on lähes poikkeuksetta ollut ongelmana koulutuksen tai kunnallisteknisen työkokemuksen puute. Uusien henkilöiden kouluttamiseen ja perehdyttämiseen on pyritty varaamaan aikaa ja resursseja. Uusille työntekijöille on annettava mahdollisuus toimia kokeneen henkilöstön rinnalla käytännön työtehtävissä riittävän pitkään. Vesihuollon tehtävien vastuullisuus ja tehtäväkentän muuttuminen, esim. digitalisaatio, vaativat jatkuvaa osaamisen ylläpitämistä ja kehittämistä. Koulutuksilla on tartuttu tietoteknisen osaamisen puutteisiin. Tehtävien tasapuolinen jakautuminen, koulutukset ja perehdyttäminen vaikuttavat positiivisesti myös työntekijöiden fyysiseen ja henkiseen jaksamiseen.

Riskien hallinnassa vesilaitoksen päivystyksellä on iso merkitys. Varallaolo on vastuullista ja eri tavalla kuormittavaa kuin normaali päivätyö. Erytisen kuormittavaksi voi varallaolo muodostua, jos koulutusta ja kokemusta ei ole riittävästi. Henkilöstöriskin hallinnassa on tärkeää, että päivystyskohteet ovat oman substanssiosaamisen piirissä, varallaoloon pystyviä päivystäjiä on riittävästi, henkilöstöllä on riittävä koulutus ja kokemuspohja.

Koronapandemian aiheuttamiin henkilöstöriskeihin varauduttiin noudattamalla THL:n ja Vesilaitosyhdistyksen ohjeistuksia etätyöskentelystä. Ylimääräisiä asiakaskontakteja pyrittiin välttämään mahdollisuuksien mukaan. Palavereihin on pyritty aina järjestämään etäyhteysmahdollisuus.

Talouriskit

Taloudelliset riskit kasvavat vanhenevan vesihuoltoverkoston ja tekniikan ikääntymisen myötä. Verkoston kunnossapito ja saneerausohjelman noudattaminen sekä jätevedenpuhdistamon laitekannan huoltojen ylläpito ovat tärkeitä asioita taloudellisten riskien hallinnassa. Vuonna 2021 jätevesiverkostossa oli poikkeuksellisen monta tukosta, joista aiheutui myös jätevesivahinkoja ja taloudellisia korvausvaatimuksia kiinteistöillä. Verkoston huoltoon ja kunnossapitoon on jatkossa kiinnitettävä erityistä huomiota vanhenevissa verkoston osissa. Vesihuoltoverkoston pitkän tähtäimen saneerausohjelmaa on myös tarkasteltava kriittisesti ja otettava huomioon havaitut poikkeamat toimivuudessa tulevien vuosien saneerauksia suunniteltaessa.

Vedenkulutukseen lisälnessä vaikuttavat merkittävästi suurkuluttajat sekä muutokset heidän toiminnassaan. Vedenkulutuksen kasvu vaikuttaa lisälmen Veden taloudelliseen tulokseen positiivisesti, mutta muutokset markkinatilanteessa voivat myös lisätä taloudellisia riskejä. Yksityisten kiinteistöjen vesivuodot voivat aiheuttaa kiinteistön omistajalle ja laskutuksen kautta myös vesilaitokselle taloudellisia riskejä. Kiinteistöjen vesivuotoriskiä voidaan tulevaisuudessa hallita etäluettavien mittareiden reaaliaikaisella seurannalla ja vuotohälytyksillä. Vesilaitoksen runkolinjojen vuotoriskeihin voidaan vaikuttaa lisäämällä verkoston seuranta. Koronaepidemia ei ole vaikuttanut veden myyntiin.

Omaisuuksien ja vastuuriskit

Omaisuuksien huolehtiminen vähentää omaisuus- ja vastuuriskejä. Verkostojen ja laitteistojen ikääntymiseen ja saneerausvelkaan voidaan vaikuttaa riittävällä saneerausinvestointien tasolla sekä huolehtimalla riittävästä verkostojen ja veden laadun tarkkailusta. Verkostojen huolto ja kunnossapito vähentävät omaisuusriskejä ja pidentää käyttöikä. Omaisuusriskejä voidaan hallita huolehtimalla vakuutusten riittävästä tasosta ja sekä pitämällä investointien vakuudet ajan tasalla.

Vesilaitostoiminnan riskit

Talousveden toimittamisessa riskit liittyvät veden laadun tai veden saatavuuden heikkenemiseen. Vastuuvakuutusten sisältö ja niiden pitäminen ajan tasalla on tärkeää.

Terveysriskejä pyritään hallitsemaan valmius- ja varautumissuunnitelman sekä siihen liittyvän valvonnan ja näytteenoton avulla. Koronapandemian vaikutukset ovat jääneet vähäisiksi vesilaitostoiminnassa. Varautumissuunnitelman päivityksessä on otettu huomioon vakavan pandemian riski ja toimenpiteet pandemiatilanteessa. Kuntien välistä yhteistyötä lisäämällä vakavaa pandemiariskiä pystytään hallitsemaan nykyistä paremmin.

Vesiosuuskuntien talkooväen ikääntyminen ja uusien henkilöiden saanti voi tuoda haasteita vesiosuuskuntien toiminnan riskin hallintaan. Riskien kokonaishallinnan kannalta on myös vesiosuuskuntien toiminnan oltava laadukasta, sillä puutteet esimerkiksi varautumisessa voivat heijastua myös lisälmen Veden toimintaan. Yhteistyö vesiosuuskuntien kanssa mm. varautumisasioissa pienentää riskejä.

Jätevesihuollon riskit

Jätevedenpuhdistamon toiminnan seuranta, kunnossapito ja säännölliset huoltotoimet varmistavat puhdistamon toimintaa. Vuoden 2021 aikana puhdistustulos täytti ympäristöluvan vaatimukset. Jätevedenpuhdistamon ja -pumppaamoiden nykyaikaisen kaukovalvontajärjestelmän ansiosta riskit ovat hyvin hallinnassa. Laitehäiriöt ja viat kirjautuvat järjestelmään ja varallaolija saa tilanteesta hälytyksen. Vuosien 2020 - 2021 aikana häiriötilanteiden ja hälytysten määrä on vähentynyt merkittävästi. Toimintavarmuuden parantamisen eteen tehdään jatkuvasti työtä. Puhdistamon varavoimakone varmistaa

tärkeimpien prosessiosien toimintaa sähkökatkojen aikana. Puhdistamon valvomo- ja prosessinohjaus on varmennettu UPS-laitteilla. Kyberturva-auditointi tehtiin vuoden 2021 aikana. Merkittäviä tietoturvaluottoja ei havaittu.

Jätevedenpumppaamoilla poikkeustilanteista johtuvia ylivuotojen riskiä on pyritty hallitsemaan kahdentamalla laitteita, esimerkiksi pumppuja ja varmentamalla kaukovalvonnan tietoliikenneyhteyksiä.

Riski	Toimenpide	Riskin taustatiedot	Toteuma 31.12.
Vesilaitos-toiminnan riskit, kuten talousveden saastuminen ja siitä aiheutuva epidemia tai jätevesivuoto	Riskinhallintaohjelman mukaisten toimenpiteiden suorittaminen; kuten verkostokarttojen ylläpito, työmaiden valvonta, henkilöstön koulutus, kyberuhkien hallinta ja säännölliset varautumisharjoitukset.	Varautumissuunnitelman yhteydessä on laadittu riskikartoitus ja riskienhallinnan toimenpiteet mm. talousveden saastumisen ehkäisemiseksi.	Toteutuu osittain. Vesijohtoverkoston osalta riskit eivät ole toteutuneet. Viemäriverkostossa oli loppuvuoden aikana useampia tukoksia, jotka ovat aiheuttaneet vesivahinkoja kiinteistöillä. Tukoksien syytä on selvitetty ja tarvittaviin toimenpiteisiin ryhdytään.
Hankintojen virheellinen toteuttaminen	Hankintakoulutuksiin osallistuminen, yhteistoiminta hankintayksikön kanssa ja riittävän ajan varaaminen kilpailutusasiakirjojen laadintaan, isojen hankintojen kilpailutuksissa kokeneita konsultteja avuksi.	Hankintojen kilpailutuksiin liittyvät virheet ja puutteet mm. tarjouspyyntöjen laadussa voivat johtaa mm. valitukseen ja hankinnan viivästymiseen ja/tai pitkittymiseen eri syistä johtuen.	Ei toteudu.
Henkilöstöä on liian vähän ja poissaoloja / sijaisuuksia yms. ei voida järjestää. Päivystyksen järjestäminen vähäisellä henkilöstöllä aiheuttaa yksittäisten henkilöiden liiallisen kuormitusta ja kasvattaa päivystyksen toimivuuden riskiä.	Tarvittavien sijaisjärjestelyjen organisointi ja siihen liittyvät koulutustarpeet. Yhteistyökumppanit ja kunnossapidon puitesopimukset. Henkilöstön työhyvinvoinnista ja työssäjaksamisesta huolehtiminen.	Työntekijäresurssit ovat vähäiset toimivan päivystysringin organisointiin. Liian lyhyt päivystyskierto aiheuttaa työntekijöiden kuormittumista ja sen, että sijaisuuksia ei kaikilta osin voida järjestää toimivalla tavalla. Sairauspoissaolot aiheuttavat resurssipulaa, jota ei voi kaikilta osin korvata määräaikaikaisella henkilöstöllä.	Toteutuu osittain. Rekrytoinneissa vaikeuksia löytää erityisosaajia. Henkilöstö-vajauksen riskinä työntekijöiden yli-kuormittuminen, toimenpiteenä palkattu määräaikaikaisia työntekijöitä ja ostettu konsulttipalveluja. Kiinnitettävä edelleen huomiota rekrytointien onnistumiseen ja ammattitaitoisen henkilökunnan saatavuuteen sekä järjestettävä tarvittavaa koulutusta.
Tietojärjestelmien tai järjestelmien käyttökatko	Prosessisäätöjen ja laitekannan käyttöönottojen huolellinen	Laitekannan varmistaminen kahdentamalla kriittiset laitteet.	Ei toteudu.

	etukäteissuunnittelu. Laitteiston kahdentaminen kriittisissä kohteissa. Varavoimakoneet.	Varavoimakoneilla ja UPS-laitteilla varmistetaan sähkökatkosten aikana kriittisten kohteiden sähkönsaanti.	
Riski	Toimenpide	Riskin taustatiedot	Toteuma 31.12.
Ylimääräisiä kuluja jätevedenpuhdistamon lupaehtojen ylittymisestä	Riskikartoitukset tehty, riskinhallintasuunnitelman laatiminen ja päivittäminen kriittisissä kohteissa 2021. Henkilökunnan osaamisen ylläpitäminen.	Laitekoulutukset ja huolto-ohjelmien laatiminen tärkeää tulevaisuuden riskinhallinnan kannalta.	Ei toteudu.
Avoimiin työtehtäviin hakijoilla ei ole tarvittavaa erityisosaamista	Täydennyskoulutukseen osallistuminen, uusille työntekijöille ammattialan erikoiskoulutusta.	Vesihuoltoalan koulutusta ei ole tällä hetkellä ammattikoulujen peruskoulutuksissa. Oppisopimuskoulutuksissa ja vesihuoltoalan erikoisammattitutkinnoissa on mahdollista suorittaa alan pätevyys.	Toteutuu osittain. Vaikeuksia löytää ammattitaitoisia erityisosaajia. Järjestetty ammattialan erikoiskoulutusta ja täydennyskoulutusta.
Puutteet tarvikkeiden ja varaosien saatavuudessa	Oman varaston ylläpitäminen poikkeustilanteiden vaatimuksia varten. Kriittisille kemikaaleille etsittävä korvaavia tuotteita mahdollisen toimituskatkon varalle. Kilpailutuksissa neuvottelumenettely turvallisempi tapa ja tarvittaessa koekäytöt.	Hankintasopimusten laadinnassa voi esiintyä virheellisyyksiä / puutteita, jotka vaikuttavat tarvikkeiden ja / tai varaosien saatavuuteen. Tällä voi olla merkittäviä vaikutuksia vedentoimitukseen ja jäteveden puhdistukseen.	Ei toteudu.
Vesitornin ennakoitua nopeampi kunnan heikkeneminen	Säännölliset kuntokartoitukset. Tarveselvityksen laatiminen vesihuollon toiminnan varmistamiseksi. Kaavoituksessa ja budjetoinnissa varauduttava tuleville vuosille tarvittaviin investointeihin.	Kuntokartoituksia tehdään viiden vuoden välein.	Ei toteudu.

5.2.3 Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä

Sisäinen valvonta on hyvän johtamis- ja hallintotavan edellytys. Sisäinen valvonta ja siihen liittyvä riskienhallinta on toimialan ja tehtäväalueen prosessi, jolla varmistetaan, että tavoitteet saavutetaan, toiminta on lakien, ohjeiden ja päätösten mukaista, voimavarat ovat tuloksellisessa käytössä, omaisuus on turvattu sekä johdon saama informaatio on oikeaa, tarkoituksenmukaista ja oikea-aikaista.

Sisäinen valvonta on olennainen osa jokapäiväistä toiminnan ohjausta ja johtamista. Sisäisestä valvonnasta vastaavat kaikki toimielimet ja johtavat viranhaltijat sekä muut esimiehet.

Sisäisen valvonnan keskeisiä osa-alueita ovat:

- strateginen suunnittelu
- talousarvio ja -suunnitelma
- toiminnan ja talouden raportointi
- johtamisjärjestelmä
- hyvä hallintotapa
- henkilöstöhallinto
- riskien tunnistaminen ja hallinta
- lakien, asetusten, toimintaohjeiden ja määräysten noudattamisen valvonta

Sisäisen valvonnan yleisohjeen mukaisesti toimielimet laativat sisäisen valvonnan suunnitelman vuosittain. Vastuuhenkilöt raportoivat sisäisen valvonnan havainnoista esimiehilleen puolivuositain (ajalta 1.1.–30.6. elokuussa ja ajalta 1.7.–31.12. tammikuussa). Toimialajohtaja raportoi kaupunginhallitukselle, omalle lautakunnalleen ja sisäiselle tarkastukselle puolivuositain em. aikataulun mukaisesti. Kaupunginvaltuustolle sisäisen valvonnan havainnoista ja toimivuudesta raportoidaan kaupungin tilinpäätöksessä.

Sisäisen valvonnan yhteydessä havaittuihin puutteisiin ja virheisiin on puututtu ja toimintatapoja on korjattu.

Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

Tilikauden tuloksen muodostuminen

TULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT	2021	2020
(ulkoiset)	1 000 €	1 000 €
Tuotot:		
Liikevaihto	6 681	6 070
Valmistus omaan käyttöön	8	33
Liiketoiminnan muut tuotot	17	30
Muut tuet ja avustukset	3	3
Kulut:		
Materiaalien ostot	-1 764	-1 714
Palveluiden ostot	-1 169	-1 074
Henkilöstökulut	-656	-711
Poistot ja arvonalentumiset	-1 710	-1 386
Liiketoiminnan muut kulut	-232	-148
Liikeliikettyä (-alijäämä)	1 176	1 104
Rahoitustuotot ja -kulut	-346	-351
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia er.	829	753
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	829	753
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	14	16
Tilikauden ylijäämä	844	769

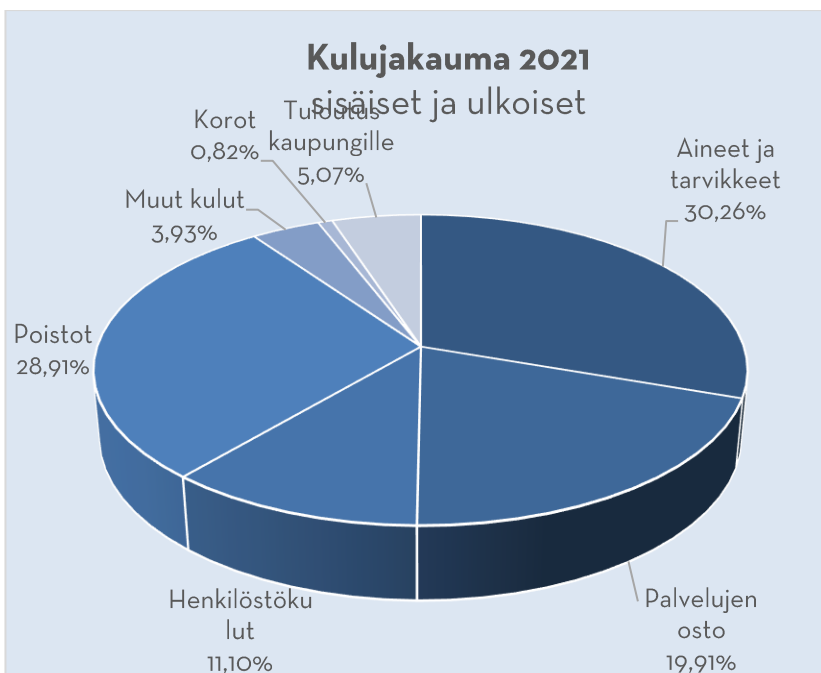
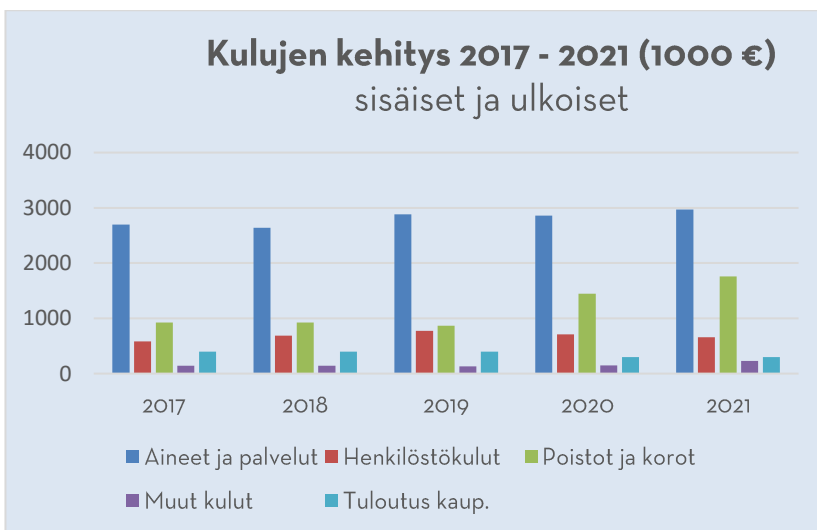
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2021	2020
Sijoitetun pääoman tuotto, %	4,4 %	4,3 %
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	10,5 %	10,6 %
Voitto, %	12,4 %	12,4 %

TUNNUSLUKUIEN LASKENTAKAAVAT

Sijoitetun pääoman tuotto %: $100 * (\text{Yli-/alijäämä ennen satunnaisia erä} + \text{kunnalle maksetut korkokulut} + \text{muille maksetut korkokulut} + \text{korvaus peruspääomasta}) / (\text{Oma pääoma} + \text{sijoitettu korollinen vieras pääoma} + \text{poistoero ja vapaaehtoiset varaukset})$. Tunnusluvut lasketaan tilikauden alun ja lopun keskiarvona.

Kunnan sijoittaman pääoman tuotto %: $100 * (\text{Yli-/alijäämä ennen satunnaisia erä} + \text{kunnalle maksetut korkokulut} + \text{korvaus peruspääomasta}) / (\text{Oma pääoma} + \text{lainat kunnalta} + \text{poistoero ja vapaaehtoiset varaukset})$. Tunnusluvut lasketaan tilikauden alun ja lopun keskiarvona.

Voitto, %: $100 * \text{Yli-/alijäämä ennen varauksia} / \text{liikevaihto}$

Toiminnan rahoitus

Rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut	2021 1 000 €	2020 1 000 €
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Liikelyljäämä (-alijäämä)	1 176	1 104
Poistot ja arvonalentumiset	1 710	1 386
Rahoitustuotot ja -kulut	-346	-351
*Toiminnan rahavirta yht.	2 539	2 139
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investointimenot	-1 421	-3 982
* Investointien rahavirta yhteensä	-1 421	-3 982
Toiminnan ja investointien rahavirta	1 118	-1 844
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset muilta	0	-36
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys muilta	1 400	3 300
Pitkäaikaisten lainojen vähennys muilta	-2 010	-1 680
Lainakannan muutokset yhteensä	-610	1 620
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos kunnalta	-490	196
Saamisten muutos muilta	-199	-68
Korottomien velkojen muutos kunnalta	-6	-133
Korottomien velkojen muutos muilta	187	265
Muut maksuvalmiuden muutokset yhteensä	-508	260
Rahoituksen rahavirta	-1 118	1 844

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2021	2020
Toiminnan ja investointien rahavirran kert. 5 vuodelta, 1000€	-12 296	-12 085
Investointien tulo-rahoitus, %	178,7	53,7
Laskennallinen lainanhoitokate	1,3	1,0
Kassan riittävyys, pv	0	0
Quick ratio	0,8	0,6
Current ratio	0,8	0,6

TUNNUSLUKUJEN LASKENTAKAAVAT:

Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä: Toiminnan ja investointien rahavirta -välitulos, tilinpäätösvouden ja neljän ed. vuoden kertymä.

Investointien tulo-rahoitus, %: $100 \cdot (\text{Ylijäämä (alijäämä)} \text{ ennen satunn. eriä + poistot ja arvonal. - tuloverot}) / \text{investointien omahankintameno}$.

Laskennallinen lainanhoitokate: $(\text{Vuosikate} + \text{korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{laskennalliset lainanlyhennykset})$.

Kassan riittävyys, pv: $365 \text{ pv} \cdot \text{Rahavarat } 31.12. / \text{Kassasta maksut tilikaudella}$

Quick ratio: $(\text{Rahat ja pankkisaamiset} + \text{rahoitusarvopaperit} + \text{lyhytaikaiset saamiset}) / (\text{Lyhytaikainen vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot})$.

Current ratio: $(\text{Vaihto-omaisuus} + \text{Lyhytaikaiset saamiset} + \text{Rahoitusarvopaperit} + \text{Rahat ja pankkisaamiset}) / (\text{Lyhytaikainen vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot})$.

Rahoitusasema ja sen muutokset

Tase ja sen tunnusluvut

VASTAAVAA	2021		2020		VASTATTAVAA	2021		2020	
	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €		1 000 €	1 000 €		
Pysyvät vastaavat					Oma pääoma				
Aineettomat hyödykkeet					Peruspääoma	2 842	2 842		
Muut pitkäv. menot	723	807			Ed. tilik. yli(-)/alijäämä(+)	7 359	6 589		
*Aineettomat hyödykkeet	723	807			Tilikauden ylijäämä (-)/alijäämä (+)	844	769		
Aineelliset hyödykkeet					*Oma pääoma	11 045	10 201		
Maa- ja vesialueet	105	105			Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset				
Rakennukset	9 774	10 338			Poistoero	118	133		
Kiinteät rak. ja laitteet	13 184	11 360			*Poistoero ja vapaaeht. var.	118	133		
Koneet ja kalusto	61	36			Vieras pääoma				
Keskeneräiset hankinnat	52	1 543			Pitkäaikainen				
*Aineelliset hyödykkeet	23 176	23 381			Lainat rah- ja vakuutuslaitok.	13 836	14 470		
Sijoitukset					Liitt.maksut ja muut pitkäaik. velat	1 595	1 446		
Osakkeet ja osuudet	3 031	3 031			*Pitkäaikainen	15 431	15 916		
Muut saamiset	79	79			Lyhytaikainen				
* Sijoitukset	3 110	3 110			Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitok.	2 034	2 010		
**Pysyvät vastaavat	27 009	27 298			Ostovelat	401	444		
Vaihtuvat vastaavat					Korottomat velat kaupungilta	1	6		
Saamiset					Muut velat	186	141		
Lyhytaikaiset					Siirtovelat	137	102		
Myyntisaamiset	642	441			*Lyhytaikainen	2 759	2 703		
Saamiset kaupungilta	1 700	1 210			**Vieras pääoma	18 190	18 619		
Muut saamiset	2	4			Vastattavaa	29 353	28 952		
*Lyhytaikaiset saamiset	2 344	1 655							
**Saamiset	2 344	1 655							
**Vaihtuvat vastaavat	2 344	1 655							
Vastaavaa	29 353	28 952							
TASEEN TUNNUSLUVUT			2021	2020					

Omavaraisuusaste, (%)	38,0	35,7
Suhteellinen velkaantuneisuus, (%)	271,5	305,2
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1 000 €	8 203	7 359
Lainakanta 31.12., 1 000 €	15 870	16 480
Lainat ja vuokravastuut 31.12., 1000 €	15 927	16 538
Lainasaamiset 31.12., 1000 €	0	0

TUNNUSLUKUJEN LASKENTAKAAVAT:

Omavaraisuusaste, %: $100 * (\text{Oma pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$.

Suhteellinen velkaantuneisuus, %: $100 * (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$

Kertynyt ylijäämä (alijäämä): Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Lainakanta 31.12.: Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat + Korottomat velat kunnalta)

Lainat ja vuokravastuut 31.12.: Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat) + Vuokravastuut

Lainasaamiset: Sijoituksiin merkityt joukkovelkakirjasaamiset ja muut lainasaamiset

5.2.5 Tilikauden tuloksen käsittely

Kuntalain mukaan johtokunnan on toimintakertomuksessa tehtävä esitys tilikauden tuloksen käsittelystä. Tilikauden tuloksella tarkoitetaan tällöin tilikauden yli- tai alijäämää ennen varaussirtoja. Mikäli taseessa on kattamatonta alijäämää, on toimintakertomuksessa tehtävä selkoa talouden tasapainotuksen toteutumisesta sekä voimassa olevan taloussuunnitelman ja toimenpideohjelman riittävydestä talouden tasapainottamiseksi.

Poistoeron vähennystä kirjataan 14 215,63 euroa, joka kohdistuu kokonaisuudessaan jätevesi - toiminnolle.

Tilikauden ylijäämä 843 504,21 euroa kirjataan taseen oman pääoman yli-/alijäämätilille.

5.3 Talousarvion toteutuminen

5.3.1 Kaupunginvaltuustoon nähden sitovien strategisten tavoitteiden toteutuminen 2021

Vetovoima ja kasvu

Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Toteuma 31.12.
Palveluiden uudistaminen ts. ajassa pysyminen	Palvelutarjonnan kehittäminen, mm. sähköiset palvelut	Asiakastyytyväisyyskyselyn ja palvelujen käytön kartoituksen tulokset ja vertailu	Toteutuu osittain. Asiakastyytyväisyyskyselyä ei ole toteutettu. Sähköisten palvelujen uudistaminen kesken.

Osaaminen ja hyvinvointi

Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Toteuma 31.12.
Henkilöstön osaaminen on huipputasoa	Tarvittaviin ammattipätevyys- ja ammattitaitoa ylläpitäviin koulutuksiin osallistuminen	Osaamisen ylläpitäminen ja pätevyysvaatimusten täyttyminen	Toteutuu osittain. Kaikkia korttikoulutuksia ei ole pystytty toteuttamaan koronarajoitusten takia.
Työkykyinen ja hyvinvoiva henkilöstö	Tehtävien kierto ja työilmapiirin parantaminen, työnohjaus	Työtyytyväisyyskyselyn tulos	Toteutuu. Tehtävien kiertoa ei ole pystytty kaikilta osin toteuttamaan. Työhyvinvointi-kyselyssä ilmapiiri arvioitu hyväksi.

Toimiva kaupunkiympäristö ja rakentaminen

Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Toteuma 31.12.
Viihtyisä, turvallinen ja esteetön kaupunkiympäristö	Vesihuollon toimintavarmuuden ylläpitäminen	Vesijohtoverkon automaatiovalvonnan lisäys, virtaus- ja painemittaukset tärkeisiin solmupisteisiin. Vuosittainen tavoite 3 uutta mittausta/vuosi	Toteutuu osittain. Ilmanpoistokaivojen ja palopostien kuntokartoitusta tehty. Suunnitelmaa laadittu, toteutus vuonna 2022 – 2024.
Tiivis yhdyskuntarakennet ja hyvin saavutettavissa oleva ja toimiva palveluverkko	Seudullisen yhteistyön kehittäminen vesihuollossa	Toimintajärjestelmien yhtenäistäminen seudullisena	Toteutuu. Operointitoiminnan yhteistyömahdollisuuksista tehty selvitys. Päätökset vuonna 2022.

Vakaan talouden Iisalmi

Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Toteuma 31.12.
Investointitaso suunnitelmallisuus ja ennustettavuus sekä korjausvelan hallinta	Investointien pitkän tähtäimen suunnitelman (PTS) toteuttaminen. PTS:n tarkistaminen ja täydentäminen vuosittain	Vuosittaisen tavoitteen saavuttaminen. Korjausvelka pidetään alle 10 % tasolla	Toteutuu. Pitkän tähtäimen suunnitteluohjelmaa päivitetty ja saneerauksia toteutettu ohjelman ja aikataulun mukaisesti.

Kilpailukykyinen hinnoittelu- ja taksapolitiikka	Iisalmen Veden taksat pidetään vastaavien seutukaupunkien keskitasossa	Taksavertailu vastaavien seutukaupunkien taksoihin	Toteutuu. Taksat kansallisen keski-arvotason alapuolella.
--	--	--	---

Houkutteleva ja huolehtiva työnantaja

Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Toteuma 31.12.
Osaavan työvoiman saatavuus	Rekrytointiprosessien kehittäminen ja positiivisen työnantajakuvan markkinointi	Ammattitaitoinen henkilökunta ja rekrytointien onnistuminen	Toteutuu osittain. Uusia ammattitaitoisia työntekijöitä palkattu. Vaikeuksia löytää erityisosaajia. Järjestetty koulutusta.

5.3.2 Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden suhteen vesilaitoksen toiminta on ollut useiden vuosien ajan vakaata, eikä asiakaskentässä ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia.

Ylä-Savon kuntien erilaisia vesi- ja jätevesihuollon yhteistyömahdollisuuksia on selvitetty vuodesta 2018 lähtien. Selvitystyötä on jatkettu vuosien 2019–2021 aikana yhteistyön toimintamallia tarkentaen. Lopulliset päätökset Ylä-Savon Vesi Oy:n toiminnan mahdollisesta laajentamisesta jätevesihuollon operointipalveluun on tarkoitus tehdä vuoden 2022 aikana.

Asiakaspalvelua, toimintaohjeistuksia ja laatujärjestelmiä kehitetään jatkuvasti.

Palveluhankinnoissa on keskitytty palvelu/toimintokohtaisiin kokonaisuuksiin. Taloushallinto, palkkalaskenta, kirjanpito, atk-palvelut, suunnittelu- ja mittauspalvelut, siivous, postitus, lähetti- ja muut toimisto- sekä tukipalvelut on hankittu ostopalveluina pääasiassa kaupungin palveluysiköiltä.

Vuoden 2021 aikana ostettiin vesimittareiden vaihtopalvelua ostopalveluna. Vesimittareita vaihdettiin 441 kpl vuonna 2021. Ulkopuolisia konsulttipalveluja on käytetty muutamissa suunnittelutehtävissä. Vesijohtolinjojen saneerauksissa on käytetty tarpeen mukaan paikallisia kilpailutettuja urakoitsijoita.

Jätevedenpuhdistamon käyttö- ja velvoitetarkkailun laboratoriotutkimukset on suorittanut Savo-Karjalan Ympäristötutkimus Oy, puhdistamolietteen jälkikäsitteilypalvelutuottajana toimii Gasum ja puhdistamon toimisto- ja sosiaalitilojen siivouksessa on käytetty kaupungin kilpailuttamia siivousalan yrityksiä. Työterveyshuollosta vastasi Suomen Terveystalo.

Iisalmen Veden operoiva henkilöstö toimii Vuohiniemen henkilöstö- ja toimistotiloissa. Kaupungin varikolla on tilat kahdelle mittarivaihtoja ja puhdasvesipuolen liittymiä hoitavalle henkilölle sekä varastotiloja. Kaupungintalolla toimii edelleen vesilaitoksen asiakaspalvelu, hallinto sekä laskutus- ja kartoituspalvelut. Vuoden 2021 aikana asiakaskäyntejä on rajoitettu pandemian takia.

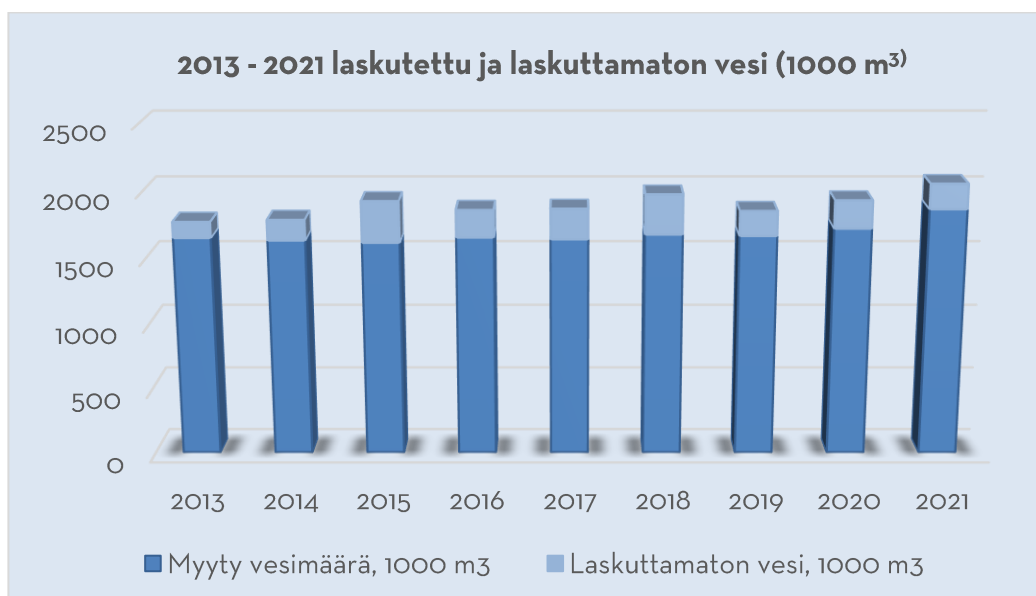
Iisalmen Veden päivystäjät valvovat Iisalmen Veden verkostoja ja jätevedenpuhdistamo

sekä vastaavat asiakaspäivystyksestä. Päivystysrinki toimii tällä hetkellä viiden henkilön voimin. Uudistetun valvontajärjestelmän avulla useimmat päivystysasiat hoituvat etäyhteyden avulla.

Vuonna 2021 talousveden kulutusmaksu pysyi edellisen vuoden tasolla. Perusmaksuihin (alv 0 %) tehtiin 3 % korotus. Talousveden hinta oli 1,28 €/m³ (alv 0 %). Lisäalvessa talousveden taksa on kansallisen keskiarvohinnan alapuolella. Laskutetun veden määrä kasvoi hieman edellisestä vuodesta.

Talousveden laatu on täyttänyt hyvin talousvedelle asetetut laatuvaatimukset ja suositukset. Vesijohtoverkoston liittyneitä kulutuspaikkoja oli vuoden 2021 lopussa 4752.

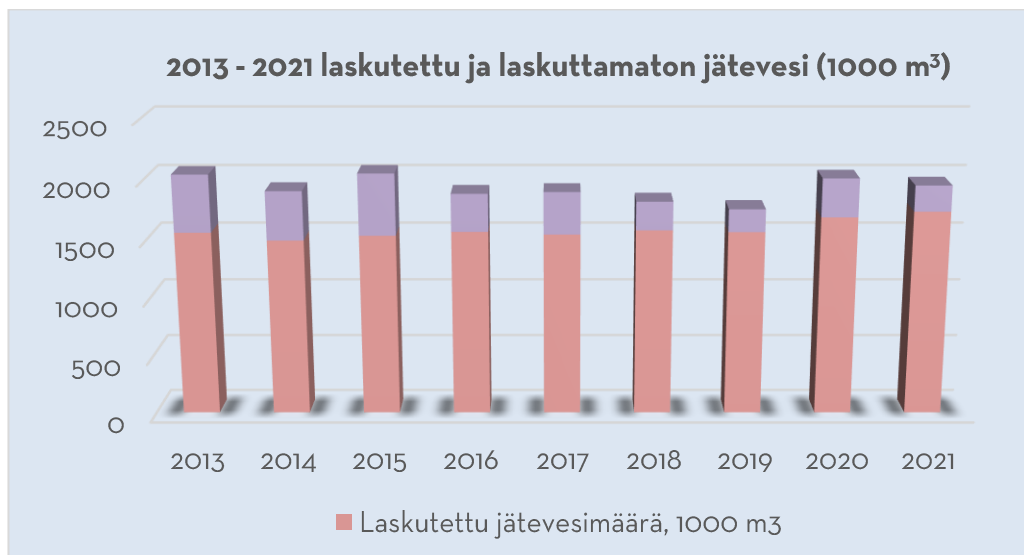
Laskuttamattoman talousveden määrä oli 3,5 % ostetusta vesimäärästä. Laskuttamaton vesimäärä sisältää pääasiassa vuotovesiä. Lisäksi vettä käytetään vesijohtolinjojen huoltotoissa, mm. putkilinjojen huuhteluun ja painekokeissa. Jatkuvilla putkilinjojen saneerauksella vuotovesimäärää pyritään pienentämään.

Investointisuunnitelman mukaisia puhtaan veden putkilinjojen rakennuskohteita pyrittiin toteuttamaan hyväksytyin työohjelman mukaisesti. Vanhoja vesirunkolinjoja saneerattiin katusaneerausten yhteydessä mm. Lippuniemessä ja Kangaslammin alueella.

Talousvesiverkoston ilmanpoistokaivoille ja paloposteille tehtiin kuntokartoitusta kesällä 2021. Raportin mukaisia kunnostuksia tehdään tulevina vuosina tarpeen mukaan. Puhdasvesiverkoston toteutetut nettoinvestoinnit olivat noin 300 000 euroa.

Viemäriverkoston oli vuoden 2021 lopussa liittyneenä 3488 taloutta. Jäteveden kulutushintaan tehtiin vuoden alussa 0,06 euron (alv 0 %) korotus. Jäteveden hinta oli 2,23 €/m³ (alv 0 %). Myös jäteveden perusmaksuihin (alv 0 %) tehtiin 3 %:n korotus. Laskutetun jäteveden määrä kasvoi edellisvuodesta noin 150 000 m³. Viemäriverkoston vuotovesien ja laskuttamattoman jäteveden määrä oli noin 11 %. Vuotovesien määrää pyritään vähentämään verkostosaneerauksilla. Vuotovesien määrä vaihtelee jonkin verran vuosittain johtuen sääolosuhteista ja sade- ja sulamisvesien määristä.

Iisalmen vesihuoltoverkoston arvonmääritys- ja saneerausohjelma ohjaa vesihuoltoverkoston saneeraushankkeiden toteuttamista. Jätevesiverkoston ja pumppaamoiden inventointia sekä peruskorjaus- ja uusintatyötä jatkettiin sekä katusaneerauskohteissa että muissa saneerausohjelman mukaisissa kohteissa. Viemäriverkoston toteutetut nettoinvestoinnit olivat vähän yli 0,71 milj. euroa. Katusaneerauskohteiden saneerauksia jatkettiin työohjelmasta poiketen joulukuulle saakka ja osa Iisalmen Veden suunnitelluista verkostosaneerauskohteista jäi tämän takia toteuttamatta vuonna 2021.

Viemäriverkoston saneeraukset vaikuttavat vuotovesimäärään, auttavat hallitsemaan puhdistamolle tulevaa vesimäärää ja tehostavat sitä kautta puhdistamon toimintaa. Vuosittaisilla saneerauksilla pyritään saneerausohjelman mukaisesti lyhentämään viemäriverkoston korjausvelkaa ja pienentämään putkisto- ja ympäristövahinkojen riskiä. Asemakaava-alueen viemäriverkosta täydennettiin katusaneerausten yhteydessä tarvittavilta osin.

Pumppaamoilla uusittiin tarvittavia sähköjärjestelmiä ja -keskuksia. Vuohiniemen puhdistamolla uusittiin lietteenkuivaimet ja jatkettiin flotaation toiminnan tehostamista sekä liitettiin kuivaimet ja flotaatio valvontajärjestelmään. Kaikkiaan Vuohiniemen puhdistamon laitekannan uusimiseen käytettiin noin 0,4 milj. euroa.

Verkoston rakennetiedon ylläpito ja huoltoseuranta on toteutettu verkoston seurantajärjestelmä KeyAquan avulla. KeyAquassa pidetään yllä asiakastietoja kiinteistökohtaisesti ja sieltä voidaan lähettää kohdennettuja tekstiviestitiedotteita. Järjestelmää on tarkoitus kehittää edelleen kattavammaksi.

Asiakas- ja laskutustietoja sekä liittymäsopimuksia pidetään yllä Vesikanta -ohjelmassa.

Huolto- ja kunnossapitotietoja sekä työlaskutusta pidetään yllä Pinja Novi-kunnossapitojärjestelmässä. Kunnossapitojärjestelmä sisältää myös asiakastöiden ja resurssien ohjauksen sekä tiedon siirtämisen sähköisesti työmaalle. Iisalmen Vesi -liikelaitoksella on käytössä M-Files-dokumentinhallintajärjestelmä.

Dokumentinhallintajärjestelmä toimii projektin- ja dokumenttien hallinnassa. Sinne on tallennettu mm. Vuohiniemen saneerausprojektin suunnitelmat ja dokumentit. Verkostotyömailla on käytössä sähköiset työmaapöytäkirjat, jotka tallennetaan reaaliaikaisesti M-files-dokumenttipankkiin.

5.3.3 Käyttötalouden toteutuminen

Käyttötalouden toteutumisvertailu esitetään tulosalueittain.

Toteutumisvertailussa esitetään arvioidut ja toteutuneet menot ja tulot sekä niiden poikkeamat muutettuun talousarvioon.

Tuotot ja kulut toiminnoittain (toimintakatetilit) (sisäiset ja ulkoiset)					
	TA2021	TA2021 muutokset	TA+muutos 2021	Toteutunut 2021	Poikkeama
Vesilaitos/puhdasvesi					
Toimintatuotot	2 427 600	200 000	2 627 600	2 693 545	-65 945
Toimintakulut	-1 465 500	7 000	-1 458 500	-1 494 258	35 758
Netto	962 100	207 000	1 169 100	1 199 287	-30 187
Osuus hallinnon kust.	-259 300	6 000	-253 300	-252 064	-1 236
Netto	702 800	0	915 800	947 223	-31 423
Vesilaitos/Jätevesi					
Toimintatuotot	3 844 600	0	3 844 600	4 041 978	-197 378
Toimintakulut	-1 918 520	81 000	-1 837 520	-1 851 659	14 139
Netto	1 926 080	81 000	2 007 080	2 190 319	-183 239
Osuus hallinnon kust.	-259 300	6 000	-253 300	-252 064	-1 236
Netto	1 666 780	87 000	1 753 780	1 938 255	-184 475
Kaikki yhteensä					
Toimintatuotot	6 272 200	200 000	6 472 200	6 735 523	-263 323
Toimintakulut	-3 384 020	88 000	-3 296 020	-3 345 917	49 897
Netto	2 888 180	288 000	3 176 180	3 389 606	-213 426
Hallinnon kustannukset	-518 600	12 000	-506 600	-504 128	-2 472
Netto yhteensä	2 369 580	300 000	2 669 580	2 885 478	-215 898

Käyttötalouden määrärahat ja tuloarviot ovat liikelaitosta sitovia johtokuntaan nähden tulosaluetasolla edellä esitetyn mukaisesti.

Puhtaan veden toimintatuotot ylittyivät n. 66 000 euroa ja toimintakulut ylittyivät n. 36 000 euroa. Jäteveden toimintatuotot ylittyivät n. 197 000 euroa ja toimintakulut ylittyivät n. 14 000 euroa. Hallinnon kustannukset jäivät n. 2 500 euroa alle talousarvion. Nettoylitys n. 216 000 euroa talousarvioon (8 %).

5.3.4 Tuloslaskelmaosan toteutuminen

Tuloslaskelman toteutumisvertailu (sisäiset ja ulkoiset)	TA 2021	TA2021 muutokset	TA+muutos 2021	Toteutunut 2021	Poikkeama
Liikevaihto	6 273 700,00	200 000,00	6 473 700,00	6 714 263,35	-240 563,35
Valmistus omaan käyttöön	0,00	0,00	0,00	7 760,80	-7 760,80
Liiketoiminnan muut tuotot	0,00	0,00	0,00	16 858,05	-16 858,05
Muut tuet ja avustukset	0,00	0,00	0,00	2 622,06	-2 622,06
Materiaalit ja palvelut	-3 023 420,00	50 000,00	-2 973 420,00	-2 967 226,13	-6 193,87
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 918 220,00	50 000,00	-1 868 220,00	-1 789 829,23	-78 390,77
Ostot tilikauden aikana	-1 918 220,00	50 000,00	-1 868 220,00	-1 789 829,23	-78 390,77
Palvelujen ostot	-1 105 200,00	0,00	-1 105 200,00	-1 177 396,90	72 196,90
Henkilöstökulut	-733 800,00	50 000,00	-683 800,00	-656 426,16	-27 373,84
Palkat ja palkkiot	-543 000,00	43 000,00	-500 000,00	-487 496,88	-12 503,12
Henkilösivukulut	-190 800,00	0,00	-183 800,00	-168 929,28	-14 870,72
Eläkekulut	-168 600,00	7 000,00	-161 600,00	-149 982,82	-11 617,18
Muut henkilösivukulut	-22 200,00	0,00	-22 200,00	-18 946,46	-3 253,54
Poistot ja arvonalentumiset	-1 718 400,00	0,00	-1 718 400,00	-1 709 859,34	-8 540,66
Suunnitelman muk. poistot	-1 718 400,00	0,00	-1 718 400,00	-1 709 859,34	-8 540,66
Liiketoiminnan muut kulut	-146 900,00	0,00	-146 900,00	-232 372,48	85 472,48
Liikelylijäämä (-alijäämä)	651 180,00	300 000,00	951 180,00	1 175 620,15	-224 440,15
Rahoitustuotot ja -kulut	-365 200,00	0,00	-365 200,00	-346 331,57	-18 868,43
Muut rahoitustuotot	1 600,00	0,00	1 600,00	2 284,51	-684,51
Muille maksetut korkokulut	-66 700,00	0,00	-66 700,00	-48 611,61	-18 088,39
Korvaus peruspääomasta	-300 000,00	0,00	-300 000,00	-300 000,00	0,00
Muut rahoituskulut	-100,00	0,00	-100,00	-4,47	-95,53
Ylijäämä (alij.) ennen satunnaisia eriä	285 980,00	300 000,00	585 980,00	829 288,58	-243 308,58
Ylijäämä (alij.) ennen varauksia	285 980,00	300 000,00	585 980,00	829 288,58	-243 308,58
Poistoeron muutos	14 200,00	0,00	14 200,00	14 215,63	-15,63
Tilikauden ylijäämä (alij.)	300 180,00	300 000,00	600 180,00	843 504,21	-243 324,21

5.3.5 Investointien toteutuminen

Investointiosan toteutumisvertailussa esitetään projekteittain määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen. Toteutumisvertailussa esitetään talousarviovuodelle hyväksytty määräraha ja sen käyttö sekä niiden erotus. Lisäksi esitetään poikkeama muutettuun talousarvioon ja hyväksytyt muutokset määrärahaan. Investointituloja ovat rahoitusosuudet ja käyttöomaisuuden myynnit.

Puhtaan veden osalta investointimäärärahat alittuivat noin 79 000 euroa. Jäteveden investointimäärärahojen toteutuma jäi noin 190 000 euroa talousarviota pienemmäksi. Investointimenojen poikkeaman talousarvioon nähden aiheuttaa suurimmalta osin toteutumatta jääneet Tuohimäen ja Kurenpolventien vesihuoltohankkeet.

Investointiosan toteutumisvertailu

Projekti	Alkuperäinen talousarvio euroa	Talousarvio- muutokset euroa	Talousarvio muutosten jälkeen euroa	Toteuma euroa	Poikkeama euroa
Puhdas vesi					
<u>Vesijohtoverkoston rakentaminen ja peruskorjaus</u>					
Tuotot	0	0	0	0	0
Kulut	-410 000	90 000	-320 000	-257 454	-62 546
Netto	-410 000	90 000	-320 000	-257 454	-62 546
<u>Koneet ja kalusto</u>					
Tuotot	0	0	0	0	0
Kulut	-55 000	0	-55 000	-38 818	-16 182
Netto	-55 000	0	-55 000	-38 818	-16 182
Puhdas vesi yhteensä					
Tuotot	0	0	0	0	0
Kulut	-465 000	90 000	-375 000	-296 272	-78 728
Netto	-465 000	90 000	-375 000	-296 272	-78 728
<u>Jätevesi</u>					
<u>Jätevesipumppaamoiden hankinta ja peruskorjaus</u>					
Tuotot	0	0	0	0	0
Kulut	-240 000	148 800	-91 200	-54 680	-36 520
Netto	-240 000	148 800	-91 200	-54 680	-36 520
<u>Viemäriverkoston rakentaminen ja peruskorjaus</u>					
Tuotot	0	0	0	0	0
Kulut	-765 000	-35 000	-800 000	-659 241	-140 759
Netto	-765 000	-35 000	-800 000	-659 241	-140 759
<u>Vuohiniemen puhdistamo</u>					
Tuotot	0	0	0	0	0
Kulut	-280 000	-113 800	-393 800	-410 875	17 075
Netto	-280 000	-113 800	-393 800	-410 875	17 075
<u>Koneet ja kalusto</u>					
Tuotot	0	0	0	0	0
Kulut	-30 000	0	-30 000	0	-30 000
Netto	-30 000	0	-30 000	0	-30 000
Jätevesi yhteensä					
Tuotot	0	0	0	0	0
Kulut	-1 315 000	0	-1 315 000	-1 124 796	-190 204
Netto	-1 315 000	0	-1 315 000	-1 124 796	-190 204
<u>Investoinnit yhteensä</u>					
Tuotot	0	0	0	0	0
Kulut	-1 780 000	90 000	-1 690 000	-1 421 067	-268 933
Netto	-1 780 000	90 000	-1 690 000	-1 421 067	-268 933
Kaupungin talousarviossa sitova erä	-1 780 000	90 000	-1 690 000		
Johtokunnan asettamat sitovat erät:					
Puhdas vesi	-465 000	90 000	-375 000		
Jätevesi	-1 315 000	0	-1 315 000		

5.3.6 Rahoitusosan toteutuminen

Rahoituslaskelman toteutumisvertailu	TA 2021	Ta2021- muutos	Ta+muutos 2021	Toteutunut 2021	Poikkeama
TOIMINNAN RAHAVIRTA					
Liikelylijäämä (-alijäämä)	651 180	300 000	951 180	1 175 620	-224 440
Poistot ja arvonalentumiset	1 718 400	0	1 718 400	1 709 859	8 541
Rahoitustuotot ja -kulut	-365 200	0	-365 200	-346 332	-18 868
*Toiminnan rahavirta yht.	2 004 380	300 000	2 304 380	2 539 148	-234 768
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA					
Investointimenot	-1 780 000	90 000	-1 690 000	-1 421 067	-268 933
* Investointien rahavirta yhteensä	-1 780 000	90 000	-1 690 000	-1 421 067	-268 933
Toiminnan ja investointien rahavirta	224 380	390 000	614 380	1 118 081	-503 701
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäykset	0	0	0	0	0
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys muilta	1 900 000	-500 000	1 400 000	1 400 000	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys muilta	-2 105 500	95 500	-2 010 000	-2 010 472	472
Lainakannan muutokset yhteensä	-205 500	-404 500	-610 000	-610 472	472
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Saamisten muutos kaupungilta	0	0	0	-490 180	490 180
Saamisten muutos muilta	0	0	0	-198 864	198 864
Korottomien velkojen muutos kaupungilta	0	0	0	-5 677	5 677
Korottomien velkojen muutos muilta	0	0	0	187 111	-187 111
Muut maksuvalmiuden muutokset yhteensä	0	0	0	-507 609	507 609
Rahoituksen rahavirta	-205 500	-404 500	-610 000	-1 118 081	508 081
Rahavarojen muutos	18 880	-14 500	4 380	0	4 380

5.4 Tilinpäätöslaskelmat

5.4.1 Tuloslaskelma

Tuloslaskelma (ulkoiset)	2021 €	2020 €
Liikevaihto	6 680 768,45	6 070 195,32
Valmistus omaan käyttöön	7 760,80	33 184,48
Liiketoiminnan muut tuotot	16 858,05	29 866,33
Muut tuet ja avustukset	2 622,06	3 317,66
Materiaalit ja palvelut	-2 933 731,23	-2 788 103,13
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 764 252,71	-1 713 627,42
Palvelujen ostot	-1 169 478,52	-1 074 475,71
Henkilöstökulut	-656 426,16	-711 007,30
Palkat ja palkkiot	-487 496,88	-542 576,55
Henkilöstösivukulut	-168 929,28	-168 430,75
Eläkekulut	-149 982,82	-150 122,18
Muut henkilöstösivukulut	-18 946,46	-18 308,57
Poistot ja arvonalentumiset	-1 709 859,34	-1 385 723,40
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 709 859,34	-1 385 723,40
Liiketoiminnan muut kulut	-232 372,48	-147 988,06
Liikelylijäämä (-alijäämä)	1 175 620,15	1 103 741,90
Rahoitustuotot ja -kulut	-346 331,57	-350 904,05
Muut rahoitustuotot	2 284,51	6 341,97
Muille maksetut korkokulut	-48 611,61	-57 245,92
Korvaus peruspääomasta	-300 000,00	-300 000,00
Muut rahoituskulut	-4,47	-0,10
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	829 288,58	752 837,85
Poistoeron muutos lisäys(-) tai väh(+)	14 215,63	16 370,84
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	843 504,21	769 208,69

5.4.2 Rahoituslaskelma

Rahoituslaskelma	2021 1 000 €	2020 1 000 €
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Liikelylijäämä (-alijäämä)	1 175 620,15	1 103 741,90
Poistot ja arvonalentumiset	1 709 859,34	1 385 723,40
Rahoitustuotot ja -kulut	-346 331,57	-350 904,05
*Toiminnan rahavirta yht.	2 539 147,92	2 138 561,25
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investointimenot	-1 421 067,02	-3 982 294,75
* Investointien rahavirta yhteensä	-1 421 067,02	-3 982 294,75
Toiminnan ja investointien rahavirta	1 118 080,90	-1 843 733,50
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset muilta	0,00	-35 680,00
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäykset muilta	1 400 000,00	3 300 000,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys muilta	-2 010 472,00	-1 680 472,00
Lainakannan muutokset yhteensä	-610 472,00	1 619 528,00
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos kaupungilta	-490 179,97	195 751,66
Saamisten muutos muilta	-198 863,72	-67 812,69
Korottomien velkojen muutos kaupungilta	-5 676,50	-132 675,69
Korottomien velkojen muutos muilta	187 111,29	264 622,22
Muut maksuvalmiuden muutokset yhteensä	-507 608,90	259 885,50
Rahoituksen rahavirta	-1 118 080,90	1 843 733,50
RAHAVAROJEN MUUTOS	0	0

5.4.3 Tase

VASTAAVAA	2021	2020	VASTATTAVAA	2021	2020
Pysyvät vastaavat			Oma pääoma		
Aineettomat hyödykkeet			Peruspääoma	2 842 189,22	2 842 189,22
Muut pitkäv. menot	723 444,49	806 918,73	Ed. tilik. yli(-)/alijäämä(+)	7 358 509,87	6 589 301,18
*Aineettomat hyödykkeet	723 444,49	806 918,73	Tilikauden ylijäämä (-)/alijäämä (+)	843 504,21	769 208,69
Aineelliset hyödykkeet			*Oma pääoma	11 044 203,30	10 200 699,09
Maa- ja vesialueet	104 670,00	104 670,00	Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset		
Rakennukset	9 774 119,68	10 338 098,71	Poistoero	118 298,88	132 514,51
Kiinteät rakenteet ja laitteet	13 184 277,97	11 359 630,76	*Poistoero ja vapaaeht. varaukset	118 298,88	132 514,51
Koneet ja kalusto	60 751,94	35 959,04	Vieras pääoma		
Keskeneräiset hankinnat	51 939,64	1 542 718,80	Pitkäaikainen		
*Aineelliset hyödykkeet	23 175 759,23	23 381 077,31	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitok.	13 836 132,00	14 469 936,00
Sijoitukset			Liitt.maksut ja muut pitkäaik. velat	1 594 734,22	1 445 900,69
Osakkeet ja osuudet	3 030 720,00	3 030 720,00	*Pitkäaikainen	15 430 866,22	15 915 836,69
Muut saamiset	78 980,00	78 980,00	Lyhytaikainen		
* Sijoitukset	3 109 700,00	3 109 700,00	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitok.	2 033 804,00	2 010 472,00
**Pysyvät vastaavat	27 008 903,72	27 297 696,04	Ostovelat	401 378,92	443 608,35
Vaihtuvat vastaavat			Korottomat velat kaupungilta	514,93	6 191,43
Saamiset			Muut velat	186 461,86	140 599,46
Lyhytaikaiset			Siirtovelat	137 020,03	102 375,24
Myyntisaamiset	641 790,37	441 448,21	*Lyhytaikainen	2 759 179,74	2 703 246,48
Saamiset kaupungilta	1 699 704,05	1 209 524,08	**Vieras pääoma	18 190 045,96	18 619 083,17
Muut saamiset	2 150,00	3 628,44	Vastattavaa	29 352 548,14	28 952 296,77
*Lyhytaikaiset saamiset	2 343 644,42	1 654 600,73			
**Saamiset	2 343 644,42	1 654 600,73			
**Vaihtuvat vastaavat	2 343 644,42	1 654 600,73			
Vastaavaa	29 352 548,14	28 952 296,77			

5.5 Tilinpäätöksen liitetiedot

5.5.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Arvostus- ja jaksotusperiaatteet sekä -menetelmät

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaisesti.

Pysyvien vastaavien arvostus

Aineelliset ja aineettomat hyödykkeet

Pysyvien vastaavien aineelliset ja aineettomat hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Kaupunginvaltuuston hyväksymän poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty hankintamenoon tai sitä alempaan arvoon.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

Konsernitili

Kaupungin konsernitilisopimuksen mukaisesti lisälmen Veden rahavarat esitetään kaupungin taseessa rahoissa ja pankkisaamisissa. lisälmen Veden taseessa ne esitetään lyhytaikaisten saamisten ryhmässä, erässä saamiset kaupungilta.

5.5.2 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

Toimintatuotot tehtäväkokonaisuuksina

Toimintatuotot tehtäväkokonaisuuksina	2021	2020
Puhdas vesi	2 661 628,61	2 458 528,96
Jätevesi	4 040 399,37	3 672 336,35
Hallinto	5 981,38	5 698,48
Yhteensä	6 708 009,36	6 136 563,79

Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista

Kaupunginvaltuusto on 13.11.2017 § 129 vahvistanut poistosuunnitelman muutoksen 1.12.2017 alkaen aktivoitaville hyödykkeille.

Poistoajat, poistoprosentit ja poistomenetelmät ovat:

Aineettomat hyödykkeet	Poisto- menetelmä	Poistoaika / poisto-%
Aineettomat oikeudet	Tasapoisto	5 vuotta
Liikearvo	Tasapoisto	5 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot		
Kehittämismenot	Tasapoisto	5 vuotta
Osakehuoneistojen ja vuokrahuoneistojen peruseräparannusmenot *)	Tasapoisto	max. 10 vuotta
Väylähankkeisiin osallistuminen *)	Tasapoisto	max. 40 vuotta
* poistoaika määritellään hyödykekohtaisesti hyödykkeen arvioitun taloudellisen pitoajan mukaan		
Atk-ohjelmistot	Tasapoisto	3 vuotta
Muut	Tasapoisto	3 vuotta
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	Ei poistoa	
Rakennukset ja rakennelmat		
Hallinto- ja laitosrakennukset	Tasapoisto	30 vuotta
Tehdas- ja tuotantorakennukset	Tasapoisto	20 vuotta
Talous- ja muut rakennukset	Tasapoisto	15 vuotta
Vapaa-ajan rakennukset	Tasapoisto	20 vuotta
Asuinrakennukset	Tasapoisto	30 vuotta
Maanalaiset kallioluolat	Tasapoisto	50 vuotta
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Kadut, tiet, torit ja puistot	Tasapoisto	20 vuotta
Sillat, laiturit ja uimalat	Tasapoisto	20 vuotta
Muut maa- ja vesirakenteet	Tasapoisto	20 vuotta
Vedenjakelu - ja viemäriverkosto	Tasapoisto	30 vuotta
Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovalaistus	Tasapoisto	20 vuotta
Muut putki- ja kaapeliverkot	Tasapoisto	20 vuotta
Liikenteen ohjauslaitteet	Tasapoisto	10 vuotta
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	Tasapoisto	10 vuotta
Koneet ja kalusto		
Tietokonelaitteet	Tasapoisto	3 vuotta
Viestintälaitteet	Tasapoisto	3 vuotta
Henkilö- ja pakettiautot	Tasapoisto	5 vuotta
Linja-, kuorma-autot sekä muut raskaat koneet	Tasapoisto	8 vuotta
Muut kuljetusvälineet ja liikkuvat työkonet	Tasapoisto	5 vuotta
Muut laitteet ja kalusteet	Tasapoisto	5 vuotta
Muut aineelliset hyödykkeet		
Luonnonvarat	Käytön mukainen poisto	
Arvo- ja taide-esineet	Ei poistoa	

Keskeneräiset hankinnat

Ei poistoa

Pysyvien vastaavien sijoitukset

Osakkeet ja osuudet

Ei poistoa

Pienet pysyvien vastaavien hankinnat, joiden hankintameno on alle 10 000 euroa, on liikelaitoksessa kirjattu vuosikuluksi.

5.5.3 Tasetta koskevat liitetiedot*5.5.3.1 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot**Aineelliset ja aineettomat hyödykkeet*

Pysyvien vastaavien hyödykkeet	Aineettomat hyödykkeet			Aineelliset hyödykkeet							Pysyvät vast. hyödykkeet yhteensä
	Aineett. oik.	Muut pitkävaik. menot	Aineettomat hyödykkeet yhteensä	Maa-alueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineell. hyöd.	Kesk.er. hankinnat ja enn.maksut	Aineelliset hyödykkeet yhteensä	
Poistamaton hank.meno 1.1.	0,00	806 918,73	806 918,73	104 670,00	10 338 098,71	11 359 630,76	35 959,04	0,00	1 542 718,80	23 381 077,31	24 187 996,04
Lisäykset tilikaudella	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1 330 309,87	38 817,51	0,00	51 939,64	1 421 067,02	1 421 067,02
Rahoitusosuudet tilikaudella	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset tilikaudella	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Siirrot erien välillä	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1 542 718,80	0,00	0,00	-1 542 718,80	0,00	0,00
Tilikauden poisto	0,00	-83 474,24	-83 474,24	0,00	-563 979,03	-1 048 381,46	-14 024,61	0,00	0,00	-1 626 385,10	-1 709 859,34
Arvonlennukset ja niiden palautukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Poistamaton hank.meno 31.12.	0,00	723 444,49	723 444,49	104 670,00	9 774 119,68	13 184 277,97	60 751,94	0,00	51 939,64	23 175 759,23	23 899 203,72
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Poistamaton kp-arvo 31.12.	0,00	723 444,49	723 444,49	104 670,00	9 774 119,68	13 184 277,97	60 751,94	0,00	51 939,64	23 175 759,23	23 899 203,72
Olennaiset lisäpoistot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Pysyvien vastaavien sijoitukset	Osakkeet ja osuudet					Jvk-, muut laina- ja muut saamiset				Pysyvien vastaavien sijoitukset yhteensä
	Osakkeet konserni-yhtiöt	Kunta-yhtymä-osuudet	Osakkeet omistusyht. yhteisöt	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä	Saamiset konserni-yhteisöiltä	Saamiset kunta-yhtymiltä	Saamiset muut yhteisöt	Yhteensä	
Hankintameno 1.1	0,00	0,00	3 030 720,00	0,00	3 030 720,00	0,00	0,00	78 980,00	78 980,00	3 109 700,00
Lisäykset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Hankintameno 31.12	0,00	0,00	3 030 720,00	0,00	3 030 720,00	0,00	0,00	78 980,00	78 980,00	3 109 700,00
Arvonl. ja niiden pal.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,00	0,00	3 030 720,00	0,00	3 030 720,00	0,00	0,00	78 980,00	78 980,00	3 109 700,00

Saamisten erittely

Saamisten erittely	2021 Lyh. aikaiset	2020 Lyh.aikaiset
Saamiset kaupungilta		
Myyntisaamiset	28 657,53	10 388,82
Muut saamiset	1 699 704,05	1 209 524,08
Yhteensä	1 728 361,58	1 219 912,90
Saamiset tytäryhteisöiltä		
Myyntisaamiset	14 831,36	16 153,89
Yhteensä	14 831,36	16 153,89
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kaup. jäsenenä		
Myyntisaamiset	1 224,49	2 059,91
Yhteensä	1 224,49	2 059,91
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusos.yht.		
Myyntisaamiset	165 762,61	12 141,93
Yhteensä	165 762,61	12 141,93
Saamiset yhteensä	1 910 180,04	1 250 268,63

5.5.3.2 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

Oman pääoman erittely

Oman pääoman erittely	2021	2020
Peruspääoma 1.1.	2 842 189,22	2 842 189,22
Vähennykset		
Peruspääoma 31.12	2 842 189,22	2 842 189,22
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 1.1	7 358 509,87	6 589 301,18
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 31.12.	7 358 509,87	6 589 301,18
Tilikauden ylijäämä	843 504,21	769 208,69
Oma pääoma yhteensä	11 044 203,30	10 200 699,09

Pitkäaikaiset velat, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua

Pitkäaikaiset velat, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua	2021	2020
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	6 525 916,00	7 163 048,00
Pitkäaikaiset velat yhteensä	6 525 916,00	7 163 048,00

Vieras pääoma

Vieras pääoma	2021 Lyh.aikaiset	2020 Lyh.aikaiset
Velat kaupungille		
Ostovelat	514,93	6 191,43
Siirtovelat	0,00	53,99
Yhteensä	514,93	6 245,42
Velat osakkuusyhteisöille		
Ostovelat	101 419,55	117 976,38
Yhteensä	101 419,55	117 976,38
Vieras pääoma yhteensä	101 934,48	124 221,80

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät	2021	2020
Lyhytaikaiset siirtovelat		
Lomapalkkajaksotus	89 040,38	93 037,51
Korkojaksotukset	2 322,88	2 813,81
Muut siirtovelat muille	45 615,57	6 469,93
Yhteensä	136 978,83	102 321,25

5.5.4 Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä koskevat

liitetiedot

Vuokravastuut	2021	2020
Vuokravastuut yhteensä	56 962 €	57 534 €
- seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	42 690 €	34 196 €

Arvonlisäveron palautusvastuu

Ei palautuksen alaisia kiinteistöjä.

Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt

Iisalmen Vesi -liikelaitos on tehnyt liittymis- ja käyttösopimuksen liittymisestä Sonkajärvi-Iisalmi siirtoviemäriin n. 200 metriä ennen siirtoviemärin tasausallasta Iisalmen kaupungin alueella. Tasausaltaan ja sen jälkeisen viemäriverkoston käyttö- ja ylläpitokustannukset jaetaan Peltomäen siirtoviemäriä tulevan jätevesimäärän ja Sonkajärveltä tulevan jätevesimäärän suhteessa. Lisäksi Iisalmen Vesi -liikelaitos osallistuu tasausaltaalta Iisalmeen olevan siirtoviemärin pääoman jäännösarvon kustannuksiin. Iisalmen Vesi -liikelaitoksen osuus on noin 20% koko siirtoviemärin osuudesta eli vuosina 2021-2050 yhteensä 16 325,85 euroa.

5.5.5 Henkilöstöä, tilintarkastajan palkkioita ja intressitahotapahtumia koskevat liitetiedot

Henkilöstön lukumäärä 31.12.

Henkilöstö	TP2020	TA2021	TP2021	Poikkeama
Vakituiset	11,9	14,0	11,7	-2,3
Määräaikaiset	1,3	1,5	1,6	0,1
YHTEENSÄ	13,2	15,5	13,3	-2,2

Henkilöstökulujen erittely	2021	2020
Palkat ja palkkiot	496 889,32	547 381,46
Henkilöstösivukulut		
Eläkekulut	149 982,82	150 122,18
Muut henkilöstösivukulut	18 946,46	18 308,57
Henkilöstökorvaukset ja muut korvauserät	-9 392,44	-4 804,91
Yhteensä tuloslaskelman mukaan	656 426,16	711 007,30
Käyttöomais./keskener. kirjatut hlöstökulut	22 058,27	36 102,66
Yhteensä henkilöstökulut	678 484,43	747 109,96

Luottamushenkilöiden palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut

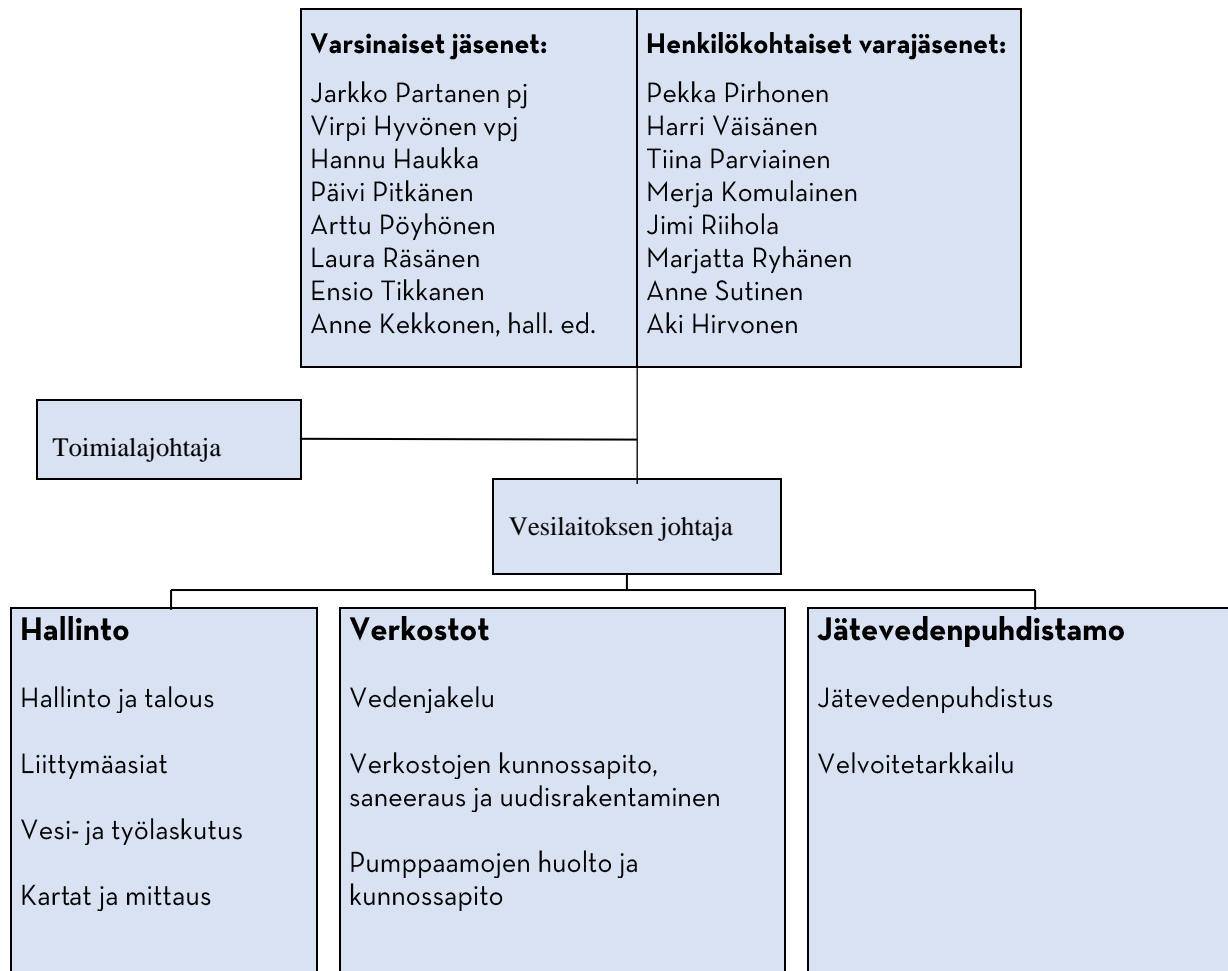
Perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut sisältyvät kaupungin tilinpäätösosioon.

Tilintarkastajan palkkiot

Tilintarkastajan palkkiot sisältyvät kaupungin maksamaan korvaukseen.

5.6 Organisaatio

Iisalmen Vesi -liikelaitoksen johtokunta 1.8.2021 alkaen

Iisalmen Vesi -liikelaitoksen johtokunta 31.7.2021 saakka

Varsinaiset jäsenet:

Olavi Haanketo pj
 Seppo Hartikainen vpj
 Airi Pietikäinen
 Kalevi Partanen
 Sanna Kauppinen
 Markku Rautio
 Pekka Pirhonen
 Anu Piippo
 Ulla Kokkonen

Henkilökohtaiset varajäsenet:

Keijo Halonen
 Lauri Nissinen
 Tanja Lappalainen
 Pekka Ruotsalainen
 Anne Sutinen
 Niilo-Kustaa Malmivaara
 Kari Kärkkäinen
 Marjatta Ryhänen
 Anne Kekkonen

5.7 Tilinpäätöksen allekirjoitus ja merkinnät

Iisalmessa, maaliskuun 3. päivänä 2022

Iisalmen Vesi -liikelaitoksen johtokunta

 Jukka Järvelin

 Lasse Oihanen

 Mouna Naukk

 Jari Pitkää

 Tuula Ojamaa

Tilintarkastusmerkintä:

Olemme antaneet suorittamastamme tilintarkastuksesta tänään kertomuksen

Iisalmessa, maaliskuun 30. päivänä 2022

KPMG Oy, tilintarkastusyhteisö

KATRI HOKKANEN
 JHT, KHT

5.8 Muut eriytetyt laskelmat

TULOSLASKELMA Ruokatuotanto ulkopuolisille myynti 2021

Toimintatuotot	1 233 883,00
Myyntituotot	1 233 860,00
Maksutuotot	0,00
Tuet ja avustukset	23,00
Muut toimintatuotot	
Toimintakulut	-1 227 579,00
Henkilöstökulut	
Palkat ja palkkiot	-452 776,00
Eläkekulut	-78 288,00
Muut henkilöstösivukulut	-18 136,00
Palvelujen ostot	-194 437,00
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-345 218,00
Avustukset	0,00
Muut kulut	-138 724,00
Toimintakate	6 304,00
Vuosikate	6 304,00
Poistot ja arvonalentumiset	
Tilikauden tulos	6 304,00
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	6 304,00
Laskennalliset erät	-57 204,00
Tilikauden nettotulos	-50 900,00

Luoto-keittiö ulkopuolisten aterioiden myynti on ollut 12 % pienempi kuin talousarviossa on arvioitu ja ateriahinnan laskennassa käytetty. Kysynnän lasku on seurausta Covid 19 -pandemian aiheuttamasta ateriapalvelujen kysynnän vähenemisestä. Ateriahintaan sisältyviä kiinteitä ja henkilöstökustannuksia ei ole voitu sopeuttaa samassa suhteessa.

6 Tilinpäätöksen allekirjoitus

Iisalmessa 28.3.2022

Iisalmen kaupunginhallitus

		
Jarmo Lahti	Anne Kekkola	Aki
		
Teja Mäkelä	Olli	Liisa
		
Senni	Antti	Jari

Tilintarkastusmerkintä

Tilintarkastuskertomus on tänään annettu.

30. toukokuuta 2022

KPMG Oy Ab

Katri Hokkanen
JHT, KHT

7 Luettelo käytetyistä kirjanpitokirjoista

Käytetyt kirjanpitokirjat 2021

Pääkirjanpito

Kassanhallinta	Ostoreskontra
Käyttöomaisuuskirjanpito	Päiväkirja
Myyntireskontra	Pääkirja
Asiakirjat säilytetään sähköisenä järjestelmässä	

Myyntireskontra, ulkoinen järjestelmä

Vesilaskutus

Konsernikirjanpito

Kirjanpito järjestelmässä, asiakirjat ja tietopyyntölomakkeet paperimuotoisena.

Maksuliikenne

Sähköisenä järjestelmässä

Tilinpäätös

Asiakirja säilytetään paperimuotoisena ja sähköisessä järjestelmässä

Tase-erittely

Asiakirjat säilytetään paperimuotoisena.

Säilytysaika

Sidottu tasekirja säilytetään pysyvästi, palkkaluettelot 50 vuotta, muut kirjanpitokirjat 10 vuotta ja tositteet kuusi vuotta tilikauden päättymisestä.

Luettelo käytetyistä tosittelajeista (kursivoidut Rondo-arkistossa)

Tositelaji	Nimitys	Tositelaji	Nimitys
ALKUSA	Alkusaldot	MUIRS2	Muistiotosite Rondo sisäinen
BUD	Talousarvio	MUISIS	Muistio sisäinen
BUDL	Lisätalousarvio	MUIST1	Muistiotositteet
EXCMUI	Excel-muistiot	OMAKSU	Ostoreskontra maksut
KASSA1	Kassatositteet	OSTOT	Ostolaskut
KLALKU	Konsernin alkusaldot	PALKAT	Palkkatositteet
KLKIRJ	Konsernikirjaukset	PANKKI	Pankkien tiliotteet
KLYHT	Konserni tytär/ky	PUSATE	Pusatek
KOMMUI	Käyttöomaisuus muistiot	R8HYVL	Hyvityslaskujen kuittaus
KOMTOS	Käyttöomaisuustositteet	R8LASK	Laskut/ asiakkaat/ R8 laskutus
MR	Hyvityslaskukuittaus	SISLAS	Sisäisen laskut
MR	Tileistä poisto	SISROP	Sisäiset laskut Rondo
MRPHYV	Hyvityslasku kuittaus	YMRHYV	MR hyvityslasku kuittaus
MRPK	Tileistä poisto	YMRK	MR Tileistä poisto
MRPMAN	Manuaalisuoritukset	YMRMAN	MR Manuaalisuoritukset
MRPVII	Viitesuoritukset		
MUISRO2	Muistiotosite Rondo		